

MUSEUM

Ročník 57.

Číslo 1.

L. P. 1925.

MUSEUM

ČASOPIS KATOL. SLOVANSKÝCH BOHOSLOVCŮ.

Ročník LVII. Vychází v Brně (Alumnát) pětkrát v roce. Číslo 1.
Předplatné na 57. ročník: 10 Kč pro bohoslovce a studenty,
15 Kč pro ostatní odběratele.

Povoleno biskupskou konsistoří dne 28. listopadu 1907.

Redakce i administrace v Brně, Alumnát, Antonínská ul. č. 1.

OBSAH ČÍS. 5.:

Svatý Otec žehná bohoslovcům. — Na hrob.* — † Profesor prelát Dr. Richard Špaček. — *Jar. Slezák*: Katolický spolek — část pastorace. — *-k-k*: Děti. — *Antal*: Droby k životopisu Stojanovu. — *-r-*: Hrobník Merta. — *Cyrlometodějská hlídka*: Solovjevovy myšlenky o unionismu v rámci jeho duševního přerodu — *Slovanská hlídka*: *F. Kolenc*: „Slomšek“ v poslovni dobi 1924-25. — *Jar. Španiel*: Velký slavista — šedesátníkem. *Pohledy do života*. — *Nové knihy*.

Žádáme snažně o vyrovnání účtu za minulé ročníky. K číslu jsou přiloženy složenky a prosíme všechny své odběratele, aby jich záhy použili k zaplacení nedoplatků a předplatného, protože novým uspořádáním šekového úřadu pozbudou dosavadní složenky platnosti a budou zavedeny nové. Upenínáním a zasiláním nových složenek nám jen zvýšíte vydání. Poskytněte nám včasným placením předplatného pomoci, již potřebujeme, vždyť je nás dosud málo a chceme si udržeti vlastní silou a prací své milé „Museum“.

Toho, jenž si ponechá 1. číslo, pokládáme za odběratele.

KNIHY REDAKCI ZASLANÉ:

Dědictví Svatojanské, Praha, IV., Víkárská č. 35.

Podíl Dědictví Svatojanského na rok 1925 nedávno vyšel. Je to Druhá nedělní a sváteční čítanka, kterou napsal Karel Balík. Jako za dřívějších dob lid rád čítával v „postille“ nábožně a povzbuzující výklady na příslušný den, tak i nyní vyhovělo „Dědictví“ četným přáním po podobné četbě a vydalo již druhou Balíkovu čítanku, v níž ve formě krátkých článků na jednotlivé neděle a svátky probrána řada dalších zajímavých časových temat. Cena jest 15 Kč, stran 334. —

Balíkova „Květnice“ vyšla právě nákladem Dědictví Svatojanského ve druhém, opraveném vydání. Nemůže být lepšího a užitečnějšího dárku dospívajícím dívkám. Cena její jest pouze 5 Kč, poštou 6 Kč. Objednávky přijímá Administrace Dědictví Svatojanského v Praze, IV., Víkárská ul. č. 35.

Redakční uzávěrka 2. čísla 57. roč. je 10. prosince 1925.

Vydává svým nákladem:

„Růžě Sušilova“, liter. jednota bohoslovců v Brně.

Redaktor: Jaromír Pořízek. Administrátor: Josef Melichar. — Tiskne „Typos“ v Brně.

MUSEUM

ROČNÍK 57.

1925—26.

ČÍSLO 1.

SVATÝ OTEC ŽEHNÁ BOHOSLOVCŮM.

Divoká vichřice rozpoutala se na nivách cyrilometodějských, sotva navrátila se vláda věcí do rukou lidu našeho. Boj víry a nevěry, světla a tmy, jenž veden co svět světem, vzplanul v plné síle, byt mnohdy na venek tlumený a zastíraný, a zuří jako bouře za tmavé noci ničící a vyvracející nejen suché větve a stromy, ale působící i nedozírné škody na svěží zeleni lesů i sadů... Odvěká zášť a nenávisť napjala všechny síly, aby v naší vlasti sražen byl kříž — symbol největší lásky a oběti, jíž se nedotkl ani stín sobectví, a s ním odstraněno ze života i vznešené učení toho, jenž o sobě řekl: „Já jsem Cesta, Pravda a Život.“

Proto nástupce Petrův, hlava křestanstva, sv. Otec s bolestí pohlíží na naši nešťastnou zemi, cítí bolest a těžkosti svých věrných dětí. A jeho vzpomínka patří i nám bohoslovcům, kteří se připravujeme přijati jeho Kristovo a posíliti umdlévající síly bratří. Naším představeným, kteří byli o Milostivém létě v Římě, projevil přání, ba rozkaz, aby bohoslovcům svých seminářů, jež nazval v řeči své k poutníkům z Moravy učedníky oltáře, naději církve a zřítelnicí oka nejen biskupů, ale i oka svého, bylo uděleno papežské požehnání, s nímž je spojena zvláštní pomoc Boží.

Jak chví se srdce nad tímto zvláštním významem, jehož se nám od sv. Otce dostalo. Ale nezapomeňme, jaké nám ukládá povinnosti! Jsme učedníky oltáře. Milost Boží nás vyvedla z rušného světa do tichých seminářů, abychom se vzdělali a připravili na ministerium altaris — službu oltáře. Oltář tot místo posvátné, místo kultu Boha, místo oběti. K obětnímu oltáři chceme i my jednou vystoupiti, jako obětující Beránka — a sebe. A tomuto vznešenému úkolu kněžskému chceme se naučiti a také se připraviti pod vedením Toho, jenž mezi námi ve Svatostánku přebývá, abychom i my nehoďní dovedli sebe položit na oltář obětní za svedený lid, bloudící a tápající ve tmách.

Nazval nás sv. Otec naději církve, naději samé Nevesty Kristovy. Žeň zajisté jest hojná, ale dělníků málo, tak málo. Kolem nás zuří smrt duchovní jako hrozná epidemie a není lékařů, aby pomáhali zachraňovati duše před věčnou záhubou. Tisíce hynou a uvolněné zásady mravnosti hrozí přivést národ k zahynutí. Jediná jest cesta

k záchraně, a tou jest návrat národa ke Kristu, obnoviti srdce lidská v Kristu. A že tento úkol splníme, to čeká od nás církev sv. Splníme tyto naděje? ... Ač práce vyrvati duše lidské z moci ďábla jest těžší než poprvé je získávat Kristu, přec není jediného bohoslovce, který by tak málo miloval svůj lid, z něhož vyšel, aby nechtěl všechnu svou sílu a práci vynaložiti na to, aby získal Kristu od-cizené duše. Vždyť ta idea nás vedla do semináře, abychom do srdcí, v nichž násilím byl zbořen trůn Boha a postavena modla hmotatství a vášně, úvedli Toho, jenž umřel za spásu všech a jenž tolik cenil lidskou duši ...

Péče a starostlivost sv. Otce o nás zračí se zvláště v tklivých slovech jeho, když zve nás zřítelnicí nejen oka biskupova, ale i svého oka. Kolik to otcovské lásky tají se v těchto slovech! Oko — tot sice nepatrný, ale velecenný orgán těla a proto mu věnujeme všemožnou péči a ochranu. A obojího dostává se nám v plné míře od sv. Otce. To mimo jiné projevil snahou o prohloubení theologického studia u nás a svým požehnáním zvlášť pro bohoslovce určeným; vždyť Boží pomoci za dnešních trudných dob tolik potřebujeme, abychom vykryštovali v neochvějně sloupy víry, o něž marně buší vlny nevěry a zmatků.

Tato pozornost a láska Nejvyššího Pastýře budiž nám vzpruhou a posilou ve snaze přiblížiti se co nejvíce Kristu, abychom kráčeli v Jeho šlépějích, naučili se žiti Jeho životem a mohli říci se sv. Pavlem: „Již nežiji já, ale žije ve mne Kristus.“ Vždyť v Ném budeme mít záruku, že nezklameme nadějí v nás kladených a On nás bude síliti, abychom Jeho vítězný prapor neporušený třímali do posledního dechu a v boji za vítězství dobrého Mistra obělovali vše.

Svatí Cyrile a Metode, neopouštějte nás, sv. Václave, nedej nám zahynouti.

N A H R O B.

† vldp. prof. přel. Dr. R. Špačkovi.

Je hřichem písní nevyzpívat
co hřádo city svatými
a skulinou snad v sad se dívat
s květy a plody zlatými — —

A stavěj pomník z citů kvítí,
když drolí ti je vělý žal,
když duše pláče beze skrytí,
že dobrý Pán šej od nás vzal —

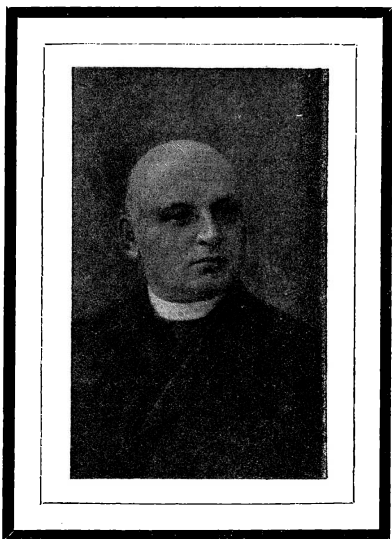
Však pěj, když slzy páli oko,
vij z květů věnc smuteční,
když, kdo tkvěl v srdci přehluboko
ve svatém láně země sní — — —

Buď ty mu slzo posvěcena —
buď ty mu díkem srdečným —
buď celou splátkou Jeho Věna
— — — buď tklivým věncem smutečním ...

† PROFESOR PRELÁT Dr. RICHARD ŠPAČEK.*)

Příliš rychle za sebou cpouštějí z vůle Boží své brázdy dělníci nadšení a vytrvalí; každým rokem jich přibývá. Letos odešel za arcib. Stojanem a Dostálem-Lutinovem univ. prof. dr. R. Š p a č e k. Nikdo se nenadál, když jsme odcházeli na prázdniny, že než se z nich vrátíme, nebude ho už na živu. — Byl vždy čilý a svěží, až ke konci prázdnin prošla novinami zpráva o jeho nemoci a za krátko po té oznámení jeho úmrtí. — Odchodu prof. dra Špačka želi nej-

více ti, jimž otvíral po 22 let klenotnice Božích pravd a tajemství; ti, kteří odcházívají z jeho hodin nadšení, dojatí jeho dobrým srdcem a živou vírou. Odešel, aby poznal a pochopil „facie ad faciem“, čemu jeho i nás učila víra „in specie et aenigmatē“. Nám zanechal vzácnou památku svým dílem literárním. Odešel vzorný, zbožný, vlastenecký kněz; kéž je nám jeho vzor a památka vždy svatým příkazem následovati ho ve ctnostech. Kéž jsme vždycky jeho zdárnými odchovanci! — Odpočívej v pokoji! — Št.—

*) Narodil se 23./11. 1864 v Laškově, ord. r. 1887, profesorem jmenován r. 1907. Zemřel 23./9. 1925.

JAR. SLEZÁK:
KATOLICKÝ SPOLEK — ČÁST PASTORACE.

O otázce organisace katol. mládeže se už mluví dlouho a je proto obava, že se ta otázka znechutí dříve ještě, než se podnikne aspoň něco k jejímu ozdravení. Je jisto, že dnešní vnitřní stav organisace nevyhovuje požadavkům doby. Je to zjev přirozený za daných okolností, ač to ještě neomlouvá. Příčin je několik. Nepomůžeme filosofovat o úkolech organisace a hledat k nim nejpoohodlnější cesty, nelze-li předpokládat dobrou vůli, ochotnou k osobní oběti ve prospěch celku jak u těch, kteří celek tvoří, tak u těch, kteří ho vedou. Ale o tom se dovídáme dost z jiných míst. Nám jde o to, ukázat, že nevyhovuje-li Omladina se svým programem bez tělocviku, nevyhoví ani Orel se svým programem tělocvičným, dokud nezačne poctivě řešit druhou část programu: Vzdělávání členstva. —

Tělocvik sice je prostředkem zdravotním a má vychovati ukázněné muže. Ale kázeň bez vyššího motivu, bez uvědomění je druh dresury a ta nestaví spolehlivě. Nestačí mít úmysl pracovat na základě náboženském, to nutno přivést členstvu takřka do krve. Ozývají se hlasy, a mají bohužel často pravdu, že naše spolky jsou mládeži namnoze více příležitostí k uvolnění mravnosti, než k výchově katolických charakterů. To je přirozený důsledek zanedbání výchovy a není to ještě důkazem hlubokého úpadku a neschopnosti k životu dle náboženství. — Katolická zásada v programu nemůže mít sama na členstvo v dotyčných poměrech sociálních a mravních závažného vlivu, tu musí přijít důsledná výchova a uvědomění. — Proto ještě není naše organisace zbytečná. Dnešní stav organisace je zaviněn pouze nepochopením důležitosti výchovy a vzdělání. Členstvo cítí samo náboženské zanedbání a povrchnost, neschopnost odporovat a vyvracet fanatické námitky odpůrců, z nichž mnohý stále se vzdělává, aby dovedl popřít náboženství dokonce na základě samého Písma sv. a aby jeho citáty zakryl ubohost svých důkazů a podvrtných snah. Jaký pak div, že mnohý katolík nedovede žít dle náboženství, jež se v něm tak systematicky ubíjí. A uvážíme-li, že v takovém prostředí žijí tisíce katolíků, často ještě mladých, po celý rok a celá léta za dnešních poměrů sociálních a mravních, můžeme říci klidně, že je to následek jejich nedbalosti, nasáknou-li lhotejnosti k náboženství? A jaký pak má pro ně ještě význam spolek, byť katolický, jenž jim ukládá povinnosti finanční i mravní, jež jsou jim pouhou obtíží? Je to snad obrázek příliš pessimistický? Odpovězme si na tu otázku každý dle vlastních zkušeností.

Z toho je jasno, proč je třeba začít s opravdovou výchovou v duchu katolickém. — Jsem přesvědčen, že téhož názoru jsou mnozí a přece nevyužijí času k záchraně mládeže a katolíků vůbec anebo za krátko od práce výchovné upustí. Činí tak i kněží, ač je ta práce nesporně jejich úkolem, neboť se jedná o výchovu nábožen-

skou, i když v širším slova smyslu, tak jak toho vyžaduje život, jenž řeší všechny otázky sociální i mravní na poli náboženském. Co je příčinou té ochablosti? Je jisto, že je dnes kněz vyčerpán duchovní správou, ale je stejně nesporné, že při dobré vůli a obětavosti, jaké vyžaduje záchrana duší, by se dalo přece více udělat. Jak potom působí nepříznivé maření času, třeba při nezávadné zábavě a ve slušné společnosti. Pastorační opatrnost prý žádá, aby se kněz, jenž je pro všechny věřící a má povinnost získati i zbloudilé, neexponoval příliš pro katolický spolek, v němž je jen část katolíků a nebudil tak nedůvěru u ostatních. Ale což, trpí-li touto zásadou právem důvěra k nám u těch, kteří se hlásí veřejně k víře a často trpí pro ni posměch a velké oběti a při tom postrádají naši nutné pomoci a povzbuzení? Osobními ústupky a přílišným přizpůsobením povinností kněžských požadavkům odpůrců snad zmírníme útoky, ale nepolepšíme nikoho. Stejně se posmívali židé na Kalvarii: „Je-li Syn Boží, ať sestoupí s kříže a uvěříme mu!“¹⁾

Velmi často se rozbíjí výchovná práce o vnitřní poměry ve spolku a neochotu členstva. Ke schůzi jich přijde několik, dlouho po zahájení, o přednášku není zájmu, místo debaty mrtvý klid, každý čeká unaveně na ukončení. Na příští schůzi jich přijde ještě méně. Ostatní se skrývají za nejrůznější: „Měj mě za omluvu!“ Ve schůzích aby člověk stále káral liknavost, nedostatek smyslu pro povinnost atd. — — — Rád věřím, že se zmrzí vzdělavateli i členstvu taková práce. — Jak tomu předejít, či jak to odstranit? Nejrůznější názory se už objevily. Zde však platí: „Cesty mohou být rozličné — —“, čili dle místních poměrů, jen obětavě a s láskou.

Zavedme na příklad pravidelné nedělní besedy, ne ve formě schůze, nýbrž volného rozhovoru. Snad není nikde tak zle, aby nebylo kam se sejít. Pokud možno vyhýbat se ovšem v tom případě hostincům, aspoň nálevnám. — Upozorníme při tom konkrétně na vliv náboženství na veřejný život, aplikujeme na jednotlivé zjevy sociální i mravní z našeho okolí nebo z novin přesně a určitě stanovisko a nauku církve. Vysvětleme řádně a zřetelně, co znamená pro dnešní dobu zásada: „Co pomůže člověku, kdyby celý svět získal a při tom na duši škodu utrpěl“, žije-li se dle ní. Dokažme členstvu, že jediné láska k Bohu je schopná dáti člověku síly k oběti a že pravé štěstí spočívá jediné v tom, dovede-li člověk vše konat a trpět ve spojení s Bohem. Ani bohatství, ani mravní neukázněnost neutiší touhu duše po štěstí, to dovede jediné Bůh, jenž se schyluje k člověku ve sv. přijímání. Jak si nutno počínat, aby si člověk dovedl udržet milost v duši a má-li milost, jsou mu povinnosti náboženské i všechny povinnosti jeho stavu radostnou nutností a ne nesnesitelným břemenem. Jak bohaté to pole práce, kterou nelze vykonat v kostele, s kazatelny, všeobecně a již se ve spolku dává příležitost vychovávat mládež a dospělé odděleně, dle jejich potřeb! —

¹⁾ Mat. 27, 42.

Kněz jako vychovatel nesmí však zapomínat, že „Nemo dat, quod non habet“, ani pro život veřejný ani pro výchovu svědomí a duše. „Modli se a pracuj!“ je zde pravidlem, obsahujícím obojí povinnost. Kněz, nestarající se o veřejný život, nedovede zasáhnout do jeho vývoje a jen kněz duchovně vyspělý dovede nadchnout k lásce k Bohu a z lásky k Bohu k svědomitému a radostnému plnění jeho desatera. — A hlavně, nedejme se zstrašit, přijde-li jich 10 místo 50, nebo budou-li se v debatě spoléhat s počátku jeden na druhého. — Takové rozhovory jsou výhodnější než přednášky, po nichž se debatuje nesnadno tomu, kdo není na to zvyklý, nebo četba knih, v nichž se vykládá dlouze a široce, co prostý člověk potřebuje mít vysvětleno konkrétně. — Doufám, že takovým způsobem se podaří odstranit nábožen. nevědomost, poznat a ocenit náboženství, povzbudit nábožen. horlivost. Tím také odpolitizujeme náboženství, neboť pak život a sebevědomí náboženské nebude dílem politické strany, ale veřejný život bude dílem náboženského uvědomění, uplatňujícího se i ve vedení národa.

Tato práce ovšem žádá vytrvalosti a veškeré péče jak vůdců spolků místních, tak vedení celé organizace. Pak se musí věnovat této otázce svědomitá pozornost i v našich časopisech. Vidíme, že jejich úroveň klesá tím více, čím více se bojíme, že se nebudou číst, objeví-li se v nich kus výživné náboženské pravdy. Lid není nemyslicí a zvláště ne ten lid, jenž uhájí na venek své náboženské přesvědčení. Jak teprve může prosperovat, když se to jeho formální politické katolictví, zaviněné náboženskou nevědomostí, nahradí opravdovým vědomím, že je na cestě jediné, vítězné Pravdy! — Ještě několik poznámek pro nás jako budoucí kněze ze zkušenosti i když částečně jen nepřímou vlastní. — V každé společnosti jsou nejrozličnější povahy, jichž vzájemný vliv by se odstranil jen tehdy, kdyby zmizely i povahy samy. Zvláště ve spolicích mládeže jsou povahy často prudké, drsné, práci velmi ztrpčující a překážející, i když třeba z přílišné horlivosti a snahy prospěti celku. Nejlepším výchovným prostředkem je zde klid, mírnost a obětavost kněze. Nesmí se ani tu předpokládat, co je teprve cílem výchovy. Naše spolky musí v nás vidět kněze i ve svých místnostech. Jsou sice názory na kněze často příliš jednostranné, ale v každém případě je to touha mít v knězi vzor vlastního života, důkaz, že mezi vírou a životem není rozporu. —

Naše spolky nepotřebují od kněze vlády a přílišného rozkazování, k tomu jsou v nejhorším případě jiní funkcionáři, ale rozumného, pevného i když při tom bratrského vedení. Základem toho je i pro kněze, jenž je slabým tvorem pro tento ohromný úkol svým významem, nadpřirozený motiv, láska k duším z lásky k Dobrému pastýři. Vedení katolických spolků je důležitou částí pastore a žádá tedy stejné svědomitosti. Zde je příležitost ukázat, co dovedu ne já, ale „milost Boží ve mne“, jak souvisí vědomí povinnosti a pomoci Boží s kněžskou obětí a prací.

Nečekám od práce v našich spolcích žádných nemožností a přece se na ni upřímně těším. Náš lid dovede ocenit ještě kněžskou obět a poznat milující srdce kněze a kdyby i nedovedl, nemá kněz práva žádat za svůj život větší odměny, než se dostalo jeho Mistru na Kalvarii. — Všimějme si tedy duše našeho lidu už jako bohoslovci, abychom přišli mezi něj s tím větší láskou a porozuměním, až nás Mistr pošle, jako jej poslal Otec. Nepochopení tužeb a potřeb lidu odcizuje lid knězi i tomu, jejž zastupuje. — Je sice snadno státí se jako kněz vůdcem katol. spolku, ale je nebezpečné a odvážné zkoušet teprve potom zásady vedení, poznávat podmínky práce. V tom je tím větší nebezpečí, že pracovník ochabne, vida překážky, jichž nedovede odstranit.

Nevyhýbejme se proto práci mezi mládeží už jako bohoslovci a to tím méně, čím jsme měli méně příležitosti nabytí základních poznatků o organisaci už jako studenti. Nevzdalujeme se vážné povinnosti jako nesplnitelnému, obtížnému ideálu. Máme-li někdy vyjít do duchovní správy s pevnými zásadami, musí se ty zásady opírat o poznatky skutečného života. Duchovní vyspělost nevylučuje zkušenosti praktických, jako poznání skutečného, obtížného života vyžaduje pevného zorného úhlu života vnitřního, spojení s pramenem síly a útěchy — s Bohem. — Ať se poruší harmonie na kterékoli straně, nikdy nedocílíme krásné melodie. Již má být především život kněze, dobrého pastýře, hledajícího ovce a obětujícího se jejich záchraně. —

— Snažme se ve svém okolí ukončiti svým vlivem co nejdříve nešťastné nepochopení Orla a Omladiny a přispějme tak ku spojení obou organisací na základě bratrské lásky, tak jak toho vyžaduje rozkvět obrodného hnutí katol. v dnešní době. —

Nuže, začněme pracovat, duše prosí a láska Kristova k nim nás nutí k jich záchraně! —

— k — k:

D Ě T I.

„Děti, toť velikonoční zvony, které ke vzkříšení volají všechno, co v lidech tihne vzhůru!“ Tak praví Foerster ve svém díle „Jak žítí“. A hrdina románu „Holoubek“ ve své rozmluvě se sedlákem Boháčem praví o dětech: „Ach, děti! Hořící keř na poušti zdejšího života!“

Hořící keř! Ano, hořící! Vždyť dívky planou nadšením, láskou, radostí tak čistou, že podobně bychom mezi dospělými marně hledali. Je pravda, že jsou děti hněvivé, roztržité, závistivé i vzdorovité. Ale i to je při nich tak nevinné, tak dětské, že považovali bychom mnohdy za hřích trestati je za to, jak to praví J. Š. Baar „rádi napomeneme a zapomeneme“. Jak potěší nás dětský úsměv, dětská řeč, dětské objetí. Není ani stínu hříšné lsti v dětském jednání, celá duše dítěte otevírá se před námi ve své krásné prostotě hned při

prvním setkání. Pohlédneme jen do těch dětských očí a spatříme v nich nejzazší hlubiny duše čisté a bezelstné.

Kdo by nebyl dojat dětskou modlitbou? I to dítě, které ještě nepřišlo k užívání rozumu, má-li se modlit, jakoby tušilo, že je to něco důležitějšího, nežli obyčejné jeho hry; zvážní, sepne drobné ručky a z úst řínou se mu mnohdy zkomolená sice, ale tak krásná slova prosté modlitby. Proč krásná? Poněvadž vycházejí z duše jak lilie čisté, v níž není klamu, není lži. O, moderní člověče, viděl's již někdy dítě modlící se? Pohlédl's již někdy do očí jeho, když rozmlouvalo s Bohem? Kdybys slyšel ten nejkrásnější, protože neupřímnější rozhovor světa s nebem, stvořených s Tvůrcem, zaplakal bys! Proč? O, ty bys plakal, poněvadž bys poznal, jak daleko jsi za tím děckem se vši svou učeností a vědou, a jak daleko je za ním celý dnešní svět se vším svým pokrokem, se všemi svými technickými vymoženostmi.

Při tom vybavuje se mi na mysli scéna, již jsem byl o prázdninách svědkem. Před oltářem, na němž Přítel dítek obklopen obláčky kadidlového kouře žehnal přítomným, klečel mladý kněz a modlil se smírnou pobožností za český národ. Kolem něho hoši s bílými šerpami, děvčata s odznaky svatého kříže zpěvem mu odpovídali. Došli až k části odprosné. Sluha Boží připomíná jim urážky, které dějí se Ježíškovi právě ve Svátosti Jeho Lásky.

Domluvil. A tu náhle jako příboj moře ozvalo se ze všech dětských hrdel úpěnlivé volání: „Odprošujeme Tě za to, Ježíši Svátostný, slibujeme Ti věrnost a prosíme: Ježíši, neopouštěj národ náš!“

Jak dojemný okamžik! Národ bez rozvahy vrhá se v náruč nevěry a hříšné rozkoše, raději hledá štěstí v bahně než v Bohu a zde ty dítky nevinné za něj prosí. Prosí za ty, kteří se chlubí strašným rouhavým vyznáním: „Jsem bezvěrec! Nevěřím v Boha! Neznám Krista!“, prosí i za ty, kteří vcházejí do svatyně, aby ve svatém přijímání vtiskli Ježíšovi polibek — Jidášův. Jak dojati by byli asi ti, za něž dítky odprošují nejlepšího svého přítele. Ale jak asi chvělo se Srdce Ježíšovo ve svatosti blahem nad těmi srdéčky, která hořela láskou k Němu a touhou zaplatit alespoň modlitbou urážky mu způsobené.

Vždyť to byly Jeho děti, které denně, týdně nebo alespoň měsíčně přivínuje na své milující Srdce; byly to děti poslušné hlasu sv. Otce Pia X., který si snažně přeje, aby věřící často, pokud možno denně ke stolu Páně přistupovali. Byly to dítky poslouchající hlasu synka francouzského kapitána, Petříka D'Airell, který přes překážky ze strany otce, babičky a dokonce vlastního faráře, každého dne přijímal a zemřel za to, aby tatínka obrátil. (Podávalo se mu to plně. Otec nejen že se obrátil, ale nedlouho po smrti Petříkově místo svého synka denně přistupoval k sv. přijímání.)

Každý měsíc shromažďují se tyto dítky v první pátek (80 až 120) u Ježíška, aby přijaly Ho do svých srdéček a přinášejí svá drobná sebezapření (napsaná na pěkně zdobeném lístku zv. obětinka)

v oběť za časté sv. přijímání českých dětí, za jugoslávské děti, ruské bratry, za hojný kněžský dorost a pod. Je skutečně krásné býti přítomen v první pátek mši svaté, při níž tito mladí legionáři Kristovi přistupují k sv. přijímání. Mnoho dítek koná pobožnost devíti pátků, aby si zajistili milost v posledních okamžicích dle slibu daného sv. Marii Markétě. To je legie vítězná! Asi třicet dítek přijímá denně. Každý den přijímá asi 300 dítek alespoň duchovně a modlí se zvláštní modlitbu jednodesátkovému růženci podobnou (pov. bisk. koms.). Každý den přicházejí v hojném počtu se pomodlit sv. růženec a na požehnání s litaniami k Nejsv. Srdci. Vždy ve středu modlí se za dobré kněze.

Jak je to však možno? Jinde dítky chodí sotva v neděli do kostela, tím méně měsíčně nebo dokonce denně k sv. přijímání!?

V oné farnosti působí kněz, který porozuměl plně slovům: „Nechte maličkých přijíti ke mně a nebraňte jim“, a celou hloubkou své ideální duše snaží se, aby přivedl děti do náruče Miláčkovy. Nezná téměř oddechu ve své práci a Kristus Pán žehná jeho úsilí; snad je to jediná cesta přivésti národ opět k Bohu.

ANTAL:

DROBOTY K ŽIVOTOPISU STOJANOVU.

Kterýsi časopis obdivoval v nekrologu na arcibiskupa dra. Stojana tu jeho vlastnost, že zůstal nezměněným, starým lidovým dobroákem — i tenkrát, když byl povýšen na trůn velepastýřský. Nemohlo býti ani jinak. Těžko by mu bylo odvykati tomu, co od mládí v sobě nosil, čím od mládí v pravém slova smyslu vynikal. Věru, jeví se nám už bohoslovec Antonín Cyrill Stojan v celé své zlaté povaze: je nadšený pro církev a vlast, hoří činorodou láskou k českému venkovu, k Velehradu, Hostýnu, stále pracuje, jiným pomáhá sebe zapomínaje, dosahuje svou mírností a srdečností úspěchů tam, kde jiní lámou kopí —. Bylo by velmi záslužno vykreslit poměr Stojanův k českým bohoslovcům vůbec, k olomuckým zvláště, sledovat jeho stálé spojení se spolky bohosloveckými, zejména s Literární Jednotou olomuckou a tamější Slovanskou Knihovnou —. Pro začátek k nám vděčně promluví několik citací a dat ze zápisní knihy odboru pro zakládání knihoven na venkově, která je v archivu Stoj. Lit. Jed. olomucké.

Návrh na zakládání knihoven na českém venkově objevil se pod názvem: „Rozšiřujeme osvětu!“ v 10. čísle I. roč. „Cyrilla a Methoděje“, časopisu to vydávaného bohoslovci olomuckými v letech 1869 a 1870. V provolání tomto velmi jasně se zračí důmyslné, promyšlené podání o významu knihoven venkovských, jež by „dobrymi spisy zamezujíce průchod liberalismu, utvrzovaly lid u víře ryzé

a mravech v pravdě křesťanských“. Navrhován i lehounký způsob, jak knihy snadno opatřiti a knihovny zakládati. Bylo by třeba jednotlivcům „jenom 20 kr. za celý rok uložiti na ltář církve a vlasti“. Horováno v idealismu: Nebát se! „Byť pak i snad nepatrný, přec svěží jsou síly naše, a když je spojíme, dojdeme výsledku překvapujícího.“ A výsledek byl na ten oheň skutečně překvapující. Souhlasili i bohoslovci jiní (z Budějovic, Litoměřic); „nicméně“ — jak píše zasloužilý archivář — „nadšení to, jež naplnilo srdce všech téměř bohoslovců českoslovanských, utuchlo brzy, podobajíc se meteoru, jenž s výšin nedozírných klesaje, taktéž na chvíli ozáří končiny, jimiž se ubírá, ihned však také zmizí.“

Byly to patrně stísněné (pro třenice národnostní) poměry v semináři olomuckém, jejichž důsledkem bylo zastavení „Cyrilla a Methoděje“ r. 1871, s nímž zanikl i pěvecký spolek „Ohlas“, v krajích našich třetí místo zaujímající.

Než snaze ušlechtilé povždy dává nebe dojít cíle. Dvě léta na to (šk. rok 1872/3) objevil se v semináři olomuckém mezi četnými posluchači výhradně studiu se věnujícími jinoh vospělý, tichý, širšímu rozhledu ve vzdělání přející a zvláštní podnikavostí vynikající. Týž obávaje se, že pro nepříznivé zákony branné nebude moci na kněžství býti vysvěcen, rozhodl a snažil se alespoň vzbuditi jako učitel v srdcích lidu našeho venkovského touhu po národní uvědomělosti, lásku k drahé vlasti jakož i církvi utvrditi, a takto dle sil svých přispěti, aby neustala zaznívati mluva česká po požehnaných nivách koruny Svatováclavské.

Za tou příčinou připravoval se s některými jinými kolegy-vojáky ke zkoušce učitelské neopomíjaje při tom zvláště dějinám vlasti nejužší pozornost svou věnovati. Pro své šlechetné cíle snažil se získati též nejbližší okolí: pročež se zápalem poučoval své soudruhy o významu posv. Velehradu pro dějiny moravské, vzbuzoval lásku k památnému Hostýnu, a takto v době krátké si utvořil mezi bohoslovci mladšími celou stranu. Hodlaje pak heslu od Sušila přijatému „Církvi a vlasti“ působitiž co největší upravení, pojal znova a energicky myšlenku, bezplatně poskytnouti venkovskému lidu jako pravý učitel přiměřenou četbu.

Jsa bohoslovcem II. ročníku počal sbírat i mezi bohoslovci svého a prvního roku peněžité příspěvky jakož i knihy poučné a zábavné, bez nichž druhové se mohli snadno obejít, aby jimi podaroval chudé obce na venkově moravském. Knihy, jež nebyly vhodny pro lid (jako různé učebnice), rozprodal zase mezi bohoslovci, a za peníze vytěžené nakoupil spisů přiměřenějších.

Takto povstala na podzim r. 1873 v semináři olomuckém jednota soukromá, všelikých stanov i styku s ostatními semináři postrádající. Jež za účel si vytkla zakládati venkovské knihovny, a hlavou její stal se přirozeně původce myšlenky té, ctih. p. Antonín Cyrill Stojan (nyní kaplan v Příboře na Moravě). (Pokrč.)

(Z podkrovní světničky.)

Vešel jsem za tichého letního večera na hřbitov; leží uprostřed městečka a ze všech stran doráží rušný život na jeho zdi. Proto na něm nebývá mrtvo ani za pozdních večerů . . . Stromky šumí nade hroby, smuteční břízy slzí z rána na pomníky opuštěné, z večera tajemně listy pohybují — Z nedaleka doznívá temné hlčení: to chodí množství, smetánka městečka po promenádě . . .

Vešel jsem, obnažil hlavu, pokřičoval se. — Jdu k hlavnímu kříži alej stromků; — rázem se zastavím v překvapení: Na jednom z hrobů sedí stařík, šedivý, známý všem v tom kraji — sedí, hlavu složenou do dlaní, dumá . . . Večerní červánky ozařují poněkud jeho postavu — a šero dodává jí zvláštního výrazu — starý Merta — hrobník . . .

Stojím nehnutě a hledím s pochopením na něho. Znáám ho, mluvil se mnou, stále se smál a žvatlal jako děčko. S každým se zastavil, promluvil, povypτάval se, čepici sundal a s chechtotem ubíhal dále. Zádá stálým pobíháním a tíží let se mu zohnula. Či je to výsledek práce na hřbitově? Kolik už asi hrobů — sehnutý v potu tváře — vykopal? — Však už se hýbe, už mne upozoroval:

„Dej Pán Bůh dobrej večír, dej Pán Bůh!“ a zachechtal se po svém způsobu, — „Tak na hřbitov zas, mladej pane, na hřbitov. Inu jak jinak, jak jinak . . . Já už se sem také brzo nastěhuji, brzo. Však už se mne bytná navyhání, navyčítá . . . Málo, pořád platím málo. Říkám: Maj' ještě strpení; rok, dva; pak si najdu světničku, kde budu sám pánem — a budu bydlet lacino! — Nikdo mne nebude zvyšovat činže, vyhazovat . . . Tak, tak, mladej pane, já to cítím; já už na rok tady nebudu, ne, nebudu . . . Můj Kriste Ježíši! Ach, ach . . .“ A už zase potřásal hlavou, čepici sundal, chystal se na útěk. Poběhl, vrátil se, palec položil na ústa a s nádechem jakéhosi tajemství zašeptal:

„Myslej, pane, že nemluvim pravdu? Já jim to dobře povím. Já su dědek poctivej, dobrej — Vědí, pane, jak mě to bolí, když lidé povídají? A ten praví, a ten praví. Ale koupím já za cizí? Že si trochu popřeju? — Já jim to povím v dobrém smyslu: Já piju za své. Kdybych já dal na lidi! Ten dá: kupte si, dědku, chleba, ten: kupte si piva, ten: kupte si něco lepšího, ten dá: tu máte, starý, na kořalku . . . A nikdo neřekne: kupte si kabát, kupte si košili — A já, mladej pane, já si koupím to i to i to. Kdybych já dal na lidi! Jedl bych, pil bych, ale nahý bych chodit musel . . . Jo, jo . . .

Myslej, pane, že nemluvim pravdu? Vědí, co já se napláču? Ach já mám trápení na světě . . . Můj Kriste Ježíši!“ —

Plakal chudák, slzy utíral, čepici mačkal — nachystaný k odchodu. A přece mluvil rychle dále, jakoby ho cosi v nitru páliło, jakoby to muselo ven . . .

„Vědí, jak je mně to, když vlastní syny potkám? Tu jsem, pane vyrostl, na té věži zvoníval, hroby kopal, zaléval. Čtyřicet roků, prosím, čtyřicet . . . Dva syny jsem vychoval a oni se tak odvděčili . . . Od víry odpadli, prosím, oba . . . Ach, můj Kriste Ježíši! Já se čtyřicet roků žívím ze hřbitova a z kostelního a oni — starého dědka neznají, neznají. Cizí, když mne potká, smekne: Dobrej večír, dědku — a vlastní synové jdou vedle mne, ani si nevšimnou — — Říkala nebožka žena: Poznáš po mé smrti, co je život, bída . . . a poznal jsem, mladej pane, poznal . . . jo jo.

Pravěj, že není Boha, pane? A proč teď pořád prší? Proč to nezřídějí, co? Je dvůr a je panstvo a musí být šafář, aby řekl dnes tak a zítra tak — a svět že nemá šafáře? . . . Myslej, pane, že nemluví pravdu? V tom smysle dobrém jim to pravím: Blázni jsou na světě, blázni — — a myslí, že jsou mudrci . . . chachacha . . . zachechtal se, čepici na hlavu hodil a shrbeně utíkal, aby se zase vrátil.

„Prosím jich, pane, nezloběj se na dědka, Nic nehněvat! Já su dědek hubatej, všecko povím, z každého si blázna udělám, ale dědek citlivej! Počkej, pane, až mne tu nebude, řeknou: Škoda dědka; byl takovej, takovej, ale už takového nebude . . . Chacha! Řeknou! Uviděj! Tak Pán Bůh dej dobrou noc, dej Pán Bůh . . . jo jo. Můj Kriste Ježíši . . .“

Ještě chvíli jsem slyšel jeho chechtot, dobrácké: jo jo — pak ticho . . .

*

Kde byli asi tu dobu synové Mertovi? A nebo na koho myslel starý hrobník, když těžkou hlavu podpíral sedě nade hrobem? Divné jsou osudy lidské, ale ještě divnější lidská srdce: jemná, měkká, — a na druhé straně: tvrdá, kamenná, ledová . . . Jako zde. Ovšem stařík je stařík, starých názorů — mladí jsou moderní, bez víry . . . ale cosi jim schází, to, čím přetékało srdce starého Merty, rozjímajícího na hrobě když slunce zapadalo . . .

Neklid našich duší ukojen bude, až jako ptáci letící v neznámé dálky se přenesem přes moře a prostory všechny, přes bídná rasoviště zemí a na Srdci Božím spočinem v pokoji věčném.

(D. Pecka : Matka B. v trní.)

CYRILOMETODĚJSKÁ HLÍDKA.

SOLOVJEVOVY MYŠLENKY O UNIONISMU V RÁMCI JEHO DUŠEVNÍHO PRERODU.

Bylo to v listopadových dnech 80. roku minulého století. Na petrohradské universitě hlášeny byly přednášky o: „Theokracii a theandristu“. Toto podivné téma dráždilo akademiky. Co s náboženským haraburdím v chrámu svobodné vědy? Takové přednášky že mají poslouchati akademici? Přišli, ale s úmyslem přednášejícího vypískat.

Do síně vstupuje mladý docent — zvolna vystupuje na katedru rozhlížeje se po auditoriu. Modré oko ohnivě zářící zpod hustých řas a brv zmírnilo odpor i nevoli posluchačů. Snad je i okouzli, ale přece zachovali klid, nepřivítavše profesora obvyklým pozdravem.

A on mluví oduševněle, klidně a bez bázně o thematě vzdáleném modernímu vědomí, ale o pravdách, které mají význam vždy. Nadšeným pak holdem Kristu a výzvou k přítomným, aby dali se od Krista vésti a spojili se s Tím, jenž jim má býti vším, skončil. Chvilí zavládlo ticho, ale pak ozval se neutuchající potlesk těch, kteří přišli mladého docenta boykotovati. Ovládl své posluchače. Imponoval jim vyzváním, aby každý, kdo nesouhlasí se základními hesly této i příštích přednášek, po jejich ukončení vyložil své námítky. A tím profesorem byl Vladimír S. Solovjev, privátní docent petrohradské university, který tak bez bázně hlásal své velké ideje. V životě Solovjeva jako filosofa jsou tyto přednášky významné proto, že mladý docent proplul Skýlou a Charybdou filosofických směrů, nabýval katolické orientace, a též proto, že v nich poprvé vyjadřuje myšlenku unie.

Ač je tomu letos 25 let, co zemřel tento význačný ruský básník, filosof a průkopník myšlenky unionistické, málokdo vzpomínal si tohoto jubilea. Ani on neunikl osudu velikánů, na něž se rádo neprávem zapomíná. Snad až splní se ideály, pro něž Solovjev pracoval, dostane se mu zaslouženého uznání — zvláště ve vlasti, kde by měl býti ctěn jako jeden z největších Rusů. — Kterak

dospěl ke katolické orientaci a myšlenkám unionistickým, vyjádřeným v listopadových přednáškách na petrohradské universitě?

Vyrůstal ve hrozně myšlenkové krizi své doby. — na Rusi byla to i krise myšlenky národní, která nemohla zůstati bez vlivu ani na duchy prostřední, tím méně k ní mohl býti lhostejný velký duch, jakým byl V. S. Solovjev. Již od mládí byl v jeho povaze jakýsi ráz zasmušilosti a náklonnost k filosofování. Tři prvky, které v jeho pozdějším životě hrály tak velkou roli. — sklon k náboženství, láska k vědě a vlasti, — zasadil v jeho duši otec S. M. Solovjev, známý historik a profesor moskevské university.

V letech šedesátých studoval na gymnasiu v Moskvě, kde se r. 1853 narodil. Byla to doba přílivu naturalistických a materialistických teorií ze Západu, jimiž studenti byli otráveni, doba, kdy evangeliem ruských mladíků byl Büchnerův spis „Kraft und Stoff“ a Renánův Život Kristův.

Jako celé řady jiných propadl i Solovjev skepsi a negaci. To byla doba krise vlastního nitra mezi vírou, v níž vyrostl a byl vychován, a nevěrou ženoucí se sem ze Západu. Jeho moskevští spolužáci tonuli v radostném a praktickém materialismu nestarajíce se mnoho o theorii. Jinak ohápал život hluboký duch Solovjevův. Mělké theorie a názory diktované dobou a módou na dlouho ho neuspokojily. Byl otráven. Bylo třeba protijedu, a toho našel ve Spinozovi, jak sám praví, — své první lásce. Prostudoval Platona, Seneku, Schopenhauera, Kanta, Schellinga a konečně svaté Otce, až znovu nabyl ztracené víry a stal se opět věrným synem pravoslavné církve. Je to jen stručný nástin Solovjevovy filosofické a náboženské krise a návratu zatím k církvi pravoslavné. Silný vliv filosofického idealismu jeví se již na jeho první thesi: „Krise západní filosofie proti pozitivismu.“

Než sledujeme Solovjeva v jeho dalším vývoji náboženském až k orientaci katolické! Odpoutav se od hmoty je Solovjev opět věřícím bez jakéhokoliv sklonu k římskému katolicismu.

Záhy po obhajobě své these jmenován byl Solovjev docentem filosofie na moskevské universitě, avšak již po 3 měsících byl odstraněn. Příčinou byla žárlivost kolegů a intriky, které ho vyhnaly na západ do Londýna. Krátkým pobytem v Itálii, Paříži a Egyptě, kde se setkal s katolickými kněžími, kteří na něho učinili dobrý dojem, ukončeno bylo jeho vyhnanství. Solovjev navrátil se počal opět své přednášky v Moskvě. Historie se opakovala, 24letý profesor byl dán provisorně do pense. Stále byl podezříván, jakoby byl nepřitelem Ruska, až konečně byl z Moskvý úplně odstraněn. Pak přednášel v Petrohradě, ale ani tam neměl klidu. Jeho první přednášky pro podivný a té době nezvyklý titul očekávány byly s napjetím a nepřátelstvím. Viděli jsme, jaký obrat způsobil ve smýšlení mladých lidí, takže mohl doufati v klidnější budoucnost.

Atentát na cara Alexandra! Dojem byl ještě v živé paměti, když Solovjev jakoby před čerstvě prolitou krví panovníkovou měl řadu přednášek o základech revoluce. Dotkl se povinností občanů

vůči carovi, ale i povinností cara vůči poddaným, zavrhnuv rozsudky smrti tehdy tak časté. Solovjev byl přesvědčen, že násilné prostředky, jichž se užívalo v carské říši, nebudou mít trvalého účinku, a proto doporučoval nástupci carovu prostředky kladné: pokřesťení, náboženské obrození lidu a to v prvé řadě mládeže.

Pro takového opovázlivce ovšem nebylo v carské říši více místa, a proto mladý docent přešel vládní kruhy opustiv univerzitní stolicí. Ale tím Solovjev nebyl umlčen. Byla to láska k pravdě, která ho nutkala, aby mluvil. Nyní když slovem nemohl pronášeti svých myšlenek, činil tak pérem. I zde pověstná ruská censura jako ostrůžek bděla nad Solovjevem, takže spoutaný spisovatel byl nucen své knihy vydávat za hranicemi v Chorvatsku a Paříži. Poněvadž nelze všimnouti si celé tvorby Solovjevovy, všech jeho spisů filosofických, asketických, estetických, básní, překladů a recensí, omezíme se pouze na letný nástin jeho myšlenek unicnistických a tím i úzce spojeného náboženského přerodu. Přerod ten částečně jsme již sledovali. Zbožná domácí výchova, krise na gymnasiu, éra mučivé skepse a antagonismu ke všemu náboženskému, návrat k idealismu — tím vším Solovjev prošel než stal se opět věřícím synem pravoslavné církve. Je to první stadium náboženského přerodu v nitru Solovjevově.

V té době bylo Rusko i národnostně rozerváno — dvě strany bojovaly proti sobě na život a na smrt, Slavofilové, kteří viděli spásu Ruska v naprosté odloučenosti od vlivů cizích a strana západnická, která snažila se Rusko otevřítí vlivům Západu. V programu Slavofilů obsažena byla nejen politická, ale i náboženská samostatnost (ovšem pravoslavná). V programu strany příznivé Západu obsažen byl liberalism a positivism. Nepřátelství obou stran zacházelo až do krajnosti — jediný bod byl, který je sblížoval, totiž nepřátelství vůči Římu. Takový byl národní duch, v němž vyrostl Solovjev. Svou vlast vřele miloval, ba kdysi i sympatisoval se Slavofily, ale záhy prohlédl krajně jejich názory i nesprávně chápaný patriotizm a slepost k chybám vlastního národa. Cítě sám na sobě tíhu carského despotismu viděl ji jasněji nežli jiní na svém okolí a zvláště na pravoslavné církvi, což těžce nesla jeho nábožensky hluboce založená duše. Srovnával stav církve ruské s církvemi jinými. Přirozeně, že si všiml — a těžko bylo ji jako jiné církve letmo přejíti — i církve římské. Vrcená touha po hledání pravdy vedla ho k hlubšímu studiu dějin a organizace církve katolické. Od mládí zakořeněné předsudky vůči ní poznenáhlu padaly. Zřel osud Ruska (nebyl tak krátkozraký jako jeho souvěkovci a nyní se ukázalo, že jej viděl až příliš pravdivě) — toužil po záchraně Ruska — a hledal prostředky k záchraně Ruska (hledal je svědomitě, neboje se žádných) a našel je v katolicismu. Cítil, že církvi i Rusku a náboženskému životu — který může býti záchranou Ruska — jest třeba vnitřního ozdravení; a toho může se mu dostati universalismem, který je jedinečným zdrojem síly církve římské. Její boj s representanty tyranských vlád mu imponoval. Tak sjednocení obou církví

zdálo se mu nejlepší cestou k záchraně Ruska. Studium patrologie a stykem s velkým biskupem Štrossmajerem dospívá k názoru, že rozpory dogmatické nejsou nepřeklenutelnou propastí při sjednocení. Tuto ideu sjednocení církve východní a západní jasně vyslovil již v letech 1881—83 v promluvách věnovaných památce Dostojevského; vzájemný antagonismus a nepřátelství obou církví nazval zde velkým hříchem. Ještě jasněji je idea unionistická vyslovena ve spise: „Historie a budoucnost Bohovlády.“

Úvahy Solovjevovy o unionismu a stavu pravoslavné církve vyvrcholily ve spisech: „L'idée Russe“ a „La Russie et l'Eglise universelle“. Ve druhém spise krásně Solovjev aplikuje ruskou legendu o sv. Mikuláši a Kassianovi na pravoslavnou a katolickou církev. Nelze ani mlčením pominouti toto klasické a výstižné místo. Tito světci potkali kdysi mužíka, který s vozem uvázl v blátě. Sv. Mikuláš ihned přiskočil, aby pomohl mužíkovi. Sv. Kassián nečinně přihlížel, boje se, aby si neposkvřnil bělostné rýzy. Když se vrátili do nebe, pochválil sv. Petr sv. Mikuláše a odměnil ho tím, že jeho svátek se slaví na Rusi dvakrát do roka. Sv. Kassiána však potrestal tím, že jeho svátek se slaví jen jednou za 4 roky — totiž 29. února.

Ke sv. Kassianovi přirovnává Solovjev církev východní; uzavřela se ve svou askesi a mystiku, nestarala se o život a potřeby svých členů — jí stačila jako sv. Kassianovi toliko bělostná ríza. Ne tak církev západní. Vychovávala Evropu, šířila kulturu a mravnost i mezi barbary a nedbala tolik, zůstane-li trochu bláta i na jejím šatě. Církev vých. se toliko modlí, ale církev záp. se modlí a pracuje. To žádá Kristus od své církve! Tak dospívá Solovjev k závěrům, že církev východní v tom stavu, v jakém nyní skutečně je, neplní vůle Kristovy a svou vnitřní organizací — hlavně závislostí na moci světské — blíží se ku své záhubě. Církvi východní je třeba obrody, činnosti a hlavně *u n i v e r s á l n o s t i*. Té ovšem nedosáhne, dokud se nespojí se Západem — dokud nepřijme katolického neboli všeobecného charakteru pravé církve. Až sem dospěl pravoslavný Rus! Tak dovede oceniti význam církve katolické a význam spojení církve východní s církví západní!

Ještě ostřeji odsoudil Solovjev ruské církevnictví v pařížském salonu kteréš kněžny v přednášce „O ruské ideji“. Ostře v ní kritisoval ruské státní církevnictví, které chce učiniti církev na Rusi jen „velkým státem“, jehož pastýřem je policie, která shání zbloudilé ovečky do ohrady. I zde znovu zdůraznil nutnost, aby Rusko vstoupilo ve velkou rodinu Kristovu.

Není divu, že tyto smělé projevy způsobily Solovjevovi v Rusku nová nepřátelství a mnoho pronásledování. Kdož se bude diviti, že již ku konci svého života — (byl tehdy právě v nejlepších letech) — objevovaly se u něho stopy utrpení a tušení blízké smrti, která mu již také ve 47 letech vyrvala péro z ruky. Se slovy: „Těžká je služba Páně“ umíral ten, jehož život byl vskutku těžkým bojem za

pravdu. Zda přestoupil i formálně k církvi římské, je spor. Skonal 31. července 1900.

Byl to duch všestranný, který vedle svých prací filosofických a básní zanechal i práce rázu asketického dýšící filosoficky založenou a hluboce zbožnou vírou.

Tento náčrt Solovjevova duševního přerodu a s ním paralelně spojeného vývoje myšlenky unionistické jest ovšem velmi nedokonalý, ale kéž alespoň trochu přispěje k ocenění VI. Solovjeva, který pro nás důležitou otázku unionistickou chápal tak hluboce, jako téměř žádný jiný Rus před ním. Snad málokdo si vzpomenuť letos smrti Solovjevovy — jest dosud nedoceněn — proto věnujeme mu alespoň my tuto vzpomínku s prosbou k Všemohoucímu, by vzbudil řadu epigonů a pracovníků pro ideu unionistickou, aby tak v brzkou „fiat unum ovile et unus pastor“.

M.

Národ náš českoslovanský, národ katolický, ač počtem neveliký, pro celé Slovanstvo poněkud nějakým způsobem se strany katolické víry tím býti může, čím byl národ židovský pro všechny pohany se strany pravé víry vůbec.

(Fr. Sušil v přednášce o Svaté zemi.)

Divinorum divinissimum Deo cooperari in salutem animarum.

(Pseudo Dionysius.)

Zkušenost a chytrost nevykonaly a nevykonají nikdy velkých neb krásných věcí; nezkušení, prosí apoštolové pravdy podmaňují si světy a ještě více: lidská srdce.

(A Stašek)

SLOVANSKÁ HLÍDKA.

„Slomšek“ v poslovni dobi 1924-25.

Hribolazcu¹⁾ smo podobni. Ko se ta povsne na najvišji vrh, na točko, ki si jo je določil²⁾ za cilj, se ozre, da še enkrat pregleda pot³⁾, ki jo je moral prehoditi, da vidi pokrajino, skozi katero se je vila pot; pogleda nazaj, da si predoči vse, kar⁴⁾ ga je med⁵⁾ potjo doletelo, kar ga je zanimalo in kar mu je povzročalo težave.⁶⁾ Tako je tudi z nami. Sedaj ko smo zaključili⁷⁾ poslovno dobo — smo torej dosagli točko, ki smo si jo v začetku začrtali — se ozremo nakaj v pretegli⁸⁾ čas; v spomin si prikličemo vse dni minulih mescev, da pregledamo, kaj smo zapustili za seboj in ali⁹⁾ ima to, kar z večjimi in manjšimi trudi ustvarili,¹⁰⁾ kakšno trajno vrednost.

Dne 24. maja smo imali zaključni občni zbor¹¹⁾, „Slomška“. Bil ja v prvivosti informativnega značaja. Tov. odborniki so mamreč¹²⁾ stopili pred vse tovariše „Slomškarja“ in so podali sliko¹³⁾ svojega dela osmih mescev.

Poslovna doba je za nami in pred seboj imamo sliko celotnega društvenega dela in doseženega uspeha. In ko se oziramo na podano sliko, se vprašamo:¹⁴⁾ Zakaj¹⁵⁾ smo delali? Kako smo delali in kaj smo ustvarili? Kakšen uspeh smo dosegli? — Zakaj smo delali? Vresnici¹⁶⁾ je zanimivo dognati, kaj more navdušiti mlade ljudi, ki so že itak preobloženi z bogoslovnimi študiji, za delo, katerega niso dolžni izvrševati.¹⁷⁾ Kaj jih more privedti, da si prostovoljno nalagajo bremena, od katerih navidezno nimajo nobene koristi.¹⁸⁾ Da vprašanje¹⁹⁾ je, kaj nas je sililo k delu, k požrtvovalnosti, ki je zahtevalo marsikatero vro prostega časa. Vsaj²⁰⁾ deloma odgovorijo na vprašanje besede tov. bivšega predsednika, ki jih izgovoril kot uvod in vzpodbudo v začetku poslovne dobe. — „Da je „Slomšek“ potreben, se mi zdi skoraj smešno povdariati. Kakor je bil potreben tankrat, ko so ga ustanovili, takoj je potreben tudi sedaj. Še²¹⁾ bolj je potreben, kajti²²⁾ naše naloga²³⁾ v življenju so sedaj še večja. Misel, da od društvenega življenja nimamo nobene koristi, da je vse samo zabijanje časa, nas ne sme odvrčati. Kdo ve, če²⁴⁾ nimamo koristi? Če sedaj²⁵⁾ ne, jo bomo pa imeli, ko vstopimo v življenje, in sicer²⁶⁾ ne samo mi, nego tudi narod, kolega voditelji bomo. V današnji brezverski, materialistični dobi, ko se je tudi, že prosti narod obrnil²⁷⁾ od Boga in živi po „krščansko“ — poganskih načelih, se od duhovnika ne zahteva²⁸⁾ samo pobožnost in dober vzgled, temveč biti mora modar; podkovan mora biti v vedah, da lahko reši današnja pereča vprašanja²⁹⁾ v smisle krščanskih resnic, da pobije napade³⁰⁾ modernih apostolov in vodi čredo³¹⁾ po pravem potu. Znati bomo morali primerno govoriti z narodom, seči mu do srca, pritegniti ga nase ter ga peljati za seboj. In vsega tega se lahko vadimo³²⁾ v društvu. Da če drugo ne, vsaj ljubezen³³⁾ do naroda, ki blodi po napačnih stezah, se pogreza v sužnjost³⁴⁾ materialnih dobrin in kate-

rega treba dvigniti ter ga voditi k pravi sreči, nas naj vzpodbuja k delu, k izpopolnjevanju³⁵⁾ naših zmožnosti.“ — Mogoče se zdi nekoliko čudno, da imamo društveno življenje in delo v bogoslovju za važen del priprave za bodoči duhovniški poklic.³⁶⁾ Ako pa se poglobimo³⁷⁾ nekoliko bolj v razmere³⁸⁾, ki vladajo med našim narodom ravno v izobraževalnem ozivu, bomo videli, da je to nekaj čisto naravnega in tako tesno združenega z duhovniškim poklicem, da se od njega ne da ločiti. Slovenski narod se v društvenem življenju lahko kosa s katerikoli zapadnim narodom. Saj skorej ni vasi,³⁹⁾ kjer bi ne bilo čitalnic, izobraževalnih⁴⁰⁾ društev, fantovskih,⁴¹⁾ — dekliških⁴²⁾ svez in drugih kulturno-izobraževalnih ustanov. Kdo pa je duša vsega tega dela, mentor društvenega življenja? Skoraj ni treba miti podarjati, da duhovnik, ki popolnoma razume ljudskopsiho, ker se je takorekoč spojil z dušo naroda. On je središče, iz katerega vse izhaja in kamor⁴³⁾ se vse vrača. On je začetnik in končatelj. Jasno pa je, da brez priprave ne more igrati vloga, ki mu je namenjena. Kako se naj vživi v društveno življenje, ako v mladosti ni imel niti pojma o njem? Splah⁴⁴⁾ kako se naj loti dela,⁴⁵⁾ ako ne ve, kaj pravzaprav spada v njegovo področje? — Misel na bodočo nalogo nas je silila k delu; žalja, da bi se pripravili, si pridobili vajo⁴⁶⁾ za delo, ki nas čaka kot vsestranske voditelje naroda.

Kako smo delali in kaj smo ustvarili? — „Slomšek“ si je že v preteklih letih začetel obsežen delokrog.⁴⁷⁾ Iz „Slomška“, ki je bil prvotno izključno literarno društvo, se je polagoma razvila organizacija, ki je v svojem okrilju⁴⁸⁾ združila različne panoge⁴⁹⁾ vprašeni, katera čakajo rešitve zlasti v sedanjem 20. stoletju. Predmet društvenih razprav so postali sociološki —, različni znanstveni⁵⁰⁾ problemi, abstinenčno vrašanje,⁵¹⁾ retorični nastopi in tudi literarne vaje, ki so bila prvotno edina naloga „Slomška“. Samoposebi se razumne, da se ta različna vprašanja na morejo obravnavati pod ano šifro, temveč je treba več oddelkov. Vastali so različni odseki; vsak problem je dobil lasten⁵²⁾ odsek. In vsak izmed⁵³⁾ teh odsekov ima nalogo razpravljati o vrašanjih, ki spadajo v njegovo področje. S tem pa je že tudi povedano, kake odseke ima Slomšek, obenem pa tudi to, kako sme delovali. — Socialna vprašanja smo obravnavali v socialnoopedagoškem odseku. Govorili smo o momentih, o temeljih,⁵⁴⁾ brez katerih družba⁵⁵⁾ ne more obstojati. Na znanstvena vprašanja je odgovarjal znanstveni odsek. Popeljal⁵⁶⁾ nas je v prazgodovino⁵⁷⁾ človeštva in nam je pojasnil početek religije in umetnosti. Razložil nam prapočetek gospodarstva in nam postavil pred oči deželo⁵⁸⁾ bašnih Pygmalajev. Retorični odsek nas je uvajal v govornišstvo.⁵⁹⁾ ki je ravno duhovniku tako zelo⁶⁰⁾ potrebno njegovem verskem delovanju. Ker se brez alkoholnega vprašanja socialno vprašanje ne da rešiti, je umevno, da smo se posvetili tudi temu problemu. Abstinenčni odsek nam je skušal dokazati, da je alkoholizem rakrana⁶⁰⁾ na organizmu človeštva in nas je vzpodbujal na boj zoper tega krutega sovražnika. Ker pa mladi ljudja včasih radi započejó, je jasno, da smo imeli tudi pevske odseke. Zbirko

zlatih zrn, tihega hrepenjenja⁶¹⁾ bojačih in vzpodbujajočih misli žalostnih in veselih čustev, bolestnih vzdihov pa vsebuje naša „Lipica“, ki že nad pol stoletja zeleni, se košati, cvete in napaja svojo okolico s prijetno vonjavo. Tudi letos je pognala veje⁶²⁾, četudi ne tak magočne kakor prejšnja leta. Še na ano stvar ne smemo pozabiti. To je orlovski odsek našega Slomška. — Orel kat omladinska organizacija igra⁶³⁾ v stremljenju naše dobe po prerobjanju⁶⁴⁾ človeške družbe zelo važno vlogo, kajti reformo moramo začeti pri mladini, ki je temelj bodočnosti. Ako torej hoče duhovnik uspešno delovati v življenju, mora dobiti smisel za orlovski pokret.⁶⁵⁾ Tega so se zavedali naši predniki in se zavedamo tudi mi. In ravno⁶⁶⁾ to je povzročilo, da sme med vsemi odseki posvetili največ pozornosti orlovskemu odseku in smo si prizadevali,⁶⁷⁾ da bi ga dvignili na višino; ki jo orlovki odsek v bogoslovju, kjer se ne more tako vsesranksko udelejevovati, kakor zunaj⁶⁸⁾ v svetu, sploh⁶⁹⁾ more doseči.⁶⁹⁾ Naš trud⁶⁹⁾ ni bil brezuspešen, kajti dosagli smo več kakor smo v začetku upali⁷⁰⁾ pričakovati⁷¹⁾ in svojim delom smemo biti zadovoljni.

O uspehih, ki smo jih s svojim delom v pretekli dobi dosegli, ne bomo govorili na dolgo. Sodbo prepustimo našim naslednikom, ki bodo prebinali naše zapisnike in si ustvarjali objektivno mnenja o našem delu. Toliko pa smemo trditi, da naša prizadevanja⁷²⁾ niso bila brezplodna. Kdor je zasledoval potek poslovne dobe, je imel priliko⁷³⁾ opazovati, kako so se skoraj vsi tovariši bogoslovci udeleževali⁷⁴⁾ društvenega življenja in se po svojih sposobnostih in zmožnostih udelejevovali. To je že velik uspeh, ker prva naloga vsakega društva je — vsaj more biti — da vzbudi v svojih članih zanimanje za društveno življenje, smisel za skupno delo, ki ne zasleduje egoističnih namenov, temveč je posvečeno skupnemu smotru.⁷⁵⁾ — Tudi mi smo prispevali k umotvoru,⁷⁶⁾ ki ga ustvarja⁷⁷⁾ Slomšek že skozi desetletja in ga bo ustvarjal tudi naprej, in ko se poslavljamo⁷⁸⁾ od njega koncem poslovne dobe, um kličemo da doseže v bodoče še več, kakor je dosegal s pomočjo naših skromnih sil.

Fr. Kolenc, počitniški vodja.

Poznámky: 1) cestovatel po horách — 2) určil — 3) cesta — 4) co — 5) mezi — 6) co mu působilo obtíže — 7) zakončili — 8) minulý — 9) zda-li — 10) co jsme s většími a menšími námahami vytvořili — 11) závěrečná valná hromada — 12) totiž — 13) obraz — 14) tážeme se — 15) proč — 16) opravdu — 17) vykonávat — 18) žádný zisk — 19) otázati se — 20) aspoň — 21) ještě — 22) neboť — 23) úkol — 24) jestliže — 25) nyní — 26) ostatně — 27) obrátil — 28) nežádá — 29) palčivé otázky — 30) odrážeti útoky — 31) zástup — 32) evičíme se — 33) láska — 34) ponořuje se v otroctví — 35) zdokonaliti — 36) povolení — 37) pohřiz me se — 38) poměry — 39) vesnice — 40) vzdělavacích — 41) jinošský — 42) dívčí — 43) kam — 44) vůbec — 45) pustiti se do práce — 46) evičení — 47) sbor — 48) obvodu — 49) odbory — 50) vědecké — 51) otázka — 52) vlastní — 53) mezi — 54) o základech — 55) společnost — 56) vedl nás — 57) zemi — 58) řečníctví — 59) velmi — 60) rakovina — 61) touha — 62) v přerodu — 63) hnuti — 64) právě — 65) dalo přičinu k tomu — 66) venku — 67) vůbec — 68) dosíci — 69) námaha — 70) doufali — 71) očekávati — 72) účastnili se — 73) účel — 74) k dílu — 75) tvoří — 76) rozloučíme — 77) pra-dějiny — 78) větví — 79) hrá — 80) usilovali — 81) usilování — 82) přiležitost

JAR. ŠPANIHEL:
VELKÝ SLAVISTA — SEDESÁTNÍKEM.

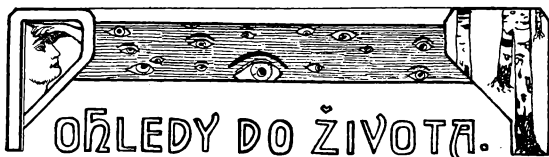
Dne 17. října 1925 dovršil šestou desítku svého plodného života univ. prof. Msgre. Th. a Ph. Dr. Josef Vajs.

Velký tento znatel hlahol, písemnictví narodil se v Dolní Liboci. Po skončených gymn. studiích v Praze odebral se na studia bohosl. do Říma, kde r. 1889 vysvěcen na kněze. Jako kaplan působil v Hostivaři, na Olšanech a u P. Marie před Týnem v Praze. Svůj volný čas věnoval studiu a badání slavistickému, ve kterém získal si místo na slovo vzatého učenice. Láska k věci, mravenčí píle donutila ho i k několikaletému pobytu na Krku. Výsledky jeými jsou: „Memoria liturgiae slav. in dioc. anzerensi“, „Liber Job“ a j. Nemaou pozornost věnoval jubilant zvláště chorv. hlahol. Codexu v Praze, čes. Bible hlaholské. Velké ceny jsou i „Vesparal Rimsko-slověnski“, a velkolepé s 88 snímků rukopisů provázené „Psalterium palaeoslovenicum croatico-glagoliticum“. Odborné časopisy přinášejí stále jeho kriticky cenné poznámky a doplňky. V oboru církevně-slovanských památek je Msgre. Dr. Vajs jedním z předních pracovníků, v otázkách cyrilomethodějských učenou autoritou. Vydal i své rozpravy k legendám panonským a účinně i disputoval s polským slavistou Alex. Brücknerem. Nalezl i dosud neznámé zlomky první čes. bible z XV. stol.

Universita Karlova, na které dosáhl hodnosti doktora v bohosloví a ve filosofii, povolala ho na svou theol. fakultu r. 1918 za mř. prof. staroslov. překladu Písma sv. a lit. slov. Roku 1919 jmenován již profesorem řádným. Jakou autoritou ve svém oboru je pokládán Dr. Vajs, vysvítá nejlépe z toho že jihosl. vláda povolala jej do Bělehradu k sepsání a k opravě starosl. missálu! Jihoslovanská akademie pro vědy a umění v Záhřebě zvolila jej svým dopisujícím členem. Král. čes. spol. členem mimořádným, theol. fakulta r. 1921 svým děkanem a koleg. kapitula vyšehradská i sídelním kanovníkem. Sv. Otec uznává zásluhy velkého slavisty Dra. Vajse jmenoval ho taj. pap. komořím.

Msgre. Dr. J. Vajs svou mravenčí pílí a výsledky svého vědeckého bádání získav si jména světového, nevynechá ani jednoho sjezdu unionistického a pracuje vydatně i pro odkaz sv. Cyrilla a Methoděje. Kéž proto hojně požehmání Boží spočívá na všech pracích velkého slavisty a kéž ve zdraví i svěžesti duševní je nám ještě na mnohá léta zachován.

MONSIGNORE JAN ŘÍHÁNEK

odchází z pražského semináře. Nejlepší síly svého kněžského života věnoval bohoslovcům, u nichž 5 let působil jako oblíbený spirituál a 22 let jako milovaný ředitel. Po celou tu dobu obětoval semináři a bohoslovcům vše co měl — své velkodušné srdce i hmotnou podporu, již bylo zvláště v poslední době třeba. Pouze ti, kdož měli příležitost poznati otcovské srdce msgra. Řihánka — a těch není málo — dovedou oceniti jeho zásluhy jako ředitele pražského semináře. Je těžko říci, kdo koho více miloval, zda bohoslovci svého ředitele či on je.

Snahy „Říše Sušilovy“ (byl jejím čestným členem) vždy vřele podporoval. Je mu vděčna za mnohou vzácnou a otcovskou radu i pomoc.

A nyní odchází — unaven životním bojem — aby i v odpočinku zbytek svých sil věnoval ubohým mrzáčkům ve „Vincentinu“.

Ti, kdož znali jeho vzácnou duši, — v první řadě bohoslovci — litují, ne litují, ale bolestně želi jeho odchodu z pražského semináře. Útěchou při odchodu msgra. Řihánka je jmenování nového ředitele — který se sjevnou láskou a v jeho duchu bude pracovati pro bohoslovce — dosavadního spirituála P. K. Štelly.

Kéž Nejdobrotivější svou odměnou, která jest cennější než všechno uznání a díky lidské, odplatí odcházejícímu řediteli za vše, co vykonal z lásky k Němu a k Jeho větší cti a slávě.

J. M.

Dr. PECHÁČEK SEDMDESÁTNIKEM.

Vzácného řídkého jubilea — sedmdesátin — dožívá se dne 25. října 1925 Jeho Magnificence Dr. Gabriel Pecháček.

Bohoslovci milovaný profesor-jubilant narodil se v Praze r. 1855. Vystupovav akad. gymn. praž., vstoupil r. 1874 do řádu křižovnického. Bohosloví studoval též v Praze. Po svém vysvěcení na kněze r. 1878 stal se koop. u sv. Frant. v Praze a zde působil až do r. 1880, kdy ustanoven kapl. v Tachově a Lokti. Roku 1882 přichází opět do Prahy jako kapl. u sv. Frant., a roku 1885 působí jako prof. na malostr. a na akad. gymnasiu. Roku 1888 dosahuje i hodnosti doktora theologie a zároveň stává se suplemtem a rok nato skutečným prof. pasyř. bohosl. a katechetiky v Hradci Králové. 15. srpna 1892 povolán byl do Prahy na theol. fakultu university Karlovy jako mimořádný prof. pastorálky, profesorem řádným jmenován 14. června 1896. Sbor doktorů theol. r. 1897 volí jej svým děkanem. Profesorský sbor theol. fakulty svým děkanem zvolil ho třikráte, r. 1897, 1903, 1915 a r. 1917—18 zvolen dokonce i rektorem celé university Karlovy. V arcib. konsistoři stal se examinátorem prosynád., později i skut. kons. radou. — generál Křižovníků ustanovil jej i komandérem řádu.

Toť jen data životní — svědčící jistě již sama o velké činnosti a působení jubilanta. Jubilant vynikl i jako spisovatel; nalezneme od něho cenné a vždy časově vhodné články z cirk. práva, homiletiky, manž. práva, křest. archaeol., a j., hlavně v Časopisu kat. duch. Různé dekrety posv. kongreg. provádí hned výkladem i prakt. návodem. A kdo z čes. kněží neznal by jeho cennou „Zpovědnici“ (1896 a 1911)?

Sedmdesátiny zastihují jubilanta v stále plně záviděníhodné svěžesti tělesné i duševní. Dosud ani stříbro stáří neobjevilo se — tak padesátínika by neznalý v něm hledal, což dodává všem naděje, že ještě dlouho popřáno mu bude vydatně jako dosud pracovati na vinici Páně.

Zachovejž nám ho proto na dlouhá ještě léta, ó Pane!

Španihel.

K ABRAHAMOVINÁM UNIV. PROF. Dr. HAZUKY.

Věhlasný orientalista a assyriolog univ. prof. Th. a Ph. Dr. Václav Hazuka dožil se 22. září 1925 abrahamovin. Narodil se v Hracholuskách, gymnasium studoval v Č. Budějovicích a bohosloví v Praze. Již za tři léta po svém vysvěcení na kněze promován byl r. 1901 na doktora bohosloví. V duch. správě působil jen tři léta a to v Liebenšteinu a Kinsbergu u Chebu. Obdržev roku 1902 státní stipendium odebral se na další studia do Berlína, kde r. 1906 promován na doktora filosofie. Nějakou dobu studoval i v Londýně. Věnoval se řečem semitským a assyriologií, ve které získal si svými vědeckými pracemi jméno více v cizině ceněné a známé.

Ve styku s posluchači-bohoslovci je Dr. Hazuka přívětivý, dovede chápat i rozumí snahám mladistvých duší. Po zvěčnělém prof. Dru. Sedláčkovi přednáší i Starý Zákon. Přednášky své oživuje svými bohatými osobními zkušenostmi, čímž dodává jim zajímavosti a poutavosti.

Abrahamoviny slaví prof. Dr. Hazuku v plné životní síle a při stále vědecké práci. Kéž tento badatel vědecký těší se stále milostí nebes a pevněmu zdraví, by ještě dlouho obohacoval svými poznatky odbornou literaturu.

Tribuat Dominus!

Španihel.

VYTRVALE KU PŘEDU.

Začíná vycházet 57. ročník „Museum“. Celá desetiletí sdružovalo „Museum“ kolem sebe mladé duše bohoslovců, kteří v něm projevovali své snahy a nadšení. Nemusíme se stydět za tradici svého „Musea“ — ani za „Museum“, jak vychází dnes — i když našim tužbám zcela nevyhovuje. Proto se sdružujeme kolem něho i my s láskou a radostí. Je nás málo a nelze nám věnovati tolik času práci literární, jak by bylo žádoucí a jak bychom ze srdce rádi; činíme, co můžeme. Nepracovali jsme a nebudeme nikdy pracovat pro chválu a uznání; nepracujeme, abychom se

někomu zavděčili nebo abychom se lišili od těch, kteří nepochopili významu práce literární a kteří pohlížejí na naše snahy s pohodlným despektem. Pracujeme pro sebe, abychom se povzbudili navzájem k práci a obětém života; abychom ukázali budoucnosti, že ani v těžkých dobách bojů a práce nevyhasla v řadách bohosloveckých snaha přispěti k zachraně lidu, otrávaného záštipným tiskem, snaha sdělit si jinými myšlenku, zrozenou v srdci, milujícím Boha, národ a lid, z něhož jsme vyšli, ku prospěchu Dobra a Vznešená. „Museum“ čeká v novém ročníku od těch, jimž patří, porozumění, lásku, spolupráci — upřímnou a oběta-

vou. Naše naděje kladené v „Museum“ se musí rok od roku více uskutečňovati a k tomu je třeba práce všech. Jeden nebo několik na vše nestačí, ani kdyby tomu věnovali všechny síly. Doufáme, že se neklameme. Čekáme ovšem i neporozumění a překážky. Někomu se zdá „Museum“ příliš zbytečné, než aby se mu časem věnoval, jiný snad myslí, že to spraví druzí. Ale ať jsou překážky jakékoli, neznechutí nám práce, neboť víme, že dnešní doby nezachrání satiry a kritikaření, nýbrž poctivá, i když drobná a začáteční práce. A pochopení, s jakým se u nás potká myšlenka práce na tomto poli, bude spolehlivým obrazem pochopení a spolupráce na polích jiných, důležitějších. Nedovedeme-li oceniti vzájemně svou práci teď, nedovedeme toho ani později. —

SVĚCENÍ ZÁKLADNÍHO KAMENE NOVÉHO ARCI- BISKUPSKÉHO SEMINÁŘE.

Po čem již dlouhá léta pražská arcidiecése toužila, počíná se uskutečňovati. Na Růžku v Praze-Dejvicích v neděli 4. října 1925 posvěcen byl základní kámen nového kostela a nové budovy arcib. kněžského semináře.

O 9. hod. dopol. místo ochuravělého tvůrce myšlenky nového semináře, njdp. metropolity dra. Kordače, přijel njdp. gen. vikář biskup dr. Podlaha a posvětil základní kámen a základy nové velkolepé budovy. Pěvecký sbor arc. gymn. pěl případné žalmy.

Nevšední slavnosti účastnili se zástupcové kléru světského i řeholního, z pap. nunciatury msgr. Arratori, církv. korporace, poslanci a senátoři, theologické fakulty. všichni bohoslovci a mnoho katolíků-laiků.

Po posvěcení základního kamene nového semináře a kostela sv. Vojtěcha promluvil sám njdp. světitel.

Prošel dějinami pražského kněžského semináře, dotkl se i úsilí i mar-

ných snah pražských arcibiskupů vystavět nový seminář, vyhovující všem hygienickým i paedagogickým požadavkům. A co nepodařilo se jinným, podařilo se dnes. Njdp. světitel přešel k osobě njdp. arcibiskupa, k jeho železné vůli, neznající překážek, a k jeho schopnosti přinést i ty největší oběti. Vystavěl arcib. gymnasium, staví dál i novou budovu seminární. Potkal jej i zvláštní úděl — jiný seje, jiný sklízí — na den, na který se jistě právem dětsky njdp. primas těšil — posvětil základní kámen — nemoc, ač ne nebezpečná, nedovolila mu té radosti. Světitel končí přáním zdraví a dlouhých let njdp. arcibiskupovi a hojně milosti novému kostelu i budově, aby vše sloužilo k zdaru církve sv. i vlasti.

Základní kámen posvěcen a nyní porostou již zdi ze země, aby vytvořily budovu o dvou patrech pro 200 bohoslovců.

Účelem nové budovy semin. bude, vychovávat dorost kněžský, nelekající se po příkladu zakladatele žádných obětí a „cítící ve vlasti s církví a v církvi cítící s vlastí“. Tribut lid Dominus! Španihel.

VYTRVAT ČI OPUSTIT ?

Po letoším velehradském sjezdě octl jsem se v úzkém kroužku několika horlivých pracovníků kněžských. Rozvinula se debata o smutných poměrech v mládeži, jejichž kořen nutno hledati v následcích slabé výchovy za války — a pak ve školství, jež je rozdvojeno jako království proti sobě rozdělené. Jeden z přítomných pronesl mínění, že by snad bylo lépe za tohoto hrozného stavu školy opustiti, aby se neplýtvalo marně energií a hledaly se jiné cesty k duši mládeže. (Uváděl některé konkrétní případy na školách skutečně až zoufalé.) Ale střetlo se tu dvojí mínění pro i proti. Zastánce názoru opustit školy za dnešního stavu pravil, že dnes se stalo vyučování náboženství mučednictvím; není sice bičováno tělo, ale duch a nervy jsou napínány

až do nejvyšší míry, čehož dlouho organismus nevydrží. Působení kněze na mnohé škole při nejlepším vůli a přípravě se rozbíjí o umělé otrávení srdce mládeže.

Této debatě byl přítomen též zkušený řeholník, který mnoho zemí již prošel. S úsměvem vyslechl tyto těžkosti — a pak pravil: „Ve škole musíme zůstat i do posledního okamžiku, ustoupíme jen tehdy, až nás násilím vyhodí. Již to, že jsme ve škole a víme, kterým směrem se běže výchova, již naše přítomnost znamená pro nás velké plus. Plejeme úhor a zaséváme sítě Boží — jak nás Kristus poslal, ostatní jest věcí milosti Boží. On to jest, který dává vzrůst a chrání v největší bouři. Vždyť i v té nejhorší škole se najde některá duše, kterou můžeme s pomocí Boží zachránit a uvést na dobrou cestu, snad semeno námi vložené do srdce vzejde později a zachrání duši před věčnou záhubou, neboť milost Boží pracuje stále a duch Boží vane, kam chce. A zachráníme-li jednu duši, dost jsme učinili, má cenu našeho života, když Kristus tolik si ji cenil, že za ni zemřel. A i dnes sanguis martyrum — semen Christianorum. Dobrý katecheta dovede si získat lásku svých žáků. Staly se případy, že došlo k hlasování, zda chtějí děti s učitelem na Radhošť či s katechetou na Hostýn. A volily jednohlasně pouť k Matce Boží. Velí nám tedy povinnost, byť těžká — vytrvat. — -oř-

POMNI, ABYS DEN SVÁTEČNÍ SVĚTIL.

Z farního kostela kráčí zvolna stará, upracovaná žena. Jde se jí to těžko, sedmdesátka se blíží, má domů dobrou hodinu cesty a studený vítr až do kostí pronikající šlehá do obličejů a zdržuje krok (ještě poslední neděle v září, kdy na horách je citelně chladno). Dohodil jsem ji, a ona se dala do řeči. „Tak, vy jste si vyvolil ten těžký stav, na nějž každý nadá-

vá a špiní . . . a ten svět je tak převrácený.“ — „Snad to není ještě tak zlé,“ namítám. — „I je, jen si toho dobře všimněte. Co se celá vesnice, když jsem byla děcko, naprosila, aby aspoň někdy v neděli byla u nás mše sv., bychom nemuseli tak daleko, a dnes kněze od nás vyhlánějí . . . A kolik jich chodí do kostela? V neděli dospávají, lenoší a cvičí.“ — „A proč vy jste se vydala dnes na tak dalekou cestu v takové zimě,“ pravil jsem, abych přerušil její nářky . . . „A to já chodívám každou neděli, jen co začne slunéčko z jara více hrát. Dnes jsem se byla s P. Marií rozloučit. Už se s ní neuvidím až dá-li P. Bůh z jara nebo u Něho (byla též u sv. přijímání ač jistě ji činil půst i cesta obtíž). Ráno jest dlouho tma, mnoho na oči nevidím, a proto bych se již nevypravila, a pak ta zima. Ale — nechci se snad chlubit — dokud jsem byla mladá, nevynechala jsem nikdy v neděli mši sv., ani ostatní. I v zimě, kdy napadlo sněhu po kolena, a rozbitá cesta byla zaváta, chodívala jsem s druhými. Nebožtík Kouda nám nejednou proslavoval cestu a my jsme jen s největší obtíží se brodily v jeho stopách. Boty jsme mívaly rozmočené až se s námi p. farář vadil, že v takovém nečasě jsme nezůstaly doma.“

Úctou naplnila mne tato slova stařenky . . . Dnes místo rozbité cesty vede již pěkná silnice, ale ubylo opravdových křesťanů: bojí se mladí obtíží cesty, nemoci, kdyby měli být prý ve studeném kostele. A přece ti mladí umírají častěji a divnými nemocemi přes všecku opatrnost a úzkostlivou pečlivost. Snad Boží požehnání dává se dožít oněm osmdesáti, devadesáti let, zatím co mladí již zaměnili kostel s hospodou a mši sv. tanečními zábavami, umírají tak často na prahu života. -oř-

ÚRYVEK Z DOPISU KNĚZE-VOJÁKA.

. . . . Jak se já mám, dovedeš si snadno představit. Člověk je zde o dvanáct let mladší. Dnes po prvé

jsem celebrol. Času mám sotva na breviář. Když člověk zapomene, že 12 let studoval, je to docela snesitelné. — Místu není třeba glos. Kněz ten byl mi milým spolužákem, ode všech vážen a ctěn, ne bez důvodu zván „Sokratem“, který mnoho řečí nenadělal. Vinice Páně v našich vlastech volá po dělnících, jichž ubývá, a oni nejkrásnější léta musí trávit v ovzduší pro ně mnohdy tak ubíjejícím. Což nepostačila by pro bohoslovce služba šestiměsíční? Znam případy, že byli propuštěni vojně i proti své vůli po šesti měsících, dostává se této úlevy i studentům vysokoškolským, jen bohoslovci a kněží — kteří celkem svým malým počtem pro armádu jsou lehce postradatelní — ti musejí tento hořký kalich vypít až na dno a trávit dlouhý čas bez užitku na vojně — ač jest jich do duchovní správy tolik třeba . . . a tam by jistě byla ta 2 léta působnosti vlasti požehnanější než na vojně.

š statistiku lidstva a rozdělení podle náboženství. Z počtu lidstva na zeměkouli, t. j. 1.620,370.000 je 566,201.000 křesťanů. Z nich je: římských katolíků 273,500.000, orthodoxních a řecko-ruských katolíků 121,801.000, protestantů 170,900.000 (v tom 24,531.000 anglikánů). Z nekřesťanů 15,286.000 židovského náboženství, 301,055.000 konfucianů a tavisťů, 219,030.000 přívrženců Mohameda, 210,400.000 Hindů, 136,325.000 animistů, 135,161.000 budhistů, 20,512.000 šintoistů, 16,300.000 se přiznává k menším skupinám náboženským nebo se nehlásí k žádnému. Percentuálně je to z celkového počtu lidstva: 16,9 proc. římsk. katolíků, 10,5 proc. protestantů (1,5 proc. anglikánů), 7,5 proc. orthodoxních, čili 34,9 proc. křesťanů proti 65,1 proc. nekřesťanů monotheistů i polytheistů; 0,9 proc. židů, 1 proc. různých náboženství, 18,6 proc. konfucianů, 13,5 proc. Mohamedánů, 13,0 proc. Hindů, 8,4 proc. animistů, 8,4 proc. budhistů, 1,3 proc. šionistů. Skoro o dvou třetinách veškerého lidstva platí dosud slova Knihy Moudrosti: „Bylť blázniv všichni lidé, v nichžto nebylo známosti Boha“ (13, 1) a kteří dosud tápají v temnu, neznajíce Světla Kristova.

LIDSTVO PODLE NÁBOŽENSTVÍ.

Nový týdeník německých katolíků „Schönere Zukunft“ přináší nejnověj-

BOHOSLOVCI VE ŠK. ROCE 1925—26.

	I. roč.		II. roč.		III. roč.		IV. roč.		Celkem		
	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Ostatných
Brno	12	2	6	3	12	1	7	1	37	7	—
České Budějovice	5	2	1	2	2	2	—	5	8	11	—
Hradec Králové	5	4	5	3	—	4	3	2	13	13	—
Litoměřice	1	14	—	9	—	5	—	10	1	38	—
Olomouc	21	16	14	8	10	6	11	8	56	38	9
Praha	6	4	5	10	3	5	2	5	16	24	1
Vidnava	—	6	1	1	—	—	1	8	2	15	1
									133	146	11

BOHOSLOVCI NA SLOVENSKU.

	I. roč.		II. roč.		III. roč.		IV. roč.		Celkem		
	Slovák	Maďar	Slovák	Maďar	Slovák	Maďar	Slovák	Maďar	Slovák	Maďar	Vnucí
Báňská Bystřice	6	—	3	—	—	—	4	—	13	—	—
Nitra	5	—	7	—	2	—	2	—	19	—	—
Trnava	7	8	6	6	1	4	6	9	20	27	—
Spišská Kapitula	3	—	3	—	7	—	2	—	21	—	4
Rožnava	3	2	—	3	—	1	—	2	3	8	—
Košice	6	1	2	3	3	—	2	1	13	12	—
									89	47	4

Brno: Do počtu bohoslovců IV. roč. započítán 1 klerik O. S. A.

Hradec Králové: Kromě uvedených studuje v Římě 5 českých bohoslovců.

Olomouc: V celkové statistice („ostatní“) zahrnutí 2 Rusi, 2 Rusíni, 5 Ukrajinců.

Praha: Jeden bohoslovec v rubrice „ostatní“ jest Slovák. Kromě toho na české fakultě je zapsáno 5 řeholníků (1 křiž., 1 praem., 3 frant.) a 5 mimořádných posluchačů. Na německou fakultu mimo uvedeně dochází ještě 11 řeholníků (4 křiž., 2 bened., 2 cister., 1 kap., 2 frant.) a 4 posluchači mimořádní. — Na studie do Říma odchází 2 Češi a 1 Němec.

Báňská Bystřice: 6 bohoslovců odbývá si vojenskou povinnost.

Spišská Kapitula: Z celkové statistiky Slováků je 6 posluchačů filosofie.

Košice: V průpravném roce studuje filosofii 7 Maďarů.

Bohosloví studuje tedy celkem v Čechách a na Moravě 323 (loni 248), na Slovensku 140 (loni 103). Řecko-katol. semináře. V Prešově studuje celkem 30 bohoslovců (I. roč. 7, II. roč. 7, III. roč. 10, IV. roč. 6.). V Užhorodě je 33 boh. (25 Rusínů, 6 Slováků, 2 Angl.). V celé naší republice 526. Oproti loňskému rokuznamená to velké plus; v ohledu však národnostním jest převaha Němců větší než loni.

Stále málo! A přece na koliké srdce našich abiturientů a akademiků zaklepal Božský Spasitel a pozval je ke královské svoji Hostině, volaje je mírným rozkazem: „Pojďte za mnou!“ (Mt. 4; 19). A jak mnoho těch srdcí uzavřelo se před tímto Hlasem, nechtějící dáti se jím proniknouti. Snad ne mnohdy proto, že Spasitel nepřipojil již hned tehdy: „... stokrát více vezme...“? (Mt. 19; 29). — Ale i kdyby nás bylo ještě méně, nechceme, by o nás platila slova: „Proč se bojíte, malověrní?“ (Mt. 8; 26). Vždyť „já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa!“ (Mt. 28; 20.). — A. F.

ZPRÁVA O SJEZDU BOHOSLOVCŮ NA VELEHRADĚ.

Velehrad náš ten rozkvétá vždy znova,
nižádná moc již nám jej nerozboří.

Pravdivost těchto slov cyrilometodějské písně dokázal opět letoší sjezd bohoslovců. Bez jakékoliv agitace sjelo se na posvátném Velehradě přes 60 bohoslovců, aby tam na hrobech sv. Metoděje a jeho velikého nástupce arcib. Stojana načerpali hojně síly a vyprosili si potřebných milostí k práci na vinici Páně, která v brzkú na ně čeká.

V pondělí 20. července po celý den sjížděli se bohoslovci na svůj sjezd a pout, přijeli olomučtí v největším počtu, přijeli pražští, brněnští a hradečtí, vítali jsme mezi sebou zástupce Slováků z Rožnavy a zástupce jiných slovanských národů. V 5. hod. seřadil se u malebné Cyrillky průvod, který za zpěvu „Ejhle svatý Velehrad již září“ a za hlaholu mohutného chorálu velehradských zvonů ubíral se do svatyně velehradské. V šeru chrámovém uvítal nás P. Vraštil T. J. a vybízel plamennými slovy k práci na liše cyrilometodějské. Po sv. požehnání odebrali jsme se uctít památku přítele bohoslovců — arcib. A. C. Stojana.

Po skončené pobožnosti odebrali jsme se do slovanského sálu, kde písní „Bože, cos ráčil“ zahájeno bylo sjezdové jednání. — Ctp. Antál Šuránek, předseda Stoj. lit. jed. boh. olomuckých, v zahajovacím proslovu vítá všechny přítomné a vysvětluje účel pouti a sjezdu. Účelem bohoslovecké pouti je vzdání díky Pánu za milosti, které nám v celém roce udělil, účelem pak bohosloveckého sjezdu je vzájemné poznání a vyslechnutí přednášek o aktuálních otázkách dneška. — Navrhuje pak čestné sjezdové předsednictvo, do něhož zvolení: Msgre. Dr. Kachník, univ. prof. a kanovník z Prahy, Dr. Alois Kolísek, univ. profesor z Bratislavy, Dr. J. Toman, prof. bohosloví z Brna, P. E. Kubiček T. J., rektor jes. koleje na Velehradě, P. J. Vraštil T. J., profesor na Velehradě, Inž. Vilém Bitnar, spis. z Prahy, P. K. Reban z Č. Budějovic, P. Dom. Pecka z Brna, Dr. F. Hrachovský z Olomouce, Dr. F. Cinek z Olomouce, Dr. Martin Mikulka z Uh. Hradiště, P. K. C. Klement z Prahy, P. Procházka, lektor z Olomouce, J. Hudeček, děkan z Huštěnovic. — Za výkonného předsedu sjezdu navrhuje Msgre. Dra. J. Hejčla, apošt. prelát a proděkan fakulty olomucké, kterýžto návrh přijat s bouřlivým potleskem. — Mezi tím co zvolený předseda uřídí se řízení schůze, vzpomíná Dr. Kachník jak r. 1883 jako předseda Lit. jednoty olomucké zahajoval sjezd bohoslovců a sloužil při boh. pouti mši sv. Zdůrazňuje význam literární práce v dnešní době, kdy lidstvo uchýlilo se od pravdy. — Výkonný předseda Dr. Hejchl děkuje za projevenou důvěru a lásku. Vyzývá pak shromáždění, aby po návštěvě hrobu zemř. metr. A. C. Stojana vzpomnělo i žijícího metr. L. Prečana, neboť každý, kdo chce pracovat o unionismu, musí býti in unione cum episcopo. — Arc. L. Prečanovi zaslán sjezdem pozdravný telegram. — Předseda sjezdu předčítá pozdravné příписy, které zaslali Dr. Moř. Hruban a kan. Světlík a pozdravné telegramy Dra Skoupého z Brna a spisovatele X. Dvořáka. — První pozdrav pronesl ctp. Dörner, předseda „R. S.“ v Praze, který vyslovuje přání, aby sv. apoštolové žehnali všem našim snahám. Vyřizuje pozdrav Msgra. Řihánka a Ustředí katol. studentstva. — Ctp. Jar. Pořízek zdraví sjezd jménem „R. S.“ v Brně. Každoročně putují bohoslovci na posv. Velehrad ze dvou důvodů, aby se stali hodnými kněžskými podle Srdce Páně a aby se zde poznali a podali si bratrsky ruku ke spolupráci za vytčenými ideály. Vyzývá všechny Slováky k spolupráci v „Museu“. — Předseda pak přerušuje jednání sjezdové pro pokročilou dobu.

Večer uspořádal pěvecký kroužek bohoslovců olomuckých akademií za řízení Dp. Vaňka s prvotřídním programem. Zvláštní pozornosti se těšily skladby Dp. Vaňka, —

Ráno v úterý shromáždili jsme se v chrámu velehradském, kde poustavě o spolkové činnosti kněze kázal Vdp. Dr. J. Toman, profesor z Brna. Mši sv. u hlavního oltáře sloužil Dp. Král, novosvěcenec z Olomouce za asistence Dp. Salajky, novosvěc. z Prahy a Dp. Války, novosvěc. z Brna. Po pobožnosti u hrobu arc. Stojana zahájeno ve slovanském sále další sjezdování. — Dr. A. Kolísek, univ. prof. z Bratislavy zdraví sjezd slovy hymnu cyrilometodějského *Salvete fratres, slavicas servate gentes numini*. Náš národ je připravován o Boha, naši pak povinností je *servare gentes numini*. Představuje nám konečně bohoslovce a kandidáty bohosloví z Rožnavy, vyslané J. M., Ndp. I skrpem Čarským z Rožnavy. — Dr. Toman předčítá pozdrav družstva Arnošta z Pardubic. — Ctp. Chomiak zdraví sjezd za ukrajinské bohoslovce, red. a spis. B. Hreňuk přináší pozdrav za ukrajinské organizace a organizovaný ukrajinský lid. — P. Vraštil T. J. zdraví jako zástupce papežské koleje jesuitské na Velehradě.

Přivítán všeobecným potleskem ujímá se slova P. K. Reban, prefekt stud. semináře z Č. Budějovic, aby promluvil na thema: „Liturgická obnova v našem lidu.“ — K charakteristice naší doby náleží dva markantní rysy. Je to touha po vnějších symbolech a touha po styku s nadpřirozenem. Tyto jsou též vzdálenějšími motivy liturgického hnutí, které vzniká uvnitř církve a je jen vnější formou učení o velkokněžském úřadu církve. Účelem liturgického hnutí je obnova lidstva hynoucího skepticismem a povznesení jeho k věčným pravdám. Největší úkol v liturgickém hnutí připadá knězi, který musí lid v liturgii poučovati, liturgii konati a přivésti lid k účasti na liturgii.

a) Prvním úkolem kněze v liturgickém hnutí je poučování v liturgii. Toto započiná již u dítěte liturgickou katechesí. Na vyšším školním stupni dlužno probírat liturgiku soustavně. Nejen však děti ale i lid třeba poučovati. Zde prostředkem poučení bude liturgická homiletika. Náš lid miluje hromadné bohoslužby, leč nedovede chápati hluboký význam mše sv., proto ji tak zanedbává, ač vyhledává rád jiné hromadné pobožnosti. Proto nutno u lidu vzbuditi zájem o tajemství mše sv. a to se nestane hrozbami, nýbrž poučením. Nejen o mši sv., nýbrž i o jiných liturgických úkonech lze příležitostnou promluvou lid poučiti, aby se naučil orare et offerre cum ecclesia. Uvědomění liturgické nutno ovšem šířiti i tiskem.

b) Po poučení přichází konání. Zde padá na kněze především péče o sv. místo, které musí býti zařízeno přesně dle předpisů. Učíme si při této práci heslem slova žalmisty Páně: *Domine dilexi decorem domus tuae*. Celý rok církev naplňuje chrám liturgickými slavnostmi, vánoce a velikonoce i s adventem a dobou postní zvlášť mocně působí na lid svou liturgickou náplní. Nejen církevní rok je pramenem pro liturgii, nýbrž církev opouští chrám a jde s námi do práce a života, doprovází nás od kolébky až po hrob různými svěceními a požehnáními, jak jsou obsaženy v rituálu římském. V otázce liturgického jazyka ponechávají dosavadní předpisy dosti volnosti liturgickému hnutí, které přeje živému lidovému jazyku. Při liturgickém zpěvu, zvláště lidovém, a hudbě máme též více církevního ducha.

c) Po konání dlužno přihlížeti též k účasti na liturgii. K této účasti na liturgii dlužno lid vychovávat, což se nejlépe děje v liturg. kroužcích. Takový liturgický seminář může snad vzniknouti v každém katol. vzdělávacím spolku. Kněze však, který se tomuto úkolu věnuje, čekají veliké studijní úkoly, neboť musí se řídit vědeckými výzkumy zvláště v oboru dějin liturgie.

Po této se zájmem vyslechnuté řeči zdraví ctp. Doležal z Hradce Králové sjezd za obnovenou řečnicko-literární Jednotu bohoslovců královéhradeckých.

Ctp. Jankewitch z prešovského semináře zdraví sjezd jménem ruských bohoslovců-emigrantů.

Druhý sjezdový referát pro tema „Thomistický sjezd v Římě 1925“ přednesl Dr. Al. Kolísek, univ. profesor z Bratislavy. Referát, kořeněný hojně osobními zážitky, přednesl libozvučnou slovenčinou. — Začíná svůj referát básnickou kanonisací sv. Tomáše Aqu. největším básníkem Středověku Dantem. Jeho nauka je světlejší, jak praví Pius XI., které až podnes svítí. Líčí pak historii sjezdu. Sjezd tento měl shromáždit pouze profesory a vědecké pracovníky. V dubnu tohoto roku shromáždilo se přes 80 účastníků kongresu v Římě. Z těchto bylo 9 Slovanů, ponějvíce Poláků, z Čechoslováků jediný Dr. Kolísek, který zastupoval akademii sv. Tomáše v Praze. Sjezd měl na programu řadu přednášek významných vědeckých pracovníků. Zabíral se hlavně problémem gnosologickým, kde jednáno o dosa-
vadním řešení probl. poznávacího, je-li třeba nového řešení, o rozdílu mezi kantismem a thomismem, co s idealismem a pod. Hojně pozornosti těšily se i otázky kosmologické, jako hylomorphismus, nauka o elektronech, Einsteinova teorie a jiné. Neustále doporučováno hlavně čísti sv. Tomáše v původním textu. Nejvýznamnější usnesení sjezdová byla, aby bylo vydáno kritické vydání „Summy contra gentiles“ a aby byl uspořádán thomistický kongres po dvou letech. Řečník navrhuje, aby sjezd požádal pražskou Akademii sv. Tomáše, aby před světovým kongresem thomistickým uspořádala thomistický sjezd československý. Návrh tento pak sjezdové předsednictvo odeslalo pražské Akademii sv. Tomáše. Končí přáním, aby moudrost sv. Tomáše osvěcovala naše srdce i naše duše a nejen naše, nýbrž všechna srdce slovanská.

Tím vyčerpáno dopolední jednání a skončeno modlitbou za zemř. biskupa Fischera-Colbrie.

Svatováclavskou hymnou zahájeno odpolední jednání sjezdové, v němž P. D. Pecka, spisovatel z Brna, přednesl třetí a poslední referát sjezdový na tema „Tvůrčí schopnosti ducha v moderní pastoraci“. — Odůvodňuje napřed, proč si zvolil toto téma, neboť kněz dnešní doby musí se snažit přiblížit se svedenému lidu. Řečník praví, že nesmíme v kázáních lidu mluvit nezájímavými pojmy, nýbrž musíme podat lidu vše individuálně, plasticky, tak, jak mluví básník. Vzor básnické mluvy nám podal sám Spasitel, který mluvil lidu o tom, co mu bylo blízké, mluvil k němu v podobstvích z jeho života. Moderní člověk chce taktéž jako lid palestinský vidět sebe, svůj život. Musí proto kněz pro poučení o věčných pravdách čerpat přirovnání z moderního života. Ale kázání samotné pro moderní pastoraci nestačí, neboť na kázání chodí jen menší procento farníků. Kněz však má kázati všem. Měl by proto vniknout všudy, kde lidský duch proniká (kniha, noviny, divadlo, kino atd.). Pravda Boží musí v dnešní době být šířena nenápadným způsobem v uměleckém rouše povídky, románu a p. Lidé berou dnes knihy do ruky pro zábavu, jdou do kina za zábavou a p., je-li to však vše proniknuto duchem křesťanským, razí si pravda Boží sama nenápadně cestu do srdcí lidských. A tak můžeme použití všech tvůrčích schopností ducha pro naši činnost pastorační. —

Výkonný předseda sjezdový, prelát Dr. Hejčl, děkuje v doslovu na prvním místě Prozřetelnosti Boží, pak všem, kteří o zdar sjezdu jakkoliv se přičinili a končí sjezd. Po zapění hymen národních a papežské rozešli se bohoslovci do svých domovů, načerpavše u kolébky křesťanství v našich vlastech nové síly a jareho nadšení ku práci pro obrodu křesťanství v našem národě. —

NOVÉ KNIHY.

P. MARIAN SCHALLER:
ŘÍMSKÝ MISÁL.

Nákladem dra Ant. Podlahy ve prospěch „Dědictví Svatojanského“. Tiskem Arcibiskupské knihtiskárny. — Stran 744. Cena 40 Kč, v krásné vazbě, se zlatou ořízkou 56 Kč.

S potěšením můžeme všude v cizině sledovati rozvoj liturgického hnutí, této vznešené myšlenky restaurace prvotní, svěží a vřelé víry plné životnosti a nejjintimnějšího spojení duše s Nevěstou Kristovou — Církví sv. A jest pochopitelné, že pozornost hnutí obrácena jest především na Obět Nejsvětější — Mši sv.: toť ohnisko naší bohoslužby, toť pravá, skutečná a nejdokonalejší obět, jaká kdy byla Bohu přinešena, nejdokonalejší způsob oslavy Boha, jí člověk-tvor nejjistěji pohnouti může Boha-Tvůrce k slitovnému milosrdenství a smíru. Jest tedy naprosto nutno, aby každý katolík plně pochopil absolutní její hodnotu a význam. Přímou cestu k tomu ukazuje římský misál.

Proto s upřímnou radostí vítáme český překlad misálu, jímž liturgické hnutí u nás bude pošinuto hodně ku předu. Nejen prostému lidu, ale i inteligentní českému (jestli text latinsko-český) dostalo se posvátné, liturgické knihy, jež se hodí „pro všechny duševní stavy a všechny nálady srdce“, neboť „slova Ducha Svatého jsou nedočerpatelná“. Toť také hlavní důvod překladu. — Práce emauzského benediktína, P. Schallera, jest velká a krásná. Rytmičká, libozvučná a při tom výstižný překlad krásné harmonuje s hlubokými myšlenkami modliteb a sekvencí (překlad těchto pořídil dr. A. Fuchs; k epistolám a evangeliím použito Sýkorových perikop). Velice vhodné a informativní jsou četné liturgické, liturgicko-historické a jiné poznámky a vysvětlivky předcházející jednotlivé modlitby, mše sv. i jednotlivé doby církevního roku, jež značně pomáhají snadnějšímu porozumění textu. Ovšem, není to úplný

překlad celého misálu. Tak v propriu de tempore jsou vynechány na př. mše na všední dny v postě; mnoho chybí v propriu de sanctis, kde brán především zřetel na naše národní světky, chybí i votivní mše sv. Pro lid však, který většinou nemá času jíti každý všední den do kostela, dostačí úplně. — I svou vnější, úhlednou a krásnou úpravou a jasným tiskem (tištěno na jemném, indickém papíře) úplně vyhovuje.

Jsmo panu překladateli i mecenáši tohoto díla, dru. A. Podlahovi, ze srdce vděční za tuto cennou práci, které jsme u nás doposud tak postrádali. Nelze než co nejvšeleji ji všude doporučovati.

A. F.

ASKETIKA I.

(Autor neudán.)

Nákladem Družstva tiskového v Hradci Králové. Tisk. družst. knihtisk. v Hradci Králové 1924.

Neměli jsme dosud důkladné české asketiky, ač po ní často bylo voláno. Proto první díl toužebně očekávané asketiky, jednající o dokonalosti, jejích překážkách a prostředcích, jistě s radostí uvítají zvláště ti, kteří mají býti vůdci jak sebe samých, tak i druhých, na cestě k dokonalosti.

V úvodu podán je výměr askese, jako cvičby ve věcech, které nás uschopňují, abychom žili vpravdě křesťansky. Část první pojednává o pravé dokonalosti, spočívající v lásce, a to lásce Boží, o stupních, potřebnosti, snaze a povinnosti dokonalosti, zvláště u řeholníků. Část druhá jedná o překážkách a nebezpečích na cestě dokonalosti, totiž o pokušeních, vznikajících hlavně smysly. Část třetí, jednající o různých prostředcích dokonalosti, je pracována na podkladě prvního týdnu exercicií sv. Ignáce. Poslední dvě kap. jedná o nejspolehlivější holi na cestě k věčnosti — o modlitbě, jejíž různé druhy autor opět hlavně dle sv. Ignáce probírá.

Asketika psána je slohem poměrně lehkým, srozumitelně, je bohatá četnými příklady a citacemi z Písma sv. a sv. Otců, takže může mít hlavně pro kněze veliký praktický význam.

Díl druhý má jednati o ctnostech,

a darech Ducha sv. Zvláště část o ctnostech, dle slibu autorova má obsahovati úplné vyličení ctností božských a mravních v rozsahu dosud neobvyklém. Dle dojmu z prvního dílu se na ni právem těšíme.

Rel.

CIZOJAZYČNÁ LITERATURA.

EUCHARISTISCHE FUNKEN.

Z italštiny přeložila Ottilie Bödikerová, V. sv. Ave Maria. Nákladem Herder a spol., Freiburg in Br. 1925.

Milá, rozjímavá knížka. Kdo s ní v ruce jednou poklekl v hluboké pokoře před svatostánkem, ten jistě ji vezme opět a opět do ruky, aby v srdci svém roznítil plamen mystické lásky k božskému Spasiteli v Nejsvětější svátosti. Jako by tu srdce své rozžhavené plamenem lásky kladl na kovadlinu víry a bušil do něj perlíkem raděje, aby z něho sršel proud jisker dokazujících skutky eucharistickou lásku k božskému Mistru. — Druhá část knížky podává pěkný rozbor andělského pozdravení, upravený pro pobožnost před a po sv. přijímání. — Že „Eucharistické jiskry“ jsou velmi oblíbené, dokazuje zvláště, že dosavadní 4 svazky se rozletěly v 300.000 exempl. po katolickém světě, aby živily eucharistický plamen v duších

křesťanů. Pro soukromou pobožnost bohoslovce a kněze se hodí výborně.

ERBLICHKEITSFORSCHUNG UND WIEDERGEURT VON FAMILIE UND VOLK.

Von Hermann Muckermann, (IV n, 66 S.) Herder, Freiburg.

Pro mnohé jest manželské soužití nesmírným neštěstím. Nevěděli, co si vlastně zvolili. Teď svého kroku litují, žalostně hořekují nad svým osudem a netuší ani v nejmenším, proč tolik smutného na sobě a na svých dětech se dožívají. Pro národ i rodiny bylo by zajisté životním pozehnáním, kdyby rodiče a vychovatelé — ba též i mládež, jež se nachází ve stadiu svého dozrávání — chtěli vyzkoumati a poznati jednak tajemné, ale i potěšitelné a zároveň i smutné souvislosti mezi dědičností a osudem lidským, na které nás tento spisek řeholníka-biologa upozorňuje. J. M.

Důležitý spis o otázce unionistické. Právě vyšel velice časový informativní spisek předního znalce otázky té, P. B. Spáčila T. J.: „Pravoslavná theologie a možnost unie s východními církvemi“. Spisek tento doporučujeme vřele všem, kdož zajímají se o žádoucí spojení církví východních s církví katolickou. Cena brožurky jest pouze 2 Kč; objednat ji možno v Administraci Dědictví Svatojanského.

Bogoslovna Akademia: Bogoslovni Vestnik. Zvezek III./IV. Ljubljana, 1925.

V. Kotrba v Praze, Pštrossova ul. č. 198.

V Svatohor Bělohávek: Čtení o našich svatých ochránách. Stran 95; cena 10 Kč. Pěkná tato knížka vyšla jako 1. číslo „Věrověští“, sbírky lidových nábož. spisů. Spisovatel seznamuje v ní čtenáře poutavě se životem našich národních světců na základě svého hlubokého studia. Vitáme toto krásné dílko a přejeme si, aby se mu dostalo zaslouženého rozšíření.

Dr. Karel L. Řehák: Svatý Havel, opat, a farní jeho chrám na Starém městě Prahy. Str. 116. Cena 5 Kč. Autor podává historii pražského krásného chrámu Páně sv. Havla i s jeho památkami a rozepisuje se i o celé farní osadě svatohavelské. — Čistý výnos věnován ve prospěch kostela. Doporučujeme.

Anna Simerská: Na rychtě (Ludmila, roč. XXVI., sv. 1.)

Dr. Antonín Vřešťál: Rukověť katolické mravouky. Sešit 6. Cena 2 Kč.

Josef Birbaum v Brtnici na Moravě.

Alois K. Hoffmann: Městys Brtnice na Moravě. Cena 12 Kč.

K. B. Wanklová-Absolonová: Tulák. Drama ve 4 jednáních. Cena 6 Kč.

Alois St. Novák: Probuzení ze sna. Hra ve 4 dějstvích. Cena 5 Kč.

Alois Z. Mírský: Pro hubičku. Veselohra z venk. života ve 3 jednáních.
Julie Vlasáková: Seliště, ves bez mužů. Veselohra ve 3 jednáních. Cena 6 Kč.

Karel Lekeš: Kubičkovy zálety. Fraška o 3 dějstvích. Cena 7 Kč.

Julie Vlasáková: Vězeň na Bezdězi. Výpravná hra se zpěvy a tanci o 4 jednáních. Cena 6 Kč.

Družstvo Vlast, Praha, II., Žitná ul. č. 26.

Václav Oliva: Stručné dějiny církevní. Liturgika. Jsou to vhodné dvě pomůcky k nábožen. vyučování ve školách. Liturgika (16 str., hodí se jako vložka do katechismu) obsahuje nejdůležitější věci z této nauky. Dějiny jsou psány pro naši mládež, aby poznala i církevní děje v naší vlasti.

A. Pošumavský: Prodané oběti. Obrázek ze života o 3 jednáních. Tato propagační divad. hra má za účel předem chrániti dívky před obchodníky „živým masem“ a poukázat na záchranné dílo „nádražní missie“.

V. Oliva: O vzniku a začátcích Imky a Iwky. O trestání kacířů.

ZAHRANIČNÍ NAKLADATELSTVÍ.

Herder & Co., G. m. b. H. Verlagsbuchhandlung Freiburg im Breisgau.
Hermannus Dieckmann S. J.: De Ecclesia. Tractatus historico-dogmatici.

I., II.

Eucharistische Funken: Ave Maria.

Maria Rafaela Brentano O. S. B.: Wie Gott mich rief. 1925.

Hermann Muckermann: Erbliehkeitsforschung und Wiedergeburt von Familie und Volk. 1925.

Dr. Johannes Reinke: Naturwissenschaft, Weltanschauung, Religion. 1925.

Symbolika k výzdobě obálky:

Boj svatý rozpoutal se již!

Meč dán jest — jako přízrak ohromný
s šílených mraků na nebi až k zemi spuštěný,
bleskem kovany, blesky kalený.

Z propasti pekel had tam vztýčený —

zde v jasů kříž, s ním láska k boji vychází.

Zříš západ vlasti ve tmách schoulený,
k hradčanským věžím běs už doráží . . .

Zápas dvou říší: tož světla a tmy!

Zápas dvou světů: nevěry a víry,
(jedem svým třísni duše český blud)!

Zápasí hříchů a synů božích mrav!

Pij z proudů živých, šiku Páně —

u paty kříže sedmero jich tryská —

tajemná síla ukryta jest v nich!

© střed svůj opřen — o Boha, jenž hřímá —
nadzemskou silou, věř, že zvítězíš!

8—9

MUSEUM

Ročník 57.

Číslo 2.

L. P. 1925.

MUSEUM

ČASOPIS KATOL. SLOVANSKÝCH BOHOSLOVCŮ.

Ročník LVII. Vychází v Brně (Alumnát) pětkrát v roce. Číslo 2.
Předplatné na 57. ročník: 10 Kč pro bohoslovce a studenty,
15 Kč pro ostatní odběratele.

Povoleno biskupskou konsistolí dne 28. listopadu 1907. Čís. úč. pošt. spoř. 20.272.

Redakce i administrace v Brně, Alumnát, Antonínská ul. č. 1.

OBSAH ČÍS. 2.:

Jar. Cella: Sen*. — *František Drábek:* Český Sheehan. — *Syn:* Matce. — *Antal:* Drobtý k životopisu Stojanovu. — *V. Olešnický:* Panně bez poskvrny počaté.* — *- r.:* Svatý Mikuláš. — *Jaromír Pořízek:* Danielovo proroctví o sedmdesáti týdnech. — *Jan Merell:* Vatikánská výstava. — *Cyrilo-metodějská hlídka:* Žitko Alojzij: Kongres za poučevanje vzhodnega bogoslovja. — *Slovanská hlídka:* Ivan V. Bučić: Katolicizam u Hrvatskoj. — *A. K. Excitator:* O nás — pre nás. — *Pohledy do života.* — *Nové knihy.*

Listárna redakce.

Prostím kolegy, kteří přispívají do *Musea*, aby dle možnosti dali svolení, aby články byly uveřejněny pod vlastním jménem, protože pouhý pseudonym neb značka bude dělati velké potíže, až bude vydán rejstřík *Musea*. Jen jsou-li závažné důvody pro pseudonym, budí, avšak aspoň na rukopisy uveďte vedle pseudonymu i vlastní jméno. — Rukopisy pište zřetelně.

Bratři, kteří studujete v cizině (Říme, Štrasburgu, Innsbrucku atd.) posílejte též nějaké příspěvky do *Musea*. Vidíte, že Čechů jest v našich seminářích tak málo, pomozte tedy i svou hřívnou a nenechávejte vše na našich bedrech. Vždyť *Museum* jest i vaším časopisem.

Ljubljana, (Bučić, Žitko), Maribor, Split. Pište častěji a více. Čekám něco do příštího (3.) čísla. Pozdrav a dík za vše, zvlášť Bučićovi.

A co vy, bratři Poláci? *Museum* jsme zaslali do vašich seminářů, ani nevíme, zda došlo. Pošlete něco aspoň do *Slovanské hlídky*.

Redakční uzávěrka 3. čísla 57. roč. je 1. února 1926.

K prvnímu číslu byly přiloženy složenky. Někteří jich sice použili k zaplacení předplatného, ale mnozí je nechali nepovšimnuty a dluží nám i ještě za ročníky minulé. Kdo tedy je dobré vůle a nechce nám ztěžovati práci — pošli nám nedoplatky za léta minulé, předplatné a možno-li přispějte nám i dary (přeplatky). — Naše složenky čís. 20.272 platí i po novém roce beze změny.

Dary (přeplatky) na *Museum* zaslali: J. M. Dr. Norbert Klein, biskup, J. M. Dr. Josef Kupka, biskup, J. M. Dr. Karol Kmečko, biskup, J. M. Dr. Josef Čarský, biskup, J. M. Dr. Josef Pospíšil, gen. vikář, J. M. Dr. Jakub Hodr, prelát, J. M. Dr. Jan Hejčl, univ. prof., J. M. Adolf Tenora, kanovník, J. M. Fr. Světlík, kanovník, vldp.: Vavřinec Fabiánek, Msgr. Fr. Kejbl, Frant. Staněk, profesor, Bedřich Pátek, Antonín Rauscher, P. Ostrčilík T. J., Jan Štěpánek, Pavel Vlas, Msgr. Ant. Hoffmann, Frant. Stavěl, Ferd. Hotový, Alois Krejčí, Josef Opletal, Jan Konečný, Leop. Benáček, Msgr. Alois Hlavinka, Antonín Hrab, Frant. Chalupa, Rektorát OO. Jesuitů, Velehrad, Alois Kučera, Jan Matuška, Jan Navrátil, Ondřej Novák, Jakub Pavelka, Fr. Pitrocha, Štěpán Rajda O. S. N., Josef Šubmayer, Fr. Švéda, Fr. Tretera, Arnošt Tuček, Josef Vlk, Fr. Všečka, Fr. Kaloun, Ant. Salajka, Karel Jerábek, pp. Frant. Harrach, Josef Švábenský, sl. Šreflová Marie. Všem štědrým příznivcům Zaplat P. Bůhl!

Vydává svým nákladem:

„Růže Sušilova“, liter. jednota bohoslovců v Brně.

Redaktor: Jaromír Pořízek. Administrátor: Josef Melichar. — Tiskne „Typos“
v Brně.

MUSEUM

ROČNÍK 57.

1925—26.

ČÍSLO 2.

Jar. Cella.

S E N.

*Stál smutný kříž u pusté cesty lesem — —
Kříž starý — s Kristem plechovým, zviklaným větrů šlehy,
v něj vichry praly, plískanice, sněhy —
on klidně stál pln tiché bolesti
a tklivé — sladké něhy — —*

*— — Les v tiché dumě v smutku snil
a šuměl v divné touze,
když stín se pod kříž připlazil —
s ním šeptal boly dlouze:*

*„Jsem uschlý list, jenž na podzim
maléřské urván sněti —
jsem bratr synů Bolesti,
kteří jdou Žitím kleti — —
Své srdce kladu pod Tvůj kříž,
je choré, puklo hořem —
a slzy, jež jsem vyplakal,
ty už jsou bědným mořem . . .“*

*Stín s křížem splynul v objetí
a dřevo líbal v touze —
i stromy šeptmo sdílely
si vánkem pocel dlouze. — —*

FRANTIŠEK DRÁBEK:

ČESKÝ SHEEHAN.

Potkal jsem dvě veliké duše. Vyslance Boží. První pokynul mi, abych ho následoval. Zavedl mne k velkolepé, světlé kathedrále, jež vyrůstala z tvrdé, bílé skály a ztrácela se v závratných výšinách. Sváté kathedrále kněžství . . . S hlubokou pokorou jsem vstoupil dovnitř. Veliké, hrozné ticho leželo všude. Ne zrakem, ale duší jsem tušil pohled, světlo nebes. Padl jsem na kolena, přidruživ se k těm tisícům, jež jako skosené klasy hluboce klonily hlavy. Bolest a hřích se jich dotkly. Zahleděl jsem se před sebe. Zlatý oltář, plný žlutých voskovic tam zářil, hořel. Tiše plály voskovice a ztrácely se pod ohnivým srdcem. Osvěcovaly těm dole tvář Kristovu a samy se

stravovaly. Velebné, smutné divadlo naplnilo chladem mou duši. V tom padl můj zrak na veliká písmena, jež andělé drželi v rukou nad oltářem: „Milovati budeš . . .“ — Prikázání všech prikázání. — Zastyděl jsem se ve své ubohosti a bídosti a srdce mé prosilo o lásku.

Druhý pohlédl na mne živou nocí svých hlubokých očí a vzal mne lehce za ruku. Z květnatého, čistého údolí vedl mne do příkré, strmé skály. Byla to cesta krvavých stop a hojného prstu. Kolem dokola propadlé výmoly a obrovské balvany. Srdce mi sevřela divná úzkost. „To jest cesta kněze, českého kněze“. „Podívej se, — pravil mi — na zvlhlou zde zem, tady plakal, tam o ten balvan zakopl a klesl pod těžkým křížem“, pak ztišil hlas, „a zde nějaký surovec ho udeřil do bledého, spoceného čela“, — a ukázal na seschlou kaluž krve. V hlavě mi hučelo a duši projela palčivá lítost. Vyšli jsme nahoru. Dole ležela česká země s úsměvem svých zahrad, vůni luk, stříbrem potoků a řek, šerem lesů. Veliké slunce všecko polévalo zlatem. Byl jsem oslněn a dojat. Chtěl jsem se na něco optati svého průvodce, bolestná však prázdnota stála vedle mně. Mistr odešel . . . Nesmírná zářící duha objímala daleký obzor. Hořce jsem se rozplakal. — — —

* * *

Prvním průvodcem mým byl Patrik A. Sheehan, druhým Jindřich Š. Baar. Obě rozvinuli ve svých kněžských románech život kněžský formou uměleckou, každý dle svého hlubokého přesvědčení a životní zkušenosti. Román „My new Curate“¹⁾ i mistrný „Luke Delmege“²⁾ získaly Sheehanovi jméno světové, byly tisícům kněžím světlem a oporou. Hrdinové děl „jsou lidé z masa a kostí, a nikoliv snad nadzemské bytosti neb zkarikované obludy. Sheehan chce mítí z kněží nejen vůdce lidu na cestě k blahu věčnému, ale už i zde na zemi k blahu časnému.“³⁾ Baar podává život kněžský s jeho stíny, vadami, hrdinové jeho klesají vysílením v duchovní správě a prodělávají těžké mravní boje. Místo Raisových idyl nastupuje namnoze tragedie. To jest také příčinou, že jeho kněžské práce po stránce formální vysoké ceny umělecké nedosáhly plně svého účelu a jsou přijímány více méně s rezervou. Autor sám měl nejlepší vůli prospěti katolické věci. Pauly o tom píše ve Věstníku katolického duchovenstva v č. 3. letoš. roč. a cituje doslovně, co mu Baar o svých kněžských románech řekl: „Tehdy, když jsem to psal, byl jsem mladší; dnes bych tak již nepsal.“ Pro nás může býti zajímavý dopis, jež poslal jistému bohoslovcí 17. března 1924. Píše:

Mé svědomí by mi hořce vyčítalo, kdybych dal svojí literární činnost pohoršení komukoliv, zvláště však — nastávajícímu knězi. Opisuji Vám sem proto, co právě čtu v „Životě“ (čtyřčíslo vydané ku počtě sv. Tomáše Aquinského) na str. 359.:

„Jsem přesvědčen, že jest lépe učit se od Claudela, Jammesa a j. než od J. Š. Baara.“

¹⁾ P. A. Sheehan: Můj nový kaplan. Přel. O. S. Vetti.

²⁾ P. A. Sheehan: Lukáš Delmege. Přel. V. Š. Kronus.

³⁾ O. S. Vetti.

„Život“ vydává „Česká liga akademická v Praze“ a jest mojí povinností bratrsky Vás upozorniti, kde nastávající český kněz má hledati svoji orientaci.“ — Cítíme dobře trpkost ironie a stojíme na straně Baarově.

Blízkým a vlastním jest Baarovi motiv selský. Tu tvoří s radostí a láskou díla veliká, hluboká, jež dovedou idealisovati. Zná lid, jeho city, lásku, vášně a hříchy, což dovede bujnou fantasií a znalostí folkloru podati prvotřídně. Patří mezi nejlepší české beletristy a bude jistě zaujímati i čestné místo ve světové literatuře.

Dříve než si všimneme jeho literární tvorby, uvedeme několik dat z jeho života.⁴⁾

Rod Baarův pochází z bavorského Bamberka, odkud v pol. 17. stol. se přistěhoval do chodského městyse Klenčí, kde se pak počestil. Slynul vždy zámožností. Z něho 7. února 1869 se narodil Jindřich Šimon, jenž jako jediný syn měl zdědit otcovský statek. Jindřich však měl básnické nadání, život a bohatost mluvy po matce, již také zvěčnil v románu Matka (nevím, proč dosud nevydaném) a tak od útlého mládí chtěl být vším možným jenom ne sedlákem. Třebas Psutkovic Vaškem,⁵⁾ jež viděl furiantsky jíti ráno z hospody s litrem nad hlavou, nebo perníkářem, když mu otec přinesl z Domažlic perníkového dragouna a on měl chuť na celou škadronu, jindy zase židem Steinerem, poněvadž měl plné ruce prstenů, kominíkem atd. V klenečské dvojtřídce s počátku se mu nedostávalo mnoho pochvaly pro jeho rozpuštělost, divokost, nepozornost a na vysvědčení měl i čísla „nejvyšších klasifikačních hodnot“. Jeho jediná sestřička, drobná a milá Baruška, jež s ním chodila do jedné třídy o oddělení však výš, ho prosívala, aby byl hodným, aby nemusela na něho žalovati a bývala mu jakýmsi andělem strážným. Když ji dali rodiče později do klášterní školy v Ronšperku, tu Jindřich již zmoudřel. Zamíloval si knížky školní knihovny, jež si vypůjčoval od spolužáků. Ježto učitel Srna je půjčoval toliko žákům hodným. Některé z nich, jako Robinsona a Vystěhovalce do Brazílie přečetl několikrát. Za zimních večerů, kdy mráz venku všecko spaloval a meluzina přinášela smutný pozdrav hlubokých lesů, předčítával v teplu kamen „hejtákům“ Pečírkvův kalendář, Poutníka, povídku Zmařený život od Jana Nep. Ráže, a když četl Kosmákovu Kukátko, bylo ticho jako v kostele. Tehdy také v duši Baarově vyskočila první jiskra, jež vzplála později v mohutný plamen: být spisovatelem-kukátkářem. A po celý život schovával si drobnou knížečku z nákladu Stýblová, snad od Tomsy, Nieritzky nebo Kryštofa Šmída, jež v něm školáku probudila lásku ke čtení, umocněnou a poškrabanou vedle Sebraných spisů nejlepších našich spisovatelů. Hodně musel malý Jindřich prosit přísného otce, než ho dal na studii do Domažlic. Tam s počátku též pokulhával za ostatními, když však mu otec přímo opakoval vý-

⁴⁾ Knihu vzpomínek na Baara od různých autorů chystá Julius Skarlandt, v níž literárně-historická část bude od Vil. Bítvara.

⁵⁾ Jindřich Š. Baar: Mžikové obrázky. (Jak jsem se stal kukátkářem.)

rok profesorův o něm pronesený, totiž že je „hloupý“, ozvala se v něm ctižádost. Musel hodně dřít než se dostal mezi nejlepší žáky, ale pak si toto místo udržel trvale. Na gymnasiu se seznámil s Janem F. Hruškou, Aloisem Jandou a Karlem Bartovským, kteří měli na něho veliký vliv. Po quintě srdce Baarovo bylo zasaženo krutou ranou. Zemřela mu sestřička Baruška ve věku dvaceti let; provdávši se za sličného mlynáře Václ. Bláhu, obětovala život při prvním dítěti, které též brzo ji následovalo. V septimě dostal Baar za profesora češtiny Jana Voborníka, kterého si brzo velmi zamiloval. Když vypracoval školní úlohu „Les v zimě“ ve verších, byl J. Voborník upozorněn na jeho spisovatelské nadání a věnoval mu pak více pozornosti. Na gymnasiu vycházel v té době studentský časopis „Lípa“ (2. roč.), red. Jarosl. Preissem a Oldřichem Rubešem. Do tohoto časopisu Baar sice přímo nepřispíval, ale byl horlivým kolportérem a rádcem redaktorů. Se svými druhy založil pak list nový „První vzlety“, jehož se stal sám redaktorem. V prvním psaném oddílu (5 seš. o 70 listech) měl práce: „Svým druhům“ (báseň), „Druhům“ (báseň), „První lov s Chody“ (próza), „Lamingen“ (báseň), „Z mého rodiště“ (próza), kde dává nahlédnouti do rodinného života a truchlí nad tragickým skonem drahé sestřičky. Ve druhé části listu již hektografované (5 seš. o 169 str.) uveřejnil Baar „Z chodských utrpení“ (próza) a „Od vánoc k vánocům“ (próza). Psal pod pseudonymy Hynek Chod Klenečský a J. Slabý. Časopis však brzo zanikl po zakročení řed. Ant. Škody. Zajímavo jest, že Baar v oktávě v řečnickém cvičení promluvil na téma z Palackého: „Býti spisovatelem není zásluhou, ale dobrým spisovatelem“, což vlastní tvorbou později dokázal. Maturoval s vyznamenáním. Stanul před nejdůležitějším krokem v lidském životě, před volbou povolání. A zvolil si to, v němž jeho ideální, ohnivě srdce by mohlo národu českému nejvíce prospěti. „Si non es vocatus — fac, ut voceris. Zažeň ty tmy, překonej všechny pochyby, propracuj se k pravdě — k světlu — alespoň se pokus!“ Baar vstoupil do pražského semináře. Tam ho láska k literatuře neopustila, ba ještě vzrostla. Spřátelil se s benediktinem S. Bouškou, jehož prostřednictvím měl na něho veliký vliv Jar. Vrchlický. Baar pilně studoval nejen naše písemnictví, ale také veliké autory ruské. Založil v semináři Kroužek národopisný, byl předsedou a knihovníkem „Růže Sušilovy“, liter. jednoty pražských bohoslovců. Jako předseda měl hojně styky s redakcí „Musea“, dopisy se bohužel ztratily. Baar zahájil svou literární činnost básněmi v duchu národním, jež nejsou sice veliké ceny umělecké, ale mají upřímný a srdečný tón. Vzpomíná si v theologii na krásné Chodsko, teplo domova a zlatou matičku, a z jeho srdce tryskají praménky čistých, zvonivých, roztrouzených veršů, jež otiskl pod pseudonymem Hynka Podlesáka*) v „Alumnových písních“ v Museu z r. 1888—89 a z r. 1890—91. Jsou zakončeny „Pozdravem domovinně“:

*) Jiné pseudonymy Baarovy byly: Jan Psohlavý (Rodnému kraji), Fotograf Amatér a Jan Uhlík.

Ze hnízda nahoře,
v moruších na dvoře,
ptal se mne kos:
„Copak tě zaleká,
synáčku z daleka,
schází ti cos?“

kdybych tak mohl jen, „
křídloma ozdoben,
odletět v les,
do naší zahrádky,
u chaty před vrátky,
pod vonný bez,

„Kdybys tak zpěváčku,
v malém svém zobáčku
unes mě sám
z daleké ciziny,
na půl jen hodiny,
za hory k nám,

za krátký, věř mi, čas
ožil bych jistě zas,
v domově jen.
Za to ty, ptáčku můj,
rodiště pozdravuj
každinký den.“

Ve XXIV. roč. „Musea“ z r. 1889—90 pod týmž jménem otiskl „Z chodských písní“, v nichž v „Pláních“ užil rodného dialektu.

. . . Krákorál pak havran vráně:
Sou to divný Chodáci,
sou huž jako tuty pláně,
sou huž teky — chudáci . . .

Slyšel jsem, že Baar jako bohoslovec trávil prázdniny u svého strýce Josefa Baara, faráře v Putími u Písku a tam seznámil se s hrdinou své nejlepší práce Janem Cimburou. Cimbura prý sedával před domem s vyhaslým zrakem a vždy poznal, když kolem šel pan farář se synovcem „majstrem“. Pozdravil je a rád s nimi rozmlouval. Strýc Baarův jako ministrant klečel u lože umírajícího J. K. Tyla, když byl zaopatřován sv. svátostmi a žil v přátelství s K. Bendlem, básníkem a překladatelem Lermonta a Puškina. Sám též napsal pro své žáky nějaké divadelní hry. Osadě byl pravým otcem.

Baar byl na kněze vysvěcen r. 1892 a jako neomysta zajel si na Velehrad, aby tam spatřil Kosmáka a s ním si promluvil. Kosmák na Velehrad nepřišel, ježto před nedávnem se vrátil z Karlových Varů a byl ještě churav. Baar se vydal za ním do Prostoměřic. aby se dal k němu „do učení“. „Tomu Vás nenaučí nikdo, nemáte-li to v sobě a neprobudí-li se to ve Vás“, pravil Kosmák na konci zajímavého dialogu. A probudilo. Dnes by měl jistě radost nad svým žákem, kterého tehdy tak zhurta odbyl.

Prvním působištěm Baarovým byla německá osada Přimda, odkud, když ochuravěl, byl přeložen do Spáleného Poříčí u Plzně. Tam se zotavil a počal se znovu horlivě obírat literaturou. Z Poříčí byl poslán do Stochova u Lán, Ořechu u Smíchova a Ounětic (Unětic). Farářem ustanoven r. 1899 v Kloboukách u Slaného a tu počíná jeho plodná činnost literární. Z fary kloboucké podnikl cestu do Německa, Belgie, Holandska a Švýcar. R. 1909 přeložen znovu do Ořechu, odkud navštívil severní Itálii a Halič.⁷⁾ Baar všude obytné místnosti fary ořešské měl vyzdobeny uměleckými obrazy, vesměs originály. Na chodbě 1. poschodí bylo několik podobizen kněží spisovatelů, při nichž za rámem byly kusy jejich autografů, něco podobného

⁷⁾ Jindřich Š. Baar: Chvilé oddechu.

jako u Třebízského. Na knihovnu měl zvláštní pokoj⁸⁾. Ačkoliv fara ořešská jest jednou z nejlepších na patronátě metrop. kapituly u sv. Víta v Praze, přece Baar žádal o faru u sv. Apolináře v Praze, nedostal ji však, rovněž jako kanonikátu na Vyšehradě, o nějž se také ucházel. Po převratě postavil se v čelo druhé jednoty katolického duchovenstva, a byl nějaký čas jejím předsedou. Když však jeho snahy, jež snad byly trochu upřílišněné, setkaly se s nezdarem, resignoval na faru v Ořechu a odstěhoval se do svého rodiště. Ministerstvo vyučování chtělo mu vypláceti do smrti čestný honorář kol. 10.000 Kč ročně, avšak Baar jej odmítl.

Vrátil se mezi Chody do rodného hnízda a vše, co mu bylo někdy hořké a tvrdé, seslázlo a změklo. Docela jinou řečí, oddaněji nějak k němu mluvily hluboké lesy, chudičká pole, příkrčené chatky a lid zdál se mu milejším než kdy jindy. Prošel životem, jeho dlouhými, prašnými cestami a duše jeho toužila po klidu. Chtěl vzpomínati a psáti. Boží prozřetelnost však usoudila jinak. Povolala si ho k věčnému odpočinku, nedbajíc jeho plánů, nešetříc jeho nežhavějších tužeb a přání. Baar zemřel 24. října a byl pochován ke svým drahým rodičům. Z domu jeho, jenž zesnulým byl odkázán rodné obci, má býti zřízeno museum.

Baar chtěl do svých sbírek „snést veškerou literaturu o Chodsku, která co do úplnosti by neměla sobě rovné“. Knihovna jeho byla odhadnuta na 200.000 Kč.

(Pokračování.)

Syn:

MATCE.

Usínám . . . Dříve však než spánek zavřel víčka chvějící se rozčilením nad událostí dne, který právě uplynul, zdvímám občas hlavu a zraky mé uprou se na černý předmět, který se opodál temně rysuje v záři pouličních světél. Zvláštní to předmět! Všude tam, kam zavítá, vzbuzuje slzy hlubokého zármutku, a když po několika dnech opět odchází, odnáší sebou kus rodinného života, kus domácího štěstí. Poslední lůžko člověka vyhnaného z ráje, krátkého věku . . . Rakev . . .

A v této rakvi na pohled tak nevinné spočívá tělo ženy. Ne císařovny či královny, ne proslavené spisovatelky či skladatelky, ale tělo ženy mně daleko vzácnější, dražší — tělo drahé matičky. Srdce, které tak dlouho tlouklo jen láskou k rodině, udeřilo před několika hodinami naposled, a teď tiché klidně odpočívá v chladnoucí hruď. Na prsou složené jsou ruce prací posvěcené, ruce, které tak často pokryty byly tvrdými mozoly. Vždyť nebylo možno věnovati se pouze práci pro rodinu; často bylo nutno přiložiti ruku k dílu i při namahavém zaměstnání toho, jemuž byla slíbila doživotní věrnost před oltářem Božím.

Matko drahá! Jest tomu právě dnes pět měsíců co naposled políbil jsem tvou tvrdou ruku a polibek vtiskl na chladné již čelo. Za

⁸⁾ Z návštěvy dp. Jos. Vraštila T. J. a † P. Jaroše T. J. fary ořešské.

několik hodin na to stál jsem nad otevřeným rovem a patřil jak do hrobu ukládají to, co nikdo na světě mně nevynahradí „poklad v světě nejdražší“ — srdce mateřské. Bylo skutečně sídlem lásky. Dětky, jímž dalas' život ve svatých bolestech, byly Ti vyrvány zákeřnou nemocí tři v jednom týdnu; jak asi krvácelo! Tvé srdce, když vrátivši se z pohřbu jednoho dítěte s hrůzou spatřilas', že druhé je stíženo touže nemocí a když za několik dní jsi i toto převázela na cestě poslední, a za nedlouho třetí. Jak hrozná to zkouška pro milující matku! Však přece nezoufalas'.

Kolik lásky jsi mně projevovala! Vzpomínám na ty chvíle, kdy loučil jsem se s Tebou při odchodu do alumnátu v posledních velikonočních; ještě z domu jsi vyšla a dívala se za mnou, až jsem zmizel Tvým zrakům. Snad tušilas', že se vidíme v tomto životě naposledy? Dal Ti Bůh vědět, že nebude nám ani dopřáno se rozloučit, že syn Tvůj povolán rychle domů přijde již jen k Tvé chladnoucí mrtvole? A za tolik lásky co jsem dal já? Dal jsem „za lásku — lásku, za obět — obět?“ Ó jak často naopak dal jsem za lásku nevděk; jak málo dbal jsem hlasu Tvého, která jsi chtěla mé dobro, ač jsem věděl, jak tvrdým životem vedl Tě Bůh! Ó, pros za mne u Boha, ať odpustí synu nevděčnému!

Jak vážil bych si Tě nyní . . . Však pozdě. Odešlas' k Matce Boží, abys na její přimluvu vzala odměnu za tak těžké oběti mateřské, jež jsi nám přinesla! Sešla ses' tam se svými dětmi, které již pojal Bůh ve svou náruč. O, drahá matko, na shledanou!

Po trapné pouti navždy zas domů,
nikdy, už nikdy, v tu chladnou dál,
v náručí Boží kdo by se bál?

Antal:

DROBTY K ŽIVOTOPISU STOJANOVU.

(Pokrač.)

„Když se do sta knížek sebralo (při čemž nelze opominouti, že tehda bohoslovci III. a IV. ročníku velmi málo o podnik ten se starali), vydáno bylo v čísle 51. „Hlasu“ z r. 1874 následující provolání:

„Zasláno. — Asi 100 (stem) kněh poučných a zábavných, zvláště pro mládež vhodných, obdarí se škola; přihlášení budiž opatřeno adresou: Národní učitel v bohosloví v Olomouci.“

Učitelstvo národní dobře si všimlo vyzvání tohoto; žádosti a dotazů sešlo se tolik, že knih pro tak mnohé daleko nestačilo. Pročež bohoslovci uváživše závažné a pravdivé důvody, o něž žádosti se opíraly, v e s m ě s skutečnou potřebu ano nutnost podobné jednoty (t. j. spolku podob.) uznali.

Obnoveny tudíž sbírky na knihy, a když chudí bohoslovci na-
byli přesvědčení, že z nepatrných příspěvků svých neuživí národa velikého, usnesli se hledati pomoci, kde nejvíce nadíti se jí mohli, u

katolických vlasteneckých dobrodinců. I rozeslali v červnu r. 1874 po známých příznivcích zájmů národních, především po knihkupectvích a dědictvích, provolání, jež pro zajímavost v plném znění přikládám:

„Veledůstojný Pane! Slova Spasitelova: „Proste a bude vám dáno“, jakož i četné důkazy Vaší Veledůstojnosti lásky, dodaly nám srdce Vaší Veledůstojnost o něco vroucně poprosit.

Se všech stran Moravy olomouckým bohoslovcům prosby zaslány byly, aby nad tou a onou školou se ustrnuli a ji knihami nějakými obdařili; mnoho bohoslovců věci té se ujalo a dle možnosti prosbám oněm vyhověno; zároveň se odhodlali i dále příspěvky k tomu cíli věnovati, aby knihovny směru katolického se zařizovaly; avšak podnik ten přesahuje síly naše.

Známa jest Vaší Veledůstojnosti snaha „pravou osvětu rozšiřovati“, pročez osmělujeme se nížepsaní ve jménu ostatních Vaší Veledůstojnost vroucně poprositi, Vaše Veledůstojnost račiž k účelu udanému něčím přispívati.

V Olomouci, 7. června 1874.

V úctě oddaní

Frant. Dobiáš, Antonín Stojan, Ant. Zbořil.

Na vyzvání toto nejšlechetněji odpověděla Dědictví Maličkých, Děd. Svatojanské a Děd. Cyrillo-Methodějské, mnoho knih na rozdanou buď zdarma anebo v ceně značně snížené bohoslovcům poslavše. Takto bylo umožněno aspoň nejnútnější a nejznámější obce knihovnami obdařiti. Byly pak roku 1874 založeny a rozmnoženy, (pokud mi bylo možno sebrati) knihovny v těchto obcích: (Uvedeno 10 obcí, z nichž pak přišla vřelá poděkování. Viz na př. v čís. 6, 8, 12, 19, 20, 23, r. 48 „Hlasu“ z roku 1874. —)

Ačkoliv se bohoslovcům knihovny venkovské zařizujícím do r. 1878 stanov nedostávalo — šlo jim zajisté o prospěch všeobecný — přece z kratičkových zpráv těchto, jakož i z paměti kněžstva, již v té době v alumnátě žili, můžeme poznati, jakým řádem, jakou praxí hned od prvopočátku se spravovali: správa a hlavní zásluha příslušela ct. p. Ant. Stojanovi, jemuž předními rádci byli Fr. Dobiáš a Ant. Zbořil. (Následuje podrobnější řád.) (Poněvadž pak ctp. Stojan až do r. 1876 též ve správě „Slov. bohoslov. knihovny“ byl, zdálo se, jakoby činnost jmenované jednoty formálně z výboru knihovního vycházela, ale odbor náš de facto byl hned od prvopočátku samostatný — —)

Bohoslovci šli v nadšení tak daleko, že knihy, dříve než je odesílali, sami vkusně vázali. R. 1875 obraceli pak zřetel více na knihovny farní. Přiměl je k tomu asi strohý poměr mezi učitelstvem a kněžstvem, jež zavínily nové zákony školní. —

Které knihovny r. 1875 byly založeny, nelze bohužel pro nedostatek zpráv udati. — Nahlédnuvše však do farního archivu Velehradského doznati musíme, že 1. roku bohoslovci olomoučtí nehybnoucí pomník si postavili, ani založili na posv. Velehradě

knihovnu Cyrillo-Methodějskou v objemu dosti značném.
— Dne 14. února 1875 zaslali bohoslovci olomučtí na Velehrad 127 knih, jež tímto dopisem doprovodili:

„P. b. J. K.

Chvála Bohu v svatých Cyrillu a Methoději!

Veledůstojnému p. p. J. Vykydalovi, děkanu na Velehradě.

Opět se přiblížila výroční památka úmrtí sv. Cyrilla, našeho duchovního otce, jenž nescísnlná nám dobrodiní proukázal. Necnt tedy zařízení farní knihovny na posv. Velehradě, prestolu to sv. Methoděje, v Betlémě, v němž nám světlo křesťanské osvěty vzešlo, v den tento památný alespoň poněkud tlumočí city naše vděčné, jež k Otci svému chováme. — Dejž Bůh na přímluvu našeho apoštola, aby knihovna ta hojného požehnaného přinášela ovoce.

Vše dobře na P. Bohu Vaší Veledůstojnosti přejí

Vaší Veledůstojnosti oddaní bohoslovci olomučtí.

(Následuje 51 podpisů).

Kdo nepozná tu řádků Stojanových, jeho vřelé lásky k Velehradu, k slovanským apoštolům sv. Cyrillu a Methoději? Ó, kdyby byl tenkrát tušil, čím bude Velehradu! Kdyby tušil, že tam, kde je prestol sv. Methoděje, bude jeho hrob, věnčený, zástupy lidu uctívány! Celý Stojan stojí za těmito řádky, jež „jsou neivýmlyvnějším svědectvím, že bohoslovcům olom. nejpřednější zásluha přísluší o rozvoj idey Cyrillo-methodějské, jakož i že vznešená idea tato posilňovala je v činnosti pro blaho Církve i Vlasti!“ „Věru platnějších služeb (pokračuje v zápisech knihovník Slov. knihovny p. Josef Vévoda dle rukopisu P. J. Vyvlečky) bohoslovci olom. nemohli prokázati vznešené idey Cyrillo-Methodějské, než snažice se v prvé řadě Velehrad k novému životu duchovnímu probuditi. A odkud nadšení také? — Jistě zlatým písmem vepsali v nitra svá duchaplná slova, jež k nim r. 1874 u příležitosti zádušní mše sv. zařadil. Sušila p. děkan Vykydal byl promluvil:

„Z Velehradu přišla spása pro národ slov: Velehradem má se národ slovanský obroditi. S Velehradem stojí, s Velehradem klesá Církev sv. i národ náš. Pokud byl Velehrad slavný, slavný byl i národ věrou, zbožností a osvětou.

K Velehradu se poutají nejkrásnější doby minulosti vlasti naší. Velehrad jest posvěcen drahými a slavnými upomínkami dějepisnými a má se státi střediskem všelikých našich snah a činů k rozkvětu Církve a ku blahu národa slovanského. Nemůže zajisté nikdo jiného středistě ani utvořiti . . .

Týž P. Vykydal píše v kronice Velehradské:

„V semináři pokud jsem byl (1870—74) účastnil jsem se příspěvkem svým v zařízení dobrých knihoven po venkově, kterýž úkol chvalně a se zdarem podnikli bohoslovci olomučtí, majíce v čele mladých, ale nad míru přičinlivého soudruha, ctih. Ant. Stojana.“

(Pokrač.)

Vojtěch Olešnický:

PANNĚ BEZ POSKVRNY POČATÉ . . .

Z Evy dcer hříšných, Panno panen, jediná čistá,
Nádobo vonná — do níž s láskou přelil Bůh Krista,
Lilie bílá — do níž pel své podstaty vložil,
božská to pocta, které rod náš v Tobě se dožil,
Zrcadlo skvoucí — Bohu v plném sloužící čase:
Trojice svatá v Tvém se čistém vzhlížela jase,
Souzvuku krásy — Duchem svatým mistrně hraný,
Umluvy Archo — do níž dal své Hospodin Manny,
Prameni čistý — Tebou vyplul Spasitel tvorů,
Fialko skromná — vůni v rajsském šířící dvoru,
milosti Číše — Duchem svatým plněná s vděkem,
Balsáme vonný — rány hříchu hojící lékem,
tajemná Příze — lidské roucho tkající Synu,
Kolébko zlatá — Ježíš ve Tvém hověl si klínu,
zářivé Slunce — Evy hříchu plašící čmury,
čistoty Hymno — lidem pění pomocí s hůry — — —
třpytivá Růso — skrop svých sluhů vypnahlé hrudi,
čistota Tvoje nechat je do Tvých šlápějí pudí.

— — — — —
Sodály všechny, Panno, přivíň k řádrům svým vděčně,
z čistých Tvých zdrojů, Matko, nechat se opájí věčně.

-r-

SV. MIKULÁŠ.

Píše mi spolužák, přítel:

— Zítra je sv. Mikuláše. Ani nevíš, jak se na ten svátek těším. Chodím Prahou, prohlížím výklady, hledám, kupuji, balím, svazuji růžovými pentlíčkami . . . Andělíčky, hračky, cukrovinky, lístečky s paměťhodnými „zrnky“, větami, jež mají cenu pro život. Na většinu lístků píší věty, horující pro chudobu, lásku k ponižovaným, k utrpení! Snad se podivíš mým nápadům. A přece i ty jsi byl mezi několika, již mohli pozorovati u mne, středoškoláka, zvláštní, náhlou změnu, zrovna po předposledním „Mikuláš“ studentském. Vzpomeň! Udělali jste ze mne biskupa. Sehnali jste pastýřskou hůl, mitru a pluviál, tmavý, fialový —. Bílé roucho jste na mne oblekli, vousy mi dali — obličej natřeli, abych byl starší — — Řekli jste mi, že bych mohl být biskupem. Nevím, neodvětil-li jsem Vám nějakým vtipem (jakých u mne bývalo vždy dosti) a nepěknou poznámkou na ty, z nichž jednoho jsem měl představovati. Já — lhostejný tupec mající spíše porozumění pro trochu piva, kuřiva a tance než pro jakoukoli vážnou myšlenku! Těšil jsem se — Mikuláš — na veškeru tu švandů, kterou budu vyvádět já a celá moje třináctičlenná družina. — Ale tentokráte jsem dostal odněkud jiný pokyn

— tentokráte pro mne skončila noční výprava po osvětlených svět-
ničkách s malými dětmi a usměvavými rodiči nezvykle. — Vyšli
jsme na ulici. Dovedu si ještě dnes živě představit tu vřavu, čin-
nost čertů, policajtů a židů, hrůzyplně natřených. Chodili jsme dům
od domu — zpívali jsme, vyzvídali, jedli a pili. Myslím, že nikdo z
vás neměl vážné myšlenky jako já. Pak-li ano, promiň! — Celý roz-
jaření jsme vyšli od K. a zahruli k bohaté rodině Z. Tmavým a
studeným průjezdem jsme kráčeli k osvětleným oknům v poschodí.
Vzpomínáš ještě na divného staříka (neptal jsem se nikdy po jeho
jméně), který přistoupil ke mně v průjezdě. „Prosím vás“, pravil,
„mám doma dvě děti, jsou to sirotci po bratru . . . Nikdy Mikuláše
neviděly . . . Jsem chudý dělník — “ — „Ano“, řekl jsem, „vím co
chcete. Beze všeho — máme čas.“ A zavolal jsem celou tu tlupu k
sobě. Vedl nás ten sehnutý stařec velikou chodbou — až jsme zabo-
čili do malé, úžasně malé světničky — — Vidím ji před sebou. Malá
lampička na stole, kolem šero. V koutku se choulily dvě malé děti,
chlapeček a děvčátko k udržené ženě — stařeně. Volala sice: Pěkně ví-
tám s v a t ý (řekla to slovo a mne jakoby do srdce bodl!) Mikuláši!
ale volala nešťtě, rozpačitě. Kdepak! Ona, chuděra, dělnice upraco-
vaná, na společnost nezvyklá — a my! Studenti! U chudáků jsou
studenti vždy ve velké vážnosti. — Bála se. Byl jsem v rozpacích,
To slovo „svatý“ mne rozbilo. Vím, bylo to náhodné a jindy bych
si toho snad nebyl povšiml, leč tentokráte dopadlo na mne to slovo
jako kladivo. „Představuješ svatého, u těch dětí svatého! Co ře-
neš? Jak se zachováš?“ hučelo mi v hlavě a cosi jako bolestný ne-
dostatek, sžírající sucho páliło mne v nitru. „Na místě světce pro-
mluvíš! Pozor! Ty děti v tobě vidí světce! Pozor!“ volalo to pořád,
když jsem se chtěl usmát po obvyklém způsobu a zavtipkovat ně-
jak. Chtěl jsem se přemoci a nemohl jsem — . Šel jsem mimoděk k
dětem — — a rostla ve mne touha uchopit je, zlíbat je — byt' v
chudých cárech oděné — a ta touha propukla. — užasni —, když v
důvěrné bázní obě děti uctivě pozdravily: „Pochválen buď Pán
Ježíš Kristus!“ Kde jsem vzal náhle vážnou, precitěnou odpověď?
Nevím, ale vyhrkl jsem: „Na věky. Amen!“ — A pohládl jsem obě
děti. Od toho okamžiku jsem divně hořel v nitru a cizí hlas (či to byl
hlas zbožného dětství, měšťácky ušlapaného?) ze mně mluvil. „Umíte
se modlit, děti?“ — „Umíme“ zvolaly a sepály ruky. Příteli, ten
dojem, který jsem prožil v tu chvíli, mne přemáhá stále a stále.
Pláči radostí, když v jednom z pražských kostelů vidávám malé dítě
denně klečeti v postranní lavici, dítě podivné, s hlubokým okem, s
ručkami sepiatými — Ale, abych nepředbíhal — „Modlete se!“ pra-
vím. A modlí se modlitbičku, která rázem zachvěla mým nitrem
— modlitbu mou, mého i tvého dětství. Jako hudba, něha, láska, tou-
ha, oheň . . . nebo cosi takového mně uchvacovalo nitro . . . „An-
děličku, můj strážníčku — “ — Tentokráte jsem se po delší době
upřímně modlil. — Nechci tě příliš zaměstnávat. Promiň! Leč ne-
mohl jsem potlačit vzpomínku. Tedy: Ty děti se modlily, ruku mi
pak obě políbily, když jsem sáhl do koše a dal jim po dárečku! Oba

rodiče s jakousi bázní mne vyprovázeli z jizby, stařík slzel a děkoval prosil za odpuštění, že obtěžoval . . . A stařenka? Jistě se v jizbě už radovala s dětmi — Když já, septimán, „svatý“ Mikuláš jsem stoupal za vámi do prvního poschodí a slzy — slzy pravím, — jsem stíral s umělých vousů — ; tenkrát jste mne ve světnici u Z. dlouho čekali . . . Co tedy mně nadělal sv. Mikuláš (dnes píši už a říkám „svatý“ Mikuláš) v septimě? To, že jsem oživil v sobě víru a — poznal sociální bídu; poznal, jak málo je třeba k štěstí u lidí prostých a chudých duchem, nevinných srdcem . . . Takovým se snažím být sám! Mým heslem je: státí se chudým boháčem (rozumějí!) a připravovati radost chudým vůbec! Šetrím, piva nepiji, nekouřím — a z toho, co bych sám utratil v roce, kupuji v obchodech malé balíčky, svazuji růžovými páskami a chodím v některé z chudších dělnických tříd pražských bez berly, bez mitry — ale s láskou v srdci . . . Dětská očka září. — Já dávám jiným a mně dává svatý Mikuláš z nebe radost a štěstí. On mne naučil se modlit! Modlívám se i za tebe a přeji ti k jeho svátku . . . atd. . . Tvůj A.“

Jaromír Pořízek:
DANIELOVO PROROCTVÍ O SEDMDESÁTI
TYDNECH.

Dějiny národa israelského během zajetí babylonského těsně jsou spjaty s Danielem — prorokem z nejvýznačnějších, Boží Prozřetelností povolán, aby oslavil jméno Jahvovo u národů a stal se těšitelem příslušníků svého národa, vzbuzuje zářivé naděje messiánské a budí důvěru v lepší budoucnost.

Daniel pocházel z rodu královského nebo ze vznešené šlechtické rodiny israelské. Ve čtvrtém roce vlády Joakima judského r. 605 po porážce Egyptanů u Karkemiše a pokoření Jerusalema byl na rozkaz krále Nebukadnezara stejně jako druhové jeho Hananiah, Mišaël, 'Azariah a jiní vznešení Israelité vzat v rukojmí a odveden do Babylonu. Na dvoře královském dáno mu bylo jméno Běltšasar. Tam nabyt též vzdělání ve vědách a umění chaldejských. Pro vysoký stupeň vzdělanosti a vážnosti, již se těšil na královském dvoře, byly mu svěřovány i důležité úřady královské. Zvláštní však vážností a úcty si získal tím, že nadán od Boha darem prorockým a věšteckým byl mistrem ve výkladech snů a vidění. Dospěl vysokého stáří asi 90 let, jak patrné ze zprávy, že ještě třetího roku po dobytí Babylonu Kyrem (r. 535) měl vidění. Náhrobek jeho je blízko Sus a těši se dodnes úctě hodné tak velkého proroka.

P r a m e n y: I. Knabenbauer, *Commentarius in Daniele prophetam*, in *Lamentationes et Baruch*, Parisiis 1891.

Ad. Hebbelyncck: *De auctoritate libri Danielis necnon de interpretatione vaticinii LXX, hebdomadarum dissertatio*. Lovanii 1887.

Hildebrand Höpfel O. S. B.: *Introductio specialis in libros V. T. Suhiaci* 1921.

Dr. Jan Hejčl: *Bible Česká (výklad)*.

Spis Danielův dělí se ve dvě části: historickou (c. 1—6), v níž popisuje historii za vlády Nebukadnezara, Bêlšasara a Daria Medského, a část prorockou, v níž podává autor vidění o příštích osudech království, která vzniknou na východě, a kreslí jejich poměr k národu israelskému. V rámci těchto vidění vsunuto jest proroctví o 70 týdnech, za jakých okolností a kým bude na svět přivedena věčná spravedlnost.

Daniel vypráví na začátku deváté kapitoly, jak mu bylo toto proroctví oznámeno. Prvního roku vlády Daria, syna Ahašvêrôš-ova, vytyčil Daniel, že blíží se ke konci sedmdesát let zajetí Jeremiášem předpověděných. Vrhá se na zem,¹⁾ postem, kajícím vyznáním hříchů svých a lidu snaží se upravit Hospodina, by se slitoval; a ve chvíli proseb nejvroucnějších stane Gabriel před ním a odhaluje rozhodnutí Jahvova těmito slovy:

„Sedmdesát týdnů je stanoveno tvému národu a svatému městu tvému, aby zamezena byla neřest, aby konec vzal hřích, a zahlazena byla nepravost; aby přivedena byla věčná spravedlnost, aby se splnilo vidění a proroctví, aby pomazán byl svatý svatých.

Věz tedy a pozoruj: Od vyjití výroku, aby zase vystavěn byl Jerusalems, až do pomazaného knížete, bude sedm týdnů a šedesát dva týdny; a zase vystavěna bude ulice a zdi za tísnivých časů.

A po (těch) šedesáti dvou týdnech zabít bude pomazaný, a nebude jeho (lid, který ho) zapře). A město i svatyni rozmeze národ s knížetem, který přijde; konec jeho zkáza a po válce uložené zpuštění.

Utvrdí pak smlouvu mnohým v jednom týdnu; a v polovici (toho) týdne přestane oběť krvavá i nekrvavá; ve chrámě bude ohavnost zpuštění, a až do skonání potrvá (to) zpuštění.“ — (Dan 9²⁴⁻²⁷).

Toť proroctví. Na první pohled patrné, že rozsah 70 týdnů se dělí na tři i nestejná období, z nichž každé obsahuje určitý počet týdnů. V každém období se pojednává o událostech velkého významu pro lidstvo vůbec a národ israelský zvláště. Při výkladu tohoto proroctví — pokud tak obsáhlá látka se dá v nedlouhém pojednání zpracovat — třeba pojednat o významu slova šábû'a (hebdomas, týden), o třech periodách v proroctví vytčených a o jejich obsahu, o otázce, zda toto proroctví jest messiánské, o výkladu proroctví u Židů a racionalistů, o terminu a quo doby 70 týdnů, o splnění předpovědí v tomto proroctví.

Výraz, od něhož porozumění celého proroctví závisí a v němž pravda celého uvedeného textu spočívá, jest hebrejské slovo šábû'a (hebdomas, týden). Kdyby všechny události tu líčené se byly skutečně vyplnily v týdnech, v běžném slova toho smyslu, nebylo by potřebí výkladu tohoto místa. Než perioda (asi 2400 let) od doby, kdy proneseno bylo proroctví Danielovo, jest známa. Předpověděné události ve sledu týdnů v proroctví Danielově nenastaly, ba ani nastatí ne-

¹⁾ Hebrejský text: ctnâh el panaj el ádônaj = dávám tvář svou vůči (směrem) pánu svému.

mohly (vystavení chrámu a města v 7 týdnech, trvalé rozboření, odstranění obětí . . .). I nezbývá než pátrat, nemá-li terminus šábú'a vedle běžného významu týden (sled 7 dnů) význam periody delšího trvání, tedy význam širší.

I jazyk a způsob života Israelitů na tolik jest znám, aby opravňoval k tvrzení, že slove m šábú'a bylo označováno cyklus o 7 jednotkách, sled sedmi jednotek časových, nejčastěji sice denních, nikoliv však výlučně denních. Daniel (10³) se postí šelošah šábú'im jámim (tři týdny dnů) a svědčí pro uvedené tvrzení. Kdyby totiž šábú'a značilo pouze týden o sedmi dnech, nebylo by přičiny, proč by prorok dodával „dnů“; byl tedy znám Israelitům jiný, širší rozsah tohoto pojmu²⁾.

Vymezení širšího rozsahu pojmu šábú'a skytne slavnost židovská t. zv. rok sobotní. Každý sedmý rok je nazýván šenath šabbatôn (rok sobotní) a úsek časový mezi dvěma roky sobotními jest považován za jednotku časovou — hebdomas annorum — týden roků. Jako totiž končili Israelité týden dní uplynutím soboty, tak také končili týden roků uplynutím roku sobotního. Sobota a rok sobotní jsou termíny omezující periody časové trvající 7 jednotek (= týden) a to buď jednotek denních neb ročních. Tedy pojem „týden“ jest zde pojem nadřazený, značící sedm. konkrétního označení nabývá bližším určením t. j. dní, roků.

Že skutečně tato jednotka časová u Israelitů byla známa, potvrzuje Lev 25⁴: „Počítej si též sedm týdnů roků, to jest sedmkrát sedm, tedy celkem čtyřicet devět let.“ Týž způsob počítání týdnů ročních shledáváme nezhledka v apokryfech židovských, vzniklých na začátku křesťanské éry. Kniha Jubilejí (liber Jubilaeorum) sepsaná nedlouho před rozbořením Jerusalema má titul: „Kniha týdnů ročních.“⁵⁾

Mnozí Otcové a spisovatelé církevní shodují se s podaným výkladem: Klement Alexandrijský, Tertulian, Hippolyt, Eusebius, Cyril jerusalemský, dle sv. Jeronýma i mnozí Židé. (Pokračování.)

²⁾ Někteří exegeti mínili, že pod výrazem šábú'a se kryje perioda 7 měsíců neb století — tak prý též dle jejich mínění Israelité čas počítali. Leč názor o takové jednotce časové, která by skutečně existovala, nemá v řeči hebrejské oprávněného podkladu. Takové jednotky časové nenalzáme ani u spisovatelů knih posvátných ani profaních. Stejně nelze připustiti výkladu, že šábú'a bylo míněno o rocích jubilejních. Jméno šábú'a totiž souvisí etymologicky s číslem sedm, označuje periodu sedmi-jedničkovou, kdežto rok jubilejní resp. doba od jednoho roku jubilejního do druhého obsahuje období 50 roků. I konečně fakta historická, zvláště zboření chrámu a Jerusalema odporují tomuto výkladu zcela zřetelně.

³⁾ Dlužno připomenouti, že se jedná o roky sluneční, nikoliv lunární; rok židovský trval 12 měsíců lunárních, třetí byl vždy přestupný, t. j. měl 13 měsíců, a tím se difference časová během tří let vyrovnávala.

JAN MERELL: VATIKÁNSKÁ MISIJNÍ VÝSTAVA.

Prohlédnouti vatikánskou misionářskou výstavu není snadné, zvláště pro poutníka, jemuž pobyt v Římě je přesně vymezen na určitý počet dní. Ale i po letmé prohlídce — a ta trvá nejméně 2—3 hodiny, dojem z výstavy je chromný. Čemu se více obdivovati? Heroismu misionářů a řeholních sester či kulturnímu významu misii? Těžko říci! Výslednicí citů věřícího návštěvníka misionářské výstavy je radost — snad pýcha z členství pravé apoštolské církve Kristovy.

Byla to krásná myšlenka — v jubilejním roce, ve svatém městě, kam sejdou se miliony poutníků — ukázati, co církev za 2000 let svého trvání vykonala.

„Verba movent, exempla trahunt“ — snad příklad bezmezné obětavosti misionářů pohne mnohé, aby alespoň nějakým způsobem přispěli k rozšíření království Božího na zemi.

Největší zásluhu o misionářskou výstavu má sám sv. Otec Pius XI., který plán opata Eduarda z Coetlosquet O. S. B., založiti muzeum misii, realizoval misijní výstavou.

Provedením myšlenky pověřen byl prefekt kongregace de Propaganda fide kard. Van Rosum. Vnitřní uspořádání výstavy svěřeno bylo třem misionářům: známému ethnologovi P. Vil. Schmidtovi S. V. D., P. R. Kirerovi S. J. a P. N. Gubbelovi O. F. M. Na podzim r. 1924 dokončeny byly stavby pavilonů v zahradách vatikánských (6.390 m²). a počátkem listopadu počato s jejich vnitřním zařizováním, —

Děk obětavosti členů různých řádů a kleriků, kteří zvláště ve čtvrtek — feriální den — přiložili i svou ruku k dílu, včas byly přípravné práce skončeny.

Nebyla to malá práce, ale nadšení a láska k svaté věci dovede i hory přenášet.

Před zahradami vatikánskými bylo v ty dny živo. Líčí to pěkně očitý svědek P. dr. Rob. Streit O. F. M.

Lehké vozíky s krabicemi a balíky střídaly se s těžkými nákladními auty. Na všech byly stejné nápisy: „A Sua santita Pio XI. Roma, Vaticano. Per l'esposizione.“ Mezi nimi proplétali se dělníci a členové různých řádů. Byl to malebný pohled, neboť jedni šli v dlouhém, obyčejném kněžském obleku, druzí v bílém neb hnědém či černém hábitu mnišském, obuti neb bosí, s dlouhým neb krátkým, s černým neb bílým vousem. Všichni měli společný cíl: vatikánské zahrady. Zde se rozdělili na Evropu, Ameriku, Asii, Afriku a Oceanii. Byl to pravý misionářský život a fotograf i fonograf našly by zde vděčné působiště. Ve všech částech „zemí“ rozvinul se čilý život.

Tak nad Cortile della Pigna (dvůr pinií) kráčí dlouhovousý kapucín se žebříkem. V Číně stojí zadumaně španělský augustinián

před pozlacenou soškou Konfucia, Belgické Kongo jest uzavřeno. Ital — salesián Dona Boska, přepočítává v Patagonii modely různých kmenů indiánských. V misijní bibliotéce pořádá německý misijní bibliograf tisk Propagandy. V ethnologickém oddělení třídí P. V. Schmidt S. V. D. různé dítky Boží. Misijně-historickým pavilonek prochází starostlivě učený italský jesuita P. Tacchi-Venturi. V medicíně jest zaměstnán mnichovský universitní profesor dr. H. Dürck, Palestina, terra sancta, jest rezervátem františkánů.

Tak v přípravách nadešel den otevření misionářské výstavy. Byl to 21. prosinec, významný den v dějinách katol. misí. Sám sv. Otec jí požehnal a otevřel. Slova, jimiž sv. Otec výstavu zahajoval, byla hodna apoštolského a misionářského srdce. Vyjádřil svou radost nad uskutečněním krásné myšlenky těmito slovy: „Se srdcem plným a překypujícím radostí přijali jsme zprávu ze rtů J. Em. kardinála prefekta Posvátného sboru šíření víry, že výstava je hotova a může býti otevřena . . . Naše srdce zaradovalo se tím více, čím žhavější touhou jsme očekávali tento den a tuto hodinu . . . Ano, žehnám z celého srdce této výstavě, této drahocenné sbírce tolika děl, takového umění a vědění, takové obětavosti, takové štědrosti. Kéž naše požehnání sestoupí na všechny, kdož přijdou shlédnouti tyto divy, aby vidouce je, poznali, poznajíce, jim se obdivovali, a jim se obdivujíce, přispěli misím vždy štědřeji ku pomoci!“

Po benedikci prohlédl si sv. Otec výstavu a byl prvním, který podepsal se do knihy návštěvníků. 22. a 23. prosince přístupna byla výstava pozvaným hostům a od 26. otevřena byla širší veřejnosti.

Ohromná spousta materiálu z celého světa snesena jest jednak v zahradách vatikánských a na nádvoří della Pigna, jednak v museu Lapidario a v rameni musea Chiaramonti.

V prvním paviloně — památek ze sv. Země — upoutá pohled každého příchozího velká, plastická mapa sv. Země od prof. Marcellianého (6×3 m).

Bohužel není ani možno zadívat se na známá místa ze života Kristova a sv. apoštolů — a ne jeden návštěvník si umínuje, zbude-li mu čas, vrátiti se k obraznému znázornění kolébky křesťanstva. Prohlédnuvše i ostatní památky prvního pavilonu (reliéfy, modely kostelů fotografie — vše úzce spjaté s historií biblickou), vcházíme do pavilonu, znázorňujícího historii misí v různých dějinných periodách. Již u vchodu jsou dvě zajímavé, s mravenčí pílí sestavené nástěnné mapy rozvoje misí ve starověku a středověku. První — dílo prof. Piepera, (Münster) — je věnováno vývoji křesťanství v prvních 5ti stol., druhá P. Kilgera O. S. B. obrácení Evropy od 6.—12. stol. Na obou mapách různými barvami pro různé doby je graficky znázorněn vzrůst křesťanství. Obraz dalšího rozvoje misí podávají podoby světců a misionářů z různých řádů a jiné památky na misie se vztahující. Zvláště pečlivě a vědecky — čímž ostatně vynikají téměř všechny expozice z jezuitských misí — jsou znázorněny zásluhy tohoto řádu o rozvoj misí.

Jedním z nejzajímavějších je pavilon (3) mučedníků, plný svatých památek na Kristovy hrdiny. Jejich ostatky, zakrvavená roucha, ale zvláště nástroje, řetězy a nože, jimiž byli mučeni a zabití, naplňují příchozí hlubokým dojmem. Při pohledu na tyto památky maně vybaví se myšlenka: „Co já jsem vykonal pro Krista a kolik snesl pro něho obětí.“

Jiní zajímavě se více o ethnologii věnovali pozornost „Museu ethnologic“ (4). Sbírky tohoto pavilonu jsou skvělou apologií křesťanské kultury. Toto oddělení zásluhou známého ethnologa P. Vil. Schmidta S. V. D. (Mödling) po stránce čistě vědecké je s bibliografickým a lékařským oddělením korunou misionářské výstavy. V bibliotéce, která zaujímá tři oddělení, sebrány jsou nejenom knihy o misích, nýbrž i přímo knihy z misionářských stanic (školní knihy, katechismy, knihy astronomické, zeměpisné, přírodovědecké, sepsané misionáři).

Půl druhé hodiny uplynulo! Domníval jsem se, že alespoň polovinu výstavy jsem si prohlédl a zatím zkušený průvodce kteréši skupiny — P. A. Stříž — mne upozornil, že ještě mnoho sálů zbývá k prohlédnutí, z nichž poslední jsou nejzajímavější. Nezbyvalo tedy, než prolétnouti pavilon jižní Ameriky s nadživotní sochou Dona Boska, orientální s tančícími derviši, Indie a Ceylonu se sochou apoštola Indie sv. Františka Xaverského a Indo-Číny, uzavírající pavilonovou skupinu v „Cortile della Pigna“.

Ve dlouhém rameni galerie lapidaria (300 m) jsou zajímavé sice, ale pro návštěvníka, nestudujícího podrobněji vědu misijní, méně přitažlivé statistiky. Každý řád i kongregace má zde své vlastní oddělení, pravidelně s obrazem svého zakladatele a se statistikami, obrazy, fotografiemi, knihami a časopisy, které se týkají vlastních řádových misí.

Další velké pavilony jsou již venku v zahradách vatikánských. Dva, s krásným pohledem na svatopetrskou báň a sytou zezeň zahrad vatikánských, jsou dokladem obětavé práce františkánů, dominikánů, pasionistů, augustiniánů, jezuitů, salesiánů a jiných řádů v zemi křesťanských mučedníků — Číně. Jim podobny jsou další dvě síně — Japonska a Oceánie, které obsahují nejen hodně materiálu misijního ale ještě více pestrého a velmi zajímavého materiálu národopisného.

Po zajímavém pavilonu bosých karmelitánů: „Život v Bagdadě“, následují sály věnované misím africkým: první Africe severní a východní. Vedle jednotvárných ukázek africké kultury, fotografií a modelů, pozornost každého příchozího upoutá pěkné znázornění mše etiopského ritu. Druhý pavilon věnovaný Africe západní a jižní je bohatý charakteristickými plastikami negerskými.

Zbývá ještě jeden z nejzajímavějších a přímo drasticky mluvících pavilonů — totiž lékařský. V předcházejících odděleních (zvláště mučedníků), viděli jsme misionáře jako oběti pro Krista klesající pod úmyslnými ranami lidí. Zde zříme mučedníky klesající ve službách

lásky k bližnímu pod ranami nejhroznějších nemocí. Pouhé plastické znázornění nemocných údů stížených malomocenstvím a jinými odpornými nemocemi uvádí do mdlob. Tím však více vyniká heroism misionářů a zvláště misijních sester.

Největší zásluhu o toto oddělení výstavy má mnichovský profesor H. Dürck, který je nejenom odborníkem v lékařství, ale i zkušeným odborníkem v pořádání výstav. Jak pro laiky ve vědách lékařských tak pro odborníky je zde mnoho cenných postřehů. Četné mikroskopické a anatomické preparáty, obrazy a modely, objasňují vznik, průběh a následky hrozných nemocí. Též pro odborníky zajímavá je sbírka misionáře-lékaře P. Kolumbána Klementa O. F. M. čítající na 2000 lékařských rostlin čínské apatiky.

Křesťanský heroism a statečnost Kristových bojovníků, nelekajících se ani nebezpečí nemocí jako malárii, tyfu, cholery, neštovic, moru, malomocenství, zrovna volají a vybízejí poutníky ku společné práci na poli charity. Křesťanská láska a obětavost je zde ještě náznorněji podána než v sále mučedníků.

Dojem z výstavy je velmi pestrý. Ještě dlouho v mysli návštěvníkově vybavují se postavy v národních krojích všech dílů světa, modely kostelů i pohanských bůžků, charakteristické hudební nástroje a šperky, vystavené v pavilonech misionářské výstavy. Nebylo snad návštěvníka, který by si neodnesl nějakou, zvláště milou vzpomínku z této výstavy. Působila jistě na všechny, ať přišli již s úmysly jakýmikoliv, dojmem mohutným a nezapomenutelným.

Kéž není marna námaha, s jakou horliví misionáři snesli sem všechny předměty, aby je ukázali užaslým zrakům poutníků — a kéž přinese hojné ovoce pro svaté a záslužné dílo misí.

Aforismy o víře.

Víra je nepřátelská sobectví, neboť přemísťuje těžiště do někoho jiného.

Věřiti znamená: býti zakotven ve věčnosti.

Víra uznává, že jest všechno dobré, neboť vše pochází od Boha; a tak se víra stává důvěrou a budí lásku.

Víra vzniká z touhy a všechna touha nachází ve víře cíl.

V všechna touha po synthese je touhou po víře.

Víra jest síla, potřebuje síly, slaboši nemohou věřiti.

Víra není bezmyšlenkovitostí, není slabostí, vyžaduje celého člověka.

Víra není žádným místem odpočinku ani přístřeším před všemi bouřemi.

Klára Schlautmannova.

CYRILOMETODĚJSKÁ HLÍDKA.

ŽITKO ALOJZIJ:

KONGRES ZA PROUČEVANJE VZHODNEGA
BOGOSLOVJA. LJUBLJANA, MESECA JULIA 1925.

V dneh od 12. do 16. julija 1925 se je zbrato v Ljubljani precejšnje število znanstvenikov, da bi proučevali vzhodno bogoslovje. Poleg nadškofov dr. Prečana iz Olomuca, dr. Bauerja iz Zagreba, dr. Rodiča iz Belgrada, več škofov, prelatov i drugih odličnih gosta je mogla pozdraviti Ljubljana tudi resne učenjake na polju proučevanja vzhodnega bogoslovja. Med njimi so bili zlasti profesorji znanstvenega orientalnega instituta v Rimu: ravnatelj tega instituta. P. Mich. D'Herbigny, profesorja P. Spáčil S. J. in P. Viller S. J. Iz Rima je prišel tudi belgijski benediktinec P. de Meester. Iz Carigrada sta prišla asumpcionista P. Salaville in P. Janini poleg teh še mnogo drugih znanstvenikov, vseučiliških profesorjev, redovnikov in svetnih duhovnikov. Največ je bilo seveda Slovencev. Veliko pa je bilo tudi Hrvatov (100), Čechov (40) in Poljakov (12). Serbske pravoslavne teološke kroge so zastopali trije vseučiliški profesorji belgrajske pravoslavne teološke fakultete.

Kongres se je začel v nedeljo 12. julija dopoldne v stolnici. Uvodni govor je imel stolni dekan dr. Tomažič iz Maribora. Po govoru je bila pontifikalna sv. maša po vzhodnem obredu. Celebriral je križevski škof dr. Njaradi. Udeležba pri tej slovesnosti je bila velika in vsem je ugajala veličastna liturgija s svojim lepim petjem. Po maši je otvoril kongres škof dr. Jeglič v dvorani svojega dvorca. Pozdravil je vse, ki so se udeležili kongresa in prebrano je bilo papeževo pismo, ki mu ga je poslal sv. oče ob priliki kongresa. V tem pismu je izrazil sv. oče veselje nad kongresom in je poslal vsem udeležencem blagoslov, da bi kongres kar najbolje uspeh. Za predsedstvo na kongresu so bili izbrani dr. Prečan, nadškof iz Olomuca, dr. Njaradi, križevski škof in dr. Jeglič, ljubljanski škof. Za voditelja znanstvenih razprav sta bila določena P. D'Herbigny in dr. Grivec. Prebranih je bilo ob priliki otvoritve še nekaj pozdravov, ki so jih poslali oni, ki se kongresa niso mogli udeležiti.

V nedeljo popoldne je bila v lepo okrašeni Unionovi dvorani akademija v čast sv. Cirilu in Metodu. Otvoril jo je prof. Dr. Grivec.

Na tej akademiji sta govorila dr. Quido Raut O. F. M. v čast sv. Cirilu in Metodu in dr. Grivec v spomin obletnice Solovjejeve smrti. Ruski akademik Kuratov pa je deklamiral dve Solovjejevi pesmi. Obenem so pozdravljali udeleženci v najrazličnejših jezikih.

V ponedeljek 13. julija popoldne se je pričel strogo znanstveni del kongresa, ki se je vršil še v torek i sredo od 9 h. do 13 h. V ponedeljek so predavali P. Spáčil S. J. o udi h cerkve, P. D'Herbigny S. J. o mističnem telesu Kristusovem in prof. dr. Grivec o edinstvu Kristusove cerkve. V torek je predaval asumpcionista P. Janin iz Carigrada o sedanjem stanju vzhodne cerkve, asumpcionista P. Salaville prav tako iz Carigrada o češčenju sv. Eucharistije v vzhodni cerkvi in dr. Kalaj iz Zagreba o liturgiji v vzhodni cerkvi. V sredo 15. julija pa so bila predavanja posvečena vzhodnemu meništvu. P. Villes S. J. je podal sliko vzhodnega menišтва do 9. stoletja P. de Meester O. S. B. je predaval o meniškem življenju po 3. stoletju in dr. Višošević O. S. Bas. je pokazal današnje meniško življenje na vzhodu. To dan je predaval tudi msgr. Margotti o cerkvenopravnem razmerju zapadne cerkve do vzhodne. Vse ta predavanja so se vršila v latinskem jeziku. Popoldne ob 5 h. vsak den je bila debata o teli predavanjih.

Poleg teh predavanj so bila vsak dan popoldne predavanja v slovenskem i hrvatskem jeziku namenjena vsem. Dr. Sakač S. J. je predaval o znanstvenih temeljih cerkvenega edinstva, dr. Debevec o verskih idejah v srbskem narodnem pesnistvu, dr. Rogošič O. F. M. o sedanjem stanju serbske pravoslavne cerkve, škof Njaradi o sv. Eucharistiji kot središču krščanskega edinstva. Zadnji den popoldne so podali poročila o delu Apostolstva sv. Cyrila in Metoda prof. dr. Snoj za Slovenijo, dr. Oberški za Hrvatsko, msgr. Kczák za Čehoslovaško in prof. Pechuška za Prago.

V nedeljo in v torek zvečer so bila v Ljurdskem domu predavanja s skioptičnimi slikami. V nedeljo je predaval dr. Snoj o sv. Cirilu in Metodu v torek dr. Grivec o sv. Rusiji. Obakrat so se poleg številnega občinstva udeležili predavanj tudi tuji gostje.

Tujci so bili v Ljubljani celo zadovoljni. Pa tudi Ljubljančani so bili veseli, da so mogli sprejeti v svoji sredi toliko tako odličnih gostov. Mistni magistrat ljubljanski in politična oblast šli pripravljati nemu delu v vsem na roko.

Kongres je bil slovesno zaključen 15. julija zvečer v stolnici. Škof Jeglič je imel cerkven govor. Nato so bile slovesne litanije in po njih je škof Jeglič zapel zahvalni „Te Deum“. Cerkev je bila polna vernikov, ki so s svojo udeležbo pokazali, da se zanimajo i da znajo ceniti resno delo znanstvenikov za proučevanje vzhodnega bogoslužja. Obenem so tudi pokazali, da hočejo to delo podpirati z molitvijo. In le na ta način bo dosežen uspeh, kakršnega so si vsi želeli, da bi namreč ta kongres bil velik korak na poti medsebojnega

razumevanja obeh cerkva na poti edinstva zapadne in vzhodne cerkve.

SLOVANSKÁ HLÍDKA.

IVAN V. BUČIČ:

KATOLICIZAM U HRVATSKOJ.

Znam, da će zanimati braću bogoslove u Čehoslovačkoj, kako je kod nas, pak zato šaljem ovo nekoliko redaka:

1. Dvije veoma važne činjenice treba zabilježiti ove godine među katolicima — Hrvatima. Sveta godina 1925 ostavit će u srcima našega naroda trajnu uspomenu dvaju hodočašća, kojima su Hrvati dali oduška svojim vjerskim osjećajima i pokazali pred čitavim svijetom, koju vjeru ispovijedaju i kojoj crkvi pripadaju. Impozantno hodočašće mjeseca maja od preko 4000 učesnika, predvedeno od cjelokupnog episkopata, otišlo je u Rim, da na svoj način iskaže počast onome, koji je vidljiva glava mističnog tijela Kristova.

Drugo hodočašće bilo je mjeseca septembra. Preko 400 orlov-ske omladine stajalo je pred sv. Ocem, kad je ovaj pun zanosa i ushćenja pozdravio one, koji hoće da među hrvatskim narodom izvadaju konsekvence iz katoličnih načela u privatnom kao i javnom životu.

Ovom prigodom spomenujem, da orlovska misao danomice sve više i više prodire u naroda tako da se je u skoroj budućnosti nadati još boljim uspjesima. Megjutim, nijesam prijatelj nagloga napredovanja, jer se može doći do iznenadivanja. Hrvatski Orlovski Savez priredio je mjeseca augusta veličanstveni pokrajinski slet za Dalmaciju u Šibeniku. Prisustvovala su i braća orlovi iz Čehoslovačke.

2. Pa kako je inače sa položajem nas katolika u Jugoslaviji? — Ako uzmemo u obzir političke prilike moram kazati, da i kod nas vrijedi ono, što je predsjed. Masaryk rekao čehoslovančkim katolicima: Toliko će katolici imati prava, koliko ga sami steku. Čehoslovački katolici pravilno su shvatili taj stavak; zato su se organizovali tako, da na parlamentarnom tlu vojuju boj sa strankami, koje zastupaju protikršćanski svjetovni nazor. Razvoj prilika kod nas kaže, da će i katolici-Hrvati morati posegnuti za oružjem, kojim ih tuče liberalizam i framašonerija. Dosadašnje iskustvo pokazalo je, da protivnici imaju izrađen program do u tančine, te ga dosljedu i provode. Kulturni boj francuskog i njemačkog tipa sve jasnije se kaže na obzorju; dapače, nainovije koraci stanovitih funkcionara dokazuju, da se je taj boj s njihove strane već i započeo. — Doduše, Hrvati danas imaju svoje zastupstvo u vladi. Ali, katolici-Hrvati nijesu zastupani. Radićeva stranka, koja uslijed demagogije njezina prvaka, imade apsolutni broj hrvatskih mandata — u vjerskom i kulturnom pogledu stoji na protivnom stanovištu tako, da se u tim pitanjima Radić nimalo ne razlikuje od Pribeževića. — Kod braće Slovenaca je drukčije. Oni su u pretečnoj većini organizovani u

„Slovenskoj Ljudskoj Stranci“, kojoj je na čelu solidni političar i izvrstan taktik dr. A. Korošec. I ta stranka, baš uslijed pravilne orijentacije imade veoma težak položaj u parlamentu i državi opće. Hrvati imademo „Hrv. Pučku Stranku“, ali ta u parlamentu nema zastupnika. Izgleda, da u tome pogledu ide na bolje. Tako mora da bude, jer inače naš će praktični katolicizam biti sličan francuskom, koji uza sve katoličke dnevnike, vjerske i neznam koje druge organizacije, trpi danas tako, da se vrše progonstva u pravome smislu riječi. Naša katolička javnost morat će zauzeti stanovište, kako je imao pok. biskup dr. Mahnič. Njegovu orijentaciju imade i naš katolički pokret, koji u ustrajno i neumorno vrši svoju apostolsku zadaću u narodu već 20 godina. Baš ove godine slovi svoju dvadeset-godišnjicu. U tu svrhu izdala je „Jug. Katol. Dačka Liga“ (centralna organizacija čitavoga katol. daštva) „Almanak Luči“. „Luč“ je organizatorne glasilo J. K. D. Lige; izlazi već 20 godina. —

Dubrovnik (Dalmacija), koncem septembra 1925.

A. K. EXCITATOR: O NÁS — PRE NÁS.

Chvíľa náhleho preporodu osemnásteho roku, účinkovala prekvapujúce na všetky vrstvy národa slovenského; najmä však mládež vytrhnutá z neprirodzeného prostredia chovala sa spočiatku, ako človek nenazdajky drúkom chlušený. Z mrákot týchto prebierala sa za vírivého kvasenia politického: v prahnúce-neznášanlivej straníckosti, ba až nenávistných rozopriach národnostných.

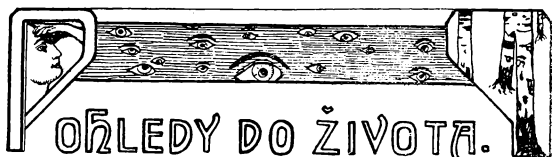
Slovenská študujúca mládež katolícka, hlavne ale bohoslovecká, stojac pod vplyvom ľudí odkožených na cudzej hrudi, bez rozmyšľania dáva sa nimi privádzať do prepiatej fanatickosti, kypiacej vášňovou nenávisťou voči všetkému, čo nieť slovenské — i keď je to katolícke, nedbajúc, či tým Cirkvi a národu osožíme, alebo nie! Tieto nezdravé, nákazlivé názory hlboko zapúšťajú korene, bo nik nebadá nebezpečia, ako sa odchyľujeme od pravých zásad samého nášho Učiteľa a povedomia slavianskeho.

Je na čase zastaviť a zamyslieť sa!

Prebudenie sa povedomia o vlastnej schopnosti usudzovaciej, spravodlivé uváženie poslania nášho jak na poli nábožensko-cirkevnom, tak národne-slovanskom, privedie nás iste k tomu, že s porozumením prijímame veľkodušne nám ponúkanú pravicu moravských bratov bohoslovcov: pracovať s nimi ruka v ruku v ich časopise pre naše dva národy, ale jednu Cirkev!

Sme kresťania katolíci a nie len Slováci, ale aj Slovania!

POSVĚCENÍ NOVÉHO SLOVENSKÉHO BISKUPA Msgra. MICHAELA BUBNIČE.

Na svátek Neposkvrněného Početí Panny Marie byl v dómě Bratislavském posvěcen na biskupa Monsignore Michael Bubnič, bývalý farář Madunský a děkan v Topolčanech. Světitelem byl jeho osobní přítel baňsko-bystrický biskup Marian Blaha, konsekra-tory byli biskupové Jan Vojtaššák a dr. Pavel Jantausch. Slavnost-nímu vysvěcení byli přítomni též slovenští biskupové dr. Karol Kmetko a dr. Josef Čarský, dosavadní biskup rožnavský, který se právě ujímá správy diecése košické, osířelé úmrtím biskupa Fische-ra-Colbrieho. —

Msgr. Michael Bubnič byl velkým přítelem † arcibiskupa Sto-jana. Jeho posvěcením na biskupa rožnavského splněno bylo i vřelé přání zesnulého metropolity moravského, jenž v budovateli pomníku nejznamenitějšímu básníku slovenskému viděl průkopníka ideí, jež tlumočí Hollý ve „Svatopluku“, „Cirillo-Metodiadě“ a ve „Slávu“. Bubnič ze svého dřívějšího působení je znám jako přítel a vychova-tel mládeže, kterou duchovním cvičením a častým přijímáním svá-tostí se snažil vésti k eucharistickému Kristu — dnes snad jediné zá-chraně mládeže. Řeči, jež pronesli na oslavu nového biskupa při banketě světitel ndp. biskup Marian Blaha, Msgr. Hlinka a děkan Buček, v nichž nechali jako osobní přátelé nahlédnouti do duševní dílny Bubničovy, jsou dokladem, že vůdce a pořadatel velehrad-ských slavností se ve svém úsudku nemýlil. Vždyť vyznal to ndp. biskup Bubnič sám ve svém proslovu k mládeži v kapucinském ko-stele. Prohlásil, že chce jíti ve šlépějích † arcibiskupa dra Stojana a skončil proslov modlitbou za něj.

Bohoslovci čeští a slovenští vítají proto jmenování Msgra. Bubniče biskupem s nadšením a radostným očekáváním, že přispěje i on k tomu, aby idea cyrilometodějská, již je vřelým stoupencem, nás všechny stejně smýšlející spojila jako bratry od Šumavy až po nej-zazší konce Podkarpatské Rusi, a na prvním místě nás bohoslovce. — A vyprošujeme Vám, Biskupská Milosti, na dobrotivém Pánu, aby na Vás vylil hojnost své milosti a požehnání.

CESTY BOŽÍ PROZŘETELNOSTI.

Jak pracuje milost Boží v lidských srdcích i v dnešní době, a jakou perlou v rodině jest dobrá, zbožná matka, ukazuje nám historie jedné brasílské rodiny. Zprávy o tom nám podává náš krajan p. magister J. Svoboda T. J.

V Enghienu v Belgii mají Jesuité svou kolej; letos právě byl tam vysvěcen mladý Brasilian Ferdinand Magalhães. Jeho otec De Castro Abreu Magalhães náležel mezi přední brasílské rodiny i rodem i majetkem. Jeho manželka Zelia též byla ze vznešeného rodu. Z manželství narodilo se 12 dětí, z nichž 3 zemřely, na živu zůstali 3 chlapci a 6 děvčat. Nejstarší syn Jérôme (Jeroným) vstoupil k Lazaristům a rovněž i šest dcer vstoupilo postupně do řehole. Rodičům zůstali doma jen dva: Ferdinand a nejmladší Jan-Josef. Otec proto vyvolil Ferdinanda za svého nástupce — jevilo on také velký zájem o rozsáhlé otcovy statky. Záhy však dotkla se Ferdinanda milost Boží a vyvolil si řád Jesuitský místo velkých domén rodinných. Otec byl synovým rozhodnutím bolestně dojat, ale podrobil se bez reptání Boží prozřetelnosti. Jeho šlechtné smýšlení zrcadlo se nejlépe v dopise k Jeronýmovi: „Ferdinand nás včera opustil. Byl mou nadějí a pomocí v nepřijemnostech života farmářského. Leč co dělat? Bůh tak usoudil a podřizují se pokorně jeho svaté vůli. Má-li opravdové povolání, chce-li se zasvětit službě apoštolské, ať jde v pokoji. Zdá se mi, že Bůh zve k sobě všechny mé děti. Jaké štěstí! Není-liž také Otec náš, jenž jest na nebesích? Já jsem pouze nástrojem jeho svaté vůle. Kéž to prospěje blahu a spáse duší v naší Brasílii, která jest tak daleko od Boha.“ — Naposled opouští rodiče i nejmladší Jan-Josef a vstupuje k Františkánům. Rodiče zůstali sami . . . Jak velká to byla pro ně oběť — a oni ji ochotně přinášejí Bohu.

Hlavní zásluhu o šťastnou volbu svých dětí má vedle milosti Boží matka jejich Zelia, která zemřela v pověsti světice. Podáváme proto kratičký její životopis. Zelia Pedreira de Abreu Magalhães nar. se v Rio-de-Janeiro 5. dubna 1857. Její otec Jean Pedreira do Conto Ferraz byl vysokým hodnostářem u tehdejšího císaře Pedra II. Zelia vynikala od svého mládí zbožností a pracovitostí. Jako 18letá dívka chtěla vstoupiti do řehole, její přání však se nemohlo uskutečnit. Podrobivši se vůli Boží, která měla s ní jiné záměry, podala svou ruku Dru. Jeronýmovi de Castro Abreu Magalhães. A Zelia byla v zornou manželkou a hodnou matkou, která nedala se ničím zdržeti, aby nepečovala svědomitě o hromádku svých dětí vedouc je od útlého mládí k Bohu. Pozemského majetku užívala k nahromadění pokladů, jež ani mol ani rez nekazí. Chudí navštěvovali její dům ve velkém počtu. A ona mírněla nejen bídu tělesnou, ale snažila se nábož. poučením ulehčiti i bídu duchovní. Stejně milou paní a matkou byla i k otrokům, kteří vzdělávali půdu. (Tehdáž ještě nebylo zrušeno v Brasílii otroctví.) Ti tak přilnuli k dobré své paní, že nechtěli opustiti Santa-Fé ani když dosáhli úplné svobody zákonem.

Ovdověvši r. 1909 pocítila v srdci volání Spasitele, který ji chtěl mít blíže a tak jí splnit přání mládí. Vstoupila jako vdova do konviktu Tří sv. svátostí v Rio-de-Janeiro 22. ledna 1918 ve stáří 60 let. Vynikala nad ostatní sestry zbožností a svatým životem. Po noviciátě přijala 22. ledna 1919 i řeholní roucho. Při oblačce matčině sloužil syn — Lazarista mši sv. a sám podal matce závoj i řehol. roucho. Ještě téhož roku po dvacetiměsíčním pobytu v klášteře, který byl jen nepřetržitou adorací Nejsvětějšího, povodla si ji Ježíš Kristus k hostině spravedlivých. Po dobu krátké nemoci byla stále čilá a jasné myslí. U smrtelného lůžka umírající

matky sešli se všichni sourozenci . . . a rty matčiny, než, udeřilo naposled její zlaté srdce, opakovaly slova, jež říkávala dětem u teplého krbu otcovského: „Buďte svatými, mé děti, buďte svatými.“ —

Podobných případů stalo se v přítomné době více, milost Boží volá do služeb Spasitelových muže, kteří si již byli zvolili jinou dráhu životní. Loňského roku byl v Enghieny vysvěcen Francouz, jehož otec jest knězem a o primici otec assistoval synu. Ovdověl a dal se v pozdních letech vysvětit. — A letos bylo tamtéž vysvěceno několik misijnářů Congr. Nejsvět. Srdce Ježíšova a Mariina. Mezi kandidáty byl asi 30letý podjáh, jenž byl ženat a rozhodl se s manželkou, že vstoupí do řehole. Manželka šla ke Karmelitkám — a on do jmenované kongregace. —

Podivné jsou cesty Boží Prozřetelnosti. Kéž i u nás prolomí milost Boží led lidských srdcí a vzbudí povolání ke stavu kněžskému. Jsou u nás bohužel tak hluboko zakořeněny předsudky o povolání kněžském a řeholním, jakoby tímto zakopávali mladí lidé svůj život, otravovali své mládí a obětovali celý svůj život něčemu, co není tak významné a důležité. Zbraňují mnohdy i rodiče svým dětem jít za Spasitelem . . . ba nezřídka i ti, kteří by měli tuto cestu ulhčít . . . Dej Bůh, aby i v naší vlasti se prolomily ledy a lidská srdce se více otevřela Duchu sv. —oř—

JUBILEJNÍ SCHŮZE PRAŽSKÉ „R. S.“ V KLE- MENTINU.

Pražská „Růže Sušilova“ oslavila dne 8. prosince 1925 své 40leté trvání. Na oslavu tohoto jubilea uspořádána byla slavnostní schůze, abychom pohlédli na vykonanou práci a povzbudili se k další činnosti do budoucnosti. Ač je nás málo a poměry dnešní dosti obtížné, snažili jsme se připravit důstojný program. Bylo předneseno několik zpěvních, hudeb-

ních čísel a to jak s průvodem klavíru, houslí, tak i cello. Z básní přednesena „Družina Sušilova“ prof. Xaverem Dvořákem k jubileu jednou „R. S.“ věnovaná a „Vzhůru, srdce!“ od býv. bohosl. a zvěčnělého pracláta dra. Tumpacha. Vedle proslovu předsedy poukázal výstižně jednatel ve své přednášce na vlasten. a liter. ruch v pražském semináři před a po založení „R. S.“. Byla to tichá, avšak významná slavnost. Pozvání byli a dostavili se k ní vedle vldpp. představených i členové profes. sboru, četní přátelé a příznivci z kruhů duchovních.

Jubilejní tato schůze byla poslední schůzí toho druhu v památných síních Klementina, kde „R. S.“ vznikla. Příští jubileum, dá-li Bůh, oslavovati budou členové „R. S.“ již v nové seminární budově, kde, jak doufáme, v dalším desetiletí bude Růží nejkrásnějšího rozkvětu — okrašlující zahrady: Církev i Vlasti.“ Španihel.

NAŠE ŠKOLA.

Nedávno mluvil jsem se studentem (z vyšší třídy gymnasia), který bydlí v katolickém ústavě. Jako dobří známí hovořili jsme proto zcela srdečně. Dostali jsme se i na život řeholní a seminární, a onen student pronesl o těch, kdo dnes jdou do seminářů, takovou alternativu, za níž by se nemusel stydět žádný socialistický redaktor. Bolestně se mne tato slova dotkla, podivil jsem se, že je mohl pronést katol. student; přemýšlel jsem o tom a pochopil jsem . . . Toť přirozený vývoj, kam vede výchova na našich školách. — Školy — to jest naše nejbolestnější rána, která tolik bolí a jítří. A přece málo věnuje naše katol. veřejnost této otázkě svou pozornost, a ještě méně se pomýšlí na vážnou nápravu. Mluví se mnoho o katol. škole, o nutnosti katol. výchovy, ale pomýšlí se skutečně podniknouti boj o její uskutečnění? Bude to o všem těžké, bez obětí to nepůjde, ale

právě proto nutno již začít. Zdá se však, že snahou udržeti status quo, hledí se přenechatí boj o katol. školu teprve pozdějším generacím. — Nehude potom pozdě? Bude možno se pouštět v boj o kulturní statiky, až mládež, odchovaná dnešní indiferentní (nejmírněji řečeno) školou, bude státi z veliké části proti nám? Nestačí zachraňovati a udržovati za každou cenu, co jest neb zdá se býti katolické, ale jest i nutno stavěti základy do budoucnosti. Dnešní stav jest neudržitelný, zvláště když lid dal na jevo, že nesouhlasí s nevěreckým směrem, který dnes vane naším školstvím. Co dovede natropit škola zlého na dětské duši, dovede oceniti jen ten, který žije ve styku s dětmi neb se studenty. Proč mají katol. děti poslouchati výklady učitele, který opovrhuje opravdovou autoritou historie jen proto, že snad on vidí přece něco světlého na církvi katol. a čerpá proto z brožur vyhané a básnicky zpracované vyličení dějin! Proč jsou katol. studenti odsouzeni, aby dopodrobna znali kde jakou milostnou pletku řeckých bohů — avšak o křesťanské staré kultuře, jejím vlivu na lidstvo neslyší ani slova, nanejvýš nějakou hanu? Ten směr, který stavěl stále umělé hráze mezi rozumem a srdcem, musí ustoupiti, není možná již dále dvojí protichůdná výchova, která člověka rozděluje, Kristus se musí státi opět úhelným kamenem, na němž má býti budován život křesťanský. Je nutno, již jednou se dáti opravdu v boj za katolickou výchovu, abychom nezameškali vhodného okamžiku a nenaříkali někdy, že už je pozdě.

—oř—

DR. BEDŘICH VAŠEK:
PRÁCE A OBĚTI PRO
KATOLICKOU ŠKOLU
JINDE A U NÁS.

Pod tímto titulem vydala Matice Cyrillo-metodějská v Olomouci ma-

lou, ale za to obsažnou brožurku Dr. Bedř. Vaška. Účelem jejím je informovati československé katolíky o jejich vlastních školách — a ukázkaticestuk práci na vorech států jiných. „Jsou (totiž) lidé, kteří jsou tak slepi, tak hlusi, že nechtějí o tom ani slyšeti, že by dnešní stav ve školství u nás byl pro katolíka nesnesitelným. Když tedy tito lidé nechtějí věřiti katolickým učitelům a katolickým katechetům, z nichž nejeden denně prodělává trýzeň mučedníka ve škole, těm ať otevře oči řeč dra. Kramáře, v srpnu v Berouně na sjezdu národní demokracie proslovená. Pravil mezi jiným: „A čeho vlastně dosáhneme rozlukou? Malým školským zákonem zbavili jsme školy náboženského rázu, kříže jsme vyházeli místy ze škol... Školy jsou tedy bezkonfesiční!“ (Str. 62). Je tedy u nás se školstvím zle, velice zle! A co děláme? Naši ospalost a nepochopitelnou lhostejnost ukazuje autor mistrně nepřímou: Staví vedle sebe stručné dějiny boje za katol. školu v těchto státech: v Nizozemsku: 42 let trval boj — a dnes mají universitu! — Ve Švýcarsku: Kantony si brání houževnatě školské samosprávy; odmítly bohaté vládní subvence a platí si samy škol. výlohy. Volná myšlenka a svob. zednáři pracují. Leč švýcarský lid se vzbudil — ani obč. nauka se mu do škol nedostala. — V Belgii se dali katolíci ze začátku uspat — až je vyburcovalo ovoce činnosti svobodomyšlných učitelů. Pak ale si vynutili obětavosti nejvyšší úcty. Odhodlali se k založení kat. university, jež má nyní právo veřejnosti. — V Anglii trpěli katol. krutá pronásledování; byli ve značné míře vyhubeni; vzbudili se a stojí dnes mnohem výše než my. Řády mužské i ženské jim pomáhaly. Biskupové byli rozhodni — a to sílilo věřící: biskup Vaughan: „Zde katolické školy býti musí, z toho důvodu, že katolické děti nepůjdou do žádné jiné školy!“ A zajímavost: „Katolický výbor pro výchovu uveřejňuje

právě dotazník, jež mají katoličtí je se letáky a články. Nebezpečí voličové předložiti kandidátům do dosud. Leč vše uklidněnější. — Konečně v Československu v Čechách, na Moravě a Slezsku je katol. škol nepatrný počet. Soukromé nábož. školy obč. tvoří 34% škol občanských, soukr. šk. obec. 15% všech škol obec. Na Slovensku jsou poměry lepší — leč školy jsou finančně ubohé. Ale pro katolíky platí: „Drž co máš!“ Ve středním školství je to ještě horší. Z 264 gymn. reálék a reál. gymn. s 86.211 žáků jsou katolické 3 ústavy se 700 žáky! — Vůbec neocenitelný materiál statistický, který autor podává, je nesmírně poučný. Budí ze spánku těch 80,2% katolíků, ponechávajících namnoze půdu učitelstvu, které chce „proti klerikalismu a lži náboženství vštěpovati lidu vyšší a ušlechtlejší názor nábož. v duchu slavné české reformace, Husitství... Dle něhož demokratická republika stojí a padá s laickou školou“ (Str. 61). A co prohlašuje nový návrh podaný ministerstvu s míst povolovaných? Přísný důsledek rozluky! Vyučování podřízeno dozoru a vedení státu. Není školních symbolů konfesioních! atd. Proto též návrh na reformu střed. školy v § 10 při vypočítávání nauky už náboženství neuvádí, nýbrž občanskou nauku. Na konci autor „k našemu programu“ prohlašuje: nutno burcovati svědomí lidu, aby si uvědomoval, že nábož. výchova vůbec je primum necessarium při výchově; nutno rozbíjet bezmeznu, hádankovitou bezstarostnost u veliké většiny katolíků vůči nábož. nedostatkům dnešního školství. Pastýřský list čsl. biskupů z listop. 1922 musí býti vytažen z farních archívů... a jeho směrnice projednávány na kazatelně, v tisku, v přednáškách spolkových, v soukromém styku. Nutno organisovati při MCM, odbor na způsob düsseldorfské školské organisace; podporovati salesiány, škol. bratry, juvenáty,

kongregace různých školských sester...!

Kniha Vaškova je mocným výtkem ke katolické veřejnosti; plná ohně, opravdovosti, ale též vřelé naděje, že budeme-li promyšleně u nás pracovat, dosáhneme

toho, čeho dosáhli jinde neohrožení katolíci! —

Všem bohoslovcům (zejména pro přesnost údajů, bohatou literaturou, statistiku naši i z ciziny) kniha nepostradatelná! — V.

NOVÉ KNIHY.

MARIÁNSKÉ HYMNY.

Díl I. Přeložil Dr. Alfred Fuchs. Vydala a vytiskla knihtiskárna „Humana“ v Letovicích, 1925. Str. 131. Cena 18.50 Kč.

Krásné této sbírce předeseílá pan překladatel úvod, v němž zpravuje nás o vzniku sbírky, několika stručnými slovy podává vývoj mariánských hymniky podle vývoje svátků a na konec přikládá poznámky o symbolice a metaforisaci hymnů.

Hymny samy pocházejí od různých autorů od nejstarších dob (5. st.) až do posledních století. Můžeme ve sbírce čísti jména autorů i jinak známých z církevních dějin, jako jsou: Beda Venerabilis, sv. Tomáš Canteburský, Innocenc III., Adam a s. Victore, sv. Bonaventura, Facopone da Todi, kardinál Geissel a j. — Hymny ty jsou výronem hluboké lásky těchto vynikajících mužů k Matce Boží, jsou to vroucí modlitby, tryskající z hlubin duší ozářených meditací o nevyzpytatelných tajemstvích, jimiž se projevilo nekonečné Milosrdenství. Nejčastěji ozývá se v hymnech tón nesmírného údivu nad nejčistším panenstvím Marie Panny, nad jejím nevyzpytatelným důstojenstvím jakožto Matky Boží, nad zázrakem, že Tvůrce život dal Tvor a pod. Též ovšem je v nich vyjádřen hluboko srdce rozrývající bol Matky Boží nad utrpením jejího Syna (sekvence: Stabat Mater). — Možno z nich též poznati, které výjevy ze života blahosl. Panny nejvíce působily na mysl zbožných křesťanů a tím i na vývoj těchto hymnů.

Latiny znalý čtenář může mít z jejich četby dvojnásobný zisk, neboť

kromě českého překladu, krásného a velmi pěkně vystihujícího může nahlédnouti i do původního textu, jehož krásu a jednoduchost úplně vystihnouti přece jen nelze, ale může tím snáze pochopiti srovnáním obou textů cenu hymnů. — Kniha jest velmi krásně, bibliofilsky vypravena: kromě dvojího tisku jest ozdobena též linoleocoryty Fr. Navrátila. — S radostí a touhou očekáváme pokračování tohoto záslužného a vzácného díla. A. F.

DONATUS PRANNMÜLLER.

O. F. M.:

KDYŽ PŘÍŠLA NA SVĚT LÁSKA.

Přeložily a vydaly sestry Nep. Početí P. Marie v Přerově. R. 1925. Str. 234. Cena 20'60 Kč.

V miloucké této knize kreslí autor podrobněji osm obrázků ze života Krista Pána. Podkladem jejich jest Písmo sv., na jehož základech zřetelněji a jasněji staví před nás postavu vtělené Lásky. Evangelisté podávají nám mnoho z veřejného života Kristova, ale zbožná mysl věřících ráda by věděla více, jmenovitě z jeho dětství. Této touze snažila se vyhověti evangelia apokryfní, podobný cíl sleduje i spisovatel této knihy — a možno říci, že myšlenka je šťastná a provedení vhodné. — V první části knihy musí ovšem autor vkládat mnoho do stručných zpráv evangelií, ve druhé části jen více doplňuje a rozvádí text evang. a oživuje děj uváděje osoby biblické neb smyšlené v čilější kontakt s osobou Kristovou.

Z mládí Ježíšova vybírá si 2 mo-

menty: Zrození jeho v Betlémě a pout 12letého Ježíška do Jerusalema.

V dalším líčí život dospělého Ježíše, pokud žil v Nazaretě. Ježíš koná tesařské práce s Jaredem, aby ulehčil svému pěstounu — Josefovi. Při tom nezapomíná na své poslání, na těžší práci na půdě lidských srdcí. Ujímá se bláznivé Rachel, napájí žíznivé otroky, nezapomíná ani na tvrdá srdce boháčů: v tísní pomáhá lakomému Heslimu, který chtěl kdysi připravit sv. Josefa i o chudou otcovskou chatku.

V ostatní části zpracovává spisovatel děj již více známý z evangelii. Kristus jako božský divotvůrce kráčí Palestinou ulehčuje a zaháněje lidskou bídu, těla i duše. Tehdy kráčela světem Láska . . . a každý záchvěv jejího srdce patřil lidstvu a v první řadě těm, kdo jí nejvíc potřebovali, svedeným obětím hříchu. A Ona nezapomíná na nás ani tehdy, když má smrti splatit náš dluh. Jako odkaz zanechává nám Sebe — pod tajemnou rouškou chleba, —

Kniha je psána lehkým a zřetelným slohem, milý děj, jenž tím více zajímá čím více se čte a rozzímá — jistě se bude líbiti, bez obavy ji možno dáti i dětem do ruky. Čtenář se zájmem, vnitřním pohnutím i s užitekem si ji přečte.

-oř-

JAN PRCHALŮ.

Napsal Josef Pospíšil. Nákladem Dr. Ant. Podlahy ve prospěch „Dědictví svatojanského“. Tiskem arcibiskupské knihtiskárny v Praze. Stran 139. Cena 8 Kč.

Jan Prchalů je ligista planoucí láskou ke Kristu, pro něhož chce bojovat, jemuž chce věnovati všechny své bohaté schopnosti. Stručný telegram volá ho náhle domů; jeho bratr zemřel, Jan se rozhodne, že přeruší svá studia a bude se věnovat rodnému statku. Autor líčí poutavě různé scény ze života rolníkov a radosti, které mu připravuje příroda, s

níž je v tak úzkém styku. Neomezuje se však jen na zeleň přírody, ale vede Jana do továrny, kde obdivuje technickou vyspělost lidského rozumu. Jan sráží se se svým švagrem pro jeho názory na dělníka, protože sám má velmi jemné cítění pro bolest svého slabšího bratra. Sám žije životem víry. Není mu neznáma věda, jež „za zdroj poznání má růženec a kříž.“ Denně otvírá stránky Pisma svatého, v němž zvláště s rozkoší se ponořuje do Pavlových epístol, „kde hromy hněvu hřmí a láska sladce šepotá — kde každá myšlenka je blesk a každé slovo čin.“ Skvostně je vylíčena příprava Janova k velikonoční svatě zpovědi a přijímání. Zastavuje se u svého faráře, s nímž hovoří o náboženském stavu našeho národa. Oživuje je poznání, že byt velké zástupy odpadly, přece ukazují se u nás červánky nového vnitřního náboženského života, který obrodí náš lid. — Jan dostává návštěvu. Jeho přítel Josef, „syn hromu“, přišel se podívat na svého druha z Ligy. Když osamělí, líčil Janovi svůj ideál českého světce. To snad je nejlepší místo knihy. Prokop, tak se jmenoval, byl synem majitele hutí, obklopen vším přepychem. Ale všechno to bohatství bylo Prokopovi cizí, protože srdce jeho uloupil pro sebe sladký Mistr. Po náhlé smrti svého otce rozdal všečen svůj majetek a odešel za svou láskou do skryté jeskyně, odkud duch apoštolů ho vedl před biskupa, který mu dovolil kázat.

„Tak světec s požehnáním církve, drahé matče, meč víry třímaje, šel proti sani nevěře.“

Autor vyjádřil tu mohutně touhu čistých duší, které se bojí o náš národ, nepošle-li mu Bůh světce. Snad ještě nikde nečetli jsme tak nádhernými barvami vylíčený obraz českého světce naší doby.

„Je z katolické lípy řezaný, je český, náš, ač do nezvyklých šatů moderních ho oblékáš.“

Celou knihou vane radostný duch katolicismu, který činí knihu tak milou. —jd—

DR. ALFRED FUCHS:

NÁBOŽENSTVÍ A POLITIKA.

Tiskem a nákladem čsl. akciové tiskárny v Praze 1925, str. 22. Cena 2.50 Kč.

Krátká, ale velmi informační tato práce pojednává o poměru inteligence k politice a k formám dnešního politického stranictví. Dělí se na tři části. V první pojednává o politice a ethice. Rozebrav pojem politiky, odmítá názor varovati se činnosti politické a poukazuje jak a pokud může politika zmírnit sociál. bídu. Zdůrazňuje, že katolíci musí pracovati v politice metodami, které se srovnávají s katol. mravoukou. V části druhé, odmítnuv námitku, že politika založená na nábož. podkladě je jen pro část národa, dokazuje opak, že totiž universální katolicismus vyhovuje

všem lidem všech dob a všech národů, zatím co nacionalism a socialism je jen pro určité vrstvy. Poukazuje, že činnost politická je ohraničena a že moc církevní přesahuje hranice činnosti politické. Připomíná též velkou důležitost toho, aby s životem organizačním šlo ruku v ruce prohlubování náboženské. Polit. strana je nutným zlem; je jen prostředkem ne účelem. Ke konci stati mluví o kompromisu. V části třetí seznamuje čtenáře s důležitými encyklikami papežskými, pojednává o příležitostných projevech nynějšího Sv. Otce, týkajících se problému nábož. a politiky, odmítá abstinenci od politiky, upozorňuje však, že politika není vrcholem lidské činnosti, neboť se jí nikdy nedosáhne absolutní blaženosti, poněvadž ráj na zemi nikdy nebude. Činnost polit. je nebezpečná, udává proto autor prostředky proti nebezpečnému pádu: duchovní život a modlitbu. Knížečka je časová a zasluhuje co neivětšího doporučení. sb.--

CIZOJAZYČNÁ LITERATURA.

HERMANNUS DIECKMANN S. J.

DE ECCLESIA

tractatus historico — dogmatici Tomus I. De Regno dei, De Constitutione Ecclesiae. Tomus II. De Ecclesiae magisterio, Conspectus dogmaticus.

Velké dílo učeného jesuity náleží k nejlepším knihám, jež jedná o Matce národů, o Církvi katolické. Tomus první má 2 traktáty; o království Božím a o založení Církve samé. Autor zpracovává rozsáhlou látku užívá metody historické. Pěkně pojednává o pojmu království Božího ve Starém i Novém Zákoně; podává zároveň verbální výklad tohoto slova a líčí vývoj a založení království Božího v době před Kristem.

Ježž Kristus nehlásal království Boží čiže eschatologické (transcendentalní), nýbrž království,

které, jak praví autor: est existens in condicionibus huius saeculi. Jak z Evangelíí vysvítá, jest toto království essentialiter et primarie internum; má poskytovat dary vnitřní a žádá podřízení se vůli Boží. Ale zároveň jest společností vnější a viditelnou; Kristus nehlásal království politické, nýbrž náboženské. Obojí toto faktum dokazuje přesně autor z Evangelíí, z Tradice a ze svědectví první církve. Založením Církve zrušil Kristus zákonodárce instituci starého zákona a zároveň založil Církev svou pro všechny národy všech věků. Tím zavrhl nacionalismus ve věcech náboženských.

V druhém traktátě jedná autor o založení Církve. Z učedníků vyvolil si Pán dvanáct apoštolův a dal jim jistou moc. Tuto moc nazývá autor potestas socialis, která v sobě zahrnuje potestatem auctoritatis et

jurisdictionis. Mimo to dostali ještě po-
testatem hierarchicam (ordinis). Dá-
le jedná o apoštolátě Pavlově a po-
tom o primátu Petrově. Přesně vy-
vozuje vlastnosti primátu, šťastně a
přesvědčivě hájí původnost literární
a historickou textu sv. Matouše, který
jedná o primátu. Přesvědčivě doka-
zuje hierarchickou konstituci Církve
apoštolské, jakož i Ecclesiarum parti-
cularium. Zevrubně jedná autor o
monarchistickém episkopátu a o Bož-
ské a jurisdikční jejich povaze. Při-
pojené these 20. a 21. jedná o primá-
tu biskupa Římského a dokazují, že
„Episcopus Romanus est successor
Petri etiam in ejus primatu idque ju-
re divino“ šířeji jedná o názorech
protivníků o Církvi (Luther, Hus, Wiclef)
a o názorech dnešních protestantů ra-
cionalistických (Köstlin konservativ-
ní, Harnack liberální). Uzavírá pak
tento traktát kapitolou, pojednávající
o znacích pravé církve Kristovy: ty
jsou jen v církvi římsko-katolické,
jak autor methodou historicko-empir-
ickou dokazuje.

Druhý díl má jeden traktát, který
jest rozdělen na 4 kapitoly a jedná o
učitelském úřadu Církve. Obvyklým
způsobem dokazuje autor pravdu, že
Kristus poslal apoštolý, aby učili lid-
stvo jeho jménem a jeho autoritou.
Tím ustanovil úřad učitelský, který
dle vůle jeho má býti „perennis et
infallibilis“. V kapitole druhé jedná
autor o subjektech tohoto úřadu. Bi-
skupové sami nejsou neomylní, jsou
však skutečnými učiteli svých věř-
ících. Vykánávající však magisterium
ordinarium (učení celé Církve) a ma-
gisterium extraordinarium (učení sně-
mů), jsou neomylní. Papež má neo-
mylnost osobní (uče ex cathedra) jak
autor historicky a dogmaticky pěkně
dokazuje. Třetí kapitola jedná o t. zv.
progressus Dogmaticus, jenž může bý-
ti jen subjectivus, nikdy objectivus.
Neboť depositum fidei nemůže býti
rozmnžováno neb změněno. K depo-
situm fidei patří též ony pravdy, kte-
ré jsou „necessariae ad depositum
fidei custodiendum et exponendum“.
Čtvrtá kapitola jedná o pramenech

úřadu učitelského (Písmo sv., tradice,
magisterium vivum). Tuto pravdu do-
kazuje autor ze slov Páně, z dějin a
učení Církve. Na konci jedná o neo-
mylnosti sv. Otců. Překrásné končí
spisovatel své dílo statí, kterou na-
zval: *Conspectus dogmaticus*, ve kte-
ré jedná o podstatě a úkolu Církve
sv. Poznátky své čerpá z poměru
Církve ke Kristu a k nejsv. Trojici.
Není možno uvést všechny krásné
myšlenky autorovy. Zajisté jest toto
dílo v našich pohnutých dobách velmi
významné. Vidíme Církev jako sig-
num levatum in nationes a každý,
kdo toto dílo prostudoval, s nadše-
ním musí čísti ona slova v encyklice
Lva XIII.: *Tenete Carissimi
Deum Patrem et Matrem Ec-
clesiam*. x.

MARIA RAFAELA BRENTANO

O. S. B.:

WIE GOTT MICH RIEF.

Freiburg, 1925. Nákladem Herder a
spol. Váz. M 6.50. Str. 345.

Hana Brentanová rozená Le-
galová, jejíž život popisuje tato
kniha, prožila své šťastné mládí
na vzdálené Rusi. Byla nejstar-
ší dcerou německého správce statků.
Matka pocházela z Kuronska a její
vliv hluboko se vtiskl v jemnou dívčí
duši. Oba rodiče byli protestanty a ši-
ré moře pravoslavlí, jež je na Rusi
obklopovalo, nepřipustilo ovšem ani
vzdáleného vlivu katolicismu. Nemí-
losrdný osud donutil ji záhy píti z ka-
lichu utrpení. Otec ztratil své výnos-
né místo, matka zemřela a konečně i
otce stihla náhlá smrt. To vše způso-
bilo u ní jakousi uzavřenost, k če-
muž přispěla i stará teta, u níž byla
Hana na vychování. Po maturitě ži-
vila se vyučováním.

Žila ve ztostnatělých poměrech ku-
ronskeho města Libavy celkem šťast-
ně, mučila ji toliko nezdolná touha po
cizím, neznámém, nekonečném —
Touto touhou vedena vydala se na
několik prázdninových cest po Ně-
mecku a Rakousku a při jedné z nich
vstoupila v Praze do svatovítského
dómu — po první do katolického.

chrámu. Touto touhou pobádána, sáhla i k péru a učinila tak počátek své bohaté literární činnosti. Vstoupila ve sňatek s vřd. inženýrem M. Brentanem; sňatek byl uzavřen v protest. kostele.

Tragická smrt milovaného manžela naučila ji znáti všemohoucího Pána všehomíra a spínati k němu ruce v modlitbě. Navštěvovala často chrámy — vždy jen katolické — a naučila se cítiti eucharistického Krista, Matku Boží a vůbec počala žiti vnitřně — srdcem svým — katolicky. I do katol. revuí a časopisů lojně přispívala. Domnívala se však, že stačí katolicky cítiti a že není třeba i veřejně se ke katolicismu přiznávat. Tu poskytl jí pomocnou ruku ředitel dvorní knihovny a red. revue „Die Kultur“ dr. Schnürer. Opatřoval jí zprvu dobrou literaturu o katolicismu a přivedl jí též do styku se známým německým konvertitou Msgr. Matliesem (liter. jménem Ansgar Albing), do jehož rukou složila konečně 25. října 1908 v kapli kláštera Nejsv. Srdce Páně v Preßbaumu u Vídne své vyznání víry.

Mladá konvertitka přihlásila se záhy do charitativního ženského spolu a později vstoupila i do nově založeného svazu katol. žen, jemuž brzy stála v čele jako generální sekretářka. — Nejobsáhlejší kapitola knihy je věnována líčení vývoje organizace katol. žen německých v Rakousku, která pod vedením H. Brentanové zdárně vzkvétala. Pro katolické ženy založila a redigovala časopis „Österr. Frauenwelt“, konala četné schůze a přednášky.

Vřava válečná vytrhla naši hrdinku ze všech těchto prací a přivedla ji více na pole charitativní. Než ve vší té činnosti nenacházela H. Brentanová uspokojení a toužila po úplném oddání se službě Páně v tichu klášterním. V lednu 1919 ve stáří 47 let žádá o přijetí do kláštera benediktinek v Solnohradě a přes počáteční obtíže dosahuje splnění své tužby. Dne 21. června 1923 skládá věčné

sliby a duše její překypuje radostí, že může jásavě zaplesati: „Misericordias Domini in aeternum cantabo.“ — formou a prochnuta srdečností, s jakou dovede psáti jen žena. F. B.

NATURWISSENSCHAFT — WELTANSCHAUUNG — RELIGION.

Bausteine für eine natürliche Grundlegung des Gottesglaubens. Von Dr. med., phil. Johannes Reinke. 2. u. 3. Auflage. (VIII. u. 180 S.) Herder, Freiburg, 1925. 3,50 M.

Spisovatel této knihy vydal roku 1922 dílo „Die Grundlage einer Biodynamik“, ve kterém velmi pečlivě dbal, aby nepřekročil hranice do říše metafysické (transcendentní). V tomto svém posledním díle proklamuje právo, že možno užití metod indukce a analogického soudu, kterých se užívá v přírodopytu, též pro spojení sféry fyzické se sférou metafysickou, při čemž velmi dobře dokazuje, že jedině theistický názor světový obsahuje klíč pro porozumění zázraku v přírodě. Hledí-li myslící člověk na všechny tyto divy, tu mu ihned napadne otázka: Stalo se toto vše pouhou náhodou anebo rozumem, t. j. úradykem Božím? A odpověď při úplně nepředpojatém prozkoumání všech okolností, jež přicházejí v úvahu, nemůže nijak býti pochybná. Přírodu musíme chápati jako zjevení Boží a v tomto smyslu nám pomáhá poznání přírody stavěti pevný základ náboženství. — Kniha jest psána srozumitelně pro každého. Jestliže se obrací spisovatel v předmluvě k německé mládeži a německému dělnictvu, stalo se to proto, poněvadž poznal, kterak spisy athetické — jako spisy Haacklovy „Welt-rätsel“ a „Lebenswunder“, které též chtěly vysvětliti zjevy přírodní — právě mezi řadami německé mládeže a dělnictva nesmírně způsobily zlo a zmatek. Jen hromadný návrat lidstva k víře v Boha může zadržeti duchovně a morálně spoustu dnešní doby.

J. M.

KNIHY REDAKCI ZASLANÉ:

Bogoslovni vestnik. Izdaja Bogoslovna akademia. Leto VI. Zvezek I./II.
Ljubljana 1926.

Nakladatelství Humany v Letovicích:

Dr. Alfred Fuchs: Mariánské hymny. I. díl. Cena 18 Kč. Stran 131.

Marie Drtílková: Dva přátelé.

Vladislav Reymont: Z kraje slz a krve.

Marie Pošíková: Za čistými ideály.

František Procházka: Názory dra Beneše o federalisaci Rak.-Uherska
1908—16—17.

Československá akciová tiskárna v Praze:

Dr. Alfred Fuchs: Náboženství a politika. Stran 22. R. 1925. Cena
2.50 Kč.

ThDr. František Reyl: Sociologie v politice. Stran 424. Cena 36 (po-
štou 38) Kč.

Dr. Alois Kudrnovský: Záhady spiritismu. Stran 68. Cena 4.50 Kč.

Nakladatelství Josefa Birnbauma v Brtnici:

Dobrá partie — od Julie Vlasákové. Veselohra o 4. jedn. 7 mužů,
5 žen — dekorace světnice, zahrada, les. Cena 5 Kč.

Já ho nechci — od Julie Vlasákové. Veselohra o 3. jedn. 5 mužů,
5 žen, úloh. Zahrada, světnice. Cena 6 Kč.

Brouček — od Gab. Ronaje. Drama o 3 jedn. 2 muži, 4 ženy — 2
světnice. — Cenou poctěná hra. Cena 7 Kč.

Výhra pana Soňkina. — Napsal S. Juškovič. Hra o 5 jedn. 4
muži, 4 ženy — 2 světnice. — Cena 8 Kč.

Cervantes. Pět mezíher. Ze španělštiny přeložil B. Kyselý. Zá-
zračné divadlo. — Silvestrovská scéna. U soudu o rozvod. Žvani-
lové, Bdělá stráž, Jeskyně v Salamance. Každá hra o 1 jedn. Cena
7 Kč.

Hospodářský kalendář — kapesní pro r. 1926. Tisk, stran 152.
Mimo obvyklých kalendářních statí obsahuje 60 vesměs poučných článků
pro naše zemědělce. Z obsahu vyjímáme: Hrajte divadlo, Chraňme užiteč.
ptactvo a netýrejme zvířat! Pečujte o ovocné stromoví. Buďme pokroko-
vými! Včelařme. Život. Rolnická hlídka, Rady a pokyny zemědělcům.
Hlídka rol. mládeže. Naše zemědělské organizace. Účetnictví pro zeměděl.
Daň z příjmu. Hedvábnictví. Jak léčit kornatění tepen? Jak zničit krysy.
Zeleniny, které se sejí, které se sázejí. Stroje v hospodářství. Zákon na
ochranu nájemníků. Mimořádná sleva při placení přímých daní.

Schilgen: Ve službách Stvořitelových. Přeložila Štréblová. Kniha pro snoubence a manžely. Ve vkusné úpravě. Cena 7 Kč. Vřele doporučujeme.

Tiskové družstvo v Hradci Králové:

Jiří Šahula: Mravní a osvětový význam odpustků ve středověku. 1925. Cena 6.50 Kč.

Sestry Nep. Početí P. Marie v Přerově:

Když přišla na svět láska. Od Donata Pfannmüllera O. F. M., přeložily sestry Nep. Početí P. Marie v Přerově. 1925. Cena 20 Kč.

Dědictví Svatojánské v Praze:

J. Pospíšil: Jan Prchalů, Praha, 1925.

Nákladem vlastním:

P. Václav J. Pokorný O. S. B. Klášter Rajhrad, jeho dějiny a památnosti. Brno, 1925. Stran 56. Cena 6.50 Kč. Knižka má velký formát a 22 pěkných fotografií, zvláště zachyceny jsou v nich různé památnosti klášterní (z kostela i konventu), dále obsahuje 2 obrazy slavných příslušníků rajhradského kláštera dra Řehoře Volného a dra Bedy Dudíka. Obsah knihy: I. Dějiny kláštera rajhradského. — II. Památnosti kláštera. — III. Spisovatelé a učenci z řádu benediktinů rajhradských. — Doporučujeme.

Herder & Co., Frelburg, Bücherschatz. 1296.

Dovolujeme si upozorniti na právě vycházející **Přehledné dějiny nové literatury ruské** A. G. Stina (P. Aug. Vrzala), jež jsou psány se stanoviska nábožensko-mravního, tedy pro kněze a bohoslovce velmi důležité. Budou vycházeti v sešitech (1. už vyšel a ostatní budou rozeslány v únoru), kdo zná Stinovu „Historii literatury ruské XIX. století“, již sám prof. T. G. Masaryk výsoce ocenil, zařadí ji mezi spisy, které „každý průměrný český student má znáti“ a „nábožensko-mravní otázky v krásném písemnictví ruském“, uvítá nové vědecké dílo s velikou radostí. Cena 30 Kč, při hromadném objednání (10) 28 Kč. F. D.

„Květy Mládí“ počaly vycházeti na začátku nového školního roku již ve svém VIII. roč. Z obsahu prvních čísel dá se souditi, že tento časopis jeť opravdu reprezentačním listem katolické mládeže sdružené v Ortu. Předplatné činí při odběru 5 čísel 5 Kč. Jinak 6 Kč. Jsou tedy „Květy“ i nejjacinějším dětským časopisem. Přihlašte se ještě nyní za odběratele do administrace „Květů Mládí“ v Brně, Běhounská 22.

Argus (Revue revu), časopis, přimášešcí stručné a přehledné výtahy důležitých článků, roztroušených po mnoha stech novínách a časopisech, právě vyšel v rozšířeném obsahu jako 2. číslo druhého ročníku. Obsahuje kromě pravidelných článků všech oborů též referáty divadelních premier, koncertů, uměleckých výstav a přehled kulturních událostí (sjezdů, úmrtí významných osob a pod.). Předplatné je sníženo a činí půlletně 25 Kč. Adm. Smíchov, Smetanova 2. Nezbytná revue pro každého inteligenta.

MUSEUM

Ročník 57.

Číslo 3.

L. P. 1926.

MUSEUM

ČASOPIS KATOL. SLOVANSKÝCH BOHOSLOVců.

Ročník LVII. Vychází v Brně (Alumnát) pětkrát v roce. Číslo 3.
Předplatné na 57. ročník: 10 Kč pro bohoslovce a studenty,
15 Kč pro ostatní odběratele.

Povoleno biskupskou konsistoří dne 28. listopadu 1907. Čís úč. pošt. spoř. 20.272.

Redakce i administrace v Brně, Alumnát, Antonínská ul. č. 1.

OBSAH ČÍS. 3.:

Karel Walter: Z knihy „Filosofové a básníci a království Boží na zemi“. — *František Drábek*: Český Sheehan. — *Jar. Cella*: Po soudu.* — *Jaromír Pořízek*: Davidovo proroctví o sedmdesáti týdnech. — *Vojtěch Olešnický*: Smrt sv. Terezie od Ježíška.* — *Antal*: Droby k životopisu Stojanovu. — *Cyrilometodějská hlídka*: Přípravy řecko-katol. církve ve východní Haliči k sjednocení všech Slovanů v jednu katolickou církev. — *Slovanská hlídka*: *Hladník Jancz*: Ljubljana. — *Pohledy do života*. — *Nové knihy*.

Listárna redakce.

Uzávěrku příštího čísla bylo nutno položit o něco dříve, aby mohlo vyjít Museum do svátků velkonočních. Pamatujte tedy na to a pošlete příspěvky včas, protože v tiskárně bývá před svátky pilno a zpoždění o den znamená mnoho.

Česká kolej v Římě (kol. Zeman): Článek bude otištěn v příštím čísle najednou, těším se na práci o svěcení kněžstva, též něco kratšího do „Pohledů“.

Ljubljana: Děkujeme za krásně vypravená „Acta I. conventus pro studiis orient“, i za zajímavé zprávy. Napište zase něco do příštích čísel, rovněž i bratři v Mariboru, Splitu, Záhřebu a j.

Innsbruck (kol. Walter): Se zájmem čekám na pokračování článku, který jest pro bohoslovce velmi orientační. Bude jistě zajímat. A ostatní Slované tam studující? Pošlete něco, třeba do „Pohledů“.

Redakční uzávěrka 4. čísla 57. roč. je 20. března 1926.

Dary (přeplatky) na Museum zaslali: Dr. Karel Hubík, Dr. Ant. Jelen, Msgr. Dr. Jan Jindra, Dr. Bohuslav Petřelka, Dr. Karel Skoupý, Jan Staněk, Dr. Ant. Štursa, dp. Havel Kubeš, vojín, Kassian Veselý, Josef Bouza, Fr. Čermák, Ed. Čmejrek, Fr. Koudelka, Vavř. Fabiánek, Fr. Machač, Jos. Rampula, Ant. Svoboda, Fr. Svoboda, Václav Tichý, Bohoslovci v Krakově, Ad. Vašek, p. Fr. Galíček, sl. Anděla Veselá. Všem štědrým příznivcům upřímně Zaplat P. Bůhl

Vydává svým nákladem:

„Růžo Sušilova“, liter. jednota bohoslovců v Brně.

Redaktor: Jaromír Pořízek. Administrátor: Josef Melichar. — Tiskne „Typos“ v Brně.

MUSEUM

ROČNÍK 57.

1925—26.

ČÍSLO 3.

KAREL WALTER:

Z KNIHY „FILOSOFOVÉ A BÁSNÍCI A KRÁLOVSTVÍ BOŽÍ NA ZEMI.

I.

Autorita tak zvaných veličin a katolické sebevědomí.

„Vím, komu jsem uvěřil a jsem jist . . .“ (2 Tim. 1¹²).

Redakci velkého deníku je dodána recenze učeného díla. Druhého dne je v rukou čtenářů. P. Kvapil čte posudek, čte citované stati, a blahý pocit se teď rozleje mladou, kaplanskou duší. V neděli bude mluvit kázání a tuhle profesor X. mluví k jeho tématu jasněji andělského Tomáše. Je neděle, je kázání a v něm *confirmatio ex auctoritate* slavného učenice prof. X. důležité náboženské pravdy. Kvapil je zjevně spokojen. Protože také pravidelně přispívá do krajinického listu, sedne ještě dnes odpoledne, vezme pero, a do uzávěrky listu má šťastný redaktor výborný článek z citátů prof. X. a Kvapilova komentáře. Čeho P. Kvapil neužil ráno v kázání nebo odpoledne ve své žurnalistické činnosti, to ještě večer prodá ve schůzi mládeže jako vzdělavatel a duchovní rádce.

Za týden je v místě přednáška „Osvětového sboru“ a učitel Moudrý potvrzuje své nevěrecké výklady citáty z nové knihy prof. X. Moudrý skončí, přítomní zatleskají, odcházejí a debatují: „Tož tomu tak není, jak to kázal pan kaplan v neděli“, povídají jedni; druzí míní, že tomu může být „tak a tak taky“; hůře těm, kteří nemluví a už tehdy — zakolísali. Zatím noviny přinesly nové zajímavé referáty, odborné i neodborné, pro i contra. Konečně také katolická revue pro inteligenci přinesla důkladný, kritický rozbor z pera nejpovolanějšího. P. Kvapil čte, že Bůh podle prof. X. je inteligentní síla všehomíra, duše lidská je psychickou energií, jež je součástí Boha, zkrátka, že prof. X. je pantheista. A klidnou hladinu kaplanovy duše rozvlnil neklid . . .

Slabou útěchou mu bylo, že jeho druh na kněžské liše, P. Krátký, dovolává se nedávno ve škole bez výhrady autority dra J. v otázce svatojanské, byl jakýms „skřítkem“ sám touž autoritou „pořfen“, když mluvil o Husovi, resp. o jeho kacířství. Nebylo mu toho třeba. Vždyť sám dr. J. smělý apoštol historické pravdy, která, teď více objevovaná, nám výborně slouží, neodvažuje se úsudku autoritativního v otázce Husova bludu, protože je mu

„zřejmě, že bez dokonalé znalosti středověké katolické teologie, event. bez kontroly odborných posudků, není možno se ho od-vížit.“ (Nár. listy, 23. 8. 1925.)

Blížily se právě letnice a P. Kvapil zase chystal kázání. Tento-kráte už v začátku týdne prosil Ducha sv. za dar moudrosti, opatr-nosti a rady. A Duch sv. mu poradil, aby argumentoval z Písma, dovolával se Krista Pána, božské záruky pravdy kněžského slova, je-li z Boha, a nedbal autorit velikánů tohoto světa — bez výhrady.

Co se stalo s těmi některými, kteří prof. X. a dra J. a nejednoho z vědců starší vrstvy — rovněž bez výhrady — už usurpovali pro katolicismus, není mi známo. Přeji také jim oněch darů svatoduš-ních stejně jako těm, kteří při pouhém jejich jméně bouchají dveř-mi. Otázka přijatelnosti vědeckého názoru z některého oboru nebo i celé soustavy filosofické není odbyta již autorovým osobním stanoviskem k církvi. Plato a Aristoteles byli pohané a přesto byl první filosofickým mistrem patristiky a druhý po výtce filosofem scholastiky.*)

Podobné zjevy ve všech odvětvích kulturní práce vnučují otáz-ku: Co určuje stanovisko katolíka k těm, kteří se blíží z cizích myšlenkových krajů břehům katolické církve a je-jího učení? Co modifikuje toto stanovisko se zřením k těm, kteří po letech kulturní činnosti a snad i žně ve smyslu protikatolickém, náhle vjeli jako konvertité (v širokém smyslu toho slova) v přístav katolicismu?

Tyto otázky byly aktuální nedávno v Německu v případě Maximiliána Schelera, filosofa-žáka a dalšího budovatele fenomenologické školy Husserlovy v oboru etiky a náboženství. Zajímavou diskusi o Schelera na straně katolické vyvolala jeho theorie náboženského poznání Boha (Religionsphänomenologie) v díle „Vom Ewigen im Menschen“, kde stanoví zvláštní mohoucnost nábožensky poznávající Boha (Religiöse Akte), jež je „phaenomenon psychicum“ svého druhu, lišící se úplně od jiné schopnosti po-znávací. Část katolické kritiky vysvětlovala Schelera katolicky, až je sám překvapujícím gestem připravil o toto mínění. Nejlepší, bystrý a jemný interpret fenomenologické soustavy Schelerovy Erich Przywara T. J. správně konstatuje, že Schelerův filosofický systém není ani katolický, ani zprostředkujícím mezi filosofií scholastickou a moderní, nýbrž jen jednou z variací protějších pólů myšlení poscholastického.**)

*) Kdo by chtěl získat trochu svěkla a poznatků in casu et ad effectum mých kaplanů, tomu doporučuji důkladně, s vědeckou akribií psané posudky v Živoťě, na př. prof. dr. Cyrila Ježe T. I. recenzi spisu prof. J. Velenovského „Přírodní filosofie“ (1921, str. 318; 1923, str. 152), prof. Ant. Nováka „K boji o Husa“, zabývající se článkem Pekařovým v Nár. listech.

**) Srov.: Er. Przywara, Zum Problem Max Scheler, Stimmen der Zeit č. 1, str. 78—80, 1924.

pokládali za katolickou, dá se dle Przywary srovnat s mylným názorem, jež u mnohých vyvolal na př. anglický ritualismus. Vnější forma a celkový obraz podobá se zcela katolicismu, avšak základní východisko této „katolické“ zvláštnosti je v podstatě jiné.

Výtky však zasluhuje reklamace lidí pro katolicismus — naše nadbíhání jim — bez důkladného zkoumání obsahu jejich díla. Je to zjev právě tak chorobný jako odmítnutí jejich díla a priori pro negativní osobní jejich stanovisko. Oba zjevy svědčí o nesamostatnosti s naší strany. Jako bychom si byli vědomi pravdy naší víry teprve tehdy, když se před ní skloní některé tak zv. veličiny v národě nebo světově. Jakobychom neměli spíše myslet na drsná trochu slova sv. Pavla: „Co pošetilé je ve světě, to vyvolil si Bůh, aby zahanbil moudré...“ (1 Kor. 1, 27). A na druhé straně: Máme snad holik — třeba nepříznaného — strachu, zda naše víra vydrží nepřátelské útoky, že jsme schopni jen nervosního, odmítavého gesta, že sami někdy sáhne k podezřelým způsobům boje: snižování, zhrhání, zesměšnění odpůrce, místo opravdu katolické velkomyslnosti a velkodušnosti a to právě proto, že jsme si hluboce vědomi vítěznosti pravdy?

Nám není třeba se chýtat a přidržovat nových směrů, hnutí a cest k tomu, co už je naším vlastnictvím. My musíme jen slézt ze světla Pravdy, aby jasně a daleko zářilo, a viděli je i ti, kteří se vracejí. My rovněž nepotřebujeme s nervosní úzkostlivostí a priori přirážet dveře před novými mysliteli a myšlenkami, nýbrž my musíme v pravé své katol. suverenitě mítí ničím nezeslabovanou důvěru, že všechno pravé světlo přichází od Toho, jenž praví: „Já jsem světlo“ a všechna pravda od Něho, jenž je Pravda. Absolutní jistota a velkomyslná, chápající láska určují naše chování k inklinujícím, ještě nehotovým duchům z protější strany. To je in genere odpověď na shora danou otázku.

Nerozlišující, povšechně příznivý soud, psaný s přivřenými očima k bludům a na úkor pravdy, lze-li jen část díla přijati, škodí spisovateli a škodí ještě více nám. Nikdy na př. jsem nechápal, jak se může katolik dovolávat autority Harnackovy a uvést ho jako „nestranného, objektivního, spravedlivého theologa-protestanta“, zjistil-li jeho nevědomost (překonatelnou!) v posuzování katolického učení o svátostech, zvláště ignorantiam crassam v příčině katol. nauky o zpovědi, resp. potřebné k ní lítosti (nedokonalé). Každý katolický theolog má tento dojem. Christ. Pesch píše tu otevřeně: „Harnack in c. 8 tertii tomi historiae dogmatum (Lehrbuch der Dogmengeschichte) sub numero 4 B de scholasticorum doctrina sacramentaria et maxime de contritione tam mira et a vero aliena proferi, ut evidens sit eum libros, de quibus loquitur, aut non legisse aut non intellexisse.“*)

*) Pesch, Praelect dogm VII³ (De sacramentis), pars II. str. 81, 1919. Srov.: Nic. Paulus, Zeitschrift für kath. Theol. 1899, str. 48, 1914, str. 1 a d.

Úkolem katolických odborníků je vědecká díla vlastního oboru kriticky prostudovat a pak prostě referovat, kam až došel autor při svém chodu myšlení, závislém a způsobeném často tak různými podmínkami jednostranného vzdělání, společenského prostředí, osobními ohledy, neznalostí toho, co je vlastní průměrnému, praktickému katolíku. Podmínky, za jakých autor tvořil, jsou pro pochopení a ocenění práce důležité, jako je důležité poznati základní stanovisko jeho vývodů, aby nedostatky díla mohly býti spravedlivě vylčeny resp. naznačeny cesty jediné, schůdné, vedoucí dále samého autora.

Katolik získává z kritiky spisu, psaného se stanoviska jiného světového názoru dvojí poznání: 1. (negativně) konkrétní omyly, úchytky od pravdy, jejímž je vyznavačem. 2. (positivně) staré a známé pravdy, jichž se nyní autor svým způsobem dobral, nebo je osvětlil a objasnil s jiné stránky.

Katolický kritik vyzvedne pozitivní část díla a na ni upozorní jako na něco, čeho se nám samým bez úsilí a zásluh dostalo z dobroty Boží. Vědomí, že my jsme mohli od dětství pít z čistých pramenů božské Pravdy, podnítl více naši horlivost ve službě Nejvyššího z vděčnosti za tuto ohromnou milost. Zjevují-li se nám kladné stránky cizí tvorby ve světle milosti Boží, kterou byl tvůrce dotčen a již lze v díle stopovati, nesnížíme se nikdy k tomu, abychom se při hlásání zjevené pravdy dovolávali autority nábožensky nehotových lidí. Moudrost a opatrnost nikdy nepřijme všechno šmahem a bez rozlišení, co vyjde z duševní dílny těch, kteří k nám přešli nebo se už hodně nám blíží.

II.

Stanovisko katolíků k literárním tvůrcům a jeho důvody.

Katolické sebevědomí a chápající láska musí se zračit nejen v našem poměru k mužům vědy, poctivě hledajícím pravdu, nýbrž ke všem pracovníkům v oblasti kultury národní nebo světové. Vždy aktuální je náš poměr k českým literátům, kteří celé knihy stvořili z látek náboženských, ostatní tvorbou však nám nenáleží. Zvláště pak pozornost třeba věnovat tak zv. „literárním konvertitům“.

Je důležitým úkolem odborné kritiky s naší strany, aby knihy starších i nových autorů, kteří se přichýlili k našemu světovému názoru (částečně své práce nebo dílem výsledným) obsahově tříдила a určitě a přehledně stanovila, co je z nich přijatelné a co nikoli. Tak básník, který je obsáhlým dílem svým vyznavačem názoru, utvořeného „z vlastních snů a vidi“, nebo zjevně protikatolického, nemůže býti uváděn v seznamu katolických (ať v užším nebo širším významu toho slova) spisovatelů bez poznámky — jen proto, že napsal též knížku náboženských motivů. Rovněž odpadlíci se nesmějí uvádět bez poznámky. (Neuvedeme-li některé vůbec, neztraťme mnoho, jak nám

snadno ukáží dějiny literatury a souborů objektivní kritika.) Kolika lidem lřebas špatným katolíkům v práci a v životě, bylo jen pro zvučnější jméno vyznačeno čelné místo v galerii katolických básníků, kolik koukole i mravně otravného bejlí svezlo se s jednou dobrou knihou autorovou do stodol katolické literatury! Nelze již dále nabízet katolíkům knihy v s e c h n y b e z r o z d í l u, když autor v mnohých i prakticky zamítá pro své umění zásady katolické mravouky. Rovněž dílo, námi před lety právem odmítnuté pro malou hodnotu uměleckou, pro falešné stanovisko, na němž je budované, nebo pochybnou stránku mravní, není dnes lepší tím, že jeho původce změnil právě svůj osobní životní názor. Je-li jeho přerod skutečně vážný, udělá sám do jisté míry čáru pod dosa-
vadní tvorbu, významnou, protože orientující čtenáře.

Negativní ráz dřívější tvorby u těch, kteří po dlouhých okli-
kách konečně v katolicismu vyústili, je pochopitelný. Celé dílo
skýtá často věrný obraz jejich myšlenkového vývoje, bojů a bouří
vnitřního a vnějšího života. Proto jejich knihy, na př. krásné prósy
a veršů, mohou být klasickým vystižením doby a lidí, jejich bo-
lestné touhy, zklamání, bídy, mravních krisí a porážek; žhavou
kresbou smyslné, ničivé rozkoše, nezkrocených vášní, přesyce-
nosti a vyžití; přesným zachycením rozporů, nespokojenosti a zou-
falství nad nerozřešenými problémy a mučivými záhadami lidské-
ho ducha, ale proto ještě nečiní z členářů lepší křesťany, pevné
charaktery, katolíky živější víry a čistějšího života. Ani tehdy ne,
když v nich převládá radost, láska a krása, síla mládí, časné dobro
a štěstí jako křehké produkty bohatě vystupňované kultury bez
vyššího posvěcení a vztahu. Nedaří také — jak někdy chléjí — duši
pouhým uměleckým požitkem (který jako takový odhmotňuje, po-
vznáší a může vést k Bohu), spíše oslabují její síly až v té či oné
formě úplně otročí hmotě.

Tím ovšem nechceme říci, že by všemi svými spisy mravně
zušlechťovali všichni spisovatelé, kteří se nabízejí přívlastkem
„katolický“. Naopak. Mnohý svazek (starší i mladší) léto skupiny
bychom odstranili, zvláště z lidových katolických knihoven. (Po-
sudky Vychodilovy Hlídky literární, nyní Hlídky, by nám tuto oči-
šťovací akci značně usnadnily.) Stanovisko výběru platí
tedy knihám autorů bez rozdílu, protože je poměrně
málo významnějších spisovatelů, jejichž všechna díla lze doporu-
čiti a naopak: i málo těch, u nichž by se nenalezlo něco po každé
stránce hodnotného a nám sloužícího. S největší katolickou svědo-
mitostí musí se díti výběr knih pro mládež.

Zvláštní zřetel musíme dnes obrátit k literární produkci sku-
tečných konvertitů jakož i „konvertitů literárních“, neboť obojích
přibývá a jejich počet v blízké budoucnosti i u nás značně vzroste.
Význam pracovníků, kteří dříve stáli na straně našich odpůrců a
po čase, dotčení byvše milostí, otevřeně přešli na stranu církve
bojující za věc Kristovu i na poli literárním, je veliký. Oni znají
duši moderního člověka na druhém pólu a jsou mu sami známí, bu-

díce jeho respektu svou dosavadní činností. Teď svým dalším dílem a osobností zprostředkují mezi katolicismem a jeho odpůrci jsouce mnohým jedinou příležitostí k poznání katolické církve, jejích pravd věroučných i mravních zásad, jejího stanoviska k aktuálním otázkám nové doby. Převážná většina kulturních činitelů v protivném táboře neziskává totiž poznatků o katolické církvi, jejím učení a zřízení, z prvé ruky, hlubokým studiem pramenů, nýbrž se spokojí s těmi, často jen zevními zjevy z prostředí katolického, s nimiž se střetli a jimž se nemohou vyhnout v zájmu vlastního pracovního oboru. Proto je důležité, aby ti to noví dělníci na vinici v zájmu svého velikého poslání, svým žívolem a prací katolické náboženství cele ob-
sáhli a sami vynikali náboženským vzděláním i praxí. V dalším článku retrospektivně dokážeme, jak dosud které skupiny literární k tomuto zprostředkovacímu úkolu přispívaly, čímž zároveň odů-
vodníme, co jsme v této kapitole obecně vytkli a co jen naznačené stačí sice těm, kteří léta pilně sledují náš život literární, osvětlené však konkrétními doklady zvýší zájem i jiných.

FRANTIŠEK DRABEK:

ČESKÝ SHEEHAN.

(Pokračování.)

„Konce století jsou si rovny; jsou vždy kalny a kolísavý.“⁸⁾ U nás v literatuře koncem 19. st. snášela se na obzor tmavá pavučina pochyb, nových hesel, různých útoků osobních mezi literáty více méně maskovaných, až strohou kritikou Macharovou v „Naši době“ z r. 1894, jakoby náhlým zablesknutím byl dán podnět k roztržce mezi starými literáty a mladší generací, jež vydala 1. září 1895 v Pelclových „Rozhledech“ manifest t. zv. „České Moderny“. Chtěla svobodu slova, volnost kritiky vůči činitelům přítomným a natvým a kladla důraz na umělecký individualismus. Současně v katolické literatuře zvířily hladinu literární nově, zdravější proudy, chtějící dosavadní tón konvenční a didaktický povznést a katolicismu odíti v roucho ryze umělecké. Příležitostí k tomu bylo trojnásobné jubileum básníka B. M. Kuldy, kdy básníci katoličtí se sdružili v almanachu „Pod jedním praporem“ v jednotný šik. Na prapor si napsali Kuldovo heslo „Církvi blah národ“ a do srdce slova: Mějme se všichni rádi, slučujme se v lásce Kristově a v lásce k národu svému drahému. Vyšli za touto velikou myšlenkou s palmou pokoje v ruce. K nim nadšeně se přidružil J. Š. Baar, tehdy kaplan ve Spál. Poříčí u Plzně. V almanachu samém uveřejnil báseň z „Chodských písní“, jíž apostrofuje písničku dudáckou. Tím vřadil se do velikého a významného hnutí, dosud tak málo osvětleného, tu i tam podceňovaného — Katolické Mo-

⁸⁾ V programní stati A. Procházky v „Almanachu secesse“.

derný. Hnutí samo jest kapitola rozsáhlá a sama pro sebe. V literární historii musí budit obdiv, ježto organizačním talentem Lutinovým byly svedeny do „Nového Života“ — orgánu Kat. Moderny — vynikající síly umělecké, jež vykonaly hodný kus reformní práce na poli uměleckém. A že hnutí bylo kdysi nazváno „groteskní epizodou“⁹⁾ svědčí o tom, že všechno katolické bylo a je přehlíženo, jak to pěkně naznačil Sig. Bouška, že „je směšno jíti kolem stavby a dělati, jako by jí nebylo, když přece nutno se vyhýbat i obcházení“. Na škodu Kat. Moderně bylo, že udělala též kroky na poli reformy církevní, třeba dobře míněné, některé však nedosti promyšlené, čímž si přivodila nešťastný svůj osud. To, ač nespadá přímo do vlastního tématu, bylo předesláno z důvodu, aby byla trochu motivována jistá tendence v Baarových kněžských románech, z části uveřejňovaných v „Novém Životě“.

Baar — jako každý umělec — prožil dobu vývoje, musil přejíti po vysokém mostě, pojícím mladistvé sny se střízlivou filosofií mužného věku, umělecky se vyhraniti a najíti sebe sama. Na to, že těžištěm jeho tvorby nebude nikdy činnost básnická, upozornil ho Lutinov. Baar to ostatně sám poznal.¹⁰⁾

... a zlomiv pero zarděl jsem se studem,
že básníkem jsi chtěl se zvat,
že v šatě žebráckém a chudém
hrst citů svých chtělš světu dát.
Já mezi řádky četl v této knize:
Zde králi pějí . . . Zticha buď!
Jen zardus všecky svoje choré vise
a hrobem jim buď tvoje hruď.
Tvé víno mladé není do poháru —
zpět na kvas s ním a pod obruč —
až jednou po letech — snad — možná — k stáru
a zařím, brachu, uč se — uč!

Básně a písničky, z nichž některé jsou psány buláckým nářečím, vydány ve sbírce „Rodnému kraji“ pod pseud. Jana Psohlavého.¹¹⁾ Jsou to krátké písničky a balady, které připomínají trochu lehkostí Elišku Krásnohorskou a snad i A. Heyduka. Ve sbírce jest otištěna známá „Bulačina“, již Jindřich Jindřich zhudebnil, a která naposled Baara pozdravila u otevřeného hrobu. Některé písně zhudebnil Al. Vymetal. Od činnosti básnické přešel Baar přes různé črty ze života — mžikové obrázky, realistické kresby, studie folkloristické — k činnosti románové a hlubokým dílům ze života selského. Tu Baar zakotvil. Vešel do veliké říše, jež se rozepěla pod dotekem jeho kouzelného proutku. O svém duševním procesu píše: „Dlouho jsem se hledal, psal jsem básně, historické články, mnoho času jsem věnoval národopisu i studiu německé literatury, takové

⁹⁾ Lumír 1910, str. 468.

¹⁰⁾ Při četbě Březinových básní. „Nový Život“ roč. 3. (191).

¹¹⁾ Knižně r. 1903.

koketování duševní mě trápilo kolik let, než jsem našel pravou lásku. Mé kněžství přivedlo mī ji v náruč a lze ji vysloviti — jediným slovem: obrození. Jako kněz, člověk i Chod věřím ještě dnes, že je mojí přísnou povinností snažiti se všemožně o své vlastní obrození, nebo — chcete-li — zušlechtění, o obrození mého národa celého a zvláště lidu a kraje, z něhož jsem vyšel.“¹²⁾ K tomu cíli směřuje jeho tvorba dvěma velikými liniemi prací kněžských a selských. Baar jako chlapec ssál lásku ke stavu selskému s mlékem mateřským, léta těžká vyžadující boje prožil jako kněz. To se také cele odráží v jeho pracích.

Nadpisem článku a úvodem jsem postavil Baara a Sheehana, když ne úplně k sobě, tedy aspoň blízko sebe přes to, že v jejich románech je rozdíl veliký. Jednak proto, že je kněžství samo, přibuznost látky a společná snaha staví vedle sebe, dále z důvodu, že mimo Baara pro přítomnou dobu nemůže žádný kněz-spisovatel býti paralelisován se Sheehanem. Tím méně laik, byť měl sebe lepší vhléd do života kněžského.¹³⁾ Jest podivuhodno, že Sheehanovy romány, ač jsou psány duchem výlučně katolickým, řekl bych apologeticky katolickým, získaly veliké sympatie za hranicemi a do- byly si světového jména. Jednou z příčin je, že je v nich věrně zachyceno prostředí, v němž hrdinové žijí a pracují. Smutné ovzduší irského národa s lidem strádajícím tělesně i duševně. A kněží tu stojí jako hodnoty úplně kladné, činorodí, obětaví, kteří otevírají lidu náruč a podávají mu pomocnou ruku. P. Edvard Letheby z rom. „My new-curate“ v mladistvém idealismu, naplněn velikou důvěrou, jde s pohledem vzhůru a přímým krokem za těžkým úkolem životním: léčili irský lid. „Otec Dan“, jeho farář, je mu zkušeným rádcem, který mladistvý zápal svého kaplana uvádí do pravých kolejí. Oba se navzájem doplňují: zkušenost a stáří, nadšení a mládí. V mistrném románu „Luke Delmege“ předvádí život kněze od prahu seminárního až po daleký hrob, kněze se slabostmi lidskými, jemuž ale jako hvězda svítí Kristův kříž. Farář rosmoreský o něm nadšeně praví: „Byl pravým charakterem, můj drahý mladý příteli, který jen vždycky sněžoval ku pravdě, správnosti a právu.“ „Byl však trochu zmatený a příliš hloubavý svou povahou?“ — „Takoví jsou všichni lidé, dokud nepoznají, že všechno lidské jest nedokonalé, a že jen božské věci jsou dokonalé. Pak bývá všechno v pořádku.“ — Kněží Baarovi nejsou také slaboši nebo lidé mravně pochybní, nýbrž dovedou těžce bojovati s tělem, světem a ďáblem, třebaš až do krve. Dovedou býti hrdiny a pravými obry, když půda jim pod nohama povoluje a nad hlavou krový hoří a příšerně praskají . . . Všichni téměř jdou životem namáhavě a těžce. Černé, smutné dny se probouzejí na českých farách, smutnější

¹²⁾ Dr. Václav Brtník.

¹³⁾ V cizí literatuře na př. pí. J. Bruno-Ruby: „Příklad abbého Jouvea.“ Přel. dr. František Odvalil.

a kalnější uléhají. Světlych, teplých a radostných chvil na výsluní kněžství, při nichž by se srdce mohlo ohřátí, je u Baara tak málo.

Radu svých kněžských prací zahájil drobnou vzpomínkou vánoční — „Dne 24. prosince“¹⁴⁾ — Vlna lítosti a nesmírné tesknosti zaplaví hrud mladého kněze, který sám a sám slaví štědrý večer. Bez tepla domova, bez družné sdílnosti a radostného ruchu alumnátního. Před černým pokušením prchá do chrámu na půlnocní. — Současně rozvinuje utrpení českého kněze Jiřího Holuba v rom. „Cesta křížová“. Po krutém vnitřním boji rozhoduje abiturient o budoucím svém životě slovy: „Nenaříkejte, maminko, půjdu jistě do semináře . . .“ Jako kněz kráčí ve stopách Božského Mistra strastnou cestou kalvarskou. Čtrnáctkrát slyší nebe výkřik padajícího k zemi. A když v hrozné agonii na kříži života nesmírně trpí, přichází jediná slitovnice — smrt, aby hřeby vytrhla. Položí ho do klína rodičům, jimž měl finančně pomáhati, ale nemohl pro bídu. Román ukazuje, že život kněžský není pohodlný, klidný a radostný, nýbrž plný živočichů srázů a bolestí světa neznámých, zejména v duchovní správě. „Cesta křížová“ je práce trochu pessimistická stejně jako „Farská panička“¹⁵⁾, v níž dle mínění mnohých vystupuje problém celibátu. Hospodyně dubecké fary, Tereza Kubová, je podána hodně černě, jako osoba sobecká, panovačná, nslivá, hrubá a smyslná. Když po smrti stařícké matky faráře Petra Plachého stane se hospodyní na faře, dovede svých nízkých sklonů plně využiti ve svůj prospěch. Neštílí se ani špatných prostředků, neleká se žádné překážky. Když se jí nezdaří strhnouti kaplana Jana Beneše s kněžské výše k ní dolů do špíny, stává se krutě mstivou. Pravým opakem Terezy Kubové, světlým jejím protějškem, jest Rozálie Chorá v „Žebračce“¹⁶⁾ Z vídeňského nalezince přichází „na obec“. Všem jest tmem v očích, příliš obřízkou. Za úmornou, vysilující práci jest odměňována surovými nadávkami a hojným biťím. Duše její pomalu se zatahuje ledem nenávisti a odporu vůči lidem. Hrubne a tvrdne. Po mnohém strkání dostává službu na faře ve Vrbicích, kde matka faráře Voříška Tichého v pravdě s mateřskou péčí se jí ujímá. Pomalu vytrhává ji z duše plevel, kypří ji a zalévá dosud nepoznanou modlitbou. Rozárka se probouzí z těžkého spánku a duše její rozkvetá radostí a láskou. Zatouží po samostatné klášterní. Z vděčnosti k hodně stařence po její smrti doslouží jejímu synu k poslední hodině. Pak jest odkázaná sama na sebe; skrovnou zásobu peněz brzo spotřebuje, takže stárí prožije v bídě

¹⁴⁾ V čas. „Nový Život“ z r. 1899 spolu s „Cestou křížovou“, jež vydána několikrát knižně. „Cesta křížová“ přeložena do němčiny farářem Jos. Vondrákem (Fin Kreuzweg) v „Deutscher Hausschatz“, roč. XXX. a vydána též knižně v Rezně s překladem „Žebračky“ (Eine Bettlerin). „Cesta křížová“ přel. dále do vlámsštiny (též „Žebračka“), do chorvatštiny a nejnověji do slovinštiny.

¹⁵⁾ Vyšla v „Nov. Životě“ z r. 1900, knižně 1906.

¹⁶⁾ Vyšla knižně ve „Farských historkách“ („Stavěl“, „Žebračka“ a „Zolinka“).

a o hladu jako skutečná — žebračka. „Žebračka“ byla vydána ve „Farských historkách“, k nimž patří mimo jmenovanou „Farskou paničku“ „Stavěl“ a „Žolinka“. V „Stavělu“¹⁷⁾ farář Jakubec usku- tečňuje plán vystavěti novou faru v Petrovicích. Mnoho a mnoho námah, obětí, prošení ho to stojí, a když se nová fara hrdě bělá vedle kostela, tu přicházejí jiní, kteří si osobují zásluhy o její vy- stavění a on zůstává opomenut širanou. „Žolinka“ je, myslím, z jeho prací nejtemnější, téměř odpornou. Pes jest bodem, kolem něhož se točí celý farský svět, bůžkem, kterého všichni adorují nebo adorovati musejí. Farář Zbořil, povahově mělký, bez hlub- šího jádra, nemiluje knih, nečte ani novin, jeho duševní obzor jest úžasně úzký. Jedinou radostí, jež vyplňuje teplý kout jeho srdce, jest láska — ke psu Žofince, která u něho tak nepřírozeně vzroste, že ji činí v pomaženosti universálním dědicem. — Hledá-li kdo v Baaro- vých kněžských historkách myšlenku proticelibátní, mohl by ji nej- snáze nalézt v Žofince. Snad by ji vyčetl ze slov farníků jilovických, když praví o svém faráři: „Kdyby směl mít dítě, mazlil by se s dítě- tem, každý člověk musí mít na světě nějakou radost.“ Smutný obraz kněžského života může býti vysvětlen také jinak než podkladem proticelibátním, poněvadž motivace chorobné lásky ke zvířeti tkví v samé povaze Zbořilově, hladu duševním a nedostatků stravy, která by hlad ten ukojovala ať již studiem, četbou nebo jinou prací a zábavou. — Jak škodí obci a ji demoralisuje boj mezi školou a farou, učitelem a knězem, ukázal Baar v „Kohoutech“.¹⁸⁾ Jako ne- přátelské tábory stojí proti sobě farář Černý a učitel Dusil. Čas a síly promrhávají v osobních půlkách, na své povinnosti pomalu za- pomínají. Toho využívá žid Goldmann a zakládá v obci německou školu. Náprava přichází pozdě. — Krásnou kněžskou povídkou jest „Páter Kodýdek“.¹⁹⁾ Literární historik Dominik Stříbrný udává, že jest beletristickým přepisem Dějin klobuckého kostela, od nichž se liší vlastním pojetím autorovým. — Nejsvětější, nejhlubší a nej- lepší prací Baarovou jest kněžská idyla „Holoubek“.²⁰⁾ Při četbě její na mysli mi přichází kus životní filosofie staříckého faráře Matouše v „Oblacích“ Jaroslava Kvapila: „Jsem už stařec, Petře, a nám starcům — a zvláště nám, kdož jsme vždy měli dost pokdy o sobě samých přemýšlet — je dáno v náhradu za minulost krásné vyjasnění pozdních letních večerů, kdy jsou nejdálnější dálky na dohledu . . .“ Ta filosofie venkovského faráře, dobrého, soucit- ného, mírného a trochu rozumářského se kdysi tak Baarovi líbila. Myslím, že to byl také takový krásný, tichý letní večer, kdy nám Baar napsal svého „Holoubka“. Léta plná žhavých vznětů a prud- kých úderů životních chladla již v dáli a duši zalilo tiché světlo smírného vyrovnání. Baar podal v knězi Holoubkovi povahu hlubo-

¹⁷⁾ Dříve než byl vydán knižně ve „Farských historkách“, byl otištěn v „Nov. Životě“ z r. 1903.

¹⁸⁾ Vyšly v „Novém Životě“ z r. 1901, knižně mnohem později.

¹⁹⁾ Vyšel r. 1902.

²⁰⁾ Z r. 1919.

kou, přímou, se srdcem čistým jako lesní pramen, na jehož břehu dovede si i dítě hrát a jeho tajemství lehce uhodne. Od chvíle, kdy Bůh pokořil tak strašně jeho pýchu tím, že jako primus propadl při maturitě, úplně se duševně přerodil. Vstoupil do semináře a tam P. spirituáloví odhalil clonu své duše, otevřel srdce a ukázal rány, jež utrpěl pádem s výše své ctižádosti. Navzájem si porozuměli. Srdce Holoubkovo nevzplanulo nikdy více touhou po chvále a slávě, ale kde mohlo pomohlo, krajně se obětovalo. Šel svou cestou skromně a tiše. Svým ovečkám do duchovní správy přinášel velké, zlaté srdce, jež dovedlo je všude objati a zamilovali si celý ten kraj, v němž žili a umírali. Zvláštním rysem jeho povahy byla láska k dětem, k nimž zejména v nemoci přilnul. Když nemohl jako stařec dojíti do školy, děti si ho na malém vozičku vozily a po jeho smrti přišly, aby si uhájily svého práva: „My si našeho pana velebného pána samy odvezem.“ A zavezly rakev se svým kamarádem-Holoubkem až ke schůdkům hřbitovním . . . V knize samé nás upoutá vyličení života seminárního. Autor přes to, že vzpomínky mu zběhly v duši jinými dojmy a pokryly se prachem dlouhých let, s radostí je hledá kdesi v kouli srdce, pod světlem paměti oživuje a láskou prohřívá. Krásných, poutavých míst, k nimž se opět a opět vracíme, jest v knize více. O něco pozdější jeho práce „Kanoník“²¹⁾ a „Tři kříže“ jsou zase zachmuřeny. V „Kanoníku“ Baar ironisuje ucházení se kněze z duchovní správy — Xavera Dudka — o kanonikát. Myšlenku tuto farář Xaverovi nasadil do hlavy a podporoval přítel vikář, takže konečně zažádal o uprázdněné místo, a když se mu ho nedostalo, zažádal po druhé a po třetí. Tehdy měl kanonikát od konsistoře téměř slíbený. V poslední chvíli však navrhl biskup jiného kandidáta. Když se o tom dověděl farář Dudek, byl ochromen mrtvicí. Z Klikova, kde farářoval, musel pro neduh a hanbu odejít. Konec života trávil na dovolené. „Tři kříže“ jsou též vzaty ze života kanovníckého. Abiturient Mikuláš Bíba rozhodl se dobrovolně pro kněžství. Vlastně to přísahal, slavnostně slíbil tomu chudému kraji, z něhož vyšel, a upracovaným rodičům, že jim pomůže, ve chvíli, kdy je spalil sehnuté, vlekoucí těžký trakař, klekali před křížem a za něho se modlili. Zabořil se do theologického studia se vším mladým zápalem, každou volnou minutku vyplnil prací. Duševně rostl a mohlůněl. Brzo po vysvěcení dosáhl doktorátu bohosloví a byl povolán jako profesor semitských jazyků na theologickou fakultu. Tam se ale dobře neuplatnil, ježto nedovedl se svým širokým obzorem duševním pochopiti rozvíjející se duši maturanta. Obdržel proto křeslo kanovnícké a v konsistoři táhl za čtyři. Většina prací prošla jeho rukama. Tím trpěl jeho tělesný organismus a on předčasně zestárl. Když po dlouhých letech navštívil rodnou ves, již sám zveleboval, uhnal si zápal plic. Zemřel doma a jedině, co mu zbylo, byl malý křížek s růžencem, který před smrtí mu dala matka do rukou.

²¹⁾ Z r. 1920. Vyšel knižně spolu s „Třemi kříži“.

Menší práce kněžské, jako „Za syna“, „Primice“ a pod. jsou roztroušeny v různých časopisech a sbírkách. Baar psal též homilie do „Kazatelny“, z nichž je viděli literáta, ježto používá hojně citátů z básní, zejména vlasteneckých a příběhů z historie. (Dokonč.)

JAR. CELLA:

PO SOUDU.

*Viděl jsem je — a hořce jsem plakal s nimi —
Pláč však, jen většil bolesti, v nichž těžko nalézt útěchy,
jak těžko s hrobů tklivost snít a zimě vzítí jiní...*

*Chodili s balvanymy myšlenek chmurných, jak temnoty houští—
Šleli... slzami vroubíce stopy své mizící v poušti...*

*Plakali.. Plakali.. a jejich vysušené zory
už jen ztěží rodily slzy, jež pálily a žhnuly
a o prach útěchy prosili studeným kamením úrodné hory —*

*„Skláři Tě, Naděje! Zpívající jen životu...
Černými blesky resignace otroků pekla zryli Tě, Touho...
Teď prokleti tančí v rachotící náruč Věčnosti,
jež pro ně jest agonie a trvá tak dlouho...!“*

*Nechtěli, šílení, znáti ztajené, krásné Duše,
zavrhli studny Milostí a šlápli na Lásku Boha...!
... Už děsná vrata se rozchlípla... Shlíla je... sráží se hlúše...
Spí už a radost návratu nepozná jejich noha...*

*Viděl jsem je a plakal jsem hořce za jejich viny.
— — Po dlouhém vzlyku klekl jsem a modlil se
za jejich žijící syny...*

JAROMÍR PORIZEK:

DANIELOVO PROROCTVÍ O SEDMDESÁTI TÝDNECH.

(Pokračování.)

Ona perioda, ve které lidstvo ještě bude spíati okovy bídy duševní, jak patřno z Dan 9^a, kde anděl všeobecně oznamuje úradek Boží, jest zkrácena na sedmdesát týdnů roků. Co obecně v tomto verši anděl naznačil, rozvádí a blíže určuje v dalších slovech. Terminus ad quem cíle této periody časové jest odpuštění hříchů, přivedení spravedlnosti věčné a pomazání svatého svatých. Terminus a quo není přesně udán. Anděl praví pouze: „Od vyjití výroku, aby zase byl vystaven Jerusalem...“ Řada sedmdesáti týdnů roků dělí se na tři nestejná sice, ale přesně číselně určená časová období. 1. Po vyjití výroku (dekretu), aby byl Jerusalem znovu vystaven až do jeho restaurování uplyne sedm týdnů roků.

2. Po dalších šedesáti dvou týdnech násilně bude usmrcen Pomazaný, smrti mu nebude ku škodě, lid však, který ho neuzná za Mesiáše, nebude mít s ním podíl. Za zavržení Mesiáše dostaví se trest. Cizí národ s vůdcem v čele poválí Jerusalema a zničí chrám. 3. V posledním (sedmdesátém) týdnu roků utvrdí Mesiáš smlouvu s lidstvem a v polovině tohoto posledního sedmiletí pozбудou platnosti starozákonní oběti; chrám bude zneshvěcen neřestmi, pobožen i s městem a po krutě válce zůstane Bohem stanovená zkáza slávu i církve židovské.⁴⁾

Do které periody časové spadá zničení města s chrámem, úplný zánik polit. a nábož. života, uvedené v Dan 9²⁶—²⁷? Z textu na první pohled (Dan 9²⁶) by se mohlo zdát, že bude následovat hned po smrti Pomazaného. Tato konkluze z uvedeného verše při správném souzení neplyne. Anděl praví, že po 62 týdnech po znovuzřízení Jerusalema bude zabit Pomazaný. Jeho smrt bude polrestána. Přejde cizí vůdce s vojskem, který zničí město se svatyní. Přesného určení času, který má uplynout mezi oběma událostmi — smrtí Krislovou a zánikem Jerusalema — anděl neudává, a jak historie ukazuje, nespadá ani druhá událost již do období sedmdesáti sedmiletí. Co se posloupnosti týká, třeba zdůraznit, že prorok má na mysli určitou, čísly vymezenou dobu časovou, a že jeden úsek časový plyne za druhým bez přerušení.

Přistupujeme k důležitému bodu otázky. Jest proroctví toto proroctví mesiánské?

V Dan 9²⁴ mluví se o dobrodiní a darech, jež budou dány lidstvu po uplynutí sedmdesáti sedmiletí. V prvních třech větách vypočítává anděl, co bude vzdáleno a co být nemá: neřestem bude učiněna průtrž, hříchy budou smazány, spáchaná nepravost bude smířením zhlazena. Znamenají tedy tyto tři negativní dary úplné odpuštění a zhlazení hříchů. Dle starého již názoru Israelitů bylo přisuzováno toto velké dobrodiní době mesiánské. Mesiáš byl zaslíben prarodičům v ráji jako osvoboditel lidí od hříchu, který políc původce všeho zla — ďábla. Myšlenku, že odpuštění hříchů a smíření s Bohem přinese Mesiáš, rozvíjejí určitěji a jasněji proroci⁵⁾, žalmy líčí Krista trpícího a umírajícího za hříchy lidstva.

⁴⁾ Někteří kloní se k mínění, že prvních sedm sedmiletí jest ze sedmdesátek vyloučeno pouze ze záliby starých v sedmičce; tím by se rozdělila perioda 70 týdnů jen na dvě: období 69 týdnů (7 + 62) a období 1ho týdne roků. Jako důvod udávají, že sotva mohl by být Jerusalema za půl století (49 let) znovu postaven. Třebas nelze vyvrátiti zcela toto mínění, zdá se pravděpodobnější, že jde přece o tři skutečná časová období, v nichž mají se předpověděné události vyplniti.

⁵⁾ Isaiáš (53) praví to zcela jasně: „A on byl raněn pro hříchy naše, rozlučen pro nepravosti naše, tresty pro naši spásu na něho (dolehly), a jeho ranami jsme uzdraveni.“ — Zachariáš (13¹): „V ten den bude mít studnu otevřenou dům Davidův a obyvatelé jerusalemské k obmytí hříchu a skvrny. Podobně Jer 31⁷, 31³⁴, Ez 36²⁶ n, Os 21⁷, 14⁵, Sof 3¹¹ n.“

V době mesiánské nastane pravé pokání a obrácení národů.⁶⁾

Mimo odpuštění hříchů zavládne věčná spravedlnost. Místo hříchů a nepravostí, které panují v království ďáblův, nastane svalost v nové říši, jež bude trvat věčně, dokud budou lidé žít. Nač jiného by se mohl vztahovat slib vlády věčné spravedlnosti než na království mesiánské? Vždyť proroci i žalmý líčí říši Kristovu jako království věčného míru, pokoje a spravedlnosti.⁷⁾ Znaménka věčné spravedlnosti náleží jen mesiánské říši Kristově. Člověk zachovávaje vůli a zákon Boží naplněn bude milostí, s níž nerozlučně spojeny jsou i jiné dary, jež jako Boží požehnání ho budou blažiti. Spravedlnost království Kristova bude se jevit i v tom, že nebude založeno jen pro jeden národ, ale pro všechny lidi bez rozdílu, jeho evangelium bude hlášáno všem národům a všem lidem bude umožněno, aby náleželi ke království spravedlnosti, lásky a pokoje. — Na Kristu se splní též všechna proroctví starozákonní; ten, jehož obraz proroci od dob nejstarších stále jasněji rýsovali, po uplynutí stanovené doby přijde a založí tak toužebně očekávané království Boží na zemi.

Konečně třetí událost, o níž se anděl zmiňuje, jest pomazání svatého svatých. Jest svatým míněn Mesiáš či něco jiného? Rozhodně jest odmítnouti názor racionalistů, kteří vykládají toto místo o posvěcení chrámu za Judy Makkabejského r. 164 neb oltáře poskvrněného Antiochem IV. Epiphanem. Události tyto nedají se srovnati s časovým určením, kdy se pomazání mělo státi. Nelogický byl by také pochod myšlenek, kdyby po vypočtení doby a milostí mesiánských bez jakéhokoliv přechodu byla připojena událost, která měla nastati o 1½ stol. dříve.

Správné vysvětlení místa skýlá výklad slov k o d e š k o d a š i m a vztah mezi prosbami proroka a odpovědí andělovou. „Kodeš kodašim“ — věc nejsvětější — užívá se ve Starém Zákoně o věcech Bohu zasvěcených (obět. oltář, kadidlo, oběti, posváť. nádoby, místo Bohu zasvěcené, svatostánek). Z mnohých míst Písma sv., kde tohoto výrazu je užito, plyne, že nazývaly se tak zpravidla věci ke službě Boží určené a nikoliv osoby. — Co speciálně v tomto místě výraz značí, možno souditi ze vztahu mezi modlitbou proroka a slovy andělovými. Slova Gabrielova jsou totiž odpovědí Boha na prosby Danielovy. Bůh oznamuje Danielovi slovy andělovými, že mu splní vše, zač prosil — a činí to v míře mnohem větší než si mohl prorok pomysleti. Daniel prosí za odpuštění hříchů — anděl sděluje plné jich prominutí a příchod spravedlnosti; prosí o splnění slibu Jeremiáši Bohem daného o skončení vyhnanství — a Bůh slibuje splnění všech předpovědí proroků. Hlavní prosba, která úpěnlivě stoupá k nebesům z úst Daniele jest, aby odvrátil Bůh přísný hněv od města Jerusalema a svaté hory Siona, aby vyjasnil, tvář

⁶⁾ Na paměti to majíce, obrátí se k Hospodinu všechny končiny země, budou mu klanět se všichni kmenové pohanů. (Ž. 21²⁸.)

⁷⁾ Srov. Is 11³ⁿ, 54¹⁰, 60²¹, Jer 23⁵, 31²³, Ez 34²⁵, Os 2¹⁹, 2 21⁴ n a i.

slvou nad svatyní, která kdysi na Sionu stála. Bůh těší rozbolněnou duši prorokovu ujištěním, že splní jeho prosbu mnohem vznešeněji: založením a posvěcením nového velechrámu. V sedmdesátém sedmiletí pomazána bude svatyně nejsvětější, v níž Bůh bude zvláštním způsobem přítomen a dary své rozdělí mezi věrný lid. Nebude to snad chrám Zorobabelův, který bude vystavěn po návratu Židů ze zajetí a který ani pomazán nebyl, ale bude to duchovní velesvatyně — církev Mesiášova. Mojiš na rozkaz Boží pomazal svatyni i velesvatyni na znamení, že to místo jest zasvěcené Bohu, který si je vyvolil za zvláštní své sídlo. Nová duchovní svatyně bude též pomazána t. j. posvěcena a k tomu založena a určena, aby v ní zvláštním způsobem přebýval Bůh svého lidu, Bůh dobrý, milosrdný a spravedlivý. Hlavou této cirkve — velesvatyně duchovní — bude sám Nejsvětější, Ježíš Kristus.⁸⁾

Tím tedy dokázáno že dary jež Dan 9^a jsou přislíbeny, jsou dary a milosti mesiánské, jež Bůh šlédře bude rozdělit svému lidu v nové říši Kristově, v církvi Mesiášem založené. Na konci své řeči (Dan 9⁷) oznamuje Bůh ústy andělovými, že tato mesiánská říše bude založena v posledním t. j. sedmdesátém týdnu, kdy utvrzena bude smlouva s lidstvem a kdy Kristus bude vydán na smrt. Ježto tvůrce budoucí té úmluvy není výslovně jmenován, jest třeba zkoumati a vyvoditi, kterou osobu měl Gabriel na mysli, když mluvil o tomto posledním týdnu. Jak připomenuto, spadá doba utvrzení smlouvy do 70. týdne, v němž budou lidstvu rozděleny dary a milosti mesiánské. Anděl, mluvě opět o událostech periody, o níž se již na začátku proroctví zmínil jako o době mesiánské, má na zřeteli Mesiáše, ale protože ve třech předcházejících verších mluvil hlavně o něm, nejmenuje ho již. Proto zcela právem lze souditi, že tvůrcem této smlouvy, která nikdy nepřestane, jest Mesiáš a nikoliv vévoda, který zboří město a chrám, jak někteří tvrdili, doplnivše si z předcházející věty podmět do Dan 9⁷, kde není vyznačen. Zmínka o onom válečném vůdci jest sice uvedena na konci Dan 9^a, avšak hlavní osobou, o které proroctví mluví, jest Mesiáš. A pak vůdce zničí svatyni i město, takže spíše možno ho nazvati knížetem války než tvůrcem věčné smlouvy s mnohými. Či jest možno, že by Israelité uzavřeli Irvalou smlouvu s člověkem, který zločinnou rukou zničil Jerusalema a chrám, centrum to politické a náboženské Židovstva? Starý Zákon uvádí výslovně Mesiáše jako tvůrce úmluvy nové. Isaiáš nazývá „služebníka Hospodinova“ (Mesiáše) prostředníkem smlouvy lidu (Is 42^a, 49^a). Malachiáš (3^a) praví: „... přijde do svého chrámu panovník (= Mesiáš), po kterém vy toužíte, a posel smlou-

⁸⁾ Mnozí i sv. Otcové vztahují pomazání na samého Krista Pána, který byl králem i veleknězem; vylitím oleje na hlavu (pomazáním) byli k těmto úřadům jednotlivci posvěceni. Srov. Samuel a David a j. Jedině Kristu přísluší jméno „svatý svatých“, stupeň nejvyšší svatosti, plynoucí z jeho poslání mesiánského.

v y . . .“ Jeremiáš i Ezechiél zmiňují se o věčné smlouvě, která bude uzavřena v době mesiánské, která bude naplněním úmluv starých. Tuto smlouvu uzavře s lidstvem Mesiáš, vznešený Prostředník mezi Bohem lidstvem, který zpečetil tuto smlouvu svou vlastní krví jako Mojžíš pod horou Sinají krví obětních zvířat potvrdil úmluvu starou. Uzavřením nové úmluvy a ustanovením nové oběti ztrácí platnost úmluva stará a ustupují oběti starozákonní, které pozbývají svého typického významu, když se naplnilo, čeho byly předobrazem. (Dokonč.)

VOJTĚCH OLEŠNICKÝ:

SMRT SV. TEREZIE OD JEŽIŠKA.

*Sletěla jednou za šera
hrdlička v okno kláštera.
Cukrujíc mile seděla,
do cely oknem hleděla.
Chvilku zněl její libý hlas —
po zpěvu vzlétla k nebi zas.*

*Terezie již zemdlena
divem tím byla vzrušena.
Tvář její blahem zaplála,
blízko že Pán je, poznala.
Hruď její hřála rajská slast,
k Němužepůjde v hvězdnou vlast.*

*Ráno když svitlo do cely,
líbala smrti ji pocely.
Nebyla těžkou světicí, —
úsměv ji zářil na lici,
rozkoši sálal její hled,
trpět že může naposled.*

*Svatá když v Pánu zmirala,
o lásce k Němu šeptala.
Z lásky vždy chtěla trpět,
v smrti též býti obětí.
Zdála se touhou mřítí jen — —
věčný tak sladce vzplál jí den.*

*Jako když dítě ze spaní
probudí matky líbání — —
ze sna se žití probrala,
k Ježíši s plesem spěchala.
Trhá teď darů jeho květ,
v slzavý nám jej sype svět.*

ANTAL:

DROBTY K ŽIVOTOPISU STOJANOVU.

(Pokračování.)

Nebýli „Pamětní knihy Velehradské“, nemohli bychom ani posouditi, vytrvali-li bohoslovci olomučtí se Stojanem v čele též v dalších letech (1876, 1877) v díle tak zdárně počatém. Zmíněná kronika totiž píše:

„Na výroční den smrti sv. Cyrilla, tedy 14. února, kterýž jest i výročním dnem památným pro naši (Velehradskou) farní knihovnu, na ten den dvojnásob památný, dodána jest nám zásilka knih z Olomouce od neúnavných dobrodinců, od ctpp. bohoslovců. A jaká to byla zásilka bohatá! V balíčku nacházely se knihy od č. 174—181, t. j. 6 roč. „Zlatých klasů“ a ještě dvě jiné, všechny dobře svázaný, jakož zvykem jest pp. bohoslovců, vázané

knihy posílali a mimo to přepis, kterýž zajisté nejlépe dovede mluvit sám za sebe, přepis tenlo:

„Důstojný pane děkane!

Svatému Cyrillu a Metoději, duchovním svým otcům, bychom vděčnými se prokázali, posíláme ku dni 14. února knihy přiložené pro Velehradskou farní knihovnu; zároveň jsme knihovnu dali zaplatit do Dědictví Maličkých (pod č. 31.078) a předplátili jsme ji pro Školu Božského Srdce Páně, Zábavnou Bibliotheku, Listy časové, Hlasy kat. spolku liskového a Ludmilu.

Všeho dobrého na Věrověstech Vaši Důstojnosti prosí
bohoslovci olomučtí.“

Proč zde nutno ličiti vlastně činnost odboru pro zakládání venkovských knihoven, mluví-li se o životopisu Stojanově? Protože za činnosti odboru stál Stojan a s jeho osobou je nerozlučně spjat rozkvet knihoven po moravském venkově. Oheň kolem sebe šířil, nílil v bratřech, bohoslovci nadšení ku práci, pobízel, po případě dobrácky nutil, jak to dělával později na dráze životní. Kdo mu dovedl něco odepřít? Tak jistě ani kolegové, bohoslovci ne. Hořeli s ním, pracovali s ním, cítili s ním — až do jeho odchodu ze semináře. Poznamenáváf kronika:

„... jako veškerá příroda podle zákonů odvěčných vyžaduje částečné aspoň úlevy a klidu po větším sil napětí, tak bylo též lze v semináři předvídati, že rozvoj náhlý nové „jednoty“ neudrží se stále v téže pružnosti. Došlo k tomu r. 1876.

Roku toho vysvěcen byl na kněžství vp. Ant. Stojan a odchodem jeho pozbyli bohoslovci olom., zvláště pak odbor pro zakládání knihoven venkovských (jenž dosud na státních založen nebyl) druha velmi podnikavého a obětavého...

Roku 1877 ujal se vznešeného díla, P. Stojanem začatého, ctp. Jan Ondroušek, bohoslovec III. r., s horlivostí nevšední, nadšenou. Ten upevnil myšlenku Stojanovu v semináři olomuckém tím, že dosáhl na výb. schůzi česk.-slov. boh. knihovny dne 8. 10. 1878, aby pro budoucnost zařizování venkovských knihoven na starost si vzal výbor českoslovanské knihovny. Za tím účelem vypracovány zvláštní stanovy, které s nepatrnými změnami vodítkem bývaly ještě v letech 1907/8, kdy jsou vedeny poslední záznamy o venk. knihovnách.

Úžasný význam tohoto druhu bohoslovecké práce Stojanem začaté vysvitne, povážíme-li, že do r. 1881 (tedy za pětilet) bylo založeno dle záznamů 263 knihoven s několika tisíci knih. I v pozdějších letech rozesíláno ročně několik set svazků mezi lid. Bylo by hodno paměti Stojanovy i všech pozdějších jeho nástupců v tomto díle, kdyby bohoslovci olomučtí se informovali v místech, kde knihovny založeny, o jejich stavu nynějším. Jakým by to bylo požehnáním pro mnohé obce, kdyby tam knihovny — za součinnosti veledůstojného duchovenstva — byly obnoveny, bo-

hoslovci doplňovány a v duchu čerstvě katolickém vedeny! Stojan by pomáhal, Bůh by žehnal jeho dílu! — —

II.

Kolik nadšených bohoslovců, pracovníků v Jednotě literární a v jejích kroužcích už odešlo z olomuckého semináře . . ! Hořeli láskou k Slovanské knihovně, horovali pro její rozšíření, slibovali si, že nikdy na bohoslovce, na spolek, na knihovnu — nezapomenou. Pomohou mravně i hmotně, pobídnou jiné, budou stále ve styku s mladými, s ohněm, zárukou zítřka — — Odešli, vzpomínali, rvali se se životem, až je ten boj oderval, uzavřel. Zapadli, jakoby jich nebylo. — Jenom žlutý papír starých zápisů připomíná ještě jejich jména, vydechuje teplo prožitých slov a — vychovává . . . Tak překročují m n o z í práh seminární — ne všichni. Mezi ty, kdož nezapomínali, patřil příborský kooperátor P. Antonín Stojan. Věděl, že, je-li kde důležité udržovat oheň, je to u mladých, u dorostu kněžského. Proto udržoval s bohoslovci olomuckými styky od prvního kroku ze semináře, až do posledního dechu, kdy odlétal jeho duch — arcibiskupa olomuckého — k nebeským končinám. —

V archivu Jednoty zachovalo se 70 dopisů Stojanových. Jsou psány ch v a t n ě, bez závažnějšího obsahu. Pověstiště různá sdělení, výsledky vyjednávání, porad, poděkování, prosba o programy sjezdu velehradského a p. Důležitější věci vyřizoval i zde Stojan osobně, buď sám dojížděje, nebo povolávaje bohoslovce k sobě. Většina listů je bez data. Proto poznamenal k nim archivář jistě s povzdechem: „Diplomatika“ listů Stojanových je tvrdý oříšek. Předně emancipoval se pisatel teniř úplně od datování. Kromě toho mnoho dopisů je krátkých a stereotypních (o písmu nečitelném ani nemluvě). V takových dopisech je ovšem těžko najít nějakých „opěrných bodů“. — Možno sem tam najít ten opěrný bod; ovšem má takové datování mnoho obdobného s egyptologickým datováním. (Srov. tak asi r. 5000—2000 př. Kr.). — „Tak tedy ty dopisy vypadají. Většina z nich byla už napsána „V Brně na sněmě“ nebo „Za vřavy na předsednickém stole ve Vídni v parlamentě“, jak pisatel sám občas poznačil: „jsemť při perman. výboře“ — lépe řečeno: jak hlásá úřední formát listu sám s nadpisem: „Abgeordnetenhaus“ nebo „Zemský dům v Brně“. Mnohokrát začíná dopis slovy „Na kvap!“, přece však nepostrádá nikdy uctivého oslovení: „Laudetur! Ctihodný Pane!“ nebo „Carissime! Optime!“, jakož i pozorného adresování: „Ctihodnému Pánu, Pánu . . .“ a Stojanovské závěrečné formule: „ . . . s přáním všeho dobrého na Pánu Bohu na přimluvu Matky Boží sv. C. M!“ Jsou ovšem i jiné závěry: Fausta cuncta a Deo opt. — Adjutorium všeho dob. na P. B. — Angelicum comitatum! — V.šeho) d.(obrého) n(a) P. B. . . . Interc. B. M. V. — Felix Alleluja! —

Z pohlednic nejčastěji posílány byly ze sv. H o s t ý n a. Dopisy i pohlednice a koresp. listky psány též někdy c i z í rukou (někde:

A. Jašek, tajemník Akademie velehradské), opraveny, doplněny a podepsány Stojanem. Zřídka psány tužkou. —

Z korespondence je patrný způsob chvatného života Stojanova, program zamluvený už mnoho dní dopředu, zvláštní srdečnost, upřímnost, pozornost (nikomu nezůstal pocit dlužen), zejména vděčnost, pokorná vděčnost. Vizme: „... která je Vaše adresa po středě budoucí?“ (Ve svátky velkonoční totiž.) „Račtež laskavě přijeti na poradu na Velehrad. Vyjedte z Ol. o té hod., o půl 4. asi jsme v Uh. Hrad.“ „Proti prodlouž. akademie nic se nenamítá (chvatí!)“ „Pošlete adresu na prázdniny.“ „Prosím Vás, byste ráčil mně vyprositi adresy akademiků, jež možno pozvati na exercicie.“ A ta nelíčená vděčnost! Na př.: „Rád bych se poděkoval ppt. bohoslovcům za účast při investituře. Komu to napsat?“ (Invest. myslí snad install. proboštskou 1908.) „Za tak srdečné blahopřání uctivě a srdečně děkuji . . . probošt, poslanec, Kroměříž.“ „Blahopřeji Vám k Vašemu zvolení.“ „Jste-li „Al“ (fojs) blahopřeji!“ „Slavná Literární Jednoto! Za mile mne překvapující dar — almanach mariánský z upřímného srdce vzdávám díky vroucí, vroucím „Pán Bůh zaplať!“ . . . vděčně oddaný.“ „Za blahopřání srdečně děkuji a navzájem přeji náplň dober pozemských i neb. na milém P. B.“ „Po přednosti Vás prosím, abyste ráčil poděkovati . . . „Zaplať a nahraď Bůh!“ — Jako kooperátor příborský děkuje „ctihodné Sušilovce“ za blahopřání, „kterým byl poctěn“; otvírá při tom srdce díkem oplývající: „Všemohoucí Pán na přimluvu Matičky Boží, Sv. Cyrilla a Methoda žehnejž měrou mnohonásobnou snahám Vaším.“ — (25./7. 1880.) —

Při jednom blahopřání se dal Stojan unésti tak, že zaslal bohoslovcům otcovský, ohnivý dopis, který vychovával, vychovává a bude vychovávat: „Děkuji Vám . . . z té duše, z toho srdce za vzácné a milé blahopřání ku mé volbě. „Pán Bůh zaplať!“ za všechno. Dejž mně Pán Bůh, abych mohl splniti, co mně uloženo.“ (Zvolen do říš. rady za poslance.) „Dejž i Vám P. Bůh, abyste si mohli hodně mnoho nashromáždiť posilivních vědomostí, posvátného ohně pro vše dobré a šlechetné Bohu ku cti, církvi a vlasti ku ozdobě. — My všichni, co jsme na kolbišti, jiného přání nemáme, než abychom ozbrojeni byli všemi duchovními zbraněmi. Není to žertem miřeno, díme-li, že bychom milerádi se vrátili do semináře a zde s neúnavnou pílí se všemu věnovali.

Všemohoucí Pán Bůh Vás na přimluvu Matky Boží, sv. Cyrilla a Methoda žehnej a zachovej!

Vděčně oddaný

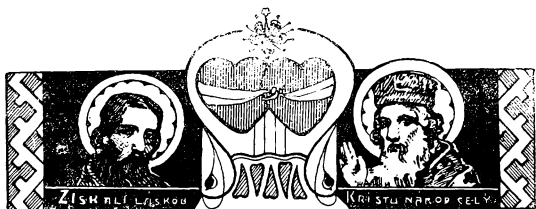
27./3. 1901.

Dr. Ant. Cyr. Stojan,

poslanec ve Vídni v parlamentě
aneb v Dražovicích, p. N. Rousinov.

Rád — velmi rád — vyhovím přání Vašemu! (Pokrač.)

CYRILOMETODĚJSKÁ HLÍDKA.

PŘÍPRAVY ŘECKO - KAT. CÍRKVE VE VÝCHODNÍ HALIČI K SJEDNOCENÍ VŠECH SLOVANŮ V JEDNU KATOLICKOU CÍRKEV.

Otázka sjednocení Slovanů budí dnes zájem celého katolického světa. Ovšem v první řadě leží na srdci slovanských katol. národů. Všichni řadí se pod jeden prapor připravující se jak theoreticky tak prakticky k posvátnému dílu. Velmi vážný úkol připadá řecko-kať. církvi ve vých. Haliči, která jak po stránce nacionální tak náboženské jeví největší podobnosti s nesjednocenými Rusy a Ukrajinci na vzdáleném východě. Této důležitosti plně je si vědom J. M. p. arcibiskup Šepťyckí. Ačkoliv je vážně chorav, vyvíjí neúnavnou činnost unionistickou. Jeho cesty do Belgie, Francie i Itálie vzbudily veliký zájem mezi emigranty jak ruskými tak ukrajinskými. Sám náleží do řádu Baziliánů, jež morálně podporuje; tiho připravují všemožně půdu unionismu. Cílem jejich je vychovávat mládež a vypěstít v ní pravého ducha apoštolského, toužícího po spojení. Vydržují misijní institut sv. Josafaťa-mučedníka. Na svých misích neustále zdůrazňují význam a úctu sv. Josafaťa jakožto patrona a mučedníka unie. Práce Baziliánů na Ukrajině měla veliký význam v řecko-kať. církvi v XVII. a XVIII. věku; později potlačil ji ruský imperialismus, avšak je naděje, že opět se rozvine v plné síle, jakmile se urovnají styky mezi Ruskem a Polskem. Lvov — centrum východní Haliče — je semeništěm unionistické literatury učených theologů. V kněžském semináři lvovském studují jinoši z pravoslavné Volyně, někteří cizinci-katolíci, kteří chtějí přijati východní obřad a pracovali v unii. Kláštery Redemptoristů, založené po světové válce arcibiskupem Šepťyckim, velmi rozkvétají a vzbuzují oprávněné naděje do budoucnosti. — Zdálo se nedávno, že rozkvět řeck.-kať. církve ochromí zavedení závazného celibátu v kněžských seminářích biskupy z Přemyšlu a Stanislavova. Vždyť bylo skoro nemožným vykořeniti dlouhou tradici uzákoněný zvyk, jenž se vžil do tamějšího lidu. Nastala nedorozumění jak mezi laiky tak i mezi kněžími, kteří nepřáli celibátu. Ale sv. Josafat pomohl biskupům v tak důležitém díle. Všichni boho-

slovci, kteří vystoupili ze semináře jsouce přemluveni lidem, se opět vrátili. Nabyli přesvědčení, že i kněz musí býti více obětavým, stáli se dle vzoru Kristova a apoštolů lidu vším. Idea celibátu, úplného sebeobětování Bohu a lidu přinese větší požehnání kléru i lidu a dá Bůh, že svou milostí vzbudí v duších mnohých touhu zasvětili se a pracovati po celý život na poli unie. Přípravy již začínají a není daleka doba, kdy kypící jaro shromáždí dělníky na této zanedbané vinici Páně. Nezapomínejme zvláště volati o pomoc s hůry a prosme Pána Boha, aby poslal na přímluvu sv. Josafata mnoho pracovníků, neboť žeň jest mnohá a dělníků málo. Mučedníku unie, sv. Josafate, pros Boha za sjednocení Slovanů!

Příspěvek poslal budoucí řec.-katol. misionář.

SLOVANSKÁ HLÍDKA.

HLADNIK JANCZ:

LJUBLJANA.

Kaj počnemo mi ljubljanski bogoslovci? Jasno in določno sliko o našem notranjem delovanju bo precej težko podati. Če si kdo predstavlja stari način društvenega življenja kot edino pravi, potem bo nad nami kar z glavo zmajal. Množica odsekov, kot so bili v navadi pred leti, pri nas bolj in bolj gine. Apologetični, socialni, literarni krožki so že zgolj zgodovinsko dejstvo in tako obstaja tu „Cirilsko društvo“ kot dodobra oklešččen štor. Krepko deluje med nami le še orelovski odsek; tudi petje v hiši ni več na oni stopnji kot bi moralo biti. Temu pa nismo krivi toliko mi, kot naša legislativa. Našim pevcem in muzikom so letos nataknili vojaške plašče in tako morajo piskati skozi komis, mesto na razna pihalo. Le tamburica se tu pa tam še oglasi na „kapilju“. Sicer pa bo v sredi februarja tudi ta vojaška pesem zanje končana in bomo zopet lahko skupno zarajali.

Poleg abstinenškega krožka in Ceciljanskega (pevskega), ki sta edina ostanka iz prošlosti, obstoja sedaj še eden, nov; to je dopisni krožek, ki je podedoval menda še največ po onih, ki so bili likvidirani. Nastal je iz prave potrebe. Naše časopisje, ki nosi naslov „katoliško“ se je od pojma, ki ga ta beseda znači, prav zelo oddalilo. Nič drugega ni slišati iz njega kot garjevo politično neslanost. Zato se je prav v živi potrebi začelo med bogoslovci zanimanje, kako temu odpomoči. Jasno je, da v čisto politične liste ni vrivati kakih pobožnjaških člankov, zato smo to zadevo uredili na ta način, da se uvaja katoliška misel le v obliki poročil iz katoliškega sveta. Odsek ima dvojen namen: z ene strani dati katfisku bolj katoliški značaj, z druge pa zbuditi v bogoslovcih zanimanje za versko življenje po svetu in jih ljudi vzgojiti za sotrudnike naših listov. Viri iz katerih poročila zajemamo so mnogobrojni. Kdor bi menil, da ni v nas smisla za resno delo, naj vstopi kar v našo čitalnico. Dva francoska dnevnikar, en laški, revij pa iz vseh strok in vseh jezikih. Sploh je zanimanje za moderne jezike zelo

živahno. — Zal moram priznati, da stoji čitelnica le preveč prazna.

Vprašanje s katerim se v bogoslovju zelo pridno ukvarjamo je odnos teologov nasproti akademikom. Med temi se je namreč pričelo neko novo gibanje, ki stoji brez dvoma močno pod vplivom nemških individualistov. V vsem javlja malo preveč subjektivizma, a pokret sam kot tak si je postavil mravnost čudovito idealen program: vse naj prešine prava ljubezen do Boga. Sploh je gibanju ideal sv. Frančišek Asiški. Glasilo gibanja je „Križ na gori“. Nekateri članki so mestoma kar preveč ekstremni in zlasti občuten pa je v gibanju odpor proti sholastični teologiji, ki je gotovo v nekih mejah opravičen, ker sam dokaz vere resnikomur ne da; a zato še ni nihče opravičen vse racionalno utemeljevanje verskih resnic kar a priori odklanjati. To nesoglasje v pojmovanju razmerja med čustvom in razumom še pogloblja oni prepad, ki že itak zija v našem medsebojnem razmerju vsled podcenjevanja „lemenatarja“ kot manj vrednega bilja od strani akademikov. Seveda ni treba misliti, da gledajo sedaj nas bogoslovce vsi zunanji akademiki tako odstrani. Nasprotno! Nekaj je takih, ki z gibanje res skušajo živeti in ti so z nami v dobrih odnošajih, a gorki so nam oni, kateri se drže gibanje le na periferiji in se bolj navdušnejo za njegove izrasitke, kot za jedro pokreta. Sploh pa je še vse to bolj v povojih in bo šele čez čas pokazalo svojo pravo barvo.

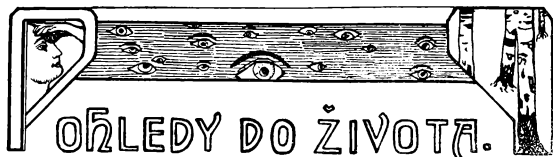
Zadeva, ki je bila več kot eno leto zelo aktualna a je sedaj do-
dobra zaspala, je „teološka liga“, ki naj bi stnila v enolni falangi vse katoliške jugoslovanske teologe. Iniciativa je izšla iz naših krogov in tukaj je bil izbran tudi pripravljalni odbor. 8. dec. se je imelo izvršiti ustanovno posvetovanje v Zagrebu in tedaj je prišlo do nesoglasja. Nekateri bogoslovci pod vodstvom nadbiskupa v Sarajevu Šariča in djakovskega škofa Akšamoviča se zavzemajo za „italjanski“ način organizacije, mi drugi pa za „nemškega“. Prvi način imenovan „kat. akcija“ vero skuša umakniti iz politike, vse organizacije pa koncentrirati strogo v rokah duhovščine, drugi način „pokret“ pa hoče kat. načela izvesti preko vseh političnih interesov, v organizaciji pa zelo povdarja pomen laičnih sodelavcev. Duhovnik naj bo le inspirator, ne pa že samo zato, ker je duhovnik, tudi predsednik. Med zastopniki tedaj ni prišlo do soglasja in sedaj „liga“ enostavno spi.

S tem bi bilo naše notranje delovanje v glavnem podano. Da ni te delavnosti več, je med vsemi vzroki gotovo največji ta, ker nimamo dovolj časa. Bogoslovki študij zahteva od nas toliko da jih mnogo preko njega sploh ne pride. — Prav sedaj le smo v težkih dneh kolokvijev in zato so te vrite tudi s tolika naglico spisane. — Malo, pravim, je onih, ki dobe kaj časa za druga vprašanja in še ti se navadno zgube v svojih zasebnih strokah, tako da za delo v organizaciji le malo moči preostane.

Bratski pozdrav v imenu vseh tovarisev!

Ljubljana, 29. jan. 1926.

BRATRŘÍM SLOVÁKŮM NA UVAŽENOU.

Článeček „O nás — pre nás“, uveřejněný v 2. čísle Musea, neměl žádné odezvy v řadách, pro něž byl psán. Mysleli jsme, že jen náš hlas, zvoucí již několik let bratry Slováky k spolupráci, zaznívá na prázdno. A zatím i vřelá slova slovenského bohoslovce vybízející své rodáky k užšímu styku s námi, zapadla bez ohlasu, bez ozvěny . . .

Jak nás to bolí, že dříve se dočkáváme odpovědi od Slovanů, žijících daleko za hranicemi našeho státu (dokladem jest Slovanská hlídka v Museu a svědectví by mohla podat naše korespondence), avšak s bohoslovci Slováky není možno navázati vřelejších styků a pohnouti je, aby přispívali do Musea. Naše korespondence se Slovenskem (zejména od převratu) bude pro vždy závažným svědectvím, s jakým úsilím jsme pracovali o vzájemné dorozumění. Snažili jsme se navázati se Slovenskem styky co nejužší, abychom se přimknuli k sobě, když nás bohoslovců českých a slovenských jest tak málo, abychom se navzájem blíže poznali, posílili a povzbudili. Pokud bylo v naší moci, učinili jsme ústupky, zvali, psali, povzbuzovali, snažice se zbořit i imaginární hradby, jež stály a dosud stojí v mysli mnohých na hranicích Moravy a Slovenska. Nikdo neviděl těch hradeb aokud oba kmeny úpěly pod cizí nadvládou, tehdy vzájemná láska směle bořila překážky, jež mezi ně stavěla cizí moc.

A dnes? Myslí se táhnou hořké vzpomínky na nezdařené pokusy, marnou dosud námahu. „Napsali bychom, ale nemůžeme psát do Musea, protože podle usnesení banskobystrického sjezdu U. S. K. Š. všechno prispievane (s úředním schválením spolkov) do časopisov U. Čs. K. S. je zakázané“, tak nám odpovídá jeden slovenský přítel-bohoslovec. Nesmí tedy slov. bohoslovci přispívat do Musea, protože je vydávají bohoslovci organizovaní v U. Čs. K. S. . . .

Proč toto usnesení? Či jsme my bohoslovci ať již čeští neb moravští něco zlého vám učinili, Slováci? Má to být odměna za to, že vás máme rádi, že s láskou a bratrským srdcem vítáme mezi sebou každého slovenského bohoslovce — ať již na posv. Velehradě, neb vojáka-bohoslovce v semináři? Můžeme snad za ty, kteří vám a vaší drahé slovenštině činili příkoří, netrpěli jsme i my, naši rodičové a bratři od těchže lidí na našich školách, úřadech, povolání za to, že jsme zůstali katolíky? Nebylo by spravedlivé a tím méně křesťanské tak smýšleti o nás. Vime, křivda bolí . . ., ale nemůže řídit člověk své jednání jen srdcem, ale i rozumem.

Chápeme vás . . ., ale není možno, aby dosavadní chladný poměr mezi námi dále trval. Podáváme vám opět bratrskou pravici — bez jakýchkoliv zisťných úmyslů — nemajíce většího přání, než aby byla tak příjata, jak ochotně jest nabízena. Odmítnete opět? . . ., Pamatujte, že slovanských bohoslovců v naší republice jest jen tak malá hrstka . . ., a máme žítí vedle sebe jako

cizinci? Nepřátele naše dovede sjednotit zášť a nenávist proti církvi v jeden šik nemohla by nás zase pojit láska Kristova?

Z Velehradu, slovanského Sionu, rozsévají sv. bratři Cyril a Metoděj směr Božské Pravdy a Lásky oběma našim národům a zachránit je tak od záhuby. K Velehradu upírali své naděje naši předkové v dobách zlých, tam putovali i Slovinci, aby načerpali síly, útěchy, posily; ke hrobu sv. Metoděje konali své pouti bohoslovci čeští i slovenští (na př. v jubilejním roce 1863 při příležitosti schůzky bohoslovců českoslovanských sloužil novokněz Štefan Petrik, kaplan v Senici, slavnou mši sv.). — Nedalo by se uskutečnit, aby pouti bohoslovců na Velehradě, jež již dlouho pravidelně se konají, se staly poutěmi všech slovanských bohoslovců naší republiky? U hrobu sv. Metoděje a tatíčka Stojana bychom se mohli každoročně o prázdninách sejít, poděkovat P. Bohu za všechny milosti a dary a vyprosit si nových, navzájem se poznat, pohovořit si, ruku stisknouti. Tam padly by jistě různé předsudky a mylné názory a uskutečnilo se vzájemné sbratření k práci na poli nábožensko-národním.

Bratři Slovinci, uvažujte o těchto slovech a promluvte.

—oř—

DO SERAFÍNSKÉHO ROKU.

Vstoupili jsme právě do nového roku, který možno právem nazvati rokem serafínským. Neboť tohoto roku budeme slaviti 700letou památku smrti velkého světce — chudáčka assiského — sv. Františka Serafínského. Celý svět chystá se na skvělé oslavy tohoto jubilea, zvláště ovšem otcina Františkova — Italic. Král Emanuel prohlásil výroční den smrti 4. říjen 1926 za národní svátek a min. před. Mussolini ve svém okružním listě všem vyslancům italským nazývá sv. Františka „největším mezi křesťanskými světcí“. — Byť by to bylo řečeno s nadsázkou, přece není od pravdy daleko, neboť jak praví Kybal, „poznašel se František k vrcholům křesťanského idealismu a stával se do řady největších reformátorů křesťanských.“ Osvobodiv se ode všech ohledů a závazků světských zasvětil se v úplné chudobě cele a jedině Pánu. „Nihil vellebat proprietatis habere, ut omnia posset in Deo possidere“, praví jeho životopisec. Dobrovolná chudoba přinesla mu tělesné i duševní oproštění, takže mohl tak úzce se spojit s Bohem a žít v tak čistém styku s přírodou i s lidmi. Jen duše nedotčená žádným vlivem světa mohla se tak vysoko povznést, že na hoře alvernské prosil Pána jen o tu dvojitou milost —

jak vypravují Fioretti — aby pocítila na těle svém hořká muka Spasitelova a v srdci svém jeho nezměrnou lásku. Jen duch tak svatý a prostý mohl vybízeti ptáčky: „a proto, bratříčkové moji, nebudte nevděční, ale vždycky chvalte Pána Boha!“

Jak dalek je dnešní svět duchu sv. Františka! Moderní svět klaní se modlám mamonu a rozkošnictví, jím ochotně vše obětuje a koří se jím v hluboké poníženosti. Peníze toť jediný ideál světa, aby pak úplně mohl se oddati hrubému rozkošnictví. V honbě za tímto svým „ideálem“ neleká se moderní člověk žádných překážek, ba nedbá ani lidské přirozenosti svého bližního.

Proti tomuto násilí povstává u zdeptaných odpor živý tímž dábelskými tužbami — vše ohrožující komunismus. — Kde hledati pomoci? — Jako ve st. XIII. sv. František zachránil zbohatlou církev, již různé sekty ohrožovaly, svou dobrovolnou láskou k chudobě a ji vniterně obrodil, stejně i dnešní lidstvo může jedině spasiti duch sv. Františka a návrat k františkánskému primitivismu. —

Kéž sv. František ve svém jubilejním roce přijde do dnešního pustého, mamonu zaprodaného světa, kéž uvede za bohatstvím šílený svět k jeslím v Grecciu a tam uloží jeho duši do jeslí Kristovy chudoby. Ať tam uzří tu celou bídu svého bo-

hatsví, tu žhavou kletbu dáblova mamonu; tam nechť pozná to rezměrné, nevyčerpateľné bohatství chudobných jeslíček, nechť se přesvědčí, že mamonářství je největší ponížení otroků přikovaných k této ubohé, pomíjející zemi, chudoba však je hrdou svobodou volných a plesajících dítek božích. —

Sv. Františku přijdi ve svém jubilejním roce do srdcí všech lidí a přetvoř je v pravé syny boží a dědice království božího — sv. Františku přijdi a strhni vše ke Kristu! —
—f—

BOHOSLOVEC JAKO DLAŽDIČ ULIC.

Léta se už stýkám s bohoslovci všech národů. Měřím jejich oběti pro svatě kněžství. Mohu říci, že nejvíce jich přinášejí theologové němečtí. Právě tolik jako studující jiných universitních oborů. Hrozná a nemilosrdná bída vtiskla už nejen světským akademikům, nýbrž i mnohému bohoslovcu v jemné, bílé ruce lopatu a špičák a poslala ho do dolů, v černé útroby země, aby si nezvýklou těžkou prací vydělal to nejnnutnější k uskutečnění svého životního ideálu. Pravím i d e a l u, protože bez ideálu, zdravého idealismu nikdo neužije prázdnin k dopravě uhlí, zemním pracím, čištění svinčen, štěrkování a dlaždění ulic a pod.

„Jsem z těch“, píše můj přítel, „kteří si tak zamilovali duchovní povolání, že překonávají raději tisícero obřizí, než aby volili jiný životní směr. Jsem synem chudé úředníkovy vdovy a nejstarší z šesti dětí a proto, když jsem po návratu z vojny začal studia bohoslovná, počítal jsem s naší chudobou a uskrovnával se až do krajnosti. Ale hrozné poměry dnešní jsem přece nepředvídal. Po čtvrtém semestru ztrávil jsem prázdniny v pisárně většího závodu; pátý a šestý semestr přijal jsem místo vychovatele v malém chlapeckém pensionátu ve Vratislavi. Čemu jsem se tu přiučil z praktického vychovatelství pro své budoucí kněžské působení, nedala by mi žádná theoretická kolej. Studijní čas — dva semestry — s radostí tu obětovaný, chtěl jsem nahradit o

velkých prázdninách. Sotva jsem však začal s repetitoriem, musil jsem pro výdělek aspoň odpoledne věnovat soukromému vyučování. A když drahoť znovu stoupala, s těžkým srdcem loučil jsem se se svým prázdninovým studijním plánem — a teď začíná má perioda jako dlaždič Berlinských ulic.

Otec mého přítele, kamenický mistr, ihned mi napsal lístek s tímto obsahem: „Dělník M. je v mých službách. B. H.“ Příštího rána obul jsem staré komišňáky, oblékl včera vyprané dělnické, modré kalhoty a svůj starý vojenský kabát. Cervený, proletářský šátek kolem krku jsem už nesehnal. Akademickou čtvrť před počátkem práce byl jsem na místě a čekal na své „kolegy“. Přišli právě čtvrti hodiny později, ale to už táhli za sebou vozík s náčiním a „dělovou lafetu“ s dehtem. Podal jsem hned dozorcímu nástupní lístek. Následovala otázka: „Kde jste naposled pracoval?“ „U firmy Siemens Schuckert“, odpověděl jsem hbitě. Tam jsem totiž r. 1917 za válečné pomocné služby točil deset týdnů granáty. Hned mi vykázal pole práce mezi kolejnicemi pouliční dráhy — úpravu dlažby. S ohněm horlivosti začátečníku vlastním mával jsem špičákem — „Dopadl asi třikrát a již první přestávka. Kolem mě díry projelo asi půl tuctu vozů elektrické dráhy. Pak znovu jsem zabodl v špinavé štěrbině a urval těžký cementový kus.

Je 9 hodin. Přesnídávka a příležitost k seznámení s celou skupinou dělníků, kteří obštoupili vozík, rozbíhají chléb a pijí kávu. Za dva, tři dny jsme už všichni nejlepšími kamarády. Přizpůsobil jsem se jim náležitě ve všem a získal si je zvláště svým živým zájmem o aktuální dělnické otázky a jejich starosti hospodářské. Ne bez vřelého soucitu studuji staršího, upracovaného muže z lidu, který velmi, velmi málo mluví, hltavě pojídá svůj chléb a jehož pevné, tvrdé rysy svědčí o dlouhé, těžké škole životní. Usměje-li se někdy na mé přátelské slovo, připadá mi to jako vykoupení po smutné, trapné chvíli . . .

A zase shrbení škrabeme o závod železným „paradem“ v štěrbinách

kamenných kvádrů, druhové za námi zulívají skuliny vřelým dehtem. Za plného křápotu nástrojů táže se mne pojednou beze vší spojitosti soused Harry: „Ty, kamaráde, jak je to s tím spiritismem?“ Mám tedy k němu při práci, v sehnuté poloze, přednášku o spiritismu, hypnose a sugesci, které naslouchá jako dítě pohádek; a pak zavzdychne: „Ach, to musí být přece krásné, je-li člověk vzdělaný, Aspoň nemusí věřit všemu, co mu nabulíkují druzí.“ Potom spolu vaříme dehet a lejeme z konvic do vyškrabaných spár.

V jiné dny v jiné zas skupině odstraňuji po celé hodiny ostrým kladivem starý, tvrdý dehtový povlak za drobného, studeného deště. Kolem jedou auta a kočáry a za nimi letí tlumená i hlasitá slova hněvu, trdní nenávisti a bolesti nad vlastním údělem. A přece nejsou v jádru ti moji druhové zlí. Klidně a vlídně jim domlouvám. Což nestojím tu v nečase a špíně právě tak jako oni. A přece pohled na „šťastnější“ okolí neroznlití ani jiskřičky záslí v mém srdci. Upozorňuji na poměr náš k Bohu a Božímu Synu, Králi chudoby. Ve smyslu evangelia a blahoslavenství zahřívám jejich srdce. Můj soused Harry uznává, že lidská záslí je cosi zlého, nedůstojného člověka. V jeho duši vešla Boží láska. Na jednou divný úsměv přelétne jeho tváří, strhne s kabátu červenou pásku a spálí ji v dehtové konvici. A jeho slova: „Já nevím, jak bych to měl říci, ale jsem opravdu takovou hroubou, nedokonalou nestvůrou — — Bože, to křesťanství, to je síla, naděje — — prosím tě, kamaráde, piš mi potom z Vratislavě...“ Můj Harry — anima naturaliter christiana — které se zas po čase dotkla milost ..

Oč bohatší jsem byl v tyto prázdniny! Jděte však sami mezi ně — své přátele, v dělnické bluze a zachraňujte, co ještě zachránit lze!“

Ferd. K. Rones.

KATOLICKÉ SPOLKY.

Debatuje se o nich velmi živě. Jsou nutny, či zbytečny, brzdní činnost kněze či konají své poslání, má se jim kněz věnovat či vynaložit své úsilí na jiném užitečnějším oboru

pastorace? — Abychom o nich mohli mluvit z praxe a činit vážné konkluse, na to jsme přece dosud málo zkušenosti, to teprve život nám dá odpověď. Přece však mnozí již jako studenti pracovali ve spolcích, stáli u kolébky mnohých jednot a sdružení a pomáhali klásti první základy, ba mnohé vděčí za svou existenci jejich práci ne na posledním místě. Tehdy ovšem se pracovalo za jiných podmínek, za bouří a nepokojů, kdy bylo opravdovou odvahou se přihlásit a pracovat v katol. spolcích. Mám na zřeteli určité případy, kdy jít řečnit na schůzi do „nepřátelské“ dědiny, znamenalo riskovat zdravou kůži. Nelze popírat, že se tehdy zase pracovalo uvnitř spolku radostněji a s větším nadšením, kdy členové měli opravdové přesvědčení a věděli, proč do spolku vstoupili; s knězem se radili, ve shodě a dorozumění; s ním pracovali. Ti dnes již stojí hodně v pozadí, ke škodě spolkového života a pole ovládli mladí, kteří chtějí více samostatnosti a z nichž mnozí hledají ve spolcích hlavně zábavu. — Spolek dle nich je instituce starající se jen o zábavy, divadla, večírky a plesy, poučné a nábož. přednášky a vůbec moment nábož. neradi vidí. Jsou ve spolku, aby se snadněji dostali z domu; dříve nebylo možno se tak snadno vytráfiti z domu, dnes pod záminkou, že jest schůze, zkouška atd., získávají celý večer, a různé ty zkoušky a zasedání se protáhnou hodně dlouho do noci. Že časný styk mládeže obojího pohlaví není jí ku prospěchu, netřeba podotýkat.

A to mnohého studenta-bohoslovce, který spolek buďoval, naplňuje hořkostí a bolem, když vidí, že vše jest stejné jako v jiných neutrálních a bezvěreckých spolcích. Rozmrzelost nad marnou prací jde tak daleko, že pro budoucnost si umiňuje abstinenci od spolkové činnosti, hodlaje hledat jiné cesty k duši mládeže. — Nelze upříti, že takové stesky jsou leckdy oprávněné! A však máme vždy na zřeteli, že pracujeme mezi lidmi a že se nestanou všichni dokonalými. Spolky jsou nutné v dnešní době, kdy jest mládež jinde zaplavována otravným fiskem, naváděna špatným příkladem, a ne-

chceme-li, aby bylo ještě hůře, není jiné pomoci než aby vedl spolky ve své farnosti kněz a snažil se v ně vnést ducha křesťanského.

—oř.—

PLAKÁTY.

Večerní soumrak obestřel svým pláštěm město. V záři pouličních světél dále však proudí život ve chvatném tempu. V tomto chvatu, který nezná oddechu, zastavení, s drzou vřravostí upozorňují na sebe a nůlí k zastavení reklamní tabule s celou pestrostí lákajících plakátů. Zelené, ohnivě rudé, červené, bílé a Bůh ví jaké možné a nemožné kombinace barevné, vřravě se plíží do oka kolemjdoucích. Také jejich mluva je různá, velmi různá, obsahující mnoho jedu, který se snaží vsříknouti do duší těch, které přivábila jejich kramářská křiklavost.

Ta ošklivost barev, všechen ten hnusný nevkus umělecký, ta dráždivá a špatná mluva těchto výkřičníků nároží zaráží a zraňuje duši jemnou a ušlechtilou, jež se povznese nad obyčejný průměr denního života.

Sílená touha po zábavě, po hrubých požitcích tělesných, rozkoš v různých neslušných a nevkusných nabídkách, vše to z nich číší a vane dechem morovým. Snadno svádějí svou svůdnou mluvou a čím drzejší, tím více vábí, tím větší pozornosti se těší.

Mnoho lidí je čte, mnoho přejde kolem docela klidně, bez rozčilení, jako kolem něčeho co nestojí za povšimnutí. Ci snad otupěla jejich duše docela? Žádný záchráně odporu se neozve proti všemu tomu papírovému hnusu?

Vždyť není možno, by duše citlivá, jejíž struny nalahdny jsou na něžnější akordy, bolestně nepocítovala onoho skřeku a hnusného vábení. Všude je pronásledována onou disonanční hudbou i v tichém zátiší parku, kam se uštvána utíká, šklebí na ni svou ošklivou tvář ze zdí, plotů a stromů.

Blázne, pošetilče, proč odpíráš a nechceš pochopiti naši mluvu. Vždyť dnes není třeba hrdinů v sebezáporu; pojď, pobav se dle své chuti a přirozeného sklonu, jak my tě vy-

bízíme. Jen poslechni a nemeškej, nekaz si mládí. Tak to zní ze všech stran v různých nepřijemných akordech a toninách.

Nechce rozuměti takové zhoubné mluvě člověk, jenž prahne po vyšších krásách a proto zděšeně prchá, by neslyšel chechtotu, jenž ho provází. Odmítnutá hrubost ze sladké svůdnosti přechází v drzou zášť a posměch. Bolno je mu a pravou mukou jíti okolo reklamních tabulí. Vyhybá se jim a jde-li kolem, vždy se sklpeným okem, bolestně uražený ve své šlechetnosti posměchem a nilovou onoho papírového smetí. Ještě když se vzdaluje, zní v uších odporný chechtot, který má v sobě cosi dábelského.

Snad dábel to mluví z těchto plakátů? — Kdož ví? — — Možná.

—na.

ŽIVOT VENKOVA.

Zmizela skoro již úplně idyla venkova, vážného, patriarchálního venkova. Začalo to už dávno před válkou, zvláště na blízku měst, kdy chudší lid, lákán lepším výdělkem v továrnách, odcházel do měst, aby s větší mzdou pil i zkázu těla a duše. A kde přece se tento klid venkova udržel, rozbit byl po válce novinami, na venkově žijící inteligencí, organizacemi, spolky, schůzemi. Taková volební doba dovede rozbourit vlny i na malých zapadlých vsích, že by člověk ani nevěřil. A i když se rozbouřené vlny volební uklidní, přece zůstává odcizení lidí denním životem navzájem spiatých, to přátelství starých a mládeže není takové, jako kdysi bývalo; a tím trpí celý ráz venkova, zvyky, mrav i lidová kultura. Tak si ještě jako ve snách pamatují, jak v neděli odpoledne a z večera neb po práci zpívala mládež krásné lidové písně, tak tklivé — i veselé . . . Tyto se dědily z generace na generaci, vznikaly i nové, tryskající z duše a náklady lidu. Kolik žertů a veselých „kousků“ navvyáděla mládež svorná, při sobě stojící a mlčící jako hrob, když přísný hospodář pátral po „nezbedné

chase“. V zimě scházeli se při dračkách, přástkách mladí i staří, vykládalo se, všichni žili víc jako jedna rodina . . . A vzpomínám i na náš malý kostelíček, kolik pěkných výšivek opatřila děvčata ke službám Božím! Samy si sehnaly od dobrých lidí nějaký peníz, sešly se za dlouhých zimních večerů a vyšivaly pěkné věci. A jak je to i těšilo, že velebný pán má při mši sv. ornát, který jejich pilné ruce vyšily. S pýchou mi o tom vyprávěl stáříčkový náš kostelník, doprovázejce každý kus kostelních parament dlouhým výkladem. — Po

válce nepřibýlo nic . . . I ty zpěvy již neznějí, ani jich už neznají, jen někdy v podvečer ojedinele je slyším od starších. Svornost a láska odešly. Není jednotného tmele, který by spojoval lidi různých povah a zájmů. Podařilo se nepřátelům rozleptat pevnou pásku víry, spojující všechny v jednu křesť. rodinu — a odešla proto i láska a svornost. Jak bolí nás to, syny venkova. Kéž podaří se opět uvéstí všechen lid ke zdroji opravdové lásky a štěstí, jehož marně hledá v černé hroudě, lesku zlata, ve stranicích bojích —oř—

NOVÉ KNIHY.

TH. DR. FRANTIŠEK REYL:
SOCIOLOGIE V POLITICE.

Tiskem a nákladem čs. akciové tiskárny v Praze 1924 (na obálce 1925). Str. 420. Cena 36 Kč.

Dnešní lidstvo se snaží rozřešiti sociální otázku, v níž za našich poměrů je velmi těžko se orientovati bez vůdce. Otázky životní jsou tak spleťtí, že člověk bez znalosti odborných vědomostí theologických neví, kterou cestou jíti. S Bohem či bez Boha? Svědomí se v člověku probudí a on hledá — běže do rukou knihu a nalézá to, co měl ztratiti — životní názor. Proto je vděčný tomu, kdo poradí o knize, v níž se může orientovati. K tomu jistě velmi poslouží kniha p. preláta Reyla.

Autor dělí své dílo na tři knihy, které činí mezi sebou harmonický celek.

První kniha nadepsaná „Úvod do sociologie“, jedná o vědě, jejím rozdělení a o filosofii. Od přírodní filosofie přistupuje k filosofii společnosti, k sociologii a hned udává její předmět a hlavní zdroje. Aby si čtenář uvědomil, na jakém podkladě stojí sociologie křesťanská, probírá proto autor historický vývoj studia společenské vědy. Rozdíl je patrný. Moderní sociologie evoluční snaží se postihnouti všeobecných zásad, spravujících trvání a vývoj společ-

nosti metodou indukční, kdežto křesťanská sociologie používá metody dedukční, čímž jsou dány společnosní správné směrnice.

Druhá kniha „Člověk — jedinec“ probírá síly sociálního vývoje. Pohanský universalismus znehodnocoval individuum, moderní individualismus je přeceňuje, proto jediné křesťanská společnost dovedla a dovede hodnotu individua náležitě oceniti. Individuum má v Bohu svůj konečný cíl, proto má jistá práva a povinnosti, především žiti tak, aby došlo k vyčtenému cíli. Velice zajímavá, poutavá a povzbuzující je třetí (kulturní prostředí), čtvrtá (společnost) a pátá (nadpřirodní činitel v sociálním dějství) část. Je to snůška dokladů nedostatečnosti všech moderních vymožeností řešiti problémy individua bez uznání Prozřetelnosti.

Kniha třetí „Úprava společenských poměrů politikou“ popisuje a předpisuje úpravu společenských poměrů politikou. Sociologie nemá hranic přesně určených, tím méně politika. Nemůže proto sociolog o ní psáti jako o samostatné vědě. V této poslední knize jsou probrány hlavně dva směry: socialismus a křesťanský solidarismus.

Musíme býti zavázáni díkem p. prelátovi, že svým dílem posloužil dobré věci u nás. Rečník jí může použiti k přednáškám ve spolcích u

začátečník ve studiu sociální otázky bude dobře informován. Proto co nejvíce doporučujeme! V. A.

JINDŘICH Š. BAAR:

LŮSY.

Vydaly Československé podniky tiskařské a vydavatelské v Praze 1925. Stran 528. Cena 35 Kč.

Událost, která dala románu jméno, je spor o lůsy. Lůsy jsou partie lesů, které kdysi Lomikarem byly dány do vlastnictví sedláků, aby vrchnost jako „drobtem z bochníku chleba ukojila spravedlivý hněv sedláků.“ A i o tyto droby chtějí připravit klenečské sedláky přistěhovaní cizí farníci, kteří vytláčili domácí český živel z radnice a sami ovládli obec. Vede je purkmistr Kladívko a cajkmistr Zippner, mocnou oporu mají v amtsasesoru Hoppovi. Mluvcím sedláků je neohrožený Václav Král, pravý typ českého poctivého venkovana. Krajský komisař z Klatov Otakar z Bernkopfu přičkne lůsy po skvělé obhajobě Králově sedlákům, avšak německá obecní rada podává Hoppem obratně stylisovaný rekurs ke guberniu do Prahy, v němž stěhuje si na krajský soud, že rozsudkem příznivým sedlákům se posiluje revoluční jejich duch, a zároveň denuncuje finanč. komisaře Němce a jeho choť Boženu, kaplana Jakuba Fastra a učitelského mládence Aloise Jindřicha v Klenčí pro jejich vlasteneckou práci. Zakročením gubern. sekretáře Maxmiliána rytíře z Obentrautu donuceni byli klenečtí stížnost odvolati, a tak lůsy po dlouhých roztrpčujících sporech zůstávají v rukou sedláků...

Co činí knihu tak milou, jest živé líčení selského života s jeho radostmi a strastmi. Baar pocházel ze selského rodu, svůj chodský lid z celé duše měl rád, poznal ze zkušenosti tvrdý život lidu, z něhož vyšel, jeho povahu, dovedl proto výstižně zachytili jeho zvyky, kulturu, zdravé názory, průpovědi a životní jeho moudrost. K obdivu strhuje čtenáře pevná postava Krále, účtou naplňuje ho jeho žena Marjánka, vzor pravé křesť. matky: jediným jejím pokladem jsou její děti, které jí dají zapomenouti na hrozné krupobíjí,

které zničilo veškeru úrodu, synadědice si jde vyprosit k Matce Boží, Hanýžku vypráví na pouť dříve než jde k první muzice. — Slavnost Božího Těla kreslí tak dojemně, že slza kade se do oka při vzpomínce, co krásného dovedl kdys český lid přinést Bohu, a dnes... B. Němcová jest líčena jako národní světič. Kněžské postavy v románu (Fastr, Schneider) postrádají světlého kněž. charakteru, ba postava Schneidera hodně odpuzuje. Že Gabriel Schneider, který je tu líčen, takovým nebyl, ukazuje Dr. Josef Beran v Časop. katol. duchov. roč. 1926 str. 531. —

Matka Baarova to byla, která svému jedináčkovi vyprávěla mnoho z toho, co ve svých spisech on zaznamenal, její bohatá zkušenost byla nepřeborným pramenem, z něhož čerpal. Této „zlaté mámě“ věnoval knihu jako pomněnku na hrob, aby „památku jeho matky chudě žila, dokud lidé budou čísti listy této knihy“.

—oř—

DAVID A SAUL.

Biblický román. Napsal P. Vincenc Zapletal O. P. Přeložil P. Jiljí M. Bouz, O. P. Nákladem „Dědictví svatojanského. Stran 363. Cena 12 Kč.

Dědictví svatojanské získává si nemalou zásluhu, že vydalo v překladě tuto pěknou knihu P. V. Zapletala, našeho krajana, profesora St. Zákona na katol. universitě ve Frýburku. Dnes nechte se již Písmo sv. jako kdysi, a tím méně Starý Zákon, ač i tento skrývá v sobě nevyčerpatelné poklady Boží moudrosti a prozřetelnosti. Nuže zde autor dává čtenáři do rukou biblický román, který dovede upoutati i povrchního člověka moderní doby, aby se dověděl o tom, co by si z Bible nepřečetl. Spisovatel líčí na základě svých bohatých vědomostí exegetických, historických a topografických dvě význačné postavy z dějin israelských: Saula s jeho tragickou smrtí, a Davida, zakladatele mohutné říše israelské, od dob útlého mládí až do dobyť tvrže Jebusitů. Osud Davidův připomíná místy Josefa Egyptského: je v nelásce u svých bratří pro harfu, zpěv a verše, po-

smívají se mu do očí, když s důvěrou v Boha chce se dáti s Goliášem v boj... Po dlouholetém strastiplném pronásledování Saulem a po jeho tragické smrti jest prohlášen v Hebronu králem a nedlouho po zavraždění Išbaala podrobují se mu i severní kmeny israelské. Posledním činem Davidovým zde líčeným jest dobytí Jerusalema: tím odstraněn byl nebezpečný klín mezi kmeny israel. a osvobozena po dlouhém zajetí sestra Davidova Jemima. Spisovatel, jenž konal biblic. studia v Jerusalemě pod vedením P. Jos. Lagrange O. P. a jenž Sv. zemi procesloval a poznal, podařilo se nakresliti krásný obraz Davidův, rozvinouli před čtenářem malebné prostředí starých, dávno uplynulých dob a vzbuditi o ně živý zájem. —oř—

GABRIEL RONAJ:
BROUČEK.

Drama o třech jednáních. Nákladem J. Birnbauma v Brtnici 1925. Cena 7 Kč.

Známý náš básník pitvá v tomto dramatu mravnost t. zv. vyšších kruhů. Ila Schwiagert, představitel těchto kruhů, který sice bojí se v neřestech a neleká se žádného zločinu, přes to však zaujímá přední místo v městě a guveronii, snaží se utlumiti výčitky svědomí, které prý jest jen „omyl věků“. Není prý žádného svědomí, každý jedná fysicky nutně. Ale svědomí své potlačiti nemůže a zbývá mu proto v okamžiku, kdy odkryty jsou jeho hříchy, jediné revolver. — Pěkně je tu též líčena moderní humanita (kustos), která vyhazuje tisíce na různá musea a pod., ale pro potřeby nejubožejších členů lidské společnosti má jen nepatrné porozumění. Péči o ně ponechává inferiorní charitě (Naděžda Ivanovna). — Dramatické zpracování je pěkné. Hodí se více pro městské jeviště.

F. B.

OLDŘICH S. KOSTELECKÝ:
NA LEDĚ.

Vybrané humoresky. Svazek I. Třetí upravené vydání. Nákladem

Ignáce Hofírka v Olomouci, 1926. Cena 12.60 Kč. — Humoresky Kosteleckého jsou již drahnou řadu let známy nejen v městech, ale i na venkově a patří mezi oblíbenou četbu těch, kdož hledají trochu vyražení a rozptýlení. Dnes je těžko psát humoresky: pravý vtip a bodrý rozmar je tam, kde je opravdová radost ze života, nervosní shonový život dnešní ji zatlačuje a ucpává i prameny humoru. — Nakladatelství Hofírkovo začíná touto knihou vydávati vybrané humoresky Kosteleckého; o těch, jež tvoří sbírku „Na ledě“, možno říci, že se autorovi podařily, vložil v jejich postavy život i vtip. Čtenář upřímně se zasměje, když vidí dlouhého Kopáčka padati do hlubokého fauteuilu, tragické postavení p. faráře v letním parnu na silnici, jemuž ujede kočí Antoš, když živě si představí nešťastného Kobylku na výsledku u žárlivého p. profesora. Autor dovede spojití s veselým i vážně, jak ukazuje dojmavá scéna studentů u staříčké vdovy po p. učiteli, kterou jdou zvát studenti na ples. — Knížka, tištěná na pěkném papíře, hodí se dobře jako zábavná četba pro spolkové knihovny. —oř—

ANTONIN ŠORM:
SBORNÍK ÚCTY SV.
ANTONÍNA PADUÁN-
SKÉHO V ČESK. ZEMÍCH.

Tiskem Československé akc. tiskárny v Praze. R. 1925. Stran 136. Cena 24 Kč, p. autor (Praha, II., Národní třída 8) ji rozesílá za třetinu.

Milá a zajímavá tato publikace přináší bohaté zprávy a doklady, jak v našich zemích se projevovala úcta k sv. Ant. Paduánskému, vrstevníku sv. Ant. z Assisi, jehož jubileum slaví letos celý křesť. svět. Kniha obsahuje řadu informativních článků o památných místech, obrazech, kostelích a sochách sv. Ant. Pad. v českých zemích, vedle bohatých ilustrací v textu a mnoha krásných reprodukcí vzácných obrazů tohoto světce. Korunou díla jest pojednání Vilema Bitnara „Svatoantonínské živly v české lyrice“, v

němž jsou uloženy s mravenčí pilí sebrané stopy této úcty v čes. literatuře zároveň s bohatými ukázkami. Je psáno tak srdečně a zajímavě, že upoutá každého i povrchního čtenáře. Ve státi Památná místa zasvěcená úctě sv. Antonína Pad. přináší zprávu i o mor. poulním místě sv. Antonička v Blafnici — na Slovácku tak oblíbeném; zmiňuje se i o kapličky světcové v královopolských lesích, která stojí v nekrásnější výletní partii v okolí Brna, a nově upravená zírá v létě ze zeleně jako obrázek v pohádce. — Na konci knihy jest připojena bibliografie čes. literatury o tomto světcu. —

Nelze se diviti, že celý náklad byl za krátko téměř zcela rozebrán; těšíme se opravdu na II. díl Sborníku, který dle slibu autorova bude zahrnovati i zprávy ze Slovenska — a snad i Morava by mohla více ukázat, jaké úctě se těší tento světec u našeho lidu.

-oř-

MARIE DRTÍLKOVÁ:

DVA PŘÁTELÉ.

Nakladatelství Humana, knihtiskárna Letovice 1925, stran 54. Cena 13,50 Kč.

Přátelství jistě oblažuje a dodává sil k snášení utrpení tohoto světa, praví Sienkiewicz v románě „Křižáci“. Za podobným cílem je napsána povídka z francouzského života „Dva přátelé“, která líčí život dvou nerozlučných přátel Marcellina a Ivana. Je rozdělena na tři menší části.

Marcellin je syn bohatého rolníka, Ivan dělníkuv. V mládí se poznají a Ivan puzen vděčností k rodině Marcellinově přilne k němu bratrskou láskou. Přátelství jejich se nezmenšuje odchodem Ivanovým na vojnu a vyvrcholí při svatbě Ivana se švadlenou Pélagií, kterou i Marcellin tajně miluje.

V době německo-francouzské války oba přátelé odcházejí hájiti vlast. Společně bojují, jsou zajati a až teprve v Německu od sebe oddělení. Po čase Marcellin se vrací, běže si Pélagii za ženu, poněvadž o Ivanovi přišla zprá-

va, že zemřel. Tím se postaral o dvě Ivanovy děti.

Ivan však nebyl mrtev. Pro poliček, daný pruskému důstojníkovi, měl býti do smrti vězněn. Podaří se mu však z vězení utéci. Doma se dovidá od matky o tom co se stalo za jeho nepřítomnosti. Ivan, ač ho bolí zrada ženina, nechce kaziti Marcellinovi štěstí, odchází. Jda po staré cestě, spadne do jámy a tak končí život plný lásky k příteli.

Děj je úchvatný, těžko však je možno srovnati jej všude se skutečností. Čtenář neodloží knihy dříve, dokud nedočte. Kniha je bibliofilsky upravena a má dvoubarevný tisk.

A. V.

GIOVANNI PAPINI:

ZPOVĚDI.

Přeložil Bartoš Vlček, upravil Jar. Benda, vytiskl a vydal Fr. Obzina jako 20. svazek vlastní edice. Vyškov 1925. Str. 96.

Nedávno zesnulý překladatel podává nám z Papiniho v krásném, českém rouše výbor z dvou jeho knih lyrických prós: „100 stran poesie“ a „Sváteční dny“. V krásnou, básnickou formu odívá zde autor nejjednodušší fakta a příběhy všedního, zaprášeného života, smývá z nich tento prach všednosti, takže i ty nejprostší věci dýchají opět svěží novostí a zachvívá z nich teplý van plnosti života. Básnickovo nitro velmi citlivě a jemně reagující i na nejmenší jevy skutečnosti není schopno, aby je vnímalo obvyklým způsobem vnímání praktických lidí, nýbrž vidí vše v přerozmanitých zabarveních a tónech, jež složeny v celek, dávají krásnou souhru a souzvuk harmonického celku, jenž sice jemně, ale přece jen mocně působí na duši vnímavého čtenáře. —

Pozoruhodný je úvod, jež překladatel předeseílá dílu samému. Jest v něm zřejmá snaha snížití význam Papiniovy konverse, jakožto výsledek jeho nestálého, nedůsledného charakteru. Lká nad jeho uměleckým ú-

padkem v „Životě Kristově“, jenž je pouhá řada „výkladů k potřebě špatných kněží“, jímž „ochudil Evangelium o veškeru poesii jeho prostoty“, neboť Papini, chudý na vlastní myšlenky, „obrátil v odstavci desetkrát každé slovo Evangelia a jeho vlastního jest v tom jen tolik, že toto slo-

vo dal pokaždé do jiného pádu a jiné vazby“, zkrátka: jest to dílo „lidsky neupřímné, katolické, jak katolicismus chápají jesuité, bez jedinkého výkladu křesťanské lásky.“ — Kdo ovšem „Život Kristův“ jednou přečetl, ví, že tomu tak není.

A. F.

CIZOJAZYČNÁ LITERATURA.

P. HEINRICH LENNERZ. S. J.: NATÜRLICHE GOTTES- ERKENNTNIS.

Stellungnahme der Kirche in den letzten hundert Jahren. Verl. Herder, Freiburg im Breisgau 1926. S. 251.

Učený Jesuita P. Lennerz, profesor ve Valkenburgu, líčí nám podrobně stanovisko církve, které zaujala v posledních stoletích v jedné z nejdůležitějších otázek: lze-li Boha poznati přirozeným rozumem lidským. — Názory se různí. Jedni popírali schopnost rozumu via naturali dospěti k poznání Boha. Druzí zase vylučující veškeren prvek nadpřirozený a veškeru víru, prohlásili rozum za jediný princip veškeré vědy theologické. Mezi těmito extremy ukazovala vždy církev správnou cestu zdravého rozumu učíc Deum naturali rationis humanae lumine cognosci posse.

Autor probírá napřed věroučný spor s autoritou církevní profesora filosofie ve Strassburgu P. Evžena Bautaina (18 století). Druhý nebezpečný blud byl rationalismus a semirationalismus, jenž učil, že rozum jest normou v poznání nadpřirozeném. Proti zastáncům tohoto bludu byly vydány četné encykliky (Rehoř XVI., Pius IX.). Na sklonku 18.

stol. velmi se vzdmáhal traditionalismus, zvláště ve Francii (Bonald, Bonetty). Autor probírá podrobně nauky tohoto systému a líčí stanovisko církevní autority, zvláště koncilu Remského (1853) a koncilu v Baudoux (1856) a různých rozhodnutí biskupských. Vedle traditionalismu kveřl ontologismus. P. Rothenflue, jeden ze zastánců ontologismu, učil, že objektivita našeho poznání spočívá na bezprostředním poznání Boha „sub idea entis“. Ve Francii zastávali se tohoto směru hlavně Fabre, Brancherau, Hugonin a j., v Itálii Rosnini Gioberti. Již dekret římské kongregace (1861) odsoudil 7 thesi ontologisticakých a proti ontologismu stanovil koncil Vatikánský správnou nauku, že Bůh není předmětem bezprostředního našeho poznání. Tento koncil slavnostně prohlásil proti různým bludům velkou pravdu rozumu Deum e rebus creatis naturali rationis humanae lumine certo cognosci posse. Touž pravdu hlásali proti naukám moderní „vědy“ i poslední papežové. — Autor uvádí důležitější doklady v textu původním. Přidán jest i rejstřík jmenný.

Práce je velmi informativní, zvláště v naší době, která proti církvi vrhá hanu temna a zpátečnictví.

X.

KNIHY REDAKCI ZASLANÉ DO 1. ÚNORA:

Dědictví Svatojanské v Praze:

P. Vincenc Zapletal, O. P. David a Saul. Přeložil P. Jiljí M. Bouz O. P. Stran 363. Cena 12 Kč.

P. Alois Stork, T. J. Z duchovního života. Praha 1926. Stran 200. Cena 5 Kč. Knižečka pro ty, kdož chtějí v duch. životě prospívat, velmi cenná. Doporučujeme vřele. (Recenze příště.)

Antonín Šorm, bank. úředník v Praze:

Sborník účty sv. Antonína Paduánského v českých zemích. Seřadil a vlast. nákladem vydal Ant. Šorm. Praha 1925. Stran 136. Cena 8 Kč u autora (Praha, II., Národ. tř. 8). —

Ve jménu demokracie. Vosmíkova výstava 1924. Jubilejní jesličková výstava v Praze 1923. Výstava ikonografie a bibliografie Mariánského sloupu v Praze uspořádná Lidovou Akademií. (Darem bohoslovecké knihovně.)

Českomoravské podniky tiskařské a vydavatelské v Praze:

Jindřich Š. Baar: Lusy. II. vyd. Praha 1925. Stran 528. Cena neváz. 35 Kč, váz. 48 Kč.

Nakladatelství Československé akciové tiskárny v Praze, II. Panská ulice č. 1:

Dr. Josef Novotný: Věda a víra. Populárně-vzděl. knihovna, sv. VI. R. 1925. Stran 192, cena 10 Kč. (Recenze příště.)

Dr. Alfred Fuchs: Náboženství a politika. Pop.-vzděl. knih., sv. V., stran 24, cena 250 Kč.

Družstvo Vlast, Praha, II., Žitná ul. 26:

Obrana víry. Roč. XIX., čís. 1—2. Vstal Ježíš Kristus z mrtvých? Napsal Jaroslav Dlouhý, str. 76, cena 350 Kč. Apologetický tento spisek pojednává o fundamentálním dogmatu křesťanství, o zmrtvýchstání Páně. Spisovatel dokazuje, že Kristus skutečně zemřel a zase spojil duši s tělem, a vyvrací námitky proti. — Doporučujeme.

Sborník historického kroužku. Redaktor Josef Hronek. Roč. XXVI., seš. 3—4. Přináší cenné a významné články: Prokop, přední písař Nového města pražského, od prof. Fr. Vacka. P. Augustin Neumann: Z francouzských relací o čes. povstání (1618—1622) s úvodní statí Jana Tenory. — Časopis jest pěkně vypraven, rozsah proli předch. roč. zvětšen.

Pro maminku. Lidová hra ze života služeb. dívky o 3 jed. Na oslavu 700letého jubilea sv. Františka Serafinského, ve prospěch útulny slepých dívek na Kampě a sirotčince sv. Františka ve Slaviňanech, napsal Loučenský. Stran 80, cena 4 Kč. Děj zpracovává námět zachovávaný 4. prikázání Božího. Hra vhodná pro naše ochot. divadla.

Nakladatelství Fr. Obziny ve Vyškově:

Giovanni Papini: Zpovědi. Přeložil Bartoš Vlček. Str. 96.

Nakladatelství Ignáce Hofírky v Olomouci:

Oldřich S. Kostelecký: Na ledě. Vybrané humoresky, svazek I., třetí upravené vydání, r. 1926. Stran 163. Cena 1260 Kč.

Cyrillo-Metodějské knihkupectví G. Francla, Praha, I., 536:

P. Klemens Minařík, O. Fr. M. Pobožnost křížové cesty. Stran 16, cena 50 hal. Tato pobožnost kříž. cesty za všeobecné potřeby křesťanstva zaslouhuje hojného rozšíření mezi našim lidem, neboť má na zřeteli důležité potřeby církve a ožehavé otázky mravní a kulturní. Prosí se v ní za sjednocení církví, obrácení bludářů a pohanů, za dobrou školu, fisk a j.

Krátké řeči duchovní a výchovné:

Homiletický měsíčník. Redakce Praha, II., Bredovská ul. č. 3. Ročník II., čís. 1., 2., 3. Vydává Fr. Svátek. Tiskem B. Stýbla v Praze. Roční předpl. 24 Kč.

ZAHRAŇIČNÍ NAKLADATELSTVÍ:

Z Jugoslavie:

Acta primi conventus pro studiis orientalibus. A. MCMXXV in urbe Iubljana celebrati. Vydała Bogoslovna Akademia v Ljubljani. Knjiga VIII. **Z němec. naklad.:** Herder & Co., Verlagsbuchhandlung Freiburg in Breisgau.

Heinrich Fennert S. J.: *Natürliche Gotteserkenntnis*. 1926.

Dr. August Reatz: *Jesus Christus*. 2. u. 3. opravené vydání. Stran 396. M. 10.50.

Hartmann Grisar S. J.: *Martin Luthers Leben und sein Werk*. S 1. obrazy. 560 stran. Freiburg 1926. M. 13, váz. v plátně M 16. (Referát přístě, **Z franc. nakladatelství:**

Abbé Charles Calippe: *L'Attitude Sociale des Catholiques français au XIXe siècle*. — Gabriel Melin: *L'Organisation de la Vie Privée*. — Mgr. Germain Breton: *Le Droit d'enseigner*. — Victor Ducaille: *La situation religieuse en France*. — François Dvorník: *Le Cercle d'Études Catholiques pour l'Union des Églises*. — Mgr. Baudrillart: *Sainte Jeanne d'Arc et la France du Midi*. — Mgr. E. Beaupin: *Sainte Jeanne d'Arc*. (Zaslal P. Aug. Neumann O. S. A.)

ČASOPISY DOCHÁZEJÍCÍ VYMĚNOU ZA „MUSEUM“:

Hlídky. (Dr. Pavel Vychodil.) Roč. XLIII., Brno.

Archa. Měsíčník pro literaturu, umění, kulturu a život. Roč. XIV. Olomouc.

Vlast. Literární měsíčník. Roč. XLIII., Praha.

Život. Myslenky o náboženství, životě, umění a politice. Roč. IX.

Rozvoj. Časopis U. S. K. S. v Bratislavě

Jitro. Časopis katol. studentsva středoškol. Roč. VIII. Praha.

Časopis katolického duchovenstva. Roč. LXVII. Praha

Hvězda. Časopis pro spolkovou práci mezi kat. mládeží. S přílohou „Dětské besídky“. Roč. VII. Brno.

Rozmach. Čtrnáctidenník pro politiku a národní kulturu. Roč. IV. Praha.

Vychovatelské listy. Časopis pro pedagogiku a filosofii. Roč. XXVI. Olomouc.

Anděl strážný. Časopis pro křesť. mládež. Roč. XLVI. Brno.

Apoštolatví sv. Cyrila a Metoděje. Roč. XVII. Olomouc.

Věstník jednoho duchovenstevských, brněnské a olomoucké. Roč. XIX. Brno.

Věstník kat. duchovenstva. Roč. XXVII. Smíchov.

Rádce duchovní. Měsíčník pro duchovní správu. Roč. 33. Praha.

Neděle v Čes. Budějovicích vychází od Nového roku nepolitický lidový nábož. vzdělávací týdeník, jehož redakci řídí známý dp. Karel Balík. Týdeník zasluhuje v našich rodinách co největšího rozšíření, neboť přináší pěkné nábož. články, výklady evangelia, poučné i zábavné statě a rozmanitost z celého světa. Vychází tak, aby v sobotu byl v rukou členů, předplatné mírné (10 Kč roč.). Doporučujeme co nejvíce! Administrace je v Čes. Budějovicích, Lannova tř. č. 652.

PAX. Časopis pro přátelé benediktinského řádu. Vydává opatství Emauzské v Praze II - 320. — Redaktor P. Marian Schaller, O. S. B. — Vychází každý druhý měsíc jako dvojsvět o 56 stranách. Předplatné na celý rok činí 18 Kč, s poštovným 20 Kč, do Ameriky 1 dolar.

Nový tento časopis bude přinášeti články liturgické, chorální, asketické, biblické, cestopisné, dějepisné, jakož i četné obrázky. Spolupracují členové všech benediktinských klášterů v republice Českoslov. (Pkrč.)

MUSEUM

o hvězdě Sumavy přes štítůžat
»za vlasti víra ~ za vlasti ctnost«
rozlet se volání ve svatý boj!

Ročník 57.

Číslo 4.

L. P. 1926.

MUSEUM

ČASOPIS KATOL. SLOVANSKÝCH BOHOSLOVCŮ.

Ročník LVII. Vychází v Brně (Alumnát) pětkrát v roce. Číslo 4.
Predplatné na 57. ročník 10 Kč pro bohoslovce a studenty,
15 Kč pro ostatní odběratele.

Povoleno biskupskou konsistorig dne 23. listopadu 1907. Čís. úč. pošt. spoř. 20.272.

Redakce i administrace v Brně, Alumnát, Autománská ul. č. 1.

OBSAH ČÍS. 4.

Jar. Cella: Pozdravení. — *Josef Zeman*: Svěcení kněžstva v prvních třech stoletích. — *Antal*: Drobty k životopisu Stojanovu. — *Jaromír Pořízek*: Prorocství o sedmadesáti výšlech Danielových. — *František Drabek*: Český Suezkan. — *Cyrlometodějská hlídka*: Alois Vařica. Význam sv. Tomáše pro unii a vliv jeho na theologii východní. — *Slovanská hlídka*: V. Magnusek: † Kardinál Mermier. — *Pohledy do života*. — *Nové knihy*.

Listárna redakce.

Všem jednotám bohoslovců v české republice: V Organizačním věstníku 5. čísla budou jak loni uveřejněny zprávy o celoroční činnosti jednotlivých jednot. Zasláno tedy všichni (i Slováci) stručné zprávy včas. (Možno též uvést v nich schůzky po 15. květnu, je-li sjednán jejich program.)

Hradec Král.: Zaslana práce bude otištěna celá v 5. čísle.

Bratry Slovany je smů, aby nezapomínali na Slovanskou hlídku.

Redakční uzávěrka 5. čísla 57. roč. je 15. května 1926.

Dary (proplatky) na Museum zaslali: J. M. Fr. Šal. Bařina, opat, univ. prof. Dr. Václav Hazuka, univ. prof. Dr. Alois Kudrnovský, univ. prof. Dr. Josef Kachník, univ. prof. Dr. Josef Hanus, univ. prof. Dr. Josef Vajs, prof. Dr. Met. Maryan, Dr. Jos. Škrabál, prof. Dr. Josef Tomšan, dp. Adámek Otto, dp. Fabiánek Josef, dp. Kopal Alois, spiritisti, dp. Sváb Jan, dp. Vincenc Bureš.

Všem příznivcům upřímně Zplát P. Břb!

Z administrace. K tomuto číslu jsou přiloženy složenky těm kdo dluží námi za letošní neb minulé ročníky. Ročník, za nějž P. T. odběratel dluží, je poznačen červeným inkoustem na šlechtu obálky vedle adresy. Prosím tedy snažně včasem P. T. odběrateli, aby složenek užil k zaplacení nedoplatků, abychom i my mohli dostati svým povinnostem vůči tiskárně a o. číslu mohli rozšířiti.

Vydává svým nakladem:

„Růžo, Buřilova“, litčen jednoty bohoslovců v Brně.

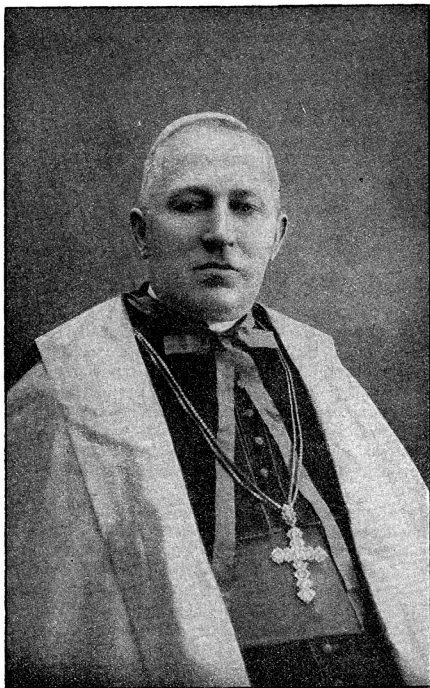
Redaktor: Jaromír Pořízek. Administrátor: Josef Melicher. — Tiskárna „Typo“ v Brně.

MUSEUM

ROČNÍK 57.

1925—26.

ČÍSLO 4.

Metropolita moravský šedesátníkem.

JAR. CELLA.

POZDRAVENÍ.

J. M. nejdp. arcib. Dr. Leop. Prečanovi k šedesátinám.

*Když mnozí ruce k prosbě zvedli
at nebe s štěstím Tebe zná,
tu syni, v kterých nevděk nedlí
svá přání prosí vzhůru vedli
v království Páně nadhvězdá . . .*

*Jim srdce tichým „Ave“ zněla
a všecko pro Tě žebrala,
víc, jako prosit neuměla
se k Tobě láskou celá chvěla
a v lásce křiku neznala . . .*

*Věř, nám že duše láskou voní,
jak z jara čerstvý hyacint . . .
a přejem: At Ti v ústret zvoní
to, oč Tvé nitro prosby roní,
— at v brzku: omnes unum sint!*

JOSEF ZEMAN:

SVĚCENÍ KNĚŽSTVA V PRVNÍCH TŘECH STOLETÍCH.

Na svěcení kněžstva v prvních dobách církve nemáme žádných větších ani významných památek. Na starých pomnicích římských zachovala se nám sice jména i s připojením hodnosti, kterou ten nebo onen zemřelý měl, ale nebylo připojeno žádné jiné vysvětení, poněvadž toho nevyžadoval nijaký zvláštní důvod. Bylo tedy přirozeno, že na hrobě kněze k jeho jménu byl připojen ještě titul „presbyter“. V oněch dobách bylo by jistě zbytečné vykládati v nápise, jak byl zemřelý vysvěcen, od koho, jaké formule snad bylo užito.

Nárobní nápisy, které nám hlásají jen jednoduché tituly kněžských hodností, jsou pro nás velmi cenné, jsou-li tyto tituly opravdové a jisté, jestliže jim skutečně odpovídaly označené jimi důstojnosti a moc. Kdybychom si vzali z té stránky na pomoc sv. Otce a církevní spisovatele, našli bychom celou knihu svědectví o zvláštní kněžské hodnosti i o tom, jak velice se liší kněžský stav od laiků; a mohli bychom tak začít již od počátku II. století.

Uvedeme zde jenom některé ukázky z nejstaršího liturgického codexu „Canones Sli Hyppoliti“, na které v theologických výkladech neběže se téměř žádného zvláštního zřetele. Je to spis, o kterém tvrdí všichni katol. kritikové a větší část kritiků protestantských, že patří do III. století, někteří jej kladou do konce století II. Spis

ten je velice důležitý, ba pro svůj liturgický charakter v některých olázkách obsahuje doklady velmi cenné, hlavně v otázce svěcení kněžstva: biskupa, kněze a diákona.

Papežové I. a II. století, od sv. Lina až po sv. Viktora, byli pohřbíváni ve Valikáně u hrobu sv. Petra: iuxta corpus beati Petri. Počínaje papežem Zefyrinem byli pochováváni až do papeže Miltiáda (314) v katakombách na Via Appia u sv. Kalista. Z této druhé série papežů musíme vyjmouti hroby sv. Kalista samého, sv. Marcellina a sv. Marcella. Tělo prvního papeže bylo hozeno do studně v Trastevere; když bylo nalezeno, pohřbeno bylo v blízkých katakombách sv. Kalepodia. Druzí dva, snad že tehdy za císaře Diokleciána bylo církvi všechno skonfiskováno, byli pohřbeni v katakombách sv. Priscilly, kde potom byl uložen i papež sv. Sylvestr.

Nejstarší náhrobní papežský nápis je epitaf papeže Anthera, jenž zemřel r. 236, když byl živ ještě jeho předchůdce papež Pontianus, který byl pro Krista odsouzen do káznice. Nápis je zachován v „kryptě papežů“ v katakombách sv. Kalista. Později byl nalezen i nápis papeže Pontiána, jenž za titulem *ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ* má ještě znamení mučednictví ΜΡ; totéž znamení je na hrobě papeže Fabiána. Bylo však vyryto v době pozdější.

Epitaf papeže Pontiána potvrzuje událost popsanou v Liber pontificalis o jeho pohřbu. Kniha vypravuje, že papež Pontianus, když byl zavezen na Sardinii, dosáhl ubitím koruny mučednické. Tělo jeho bylo převezeno od papeže Fabiána do Říma a pohřbeno v katakombách sv. Kalista. Děj je skutečně potvrzen nápisem v „kryptě papežů“.

V chronologickém pořádku přichází řada na papeže Fabiána (250). Znamý badatel v katakombách de Rossi upozoroval, že známka mučednictví tohoto papeže byla vyryta na mramor, když už hrob byl zavřen — a tedy že znamení bylo připojeno později; tento fakt vysvětlil tím, že se zde jedná o „vindicatio martyris“, t. j. o oficiální jeho uznání od církve, která dala vyřtiti monogram mučedníka až po volbě nového jeho nástupce sv. Kornelia, jenž ho zařadil do kánonu svatých. Tento výklad neupokojil všech a proto někteří kladou toto zevnější označení mučedníků do doby ještě pozdější, do století IV., V. až VII. Ale přesvědčivých důkazů nemají.

Nápis papeže Kornelia (253) je již v řeči lalinské, kdežto první nápisy jsou řecké. Jeho hrob je daleko od „krypty papežů“; snad se tak stalo z úcty matrony Luciny, která ho chtěla míti na vlastním rodinném místě; možno je také, že to byly nějaké příbuzenské vztahy, které mohl míti papež s touto rodinou.

Z nápisu papeže Lucia (255) našlo se jenom jméno *ΛΟΥΚΙΟΣ*, epitaf papeže Eutychiána (283) je téměř úplný. Naproti tomu nápis papeže Gaia (296) je poškozen a liší se od jiných epitafů svým stylem, je tam totiž zmínka o pohřbu *ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ* a přidáno je i datum.

Někteří protestanté zavrhnou papežský primát; jedním z důvodů, o něž opírají své mínění, je i ten, že na náhrobních nápisích

prvních římských papežů bývá jenom jednoduchý titul *ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ* — Opravdu nevíme, jaký jiný titul mohli bychom čísti na jejich náhrobcích. Jistě ne ten, jaký píšeme dnes — pontifex maximus — neboť každý ví, že tento titul je převzat z názvu pohanského. Již Tertulian ve III. století tituloval tak papeže Kallista při příležitosti prohlášení jednoho dekretu. Právě totiž Tertulian, že edikt ten vydal nejvyšší velekněz, biskup biskupů: pontifex scilicet maximus episcopus episcoporum ediciti. Ani nemůžeme čekat, že snad najdeme hned od počátku jiný titul papeže — „papa“. Nicméně jméno „papa“ bylo psáno na křesťanských mramorech dosti záhy, třebaže s určitostí dobu nemůžeme stanovit. Již Marcellinus za Diokleciana a později Damasus byli nazváni na náhrobních nápisech „papa“. Jméno bylo označeno zkratkou PP. Než titul „papa“ v prvních dobách byl více znamením náklonnosti a lásky k osobě papežově, než známkou papežské hodnosti. Neboť ve III. a ve IV. století se říkalo: papa meus, papa suus, papa noster. — Zbývá tedy jedinečný název „episcopus“, kterým byli nazýváni jenom římscí papežové.

Ovšem musíme uvážili, jakého to biskupství stal se papež dědicem, zda jenom částečného biskupství v městě Římě, nebo zdali se stal nejvyšším biskupem celé katolické církve. To nemůže dobře osvětliti lakonský náhrobní nápis. Zde dlužno obrátiti se k historii, k církevním spisovatelům, aby nám pověděli, jaký obsah měl tento římský episkopát. Tam najde každý dobrou odpověď. Zavírá oči před světlem historie, kdo myslí, že primát papežský závisí na názvu této hodnosti v prvních stoletích.

Abychom porovnali náhrobní tyto nápisy, pohlédneme jen do fylokaliánského katalogu, jehož první část byla psána v dobách Anthera, nejstaršího papeže, jehož náhrobní nápis se nám dochoval. Tento katalog ve své primitivní formě začínal: passus est dominus noster Jesus Christus duobus Geminis consulibus VIII. kal. apriles, et post ascensum eius beatissimus Petrus episcopatum suscepit, ex quo tempore per successionem dispositum, qui episcopus, quot annis praeuit. Následuje potom celá řada biskupů od sv. Petra až k Antherovi. Hle, jak si představoval chronista nápis *ΑΝΤΕΡΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ*! Antheros byl nástupcem „successor“ sv. Petra v biskupském úřadě, jehož se ujal Apoštol Petr bezprostředně post ascensum Domini a to nad nad celým světem.¹⁾

Jméno *ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ* nemělo od prvních dob křesťanských též obsah jeho dnes. Etymologicky znamenalo dozorce, vedoucí. U Řeků se tak nazývali pořadatelé her a zápasů. V Novém Zákoně bylo užito slova toho k označení těch, kdož předsedali každé obci církevní, a někdy těch, kdož dosáhli nejvyššího stupně kněžství;²⁾ ale proto ještě nebyl termín ustálen. Než se dnešní termíny ustálily, muselo se déle užívatí téhož názvu ve stejném smyslu. A nyní

¹⁾ De Rossi, Roma Sott II.

²⁾ Act. 20²⁸; Phiip 1⁴; I. Tim. 3²; Tit. 1⁷.

pochojíme, proč by bylo až divné, kdybychom na papežských epitafech třetího století nenašli jméno „episcopus“.

Biskupové: Existuje dosti biskupských nápisů, jež nám byly dochovány. Z nich snad nejstarší je nápis na sarkofágu sv. Sira, biskupa v Pavii. De Rossi z palaeografických důvodů tvrdil, že původní část nápisu tvoří jen jméno SVRVS; tak by pěkně odpovídal tento nápis starým nápisům lakonickým. Viděl zde totiž slavný učenec analogii s jiným nápisem, který čteme na sarkofágu pod základy basiliky sv. Petra ve Vatikáně. I na tomto nápisu je jenom jméno LINVS. Je dosti pravděpodobné, že je to jméno prvního nástupce sv. Petra.

I jiné nápisy přinášíme:

— EPISCOPVS . . . I REG. NV . . . (Kat. sv. Kalista.)

— PETRVS EPISCOPVS IN PACE XIII KL MAIA (S) (Katak. sv. Alexandra.)

Následující nápis patří jednomu biskupovi z Brescie, snad ze III. století. Na něm je opomenuto datum pohřbu, ale zaznamenána je doba různých jeho církevních hodností: Tři roky a šest měsíců byl biskupem, patnáct let byl knězem, dvanáct let exorcistou:

FL. LATINO. EPISCOPO

AN. III. M. VII. PRAESB

AN. XV. EXORC. AN. XII

Pozoruhodný je také nápis Marka Julia Eugenia, biskupa z Laodicey, jenž byl vojínem ve vojsku Maximina Dazy, odkud uprchl, aby nebyl přírucen oběťvatí bohům: Z vůle, praví nápis, Boha všemohoucího jsem se stal biskupem.³⁾

Víme, že v oněch prvních dobách byl biskup vyvolen od lidu, jako tomu bylo později i u sv. Ambrože. To ale nebylo ještě podstatou biskupské ordinace, neboť po volbě musel býti vyvolený ještě od jiného biskupa vysvěcen. Lid sám, když se modlil za toho, koho sobě vybral, říkal, že mu byl biskup dán od Boha. Než slyšme, co nám vypráví spis sv. Hyppolita v jeho kánonech.

7. Episcopus eligatur ex omni populo. Sedatus sit, sicut de illo in Apostolo scriptum est. — 8. In ea autem hebdomade, in qua ordinatur, dicat populus: „Ncs eligimus eum“. — 9. Deinde silentio facto in foto grege post *ἐξουολόγησιν*, omnes pro eo orent dicentes: „O Deus corrobora hunc quem nobis praeparasti.“ — 10. Deinde eligatur unus ex episcopis et presbyteris, qui manum capiti eius imponat et oret, dicens:

O Deus Pater Domini nostri Jesu Christi, Pater misericordiarum et Deus totius consolationis, qui habitat in altis et humilia respicit, qui novisti omnia antequam fiant; tu qui constituisti fines, cuius imperio fit ut ex Adamo perseveret genus iustum, ratione huius episcopi qui est magnus Abraham qui praelaturas et principatus constituit; respice super N., servum tuum, tribuens virtutem tuam et spiritum efficacem quem tribuisti sanctis Apostolis per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum unicum, illis qui fundaverunt Ecclesiam in omni loco ad honorem et gloriam nominis tui sancti. Quia tu cognovisti cor uniuscuiusque, concede illi ut ipse sine peccato videat populum tuum, ut mereatur pascere gregem tuum magnum sacrum. Effice etiam ut propter praestantiam illi ab omnibus invideatur, et accipe orationes eius et oblationes eius quas tibi offeret die noctuque et sint tibi

³⁾ Scaglia, notiones II.

odor suavis. Tribue etiam illi, o Domine, episcopatum et spiritum clementem et potestatem ad remittenda peccata; et tribue illi facultatem ad dissolvenda omnia vincula iniquitatis daemonum et ad sanandos omnes morbos, et contere Satanam sub pedibus eius velociter. Per Dominum nostrum Jesum Christum, per quem tibi gloria cum ipso et Spiritu Sancto in saecula saeculorum. Amen.

Jak vidno, osoba biskupa byla vyvolena od lidu a ordinace mu potom byla udělena od biskupa. Záležela v církevním ritu, v ceremoniích a v modlitbě, v níž nově zvolenému se vyprošovala moc i zvláštní milost, vlastní jeho novému vysokému úřadu i povinnosti před Bohem vůči svým svěřeným. Ptáme se, v čem záleží dnešní ordinace biskupa? — A to všechno dalo se ve vzdálenosti jednoho století od dob apoštolských!

K něž i: Podle epigrafického stylu kněz v prvních stoletích se jmenoval „presbyter“. Jméno „sacerdos“ označovalo hodnost biskupskou. Toho se užívá ještě dnes v liturgické řeči. Jméno „presbyter“ často bylo zkracováno; tak nacházíme značky: PRE., PRB., PR., *πρ.*

Ačkoliv tento titul nikoho zvlášť neoznačoval, přece vidíme, že byl dáván jako vlastní titul knězi a to každému knězi, který mohl předsedati liturgickému shromáždění. Kánony sv. Hyppolita jasně rozlišují kněze od laika. Rozdělení potom je ještě patrnější, když se praví, že diákon nemůže vykonávali všechno to, co činí presbyter. Zde jest text kněžské ordinace:

30. Si autem ordinator presbyter, omnia cum eo similiter agantur ac cum episcopo, nisi quod cathedrae non insideat. — 31. Etiam eadem oratio super eo oratur tota ut super episcopo, cum sola exceptione nominis episcopatus. — 32. Episcopus in omnibus rebus aequiparetur presbytero, excepto nomine cathedrae et ordinatione, quia potestas ordinandi ipsi non tribuitur.

Jaký potom musel býti duch, vnitřní příprava těch, kteří byli svěceni na kněze, jest vidno z toho, že se pokládali za hodny, aby byli vyznavači víry. Takoví, kteří podstoupili různá mučení za víru, li již opravdu měli ducha kněžského. Ale přes to i oni museli býti ještě posvěceni od některého biskupa:

43. Quando quis dignus est qui stet coram tribunali propter fidem et afficiatur poena propter Christum, postea autem indulgentia liber dimittitur, talis postea mereat gradum presbyteralem coram Deo, non secundum ordinationem quae fit ab episcopo; immo confessio est ordinatio eius. — 44. Quod si vero episcopus fit, ordinetur. — 45. Si quis confessione emissa tormentis laesus non est, dignus est presbyteratu; attamen ordinetur per episcopum. — 46. Si talis, cum servus alicuius esset, propter Christum cruciatus pertulit, talis similiter est presbyter gregi. — 47. Quamquam enim formam presbyteratus non acceperit, tamen spiritum presbyteratus adeptus est. Episcopus igitur omittat orationem quae ad Spiritum Sanctum pertinet.⁴⁾

Nic jasnějšího nemůžeme chtít. Mezi kněžskými náhrobními nápisy žádný není tak starý, abychom mohli z něho usouditi, že to byl snad nějaký biskup, který byl jednoduše titulován „presbyter“.

⁴⁾ Duchesne, *origines du culte chretien* p. 525.

Ale náhrobní pomníky nám vypravují i jiné zajímavé věci. Na nich totiž nacházíme někdy titul „presbyterissa (πρεσβυτερσα) a řídce ovšem i „episcopa“ nebo „episcopissa“. Podle historických důkazů jsou tak titulovány ženy těch, kteří byli vysvěceni na kněze, nebo se stali biskupy. Ježto potom manželé pro Krista se svatě rozešli, manželka se odloučila od svého muže a žila jako vdova, byvši zasvěcena jenom Bohu. „Episcopa“ se nazývala i taková matrona, jež měla syna nebo vnuka biskupem.⁵⁾

Ženy kněží žily opravdu svatě, jako ženy, které výhradně svým životem slouží Bohu a jenom málo se odlišovaly od panen (ctih. sester). Měly také zvláště určené místo v kostele, dostávaly políbení míru od matron a byly velice ctěny a váženy od všeho věřícího lidu.

Nesčetné nápisy panen, jež jsou nalezeny v katakombách i častěji narážky na krásu a vyvýšenost jejich stavu jako nevěst Ježíše Krista dokazují, jak velice již od prvních pokolení křesťanských byla ctěna ctnost andělské čistoty panenství a liliově se stkvoucí čistý život prvních křesťanek. Abychom se lépe vyslovili, přinášíme dva verše z nápisu sv. Damasa v katakombách sv. Kalista:

HIC IVVENES PVERIQVE SENES CASTIQVE NEPOTES.
QVIS MAGE VIRGINEVM PLACVIT RETINERE PVDOREM.

Přemýšlej, pochop — té krásy, mysteria čistého srdce se nikdy nenasytíš!

Arcidiákon i a diákon i: S titulem arcidiákoni, jak na pomnicích tak v historii, se setkáváme až v V. století. Tak byl označován první diákon v některé diecesi jako správce a zvláštní pomocník biskupa. Známý je nápis jednoho arcidiákona Sabina, který nacházíme v dolejší kostele sv. Vavřince v Římě: SEPVLCRVM SĀBINI ARCHIDIACONI (etc.), z něhož se dovídáme, že nejen „lectores“ a „cantores“ byli zastoupěni v choru, ale i arcidiákon i a diákon i. O tom svědčí i jiné nápisy:

— HIC LEVITARVM PRIMVS IN ORDINE VIVENS
DAVIDICI CANTOR CARMINIS ISTE FVIT. Nebo:
— DVLCIA NECTAREO PROMEBAT MELLA CANENTEM
PROFETAM CELEBRANS PLACIDO MODVLAMINE SENEM.

(Chvalořeč na diákona Redempta.)

Zde přinášíme text kánonů o ordinaci diákona:

37. Si ordinatur diaconus, observentur canones singulares et dicatur haec oratio super eum, neque tamen ad presbyteratum perlinet sed ad diaconatum, sicut famulum Dei . . . Talis revera est diaconus ille de quo Christus dixit: „Si quis mihi ministraverit honorificabit eum Pater meus.“ — 38. Episcopus autem manum imponat ei et hanc orationem dicat super eum loquens. — 39. „O Deus, pater Domini nostri Jesu Christi, rogamus te enixe ut effundas Spiritum tuum sanctum super servum tuum N. eumque praepares cum illis qui tibi serviunt secundum tuum beneplacitum sicut Stephanus, — 40. utque illi concedas vim vincendi omnem potestatem dolosi signo crucis tuae quo ipse signatur, — 41. utque concedas mores

⁵⁾ Deloche, Revue archeologique T. 1886.

sine peccato coram omnibus hominibus, doctrinamque pro multis, qua gentem copiosam in ecclesia sacra ad salutem perducatur sine ullo scandalo. — 42. Accipe omne servitium eius per D. N. J. C. per quem tibi cum Spiritu sanclo sit gloria in saecula saeculorum. Amen.⁶⁾

V tomto svěcení, které vždycky uděluje jen biskup,⁷⁾ právě jako u biskupa a kněze nacházíme vkládání rukou a dovolávání se Ducha Sv. Avšak moc, kterou zde svěcenec dostává, je zcela jiná, nežli ona kněžská,

Připomínáme, že bychom viděli na nápisích ještě titul „praepositus ecclesiae, basilicae“ etc. Takový titul patřil právě diákonu, ačkoliv najdeme i titul „presbyter praepositus“.

Subdiákon i nižší svěcení: Po diákonovi je velmi řídká zmínka o subdiákonovi, ačkoliv již sv. Cyprián jmenoval tento stav a opět jméno subdiákona se opakuje ve známém listě papeže sv. Kornelia, jak tvrdí Eusebius. Liber pontificalis praví, že papež Fabián (250) jmenoval sedm subdiákonů; ale není zde jisté, zda se mluví již o úřadě subdiákona, jenž dříve již existoval. Kánony sv. Hyppolita přizpůsobují svěcení na subdiákona svěcení na lektora a také je kladou až za toto druhé svěcení:

48. Qui constituitur *ἀναγνώστης* ornatus sit virtutibus diaconi, neque manus ei imponatur primo, sed evangelium ab episcopo ipsi porrigatur. — 49. *ὑποδιάκονος* secundum hunc ordinem . . . — 52. *ὑποδιάκονος* et *ἀναγνώστης* quando soli orant constistant in posteriore parte; *ὑποδιάκονος* autem serviat coram hominibus.

Jak patrně, praví se zde, že při svěcení na lektora nevkládají se ruce; ani zde není zmínka o nižším svěcení. Možná, že kodex je v těch místech porušen. Ale je též možno, že tehdy nižší svěcení nebylo ještě ustanoveno. Tertulián při exorcismu vykládá, že tehdy všichni věřící měli moc proti ďáblu; exorcisty první jmenují Origenes a sv. Cyprián. Pomníky se shodují s tímto daty, neboť na nich jsou zaznamenáni lektoři z II. století, exorcisti ze století III.; rovněž akolyti, kteří se jmenovali také „sequentes“, ve století III. Úřad ostiáře patřil v prvních dobách fossorům (hrobníkům). Jméno „ostiarius“ je pozdější, ale je možné, že úřad ostiáře existoval u basilik již ve IV. století. A nejen muži, nýbrž i ženy zaslávaly úřad ostiářů, aby se zachoval pořádek i tam, kde byly jenom ženy. Ostiariát na západě trvá až dodnes. Ve východní církvi však v VI. století již se o ostiářích více nemluví. Odkazujeme milé čtenáře ještě na jiné dobré prameny, kde naleznou bohatou snůšku nápisů z nižšího svěcení.⁷⁾ — Z těchto nevelkých pamálek archaeologických jsme poznali, že naše kněžská svěcení jsou tatáž jako tomu bylo v prvních dobách, v dobách apoštolských. Církev sv. je bedlivou strážkyní všech pravd náboženských!

⁶⁾ Duchesne, loc. cit.

⁷⁾ J. M. Dr. A. Podlaha — Archaeologia christiana (Tumpach), K. II. d. III. Š. 5.

ANTAL:
DROBTY K ŽIVOTOPISU STOJANOVU.
(Pokračování.)

Je přirozeno, že nezůstávalo u Stojana pouze při podpoře mravní. Co měl, rozdal. Jako příborský kaplan poznamenává v dopise r. 1882: „Poštovní poukážkou posílám 3 zl. „lit. Jednotě“; jest to ovšem pramalý (pramalý na tehdejší dobu?) dárek; pluribus intentus minor est ad singula sensus.“ Je to vzácná omluva, oprávněná u něho po celý život. — Jindy píše: „Přiložené račtež věnovali účelům „Sušilovky“.“ — Kolikrát asi poslal bez poznámky, kolikrátě dával o sobě? Ví Bůh. —

Zvláštní péči věnoval Stojan vždy velehradským bohosloveckým sjezdům. Až měl z toho nezasloužené nepřijemnosti, třebaže jedná se bohoslovce, vyžadoval vždy nejprve svolení vdp představených. Upozorňuje na př. v dopise: „Předpokládáme, že vše cum licentia sup. (eriorum).“ Nepomohlo. Musel kdysi sjezdové jednání jako předseda hodně zkracovat, „poněvadž nebylo možná přeslechnouti různé a různé žaloby; o čemž nemohu psát“, praví „což toliko úšně říci mám. (N. p. bisk. Brněnskému zaslána byla obžaloba . . .).“

O sjezdy se staral všestranně. Sháněl (v pravém slova smyslu) bohoslovce, řečníky, hosty — hudebníky; obstarával ubytování, lacinou stravu a nápoje. Navrhoval dobu, program, výlety. Urovnával vzniklé spory, snažil se předcházeti možným nedorozuměním a p. Obstarával dokonce sám povolení sjezdů na hejtmanskví a pochvaluje si: „Ke všemu vždy dostávám povolení.“ Jinde: „Ohledně železnice poprosím p. minisra žel.“ Tam se mu vždycky dobře nedařilo. „S železnicí se to nedaří.“ „Nepodařilo se mně dosud vymoci všeobecnou slevu na dráze.“

Sám jezdil na sjezdy s nadšením. „Z té duše děkuji Vám za Vaše laskavé pozvání ke schůzi velehradské, ku kteréž zavítám, bude-li mi poněkud možno“, píše r. 1882 kaplan příborský „na Den sv. Petra a Pavla, den to výroční první Loretské pouli Slovanů, katolíků“. A z Velehradu volal mocně po celé Moravě, i mimo ni. Předně bohoslovce. „Píšu vdp. regentovi br. a tu mu připišu, aby povzbudil pp. bohoslovce.“ — A pak všechny hostitele cyrilomethodějské. „Já jsem již napsal vážným osobnostem mimo Moravu. Nevím, jak toho mnoho seženu. Mnozí horují, ale peněz není.“ „Mons. Šťastný tentokráte asi přijde, poněvadž již věru dost má mých výčitek, a poněvadž štvu proti němu, aby s ním ani nemluvíli, dokud nepřijde na Velehrad.“ Takovým způsobem zval Stojan dobrácky jistě často. Jinak si objednával po 30, 50 i více pozvánkách —, rozhodil je mezi poslance, nalezl známky a rozestílal do světa. Zajímal se značně o „uherské Slováky“. Ovšem byly lehdy časy nebezpečné. Informuje na př. bohoslovce „že na Slovákku Uh. zle a zle, ovšem nevíte. Nezvele letos bohosl. slov., neb jinak budou nešť . . . Musí se počítati s poměry. Úšně více!“ . . .

Jindy zase: „P. Mladňanského jsem již pozval a více Slováků bo-
drých . . . Psal jsem již na více stran (jihosl.), doposud nedošly
odpovědi.“ „Slováci přijdou a ty musíte nechat se vymluvit do-
poledne a odpoledne zase — doma musí mlčet — a proto chtějí
se vymluvit u nás . . .“

Jak se pokoušel na všech stranách, patrně z častých pozná-
mek, na př.: „P. prof. Pastrnek, myslím, asi nepřijde, aneb zvednou
proti němu boycot; jiná léta sliboval, že přijede a chtěl i řečnit —“
„Poslancům pošleme pozv.“ „Kdo přijede do Brna z ciziny, toho
privlečeme na Velehrad —“

Nejraději snad zval Stojan na Velehrad a k a d e m i k y-laiky.
Viděl do budoucna; chtěl vychovávat inteligenci. Každou chvíli prosí
bohoslovce o adresy akademiků (celé archy mu jich posílány), aby
je mohl pozvat na exercicie. Zavděčil se mu každý jedinou adre-
sou. A jak byli už akademici na Velehradě, pak je volal na sjezd
bohoslovců, pobádal k debatám, ke krátkým promluvám. Stačilo
mu „cokoliv o víře a o sv. Cyr. M. (na chvílenku)“. Býval ovšem
někdy s akademiky kříž. Píše o nich Stojan kdysi takto:

„Ohledně akademiků. Těžce to nesli přemnozí lůni (tak! Du-
sledně místo v lcní), že ani jeden nemluvil. Duchovenstvo to proto
rádi (tak! ve chvatu) vidí, že nabývá naděje, že časem odchování
budou laici, kteří se slyděli nebudou veřejně promluvit. Kdož jsou
v ruchu politickém a vědí ze zkušeností, jak mnohdy naprosto ne-
možno pohnouti i hodného laika, aby veřejně vystoupil, mile pře-
kvapení bývají, mluví-li taký lajk, ať si již vybral cokoliv. Je to
pravý heroický akt, odhodlá-li se k tomu. Já jsem vždy pro to, aby
o něčem mluvili, co by se odnášelo k hlavnímu tématu, ale tu
teprve jsem poslal (!!) jak chatrnými ty pozitivní vědomosti těchto
„velikánů“, o nichž opravdu velmi mnoho jsem se domýšlel. Ani
pořuchy nemáte, co jim taká řeč nadělá starosti. To jste Vy bez
lichocení proti nim pravými kopy a obry. Jeden z dřívějších řeční-
ků akad. — měl velmi snadné téma — polovičku vyčtl — a předce
celou noc nespál — musel mít světničku pro sebe a když přišla
na něho řada, o vše prosil, aby mu ještě chvíle popřána byla. Tu
dle zkušeností nabytých nezbývá nic jiného, než nechat je řečnit
o čemkoli chtějí, co jim snadné. — Musíme býti rádi, když tam
někoho dostaneme. Lůni navrhli jste hodného pána v seznamě pro
exerc., jmenoval se k tomu „Cyrill“ — tuším, rozhodl se,
že o apoštoláři promluví, o sv. CM. a v palácích za rozhodnutím
přišlo odvolání, že prý mu namluveno, že by se kompromitoval atd.
Dle rozmluvy jistého pražského pána — poměrů znalého — jsou
poměry neutěšené mezi studentstvem. Snad letos se podaří, aby
aspoň trochu v souhlase s Vámi mluvili . . .“

Z Jihoslov. někdo přijede, pozval jsem jich více. Hornolužičanů
obstarám já. — Na Velehrad napište kratinkou prosbu, aby poskyt-
nuto pohostinství jako jiná léta. Je to ovšem již vše umluveno, ale
aby totéž off. bylo od Vás . . .“

Tak se staral Stojan o svolání sjezdu a o účastníky. Ale i program musel mnohdy pomáhat sestavovat — ustanovovat dobrou sjezdů. Bylo třeba dávat vždy důkladný pozor. Tak radí Stojan bohoslovce 1896: „Ohledně svolání v „Hlasu“ nemějtež již starosti; snad by svět mohl tuze na to upozorněn býti; kdo si nikdy nesprávně snadno by mohli přijít dobrodinci, aby vše pokazili. Nyní není žádná schůze jistě před, před (!) škandálem.“ „Radili jsme se na posv. V. (telehradě), jak by se Vaše boh. pouť zvelebili daly; nechceme Vám se vnucovat a snad míchali se do Vašich záležitostí — toliko dobrou věc máme na zřeteli. Umluvno Vám navrhnouti, aby se odbývala o letošní pouť Vaši a akademii — abyste Vy z ol. semin. provedli velký dialog o božství Kr. P. — aby byli asi 3 defensoři — 5 odpůrců — dialog aby trval asi 2 hod. a aby končil vzlechnou — nadšenou řečí hlavního defensora. Více umluveno, aby i ostatní fakulty zastoupeny byly; medik aby promluvil o nesmrtnosti duše, právník o poměru církve a štátu atd. Některý Slovák mohl by přednésti báseň slovinskou, Polák nějakou chvalozpěv o sv. CM. atd. Takto — trváme — by pouť velmi oživila a též mnoho dobrého i u světských akademiků vzpůsobili (!) by mohly . . . Záhodno, aby dialog mistrně proveden byl a aby se mohlo (!) dále vylištiti na památku; tu bude rady a pomoci vdp. p. superiora třeba, proto Vás prosím, abyste ho poprosili o radu a pomoc . . . a mne pak brzy psal, přijal-li náš návrh, abychom mohli ostatní obstarati. Račtež zcela upřímně se vysloviti . . .“ (1892) „Do velikých nesnází náš obyčejně přivádí den akademie, o němž se nemůžete dohodnouti, takže mnohdy jen několik dní před tím se zvídá, kdy bude akademie . . . Tak nemožno dostati hosti z daleka. O Velikonočních letos se už stanoví pořádek. — Domluvte se! Prosím Vás o to uclivě.“ (1896) „Sešel jsem se u holče v Brně s jistým pánem; zvedena řeč na velehr. slavnosti; nelíbí se mu název Vaší přednášky o „české otázkě“; mělo by prý to býti něco všeobecné, aby to zajímalo i cizince. Sám bych se přimlouval . . .“ „Bude-li čas, jen račtež nechat i též dopoledne mluviti akademiky; však ono se najde řeči odpoledne; snad by je to urazilo. Prosím Vás, na o s t ř e t e řečníkům, aby jen zkrátka mluvili, jadrně a nazpaměť (ne čísti s papíru). A f j e v t o m j i s k r a a n e j a l o v é p o v í d á n í a c o n e j k r á t š í (tak!) ať každý mluví. „Věda a víra“ velmi by se zamlouvaly laikům; náš učitel i jiní doposud vykládají o řeči dp. P. S e d l á k a (tehda bohoslovec), která podobné téma pojednávala. Sociální téma snad se nezamlouvá, neb v Praze budou podobná témata; mnohým se již protiví to věčné socialisování, jaké nyní ovšem oprávněno. — Snad by ráno mše sv. mohla býti již o 3,6., neb mnozí (siť venia) nemohou se dočkatí snídaně; té čtvrt hod. se dobře sejde.“ (1896).

Když chtěli bohoslovci zavádět novoty a dodali sjezdům lesku tím, že zvali vysoké hodnostáře círk. k službě mše sv. — upozorňuje Stojan starostlivě: „Bylo to zvykem, že vždy p. předseda liter. jed. mival mši sv. Prosím Vás, nechte to při tomto chvalitebném zvyku.“

„Jenom o to prosíme, by řečníkům čas byl vyměřen“, horuje, maje na mysli, jak sám musí často referenty tahat za šos: nechte toho! . . . a o 12é byl konec akademii byl.“

Tak měl Stojan ve zvyku starati se o všechny malíčkosti; vše vedl v evidenci, poradil, opatrně upozornil, nadšeně chválil, srdečně, dobrolivě napomínal. Sám uspořádal a pak tišivě ujišťoval, že není třeba míti starosti, že „vše bude zařízeno“.

Značné políže dělávalo bohoslovcům občas stravování. Obraceli se ovšem na Stojana, který pomáhal, jak mohl. S ubytováním bylo lépe. „Postoupí se Vám celá noclehárna zdarma“, psal Stojan obyčejně. Hůře se stravou. Bohoslovcům se patrně někdy u „Heroldů“ nelíbilo. Dostalo se jim však brzo od Stojana informací. Celý úpěnlivý dopis hostinské přiložil. Zněl: „ . . . Jsem tím celá zničená, veledůst. pane, neb se strany pokrokové ustavičně hrozí proti nám a co mohou, nám seberou, že skutečně letos jsme ještě velmi malý obchod měli a teď i se strany katol. chtějí nám naše odebrat. Račte se na to přeptat . . . , neb jedině Vy můžete v té věci nám pomoci . . . “ A Stojan klidně ujišťuje: „Vynasnažíme se, aby při jídle byla hodná sleva a něco zachráněno . . . “ Vysvětluje však: „Jesuité stravovali Vás nemohou. Nejedná se zde o ochoť, o té neřeba pochybovati, ale jsou zde zájmy živnostenské a ty rozhodují. Pro ty nesmí Vás str. neb by popudili kde koho na Velehradě na sebe. — Nebylo by na škodu, ustanoviti 4—5 boh. — takých vždy se najde — kteří by obsluhovali, vždyť to není ponižování. — Mně (hostinská) již účet — kolik požaduje — (poslala) — jelikož ale to drahé, poslal jsem tam svého příbuz. P. Hřívu, aby s ní vše znova vyjednal. — Když vše se uváží, tak předraženo to není dle zlušeností Brněnských, kdež to za drahý peníz nedostali. — Psal jsem, aby se dalo Vám jídlo, co něco vydá, a aby k tomu bylo víno. — O ostatní se už postaráme dokonale, aby přestaly nářky oprávněné i neoprávněné. Pak ale musí páni zachovávat pořádek a nejísti v čas neustanovený atd. — Najmu 2—3 kněze a společně všechny provedeme. Sestavte lístek jídelní, co a jak chcete. Aby každý něco různého jiného si volil, na to přistoupnouti nemožno.“

Kolik tu bylo lásky třeba, aby mohla pečovali o bohoslovce! Zlaté srdce Stojanovo — starostlivé po desítkách — kdy se ti za všechno bohoslovci odmění?! — I trpkostí bylo občas dosti mezi účastníky sjezdu. Tak se ozývá starostlivý hlas Stojanův: „Dostai jsem psaní (!) od p. Dr. Grivce, že ho snižují u Vás atd. — Prosím Vás uctivě, nemám rád hašteření, ustanovte si vše, jak chcete a co chcete, jenom nám to sdělte i p. Dr. Griv. též. — Nechte-li míti poutě a akademie, tak to udělejte! Ani ve snách nenapadá Vám v něčem něco předpisovali. Jenom o dobro se jedná . . . “

(Dokončení.)

JAROMÍR PORIZEK:
PROROCTVÍ O SEDMDESÁTI TÝDNECH
DANIELOVÝCH.

(Dokončení.)

Zbývá rozřešiti otázku, kdy pronesen byl výrok o znovuvystavění Jerusalema, jež anděl má na zřeteli, protože od toho dne a roku začíná plynouti řada sedmdesáti sedmiletí.

Tento výrok — jak patrně z textu proroctví — má obsahovati dovolení vystavěti znovu rozbořený Jerusalema. Nelze tedy za takový výrok považovati některá slova proroků, kterými tiito ve jménu Božím slibují Israelitům navrácení ze zajetí a obnovení města i jeho zdi.⁹⁾ Proroci líčí sice na mnohých místech skvělými barvami vysvobození národa vyvoleného a slávu nového Jerusalema, avšak všechna taťto místa obsahují pouze slib obnovení města, nikoliv však prohlášení, aby byl Jerusalema zbudován. Dle kontextu dále není pochybnosti o tom, že anděl mluví o výroku, který bude teprve pronesen a to takovým způsobem, aby Daniel neb současníci mohli bez úsilovného pátrání poznati, že přišel okamžik, kdy začíná se proroctví plniti; neboť v opačném případě by nemohla býti slova Gabrielova proroku útěchou, nebo jen útěchou klamnou. Jest tedy nutno hledati jiný výrok Boží, ať již přímý neb prostřednictvím některého světského panovníka daný, který by dovoloval poroběrným Židům opětne vystavění Jerusalema.

Tímto výrokem nemůže být dekret krále Cyra Vel. z r. 538.¹⁰⁾ Cyrus z vůle Boží dává dovolení zajatým Židům své říše, aby se navrátili do Judska a postavili dům Hospodinu, Bohu Israelovu. Ostatní Židé, kteří se domů nenavrátili, mají své soukmenovce hmolně podporovati. Král dále nařizuje, aby byly Židům navraceny posvátné nádoby, uloupené Nebukadnezarem z chrámu jerusalemského. O vystavění města se však tento Cyrův dekret vůbec nezmiňuje.

I proti názoru některých exegetů, že za tento Boží výrok jest považovati výnos krále Daria z r. 520, jsou vážné námitky.¹¹⁾ Obsah tohoto dekretu jest téměř totožný s dekretem Cyrovým. Samařským totiž, uraženým hrdým odmítnutím pomoci, kterou nabízejí Židům, podařilo se osočováním těchto u dvora perského znemožniti další stavbu chrámu jerusalemského. Asi po patnáctileté předsávce začínají Židé, povzbuzení prorokem Aggeem a Zachariášem, stavěti beze všeho dále. Satrapa Tanaj, jemuž byl podřízen judský mistodržící Zorobabel, referuje o o tom Dariovi. Tento dává pátrati v archivech po výnosu Cyrově, na nějž se Židé odvolávají, a nalezna jej, potvrzuje výnos Cyrův v celém rozsahu, avšak o vybudování a opevnění města není v něm ani stopy.

⁹⁾ Srov. Is 44²⁶, Jer 29¹⁰, 30¹⁸, Ez 36¹⁰, Mich 7¹¹ a j.

¹⁰⁾ Srov. I. Esdr 1^{nn.}, 6^{8,5}, II. Par 36^{23nn.}

¹¹⁾ Srov. I. Esdr 6^{1,12}.

Další dvě důležitá ustanovení, týkající se záležitostí židovských, vydává král Artaxerxes Dlouhoruký, první v sedmém roce své vlády, druhé ve dvacátém.¹²⁾

Z předešlého plyne, že z dekretů, vydaných před Artaxerxem I. a jednajících o záležitostech židovských, není žádný toho obsahu, aby bylo lze naň vztahovati proroctví andělovo „o vyjití řeči, aby byl vzdělán Jerusalema“. Dále jest jisto, že král Artaxerxes I. dal r. 444 svolení Nehemiášovi, jak tento praví, „aby mohl přikrýti brány hradu domu (Božího), jakož i zdi městské a dům, do kterého vejdu“. Z toho jest patrné, že r. 444 jistě bylo dáno svolení k restauraci města i hradeb a tedy že po tomto roce již nelze hledati výnosu, který by vyhovoval proroctví. Zbývají tedy jen dva výnosy Artaxerxovy, které můžeme vzíti v úvahu. Které tedy ze dvou těchto ustanovení jest dle slov anděla vzíti za základ počítání sedmdesáti sedmiletí?

Bedlivým srovnáním obou rozhodnutí Artaxerxových z roku sedmého a dvacátého jeho vlády zdá se býti oprávněným mínění, že již první dekret Artaxerxův, vydaný r. 458 př. Kr., obsahuje dovolení znovuzřízení Jerusalema, a druhé rozhodnutí královo z dvacátého roku jeho vlády jest jen jasnějším potvrzením dekretu prvního.

Dřívější výnosy královské od dob Cýrových zmiňují se vždy jen o vystavění a ozdobení chrámu Božího, o prostředcích k jeho zbudování a o obětech. Výnos daný Artaxerxem knězi Esdrášovi pojednává sice též z velké části o darech a obětech pro chrám Hospodinův, avšak dává v něm král Esdrášovi i rozsáhlou pravomoc, značná práva a výsady, z nichž rávem lze souditi, že král dovolil Esdrášovi vybudovati i hlavní město Judska. Esdráš jest jmenován královským komisařem své vlasti. Jest mu dána moc uspořádati náboženské a občanské záležitosti Židů, ustanovovati soudce a úředníky ke správě státní. Se zbytkem zlata a stříbra, jež zbude po nakupení obětí pro chrám jerusalemský, může naložiti dle své vůle a dle vůle Boží. Judsko dostává tedy rozsáhlou samosprávu, již dosud nemělo. Židé sice musejí uznávat vrchní nadvládu perskou, ale spravovali se mohou svým vlastním zákoníkem. Srovnáme-li tedy tento výnos králův, jenž dává Židům tak velká práva a značnou svobodu, s dřívějšími dekreti královskými, jež připouštějí pouze obnovu chrámu Jahvova, nelze neviděti velkého rozdílu ve prospěch Židů. Máme-li na zřeteli význam hlavního města pro národ židovský, které chrámem Božím se stalo středem náboženského a politického života židovstva, uvážíme-li, že osudy tohoto města, jež byly na očích Židů vráťivších se z Babylona, stejně neb snad ještě více bolely Židy než samo zajetí, můžeme se domnívati, že Esdráš, u krále oblíbený, jistě pamatoval na své hlavní město, v němž stál chrám Boha, ježmuž král projevil tolik své přízně. Tyto závažné důvody opravňují

¹²⁾ O prvním jedná I. Esdr. 7¹²⁻²⁶, o druhém Neh 1²⁻³.

nás scuditi, že Artaxerxes dovolil Esdrášovi v sedmém roce své vlády (r. 458), aby znovu vystavěl Jerusalema s tím (aspoň implicitě) dali dovolení obklíčiti město zdí.

Přesvědčivé důvody pro tento názor podávají i další události. Jak se dovídáme z Neh 1¹⁻³, byly nedlouho před příchodem Nehemiášovým zničeny hradby jerusalemské. Z 1. Esdr. 4¹² vysílá, že o jejich zřízení se pokusili Židé po příchodu Esdrášově. Začali tedy Židé stavěti měst. hradby po příchodu Esdrášově, který byl ustanoven královským komisařem v Judsku. Mohli se toho odvážit Židé pod vedením Esdrášovým proti vůli královské bez obavy, že popudí proti sobě krále a zničí tak těžce nabytou samosprávu? — Ovšem, podaří se nepřátelským sousedům obratně stilisovanou žalobou u krále (Židé jsou národ vzpurný a k vzpourám náchylný) překaziti dílo Esdrášovo a pobořiti, co Židé vystavěli. Avšak král, jenž žalobám uvěřil, neviní Židy, že přestupují pravomoc, kterou jim udělil, obávaje se však přece zlých následků, až Židé opět dobudují své město, chce jim jen nepřímou — znepokojováním sousedy — znemožniti, k čemu dal svolení.

Mínění, že již Esdráš dostal svolení k vybudování města zdá se, že potvrzuje i jeho modlitba; bolem naplněná duše Esdrášova nad hříchy národa vzpomíná trestů a milosrdenství Božího a doznává upřímně: „ . . . neboť (ačkoliv) rabové jsme, neopustil nás v porobě, ale sklonil se k nám milostivě před králem perským, aby nám daroval život, aby vyvýšil dům Boha našeho, aby obnovil rumiště jeho a dal nám ohradu v Judsku a Jerusalemě.“¹³⁾ Hebr. slovo *gaḏar* znamená zeď, ohradu; obrazně místo opevnění. Byť slova tohoto nelze s určitostí užiti o hradbách městských, přece nasvědčuje tomu, že Artaxerxes dal svolení k obnově města, a když ne přímo, tedy aspoň nepřímou k zabezpečení jeho proti náhlému zevnějšímu nebezpečí, neboť těžko lze si představit ve starověku město, které by postrádalo nejnutnějších obranných prostředků. Tak aspoň Židé právem si mohli rozsáhlou pravomoc danou králem Esdrášovi vysvětliti spoléhající i na to, že král projeví ořízeň městu, ve kterém stál chrám Jahvův, o nějž projevil král i jeho předchůdci tolik zájmu.

I začátek knihy Nehemiášovy dá se uvést v soulad s tímto výkladem a událost, která na první pohled našemu mínění odporuje, stává se spíše jeho dokladem. Nehemiáš, číšník Artaxerxův, potkává se v Susách se svými rodáky příшеjšími z Judska a dotazuje se jich hned na poměry ve své vlasti. Slyší však smutné zprávy: zeď jerusalemská je pobořena a brány spáleny . . . Nehemiáš věděl, že Esdráš dostal dovolení vybudovati Jerusalema a prolo se dychtivě láže příchozích, jak již dílo pokročilo. Bolestná zvěst o zničení a spálení města tak se ho dotýká, že i králi se to stalo nápadným a láže se ho na příčinu zármutku. — Solva lze uvěřiti, že by truchlil tolik nad rozbořením města, které se stalo před více než 140 roky,

¹³⁾ 1. Esdr. 9ⁿⁿ.

vždyť o tom slyšel jistě od svého dětství. A plakal-li nad zmařeným pokusem Esdrášovým, který se tento snažil provést proti vůli králově, jistě by se skrýval se svým zármulkem mnohem pečlivěji, aby krále snad více nepopudil. Z Nehemiášovy modlitby a pohotové odpovědi králi lze souditi, že sice se strachem, ale přece spoléhaje na pomoc Boží, odhodlal se pohnouti krále, aby změnil nepříznivé rozhodnutí své proti Židům — aby totiž bránili jim sousedé v stavbě, — které vyvolali stálým a obrátným osočováním nepřátelé národa vyvoleného.

Z Písma sv. jasně plyne, že Židé již před příchodem Nehemiášovým začali stavěti Jerusalema a městské hradby a to po příchodu židovs. zajatců s Esdrášem po r. 458; na základě toho a ostatních shora uvedených důvodů můžeme souditi, že e t ř e t í h o r o k u v l á d y Artaxerxovy t. j. r. 458 bylo dáno svolení zbudovati Jerusalema, a že tedy od toho roku začíná plynouti perioda sedmdesáti týdnů Danielových. Z obližbí pak, nesnází a neštěstí, jež Židy stále při stavění stihají, vidíme, že plní se slova prorocká i v tom smyslu, že vzdělána bude ulice a zdi v úzkosti časů, za trdných poměrů. Vždyť i za Nehemiáše Židé „jednou rukou pracovali a v druhé drželi oštěp“.¹⁴⁾

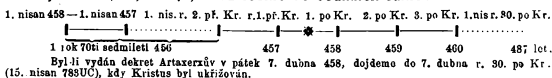
Přihlížíme-li pak k historii a srovnáme-li s ní události andělem v Dan 9²⁴⁻²⁷ o Kristu Pánu předpověděné, shledáváme, že proroctví se ku podivu přesně vyplnilo.

Xerxes, otec Artaxerxův, byl zavražděn r. 465 př. Kr. Nisanem r. 464 začíná první rok vlády Artaxerxovy; sedmý rok jeho vlády začíná tedy nisanem r. 458 př. Kr. (as 295 od založ. Říma). Dle Hontheima byl tento rok i rokem sobotním (snad i jubilejním) a proto jest vhodným východiskem pro počítání sedmdesáti sedmiletí. Do smrti Krista Pána má uplynouti 69½ týdne roků t. j. 487 let. Položíme-li vydání tohoto dekretu na pátek 7. dubna 458 př. Kr., vypršela lhůta 487 roků v pátek 7. dubna r. 30 po Kr., kdy dle nejnovějších badání Kr. Pán zemřel (15. nisan 783 U C).¹⁵⁾

Polovici posledního (70.) týdne stanovíme při tomto počítání okrouhle na čtyři roky a smrt Kristova spadá do prvních dní pátého roku. Toho malé časové posunutí nelze bráti ve zlé a stavěti proti hodnověrnosti proroctví neb zamítali proto podaný výklad. Mějme dobře na mysli, že ono malé zaokrouhlení u srovnání s ne celými téměř pěti stoletími téměř mizí. Anděl v Dan 9²⁷ sotva chtěl udati dobu přesně arithmeticky, když pravil, že v polovici věků přestanou (smrti Kristovou) míti ceny oběti starozákonní. Uvážíme-li dále ne zcela jistá a přesná data historická, zvláště co se týče na-

¹⁴⁾ 2. Esdr 4¹⁷.

¹⁵⁾ Dle Hejčla, který počítá těchto 70 sedmiletí takto:

stoupení, trvání vlády Artaxerxovy a dne vydání jeho dekretu, přesného dne a roku narození Kristova, políže se způsobem počítání roků u různých národů, musí každý soudný člověk uznati, že proroctví Danielovo se v časě nápadně přesně vyplnilo.

Spisovatelé křesťanští, kteří se tímto místem zabývali, také toto proroctví Danielovo jako mesiánské vykládali, pomineme-li nepatrné výjimky (jako Julian Hilarian, Apollinarius, Hesychius, Har-douin, Calmel, Langrange). Nejen však křesťané, ale i Židé před Kristem byli přesvědčeni o mesiánském jeho smyslu a vykládali je o příchodu Mesiášově. Nepřímým svědkem takového výkladu jest všeobecné očekávání příchodu Mesiáše v století, ve kterém Kristus Pán žil. Očitý svědek války židovské Josefus Flavius sám to dotvrzuje, když praví o Židech: „Což však nejvíce je k válce povzbudilo, bylo proroctví, že toho času někdo z jejich končin zavládne. Oni proroctví to tak si vykládali, že pánem světové říše se stane někdo z jejich země...“¹⁶⁾ Že toto očekávání bylo všeobecné, soudíme z velkého počtu nepravých proroků, kteří využívali této touhy národa svého, prohlašovali se za slíbeného Mesiáše a nacházeli dle své chytrosti vždy více méně stoupenců.

Toto očekávání bylo tak silné, že nezůstalo ztajeno jen v národě vyvoleném, avšak ohlas jeho můžeme stopovati i u národů pohanských. Tacitus a Suetonius zaznamenávají, že z Judska se rozšířila zpráva po východě, že mocný panovník z Judee se zmocní vlády nad světem. — Jak bychom si mohli vysvětliti toto toužebné očekávání Mesiáše v době Kristově, když nikde ve svatých knihách není udána přesně doba jeho příchodu, leč jen u Dan. 9²⁴⁻²⁷? Nezbývá tedy než uznati, že Židé před Kristem vykládali toto proroctví o příchodu Mesiáše.

Židé po Kristu žijící zavrhlí pravého Mesiáše a jiného vyhovujícího jejich touhám po založení světské nadvlády se nedočkali; nemohli tedy ani dále podržeti výkladu svých otců. Proto místo v proroku Danieli, kde jedná o příchodu Mesiáše, opomijeli mlčením; kteří se pokusili o jeho výklad, snažili se dokázati, že Mesiáš přijde později, nebo mesiánský jeho ráz popřeli. Talmud později zakázal Židům velmi přísně zabývatí se týdný Danielovými snad z oprávněné obavy, aby jejich skvělé vyplnění na Kristu nevedlo vážné duchy ke křesťanství.

Židům, kteří mesiánský ráz tohoto proroctví popřeli, blíží se svými výklady racionalisté, z nichž celá řada se zabývala tímto místem. Zavrhuje a priori jakýkoliv nadpřirozený řád, snaží se svým výkladem zatěmniť jasné stopy Boží Prozřetelnosti, jež někdy hodně zřetelně zasahuje do dějin a života člověčenstva. Místo přirozeného nenuceného výkladu o Kristu-Mesiáši podávají uměle konstruované názory, aplikují fakta v Dan. 9²⁴⁻²⁷ uvedená na různé historické události národa židovského. Podali jejich ná-

¹⁶⁾ Válka židovská VI. 5, 4.

zory a výklady, vyžaduje ovšem samostatného zevrubného pojednání.

Kdo bedlivě a s rozvahou nezasťřenou nepřekonaelnými předsudky proti křesťanství pročte knihy Starého Zákona, zvláště jeho prorocké části, nemůže nepostřehnouti, jak zřetelně rozvíjejí ideu mesiánskou. Bůh slíbil v ráji, že pošle Vykupitele; ústý proroků líčí jeho narození, život, působení a činnost, jeho obět za lidstvo, udává Danielem i dobu jeho veřejného působení a smrti. Celé dějiny židovstva od Abrahama jsou přípravou na příchod Mesiášův. Když konečně přišel, neuznali ho Židé, zaslepení touhou svého srdce po velkém světském království, v němž by byli pány a celý svět jejich poddanými, odsoudili ho na smrt, ač splnila se na něm všechna Písma. Národ vyvolený nepoznav času navštívení svého, vyvržen byl proto z království, v němž měl míti účast v první řadě. Rozprášen po celém světě stal se názorným příkladem, jak Bůh trestá národy, kteří se vzpírají plnění poslání Bohem uložené.

FRANTIŠEK DRÁBEK:

ČESKÝ SHEEHAN.

(Pokračování.)

Velkou linií nese se román ze života selského „Poslední z rodu Sedmerova“.²⁹⁾ Dílo umělecké, živelné a barvité, jež stojí líčením cukrovaru před Šimáčkem. — Živelná síla rodu Sedmerova po kolik pokolení sousídlí se a vybíjí v tělesné, houževnaté práci. Duch zůstává ležeti ladem. Teprve Václav Sedmera po prvé zaprouští blýskající se radlici do úhoru ducha, aby do něho zasil seménka vědy. Jedna jediná myšlenka jako jiskra svítí mu v duši, ctižádostivostí je v plamen rozdmychována: ovládnouti duchem rodinou obec Kalnou, státi se jejím purknistrem, když jeho otec byl polupně odmítnut ze starostenství pro negratolnost. Přichází ctižádostivý, smělý, duchem vyškolený a pohnáhlý bere olěže obce do svých rukou. Zvelebují ji po stránce osvětlové, kulturní, hospodářské, ale vše mu nedostačuje, jeho ctižádosti, jež se rozhořela a strávila dosud vykonanou práci. Jako oslen ho bodá myšlenka, nedá mu pokoje, že s ním zapadne jméno Sedmerů, ježto mu nedal Bůh dědice. Chápe se každé příležitosti, aby zůstavil po sobě památku, kandiduje na poslance, propadne však, až zrodí se v něm plán, který ho ovládne celého, jemuž obětuje jmění, rodinu, život a pechová svou ctižádost a slávu. Vystavěti v Kalné cukrovar se svým jménem, který by byl tepnou jak Kalné tak celého okolí. V tom právě spočívá kus strašné tragiky, že všechny dobré snahy, námahy a oběti přišly na zmar, obrátily se ve zlo, ježto Sedmera

²⁹⁾ Vyšel r. 1901 v Obrázkové revue, knižně r. 1908.

zapomněl na kulturu srdce svých spoluobčanů. S bohatstvím a pokokem přišla ruku v ruce nevěra, nemravnost a špatný vliv židů.

Pendantem tohoto románu jest jihočeská idyla „Jan Cimbura“.²³⁾ Hlubokou znalostí jihočeského sedláka, jeho zvyků a mravů, vyličením jeho poměru k Tvůrci a přírodě, čistotou, radostnou pohodou, psychologickými detaily patří k vrcholným dílům české literatury. Baar vykreslil obra tělem i duchem. Cimbura byl krásný jako panna, mohutné postavy, silných svalů, mocně klenuté hrudi, v níž bilo zlaté srdce a sídlil duch hloubavý, rozšafný, spravedlivý a zbožný. Práce byla jeho jedinou radostí, doma, v zahradě, v polích, všude byl šťasten a vesel, s půdou a přírodou srostl, za každým krokem obdivoval se moudrosti Stvořitelově, z ní čerpal poučení pro sebe a tvořil si životní názor. Utrpení přijímal ve světle víry, rány životní zčeřily pouze hladinu jeho duše. Povahou byl tichý jako beránek, kuřeli neublížil. Běda však, stala-li se před ním křivda ubožákovi, iu z beránka stal se lev, pod jehož pohledem tuhl smích, rozhostilo se ticho jako před bouří, ježto spravedlnost jeho bleskem zasáhla a potrestala vinníka. Hrozilo-li komukoliv neštěstí, Cimbura s nasazením vlastního života pomohl, vykonal odvážný, silácký kousek, o němž se daleko široko mluvílo. Nikdy však ne pro chválu, tu jako by síly neměl. Jak výborným byl hospodářem, tak rozumným, laskavým byl otcem, dobým soudem a věrným Čechem a katolíkem. Silný byl Cimbura v životě, silný byl i ve smrti. „Neplačte, blázínkové“, napomínal je, „to tělo umírá, ale ne duch. Tělo hnůj, prach a popel a z něho vyrůstá květina nesmrtelná — duše. Jako tamhle muškát na okně ženské zasařily v zemi v hrnku, takovým hliněným hrncem je tělo, ale muškátem je duše a Bůh si ji co nevidět utrhne. Jsem starý tvor Boží a už se těším na to, až se rozhrne záclona a na vlastní oči spálím, čemu po celý život pevně věřím, jen mne nechte tiše odejít, chci býti zase sám.“

Blízkým „Janu Cimburovi“ jest obraz chodského sedláka, chytřého a rozvážného „Skřivánka“.²⁴⁾ Jest to vlastně rozšířená první jeho práce pod tímž názvem, ježž děj jest obsažen v první části knihy. Ve druhé velmi zajímavě jest vykreslena postava starého Skřivánka, který vede za svého syna, jenž odešel do světové války, hospodářství, brání se proti každému, nebojí se vystoupiti ani proti hejtmanu, říci pravdivé, přímé slovo. Jako dobrý Čech-Chodovák toužebně očekává naší samostatnosti. Dočká se ji, dočká se návratu syna-legionáře a vydává se po druhé do osvobozené matičky Prahy. (Cesta jeho první do Prahy jest popsána v prvním oddíle.) Není spokojen s popřevratovým ovzduším a vrací se rád na Chodsko, aby se tam připravoval na konec svého života. Velmi zajímavé jest loučení mladého Skřivánka, odcházejícího do války, a poučení, jež mu dává na cestu jeho otec.

²³⁾ Vyšel knižně r. 1908, před nedávnem znovu.

²⁴⁾ Prvé zpracování „Skřivánka“ otištěno v Novém Obzoru 1912, později knižně, přepracován vyšel v Sebr. spis. bel.

Dějově stojí mimo půdu všech prací Baarových jeho román „K Bohu“²⁵⁾ — Po dlouhé, strastiplné cestě nachází český dělník Pánek v Americe, kam uprchl pro zpronevěru peněz, viru v Boha ve strašné noční bouři, kdy stojí tvář v tvář rozběsněné přírodě a rozhněvanému nebi. Srdce jeho to napřed pocítí, rozum později musí uznati. Zanechává špatného života, slává se řádným člověkem, hodným manželem a pečlivým otcem.

Mistrně vykreslena jest povaha chodská v románech „Poslední soud“²⁶⁾ a „Na děkanství“. Není v podstatě špatná, ale vášněmi zaslepena slává se tvrdošíjnou, bezohlednou. Oba romány podány jsou v širokém rámci dramatickém. Příčinou vši tragedie jest Manka Porazilová, jež svou krutostí, tvrdostí a mstivostí činí z bratrů úhlavní nepřátele, kteří si navzájem škodí, hádkami život ztrpčují, v soudech jmění utrácejí, až konečně bratrovraždou činí utrpení konec. — Ve druhém díle ničí Manka život svého jediného syna. Donutí ho ke kněžství, a pak svou panovačností, lakotou činí mu život nesnesitelným, nemožným. Oba díly tak tragicky jímavě končí smírně — křesťansky.

V smutných dobách světové války napsal Baar chodský román „Hanče“, aby poskytl čtenáři aspoň krupě útěchy. Práci tuto věnoval památce právě zesnulé matky. Děj jest vzat z napoleonských válek. Babička Dorota jej Baarovi kdysi vypravovala . . . „Ale silnější než smrt je milování.“ Vrchnost a její úředníci často svou libovůlí, choutkami týrali poddané, štěstí jejich ničili. — V „Hanči“ vrchnost máří život synu poslířkovského rychláře Ondřeji Švejdovi, který, byv násilím a lstivě oblečen do bílého kabátu, v nesmírném hoři nad svedenou Hančí vrhá se do nejprudší seče a umírá. Hanče pozdě lituje a zachovává až do smrti věrnost Ondřeji.

Látku z popřevratového ovzduší čerpá satirický román „Počtár“²⁷⁾ Ostře bičuje kefaství, vydírání republiky podporami nezaměstnaných, staví do pravého světla všechno falešné vlastnění, pomoci jichž se může z knoflíčkáře Kuliška státi ministerský rada Kalich, který „uzavírá“ manželství s Vlastimilou Kůtovou — židovkou. — Příbuzností látky sem patří práce „Zvon“ a „Omyl“. V první práci propadá vojenské rekvisici zvon starosty Horáka, který s jeho jménem měl věky hlásati jeho slávu. V „Omylu“ školní rada v. v. Jaroslav Bohatý hledá pomoc v bídě válečné u bývalých svých žáků, zaujímajících vesměs vysoká postavení. Jeden jediný mu pomůže. Z vděčnosti, že ho dal propadnouti a poradil otci, aby ho vzal domů ze studií.

(Dokonč. příště.)

²⁵⁾ V Meditacích z r. 1911, knižně r. 1914.

²⁶⁾ Otištěn v „Máji“ z r. 1911, knižně o něco později.

²⁷⁾ Knižně r. 1921.

CYRILOMETODĚJSKÁ HLÍDKA

ALOIS VAŠICA:

VÝZNAM SV. TOMÁŠE PRO UNII A VLIV JEHO NA THEOLOGII VÝCHODNÍ.*)

Je zajisté všeobecně známo, že filosofie scholastická a nauka sv. Tomáše velmi málo se zamlouvá cířím východním, ba že se jí přímo štílí a děsí. Mají za to, že filosofie tato je v naprostém rozporu s mentalitou Východu, vytýkajíce jí zároveň, že lone v čirém formalismu a zajelí různých dogmatických otázek, při jejichž řešení upadá až do extrémů.

Takovýto názor si orthodoxní theologové osvojili neblahým vlivem proteslanů. Leč celý tento názor a předsudek má velmi vralký základ, — a podrobíme-li celou otázku pozornější a pečlivější kritice, shledáme, že scholastika není v žádném rozporu s tradicí Východu. Jen si všimněme blíže této skutečnosti!

1. Scholastika je snaha rozumu vysvětliti a vyložiti pravdy víry a tyto pravdy pak uvéstí v ladný řád a logickou souvislost a složitost. To, co již sv. Otcové byli prohlásili a učili za různých okolností, to scholastická filosofie systematicky a hlouběji propracovala, a přesnějšími a vhodnějšími pojmy vyjádřila a vysvětlila.

2. Ve filosofii scholasticé je opět oživen zájem o řeckou filosofii Aristoteleovu, jehož universální duch budil velkolepé nadšení i u Otců a do theologie se dostal vlivem řeckých Otců.

3. Mimo to theologové scholastičtí založili svou velkolepou filosofii na spisech patristických, zvláště na spisech Augustinových, metodu ovšem převzali od Otců řeckých. Ze methodu scholastickou zdědili od Otců řeckých, to dotvrzuje i německý slavný dogmatik dr. Jos. Scheeben v díle „Handbuch der katholischen Dogmatik“ slovy: „Obschon sie (die Scholastik) in der Technik der Methode sich mehr an die griechischen Väter anschloß.“

Tedy z toho zřejmo, jak i katoličtí a mnozí protestantští theologové jsou přesvědčeni, že scholastika není ničím jiným, než pokračováním řecké patristické theologie, ačkoliv nepopírají bohatý a pronikavý vliv sv. Augustína. Tak na př. soudí sám Harnack ve

*) Dle článku dr. Jos. Slipyze v: Acta IV. congressus Velehrad.

své knize „Lehrbuch der Dogmengeschichte“, a potvrzuje pravdivost tuto slovy: „Alle wissenschaftlichen Entwicklungen des Abendlandes im Mittelalter sind lediglich eine Fortsetzung dessen, was die griechische Kirche in sich teils schon erlebt hatte, teils noch immer in schwachen Bewegungen erlebte.“

A se svorným souhlasem doznávají theologové dále, že i díla řeckých Otců požehnaně zúrodňovala theologii scholastickou a otvírala nové obzory plné vděčných námětů. Tento duševní čilý život rozvinul se pak více vzrůstem latinských překladů, jež dávaly nahlédnouti do bohatých zdrojů duchovních na Východě. Všeobecný zájem o theologickou literaturu řeckou probouzel se hodně živě. Vynikající theologové, — jako sv. Albert Veliký, Hugo a Richard od sv. Viktora — pohřížení byli v studium spisů sv. Jana z Damašku a ne bez pronikavého vlivu těžili z nich a čerpali pro vlastní obory. A k těmto nadšeným obdivovatelům východní, řecké theologické literatury řadí se i sv. Tomáš Aquinský. Nemenší pozorností upoutala i jeho srdce díla Otců východních. Ač nebyl právě sběhlý v jazyk řeckém, přece si jazyka řeckého na výsoť vážil a cenil. Na prosby jeho přeložil mu přítel „Vilém z Merbeku“ díla Aristotelova do latiny, k nimž napsal sv. Tomáš Aquinský epochální komentáře. Studium řeckých Otců věnoval se sv. Tomáš s nevšední horlivostí a díla některá doprovdil komentáři jako na př. dílo Pseudo-Dionysia *Areopagitae De divinis nominibus*. Zájem andělského učence stupňoval se o studium Otců řeckých tím více, čím více se v té době ozývaly hlasy v církvi sv. pro unii, čím více unijní snahy získávaly sobě tehdejší theology. Víme z historie, že tehdejší císař byzantský Michael VIII. Palaeologus poslal své posly k papeži, aby vyjednávali o různých sporných otázkách, jež vyžadovaly ať fuelního řešení . . .

Leč nesporně je, že patrologie řecká měla zúrodňující vliv na díla sv. Tomáše. Někteří theologové jdou tak daleko, že prohlašují apodikticky, že theologie západní v té době závisela převážně na řecké theologii. Tak i na př. Bardenhewer v díle „Geschichte der altkirchlichen Literatur“ praví toto: „Der Osten war der gebende, der Westen der empfangende Teil.“

Avšak v stol. XIII. se poměry naprosto jinak vyvinuly a utvářily. Theologie scholastická byla v stadiu tak utěšeného rozkvětu, že dechem svým a vůní svou pronikala až k branám východu, — a později do všech kulturních krajů východu. Jen stěží se mohlo státi, aby tak úžasný genius, jakým byl sv. Tomáš, neprobudil živelního zájmu i v samém Orientu. Stalo-li se, že díla sv. Augustina nezanedala hlubších stop na Východě, — zaviněno to bylo neznalostí jazyka latinského u Řeků, — kterážto obliba ve středověku byla odstraněna. A obzvlášť horlivě a šířitelé unie byli nuceni věnovati se latinským dílům scholastickým a důkladně je studovali. Domnívali se, že rozkol a spor, týkající se palčivých otázek překladem latinských děl do řečtiny, bude zažehnán a že Řekové nabudou jakési účly k západní vědě theologické. Spisy Augustinovy, Ansel-

novy, Richarda Viettina, ale zvlášť Tomáše Aquinského byly pilně překládány do řečtiny. Spisy sv. Tomáše překládal do řečtiny vstevník jeho Vilém Bernardi de Gailac. Jméno pak sv. Tomáše na sněmu Lyncském, na němž byl přítomen, získávalo mu neobyčejnou autoritu u theologů východních, kteří zde se radili i o otázkách unijních. Ve 14. století — jak známo z historie — jistý Výchochaň jménem Demetrius Kydones, který mimořádnou láskou a nadšením zahořel pro filosofii Tomášovu, stal se jejím přesvědčivým obhájcem. Tento Kydonius narodil se ze vznešené rodiny v Thesalonice a pro povstání Zeloů uchýlil se do Cařihradu, kde dostalo se mu milostivého přijetí u učeného Jana VI. Kantahuzenského, od něhož byl pak poslán Demetrius Kydones do Itálie za diplomatickým jednáním. Zdržoval se v Miláně, osvojil si znalost latiny a jal se překládati mnohá latinská díla do jazyka řeckého, především r. 1355 přeložil Summu sv. Tomáše contra Gentile s. Mimo to napsal Demetrius Kydones dvě menší díla theologická, jedno o Duchu sv. a druhé o Blah. P. Marii, rovněž v duchu filosofie sv. Tomáše. (Dokončení.)

SLOVANSKÁ HLÍDKA.

V. Magnussek.

† KARDINAL MERCIER.

(1851—1926)

Dňa 23. januára t. r. skonol veľký syn Belgie a kat. cirkvi arcibiskup malinsky, kardinál Mercier... Ním odišla s javiska dejín vynikajúca postava, ktorej meno ďaleko presahuje hranice jeho malej vlasti... Ním vyhasla skvelá hviezda na nebi katolíckej cirkvi ktorej zánik však zbadal celý svet...

Život a pôsobenie tohoto úctyhodného preláta je tak mnohostranné, že budí všeobecný obdiv v terajšom modernom svete, kde najviac odborníci vynikajú... Mercier bol veľkým v obore vied abstraktných, vynikal však nie menej na poli účinkovania praktického... Jeho genius nepohyboval sa len v abstraktných sférach vedy ale mocne zasiahol i do praktického života...

S druhého hľadiska zase môžeme povedať, že životné dielo jeho bolo uskutočnenie túžob a zámerov svätej stolice v posledných päťdesiat rokoch... Velebné echo programu pápežov, hľa život kardinála Merciera...

Narodil sa r. 1851 v Braine-l'Allend. Keď by bol najviac potreboval podpory otca, ztratil ho, takže musel byť odkázaný na svoju matku a sestry... Poznal takto núdzu a strádanie, čo však ho len pripravilo na jeho budúce sociálne poslanie... Vysvätený r. 1874 stal sa profesorom filozofie r. 1877 v seminári malinskom... Čoskoro však vidíme ho na univerzite Lovanskej ako významného leádora tomizmu... Pápež Lev XIII., ktorý si zaumienil reštaurovať

filosofiu sv. Tomáša encyklikou Aeterni Patris (1879) pomýšľa na založenie jej katedry v Belgii... Biskupský sbor poslušne a jednomyšľene sverí katedru mladému Mercierovi... A voľba bola skutočne šťastlivá... Mercier neobyčajným zápalom sa odovzdal svojemu milovanému predmetu... Čerpá z hĺbín scholastiky, ale pritom nezabúda na skutočnosť... Študuje systémy moderní a porovnáva ich s myšlienkami sv. Tomáša. To však nestačí... Treba viac... Veda snažila sa vytlisknúť filosofiu v mnohých oboroch, takže Mercier zkúma jej hodnoty a triumfálne konštatuje, že pravá veda a iomizmus si neodporujú... Zvlášť psychológia ho zaujíma, z čoho sa rodí jeho znamenité dielo: „Traité de psychologie“. Vrchol celej činnosti je založenie Inštitútu filosofie scholastickej, ktorý si získal meno v celom katolíckom svete.

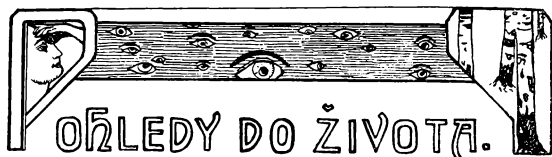
V roku 1906 sa začína druhá etapa Merciera... Pius X. ho postaví na primašský stolec Belgie odovzdávajúc mu ešte toho roku i kardinálsky klobúk... Pole učinkovania sa zmení, ale pracovník neúnavný je ten istý... Filozofia ho vôbec neodcudzila praktickému životu, a arcibiskup Belgie svojim hlbokým geniom i na poli pastoračnom triumfuje. Majúc stále pred očami program pápeža, uvádza v praktický život encykliku Leva XIII. Rerum Novarum (1891) Založením sociálnych inštitúcií, podporou organizácií snaží sa riešiť prakticky problémy triedneho boja majúc stále pred sebou ideu: uskutočniť pokoj Kristov i na zemi.

Keď do roku 1914 bol pastierom, predstaveným svojich veriacich, za svetovej vojny stal sa ich otcom... V ťažkých dobách invázie zostal na svojom mieste potešujúc celý národ, staviac sa neohrozene na stanovisko práva... Keď palác jeho bol okupovaný vojskom, anitedy sa nebál klásť na srdce svojim veriacim veľkú čnosť lásky k vlasti vo svojom chýrnom pastierskom liste vyhlásenom na Vianoce v r. 1914.

Keď starosti o vlasť pominuly, neúnavný duch kardinála nemohol ustávať... Po vojne je to myšlienka unie, ktorá určuje program Mercierov... Zase je to program a túžba pápeža Pia XI., ktorá pobáda k činnosti vznešeného kardinála... Takto sa zrodily chýrne rozpravy malínske, ktoré majú za účel pripraviť uniu s cirkvami anglikánskymi... Myšlienka táto sprevádzala kardinála môžeme povedať si do hrobu... Keď onemocnel, staručký lord Halifax, horľavý za uniu so strany anglikánov, ihneď sa dal na cestu ku kardinálovi... Posledné tieto ich stretnutie bolo dojímavé... Po rozhovore Halifax padne na kolena a plače... Noviny písaly, že vraj toto boli poslednie „rozpravy malínske.“

Keď zomieral tento veľký syn cirkvi, celý svet cítil, že Mercier vlastne jemu patrí... Skutočne bol on človekom, ktorý je na česť človekovi, „qui fait honneur à l'homme“.

Z BRÁZDY STOJANOVY.

Láska mne pálí a úcta mne pudí k uctivé prosbě, aby ct. redakce „Musea“ zavedla v bohosloveckém časopise tuto hlídku. Otec neumírá, synům z paměti nevymizí. Je teplem v srdci. A čeho srdce plno, tím ústa oplývají — co hřeje ohněm v bohoslovcích, zablyskne i v jejich řečech i v písmu, v jejich věstníku. Rozumí se samo sebou, že je hybnou silou v činech. Stojan! Žil s námi, pracoval pro nás a s námi, miloval nás: patřil popředně nám. Mluvil k bohosloveckým generacím po desetiletí, proč by jim neměl mluvit i dále? Chce jistě mluvit. Nejvíce ovšem svým příkladem. Zachycujeme zde jeho povahu, rys za rysem, abychom se mohli chopiti jeho odkazu: práce pro sjednocení. „Je to posvátný odkaz svatého muže, ... Antonína Cyrila Stojana. Tento velkolepý duch, který bere nebeskou odměnu a nesmrtelnou korunu za své práce, zde široce založené,“ tak přál nuncius Marmaggi nástupci Stojanovu J. M. nejdůstp. arcibiskupu Prečanovi, „jako nerozlučný druh stůj milostivě při Tobě a při vás všech“. Tak nás doporučil zástupce sv. Otce ochráně Stojanově všechny s ndp. velepastýřem v čele. Co z toho plyne pro nás? Povinnost poznati tohoto „velkolepého ducha“ a nespokojovati se s povrchním — byť dobrácky srdečným — názorem na něho. Nuncius ho nazývá „mužem svatým a duchem velkolepým, což jest hrází a obranou proti lehkému, tatíckujícímu a opovážlivě familiarisujícímu pojmání zvěčného arcibiskupa“ píše spisovatel Dr. Du-

rych. (Rozmach, r. II., č. 1.) A z čeho chceme poznat ducha Stojanova? Nezanechal velikých spisů — jenom do srdce lidu se vepsal trpělivou láskou. A lid po čase bude vykládati tyto zápisy, sdílet je, sdružovati, upravovati. — Opět vzpomínám Durycha, který se kdysi rozepsal v „Našinci“ o této věci. Věř, že brzy se vynoří mezi lidem o Stojanovi celé legendy... A doporučuje sbírání sebemenších drobností ze života Stojanova. Kdo by se měl chopiti této práce, ne-li ti, již nejvíce vděčí za lásku Stojanovi — bohoslovci? Žijí mezi lidem, uslyší leccos, nechť to zaznamenají — a v této hlídce uveřejní.

Hlídky? Zahrádka Stojanova? Ne. To budou ukázky z brázdy Stojanovy, z brázdy, kterou táhl pluh v potu tváře po celý svůj život. Uvidíme — zkoumajíce postupně tu brázdu: co ostřilo jeho pluh, co trhalo a sušilo býlí, co lámalo kamení... Co zavlážovalo tvrdou půdu... Co zasíval pro zítřek veliký duch Stojanův. Zdá se mi, že všechny tyto poznatky vyzní mohutným voláním: Lásko! Lásko! Lásko!

Kéž, dělníci na vinici odkazem Stojanovým prochnuti a jeho prosbami posilováni, získáme láskou Kristu národ celý!

Stojan nemiloval diplomatických křivých uliček: šel vždy přímo a bez házně — přemáhal nenáročnou láskou. Malý příklad. V jedné vesnici na Slovácku měli kostel na spadnutí. Pan farář prosil občany, aby pomýšleli na stavbu. Leč — chudému se těžko platí a bohatší si

dvakrát rozmyslí, než krejcar obrátí — a ještě ho schová. Občané nemínili, že by kostel hrozil shroucením. Stojí léta — vydrží. Zavolali stavitele, co by soudil a ten šalomounsky potvrdil jejich názory. „Bude-li mne pan farář sto let živit: stoupnu si doprostřed kostela a nebojím se, že by kdy na mne klenba spadla.“ Pan farář si pozval poslance Stojana. Stojan přijel, promluvil lidem do duše a šel do vedlejší vesnice na schůzi. Leč občané opět zatvrdeli: Nebudeme stavět! A přijede-li Stojan ještě jednou, vyhodíme ho! — Jeden z horlivců běžel za Stojanem do sousední vesnice. „Už k nám nechodte. Chťtější vás vyhodit!“ Tak? zabrbľal Stojan. Hajdy ke mně na vůz. Pojedem hned k vám! — A jeli. Zavřil huben v obci, Občané přišli s pocity různými. „Tož vy mne chcete vyhodit? Dobře, dobře! To si ještě rozmyslíte. Já se tak hned nedám...!“ — Dnes stojí ve vesnici na kopceku krásný bílý kostelíček jako z cukru, cizinci jej obdivují — Občané jsou hrdí: Ani krejcaru dluhu není na kostele. A vzpomenu vděčně: Šak dyby ne Stojana...

Zrnko: Nebojme se jít tam, kde nás přímo vyhazují, máme-li čisté ruce, svatý úmysl a lásku v srdci! Omnia ad maiorem Dei gloriam!

Šuránek.

Z KAPITOL SRDCE.

Stal se akademikem v Praze. Mladistvé jeho sny a plány dlouhými kroky měřily dalekou pláň životní. Duše jeho příliš brzo rozkvetla a nebyla zvyklá mrazu moderního světa. Touhy, jež kdysi snily u bílých forem světců, hledaly parfum hříchu na korsech velkoměsta... Zapadl do vln života.

V horkých nocích probodnutých ranami hříchů ztratil, co hledal. Smysl života. Tak sedal s hlavou zlomenou na jeho břehu a nechal na sebe stříkati jeho pěny. Šum života ho lákal, přetínal přediva jeho duševního ztrnutí a těžké prázdnoty. Dnes je z něho praktický katolický. Ponořil-li se opět do jeho hlubin,

vracel se o nic neobolacen, o nic neochuzen. Kus srdce však zůstávalo vždy ležet u těch, již zlomeni životem proploovali věčné tmy... V duši mu všechno popadalo, jedna jediná touha mu zbyla. Nenávidět beze smyslů a bez konce to moře, v němž zlomil veslo a ztratil kormidlo. Toužil po barvách a nenáviděl byla takovou silnou barvou, jež by jím zatřásla. — A když jednou před jeho zrakem víchr života stavěl hrady lidského štěstí, aby je v okamžiku vřázel do propastí a láma! stožáry, padl mu do duše světlý paprsek majáku. Tak odkudsi z daleka. Chytil se ho jako tonoucí stěbla. Světlo rostlo a zalilo mu duši. To vzpomínka na matku pohladila mu srdce — — —

V bílém, ztuhlém úsměvu měla vepsanu lásku, již a pro níž žila, v mozolných rukou držela růženec starostí a prací... Venku slunce rozhazovalo radost, u nich v nízké světničce smrt stavěla kříže bolesti...

V duchu zlíbal tu ledovou ruku. Jež nyní, kdy ztratil víru, mravnost a štěstí, po létech k němu promluví tak laskavou řečí.

Porozumněl. Vešel do nemocnice... Zaklepal na dveře zkušeného a učeného řeholníka. Přečetl mu knihu mladého života... „Důstojný pane, zoufalství mne přivezlo k příšerné propasti, kde ledový víchr kostí proniká. Pomozte —“, zaprosil. — „Milý mladý příteli“, pravil po diagnóze kněz, „potřebujete klidu. Vaše duše musí vejíti na cesty vnitřního ticha a samoty.“

Univerzitní student prodělal duchovní sv. cvičení. Naslouchal šumění vodopádů věčnosti, které se na splavech časnosti lámaly a tříštily... Vše zdálo se mu úžasně krásné a neuvěřitelně jednoduché... Všechny stíny volaly po jednom společném slunci... Všechny bolesti otevíraly bránu Božství... Našel, co ztratil. Smysl života. Dnes je z něho praktický katolický akademik, jenž týdně běže chléb

bílé hostie, aby sílil a rostl. Stal se oddaným synem Neposkvrněné.

—áb—

MISSIONÁŘ P. PAVEL ŠEBESTA V BRNĚ.

Ve dnech 27. a 28. února dlel v Brně známý ethnolog a misionář P. Pavel Šebesta a konal zde přednášky o svých badatelských cestách na poloostrově Malajském. Jako člen Společnosti Božského Slova ve sv. Gabrielu v Mödlingu byl poslán od P. Schmidta SVD., průkopníka a zakladatele nové školy ethnologické na tento poloostrov mezi kmeny trpaslíků (Semanové a Pigmeové), jejichž život sociální, rodinný a náboženský při své misionářské činnosti důkladně prozkoumal. Badatelská práce toho horlivého misionáře-vědce jest veliká a jeho poznatky obohacují značně zvláště dosavadní poznatky ethnologické. Práci svou započal v Africe, kam již před válkou byl poslán jako misionář. Působil mezi kmenem Bantu a jinými kmeny západoafrickými. Prostudoval zvláště nábožensko-kulturní stránku života černochů a výsledky svého bádání uložil v různých časopisech a cenurních dílech. Zvláště pozoruhodné jest jeho pojednání O pojmu duše u černochů.

V roce 1922 byl poslán mezi trpaslíky na Malace. Práce jeho nebyla snadná, neboť trpaslíci před ním strachem přechali do hustých pralesů. Musel se teprve takřka prosekat pralesem, aby našel jednotlivce těchto kmenů. Brzo si dovedl získat důvěry, přizpůsobiv se jejich jednoduchému životu a tak nabyl vhodné příležitosti nenápadně pozorovati a prozkoumati ex experientis jejich kulturní život. Poznáv důkladně jejich život po stránce sociální a náboženské, vrátil se v květnu 1925 do Evropy a podal obsáhlý referát o svých cestách na ethnologickém kongresu v Miláně a uspořádal též oddělení o Pygmeích na misionářské výstavě v Římě. Podrobné vědecké výsledky práce, v níž zpracuje své

zkušenosti mezi těmito trpasličími kmeny, hodlá badatel záhy vydati a to v hlavních jazycích světových.

Přednášky jeho byly velmi poutavé a zajímavé. Byly provázeny více než 150 světelnými obrazy, které si P. Šebesta sám svým fotograf. aparátem zhotovil. Podávají nám překrásné partie tropických krajín, jež sám procestoval a prozkoumal a které tvoří polovici naší země a pokryty jsou z velké části hustým pralesem. Jen sem a tam vyskytují se lesní mýtiny, které zvolili za svoje bydliště Semangové. Tyto trpasličí kmeny stojí na nejnižším stupni kulturním a živí se nasbíranými kořínky a plody rostlin a lovem drobné zvěře. Nežijí na stálém místě nýbrž mění svá sídla dle způsobu kočujících národů. Kmeny tyto poněkud vymírají. Překvapující však jsou jejich sociální řády a názory náboženské. Žijí v jednoženství a překvapuje nás, že neznají lži, loupeže, krádeže, vraždy. Věří v nejvyšší bytost, kterou nazývají „Karei“, od něhož prý všecko povstalo. Hříchem uraženého Karei snaží se usmířit tak zv. krevní obětí. Věří v život posmrtný. Projevem této víry jest uctivé pochování mrtvých. — Ještě o více mnoha zajímavých faktech zmínil se P. Šebesta, nelze však tak obsáhlou přednášku krátkým referátem vyčerpati. Jeho bádání opět potvrzuje zkušenosti jiných, mnohých misionářů a moderních ethnologů, které jsou skvělým dokladem křesťanského učení o původu člověka.

Prvotní stav člověka nemohlo být stadiem zvířete nebo polozvířete, padá tedy co ipso theorie tak velebená a dodnes na mnohých našich školách hlásaná evolucionistů o zvířecím původu člověka. Tento bezprostředný výsledek svých prací řečník též na konci své přednášky zdůraznil.

Zase máme důkaz, že církev katolická proto, že neupravuje své učení dle nedokázaných třeba velebených teorií a názorů své doby nešíří tmu a bludy, ale drží se neochvějně

Pravdy Božské, stává se pevně stojícím majákem pravdy uprostřed zbouřeného a mčícího se světa.

Horlivá a namáhavá práce misionářů jest odměňována i tím, že boží na druhé straně s velkou námahou theorie, budované ke zničení církve katolické. Celý svět respektuje dnes vědeckou autoritu a práce kněžím-

vědců, misionářů, Societatis Verbi Divini. P. Schmidt jest autoritou ve vědeckém světě všeobecně uznávanou. Tak i opravdová věda přichází i přirozenou cestou k názoru, že člověk není potomkem opice, ale dítětem Božím, jak praví Písmo: „Creavit Deus hominem ad imaginem suam.“ X.

NOVÉ KNIHY.

P. ALOIS STORK T. J.: Z DUCHOVNÍHO ŽIVOTA.

Praha 1925. Nákladem „Dědictví svatojánského“. Tiskla Arcibiskupská tiskárna v Praze. Str. 194. Cena 6 Kč.

Každému člověku jest již vrozena touha po dokonalosti. Každý člověk, i ten neposlednější, chce býti nebo aspoň se zdáti lepším, dokonalejším než druhý. Jenže pojem dokonalosti jest dnes namnoze nejasný, neurčitý, zatemnělý a způsob, kterak k ní dospěti, mnohdy i zvrácený, vedoucí spíše k opaku. Přesnost a jasné světlo vnáší nám do těchto věcí malá, úhledná knížечka známého a osvědčeného vůdce duchovního života P. Al. Storka T. J. Účelem jejím jest ukázati duším toužícím po skutečné, pravé dokonalosti správnou cestu k ní.

Objasniv a vymeziv pojem duchovního života přechází autor ihned k hlavním jeho prostředkům. Pojednává nejprve o zpovědi podává některé velmi praktické pokyny, kterých mnohdy při zpovědi nehývá dbáno, a které k její úplnosti značně přispívají. Pak následuje část, v níž autor chce čtenářům vštípit jasný a přesný pojem hříchu těžkého a lehkého. Probírá proto jednotlivá příkázání a podává rozřešení nejakutnějších otázek z katolické morálky. Zajímavě poučuje dále o sv. přijímání, o jeho poměru ke mši svaté, o jeho účincích, podmínkách, pravém úmyslu atd. V pojednání o modlitbě klade hlavní důraz na

modlitbu vnitřní, nabádá k jejímu prohloubení zvláště v době neútechy. Za uhlavý kámen krásné a vznešené budovy duchovního života pokládá zvláštní zovtvování svědomí. Jest to hlavní a také neúčinnější prostředek, jak možno očistiti sebe, povahu svoji od různých chyb a dospěti ke konečnému spojení s Bohem. Pojednání svoje končí pak autor programem duchovního života, jehož osou má býti: obnova zvráceného člověka a vytrvalá, systematická práce za posledním cílem všeho: K Bohu!

Jsmo opravdu autoru vděční za tuto milou knížечku a přáním naším jest, aby se stala takřka takovým vademecum každého, vnitřně žijícího člověka. A. F.

DR. JOSEF MATOCHA: BYTNOST MILOSTI POSVĚCUJÍCÍ VE SVĚTLE PÍSMÁ SVATÉHO.

Olomouc 1925. Nákladem vlastním. Expeduje Maticе cyrilometodějská v Olomouci. Cena 12 Kč.

Spis tento sepsán s velkou důkladností a plně pro naši materialistickou dobu velký význam. Ukazuje a vysvětluje se nám říše, která jest nad tímto světem, řád nadpřirozený, řád milosti.

V předběžných částech vykládá autor nauku theologů o milosti posvěcující, jež materialiter jest vnitřní princip života, který křtem bývá člověku udělen. Formaliter však a theologice obsahuje tři pojmy (justifica-

tio, regeneratio, participatio divinae naturae), což tvoří obsah pojmu synovství adoptovaného. Autor podává i vývoj theologické otázky o podstatě milosti a podává potom v první části rozbor shora uvedených pojmů. Druhá část zabývá se speciálně thematem o bytnosti milosti posvěcující, jak se zračí ve Starém i Novém Zákoně. Velmi poučná jest statí o spravedlnosti ve Starém Zákoně. Bůh již od národa israelského žádá mravní čistotu a očisťování od hříchů. Dokonalá spravedlnost přišla teprv v N. Z., jak předpověděli proroci. — Dále autor pojednává o dalších pojmech tvořících podstatu milosti, jak se nám jeví ve St. Z. Ukončuje první díl první části pojednáním o St. Zákoně ve světle Nového Zákona. Účinky milosti stopujeme i ve St. Z., ale bytnost milosti se jasně nevyjadřuje, jasné světlo o této otázce přinesl teprve Kristus Pán. S theologickou přesností jedná autor o královstvím Božím, jehož občany jsme se stali křtem sv. Překrásné jsou též statě o Kristu jako vzoru a zdroji milosti. Podle obrazu svého Bůh nás stvořil a chtěl, abychom se stali podobnými Synu jeho, což se děje milostí posvěcující. (Sr. Řím 8⁹.)

Dále píše autor: „Souhrnem nauky Kristovy o milosti posvěcující je božská modlitba, kterou se z jeho rozkazu a dle jeho poučení modlíme“ (Str. 81.) Pravdu tuto dokládá autor mnohými doklady ze sv. Otců. Kristus jest i zdrojem milosti ve svátosti své lásky v Eucharistii. „Svátostí oltářní se má tedy víc a více vytvářeti v člověku podoba Kristova, kterou se přizpůsobuje nejvyšší duchovnosti Boží t. j. Slovu věčnému.“ Úvahu svou ukončuje autor statí: „Životní otázka sv. Pavla“. Nejvíce pronikl tajemství milosti sv. Pavel, proto právem je zván doctor gratiae. Autor vyložil pěkně nejdůležitější theologické pojmy sv. Pavla o milosti.

Kéž by tato úvaha hojně přispěla k tomu, aby milost Boží byla mezi lidmi více ceněna jako dar nejvzá-

cnější, aby vytvořila v pravdě nový národ in iustitia et sanctitate veritatis.

DR. JOS. NOVOTNÝ: VĚDA A VÍRA O PŮVODU ČLOVĚKA.

Populární vzděl. knihovna. Řídí dr. Alfred Fuchs. Sv. VI. Tiskem a nákl. čsl. akc. tisk. v Praze, II., Spálená ul. č. 15. Cena 10 Kč.

V zevrubném pojednání o 192 stranách, jež je vlastně upraveným a hojně rozmoženým novým vydáním dávno rozebraného spisu „Světlem k Bohu“, vykládá autor zajímavým a přístupným, lehce pochopitelným způsobem, co říká věda a víra o původu člověka. V jednotlivých kapitolách probírá příslušné otázky: O stáří pokolení lidského, O původu člověka, Odkud život na zemi, jaký je rozdíl člověka od zvířete, pochází-li veškeré lidstvo od Adama a Evy a poukazuje, co na jednotlivé otázky říká víra a co věda. Původ člověka je vyložen na základě nejnovějších výsledků odborného badání vědeckého, které je ku podivu v úplném souhlase s učěním katolickým. Zvláště pěkná je stať, kde vyvrací nedostatečné a nesprávné odůvodňování názoru vývojové theorie o podst. přeměně tvorů přirozeným výběrem, bojem o bytí, dědičnosti přeměn, přizpůsobováním se okolí a pohlavním výběrem. Velmi pěkně a obsírně jedná a rozebírá rozdíl člověka od zvířete, jehož potomkem by mnozí tak rádi chtěli býti! Rozdíl ten spočívá v tom, že člověk má rozum, svobodnou vůli, řeč, náboženství atd. O jednotlivých těchto rozlišujících značkách pojednává pak zvláště, poukazuje opět a opět na podstatný rozdíl člověka a zvířete. Tak na podkladě bohatě sneseného materiálu proveden je přesvědčivý důkaz staré pravdy, že pravá věda a víra si ni-
jak ani v nejmenším neodporují. Spisek zasluhuje doporučení zvláště

dnes, kdy nesprávné, často vědecky neodůvodněné theorie o původu člověka z opice se šíří — ač vědeckým světem jsou již opuštěny — nevěreckým tiskem mezi střední a nižší vrstvy lidu. sb—

DUŠE DÍTĚTE.

Vít de Fontgalland (1913—1925). Z frančtiny přeložil a svým nákladem vydal J. Rozmahel, farář v Adamově, Brno, 1926. Stran 67; cena 3'50 Kč.

Je těžko psát recenzi tak dojemné milé knížky, jako jest ta to, aby snad se nezdála tomu, kdo ji dosud nečetl, snůškou květnaných epithet. Málomluvný životopis dovede rozechvát jemné struny tajemného lidského srdce — i kdyby bylo uzavřeno sebe tvrdší korou vášně neb nevěry — jako životopis Vítův. A co jest na něm zvláštního? Vít žije jako jiné děti, se svými malými chybami a přednostmi; zbožnost, upřímnost a pokora zdobí jeho duši. První slovo mariánského tohoto dítky bylo „Ježíš“; pětiletý již světuje se matce s touhou, že by rád přijal Ježíška. Jaká radost naplnila jeho duši, když sedmiletý přistupoval k prvnímu sv. přijímání, a jaký vliv na jeho život měla Eucharistie, již často, později denně v srdci svém přijímal! Ježíškovi při prvním sv. přijímání projevuje své přání stát se knězem; ale Ježíšek mu praví, že si ho chce vzít záhy k sobě, aby se stal andělem. A dítě radostně odpovídá: Ano.

Jedenáctiletému Vítovi splňuje Kristus Pán slib; sama Nejsvětější Panna přichází, aby duši Vítovu odvedla k Ježíškovi, ježž tolik, tolik měl rád. Co jediné působí žal čisté jeho duši, jest, že matka tolik se trápí nad myšlenkou, že ho ztratí. Slova, jimiž loučí se těžce nemocný Vít se svou matičkou, jsou jist, že odejde k Tomu, ježž tolik miloval, působí tak mocně, že zakalí tvé oko, čtenáři, a skropíš poslední stránky slzami . . . Vezmi tuto zlatou knížku a v klidu si ji přečti. —oř—

FRANTIŠEK TEPLÝ, JINDŘICH ŠIMON BAAR A CHODOVÉ.

Sestaveno z rukopisné pozůstalosti. Nákladem Františka Obziny ve Vyškově.

S radostí jsem vzal do rukou knížku Fr. Teplého, dobrého přítele Baarova, abych dokreslil v duši své obraz zesnulého spisovatele, jenž tolik miloval svůj lid a kraj. Baar a Chodové. Chodové a Baar. Místo písmený a dosaďte onu velkou lásku, jaké bylo schopno srdce Baarovo a máte obsah nejen knížečky, ale z velké části také jeho života. „Pane Bože! Všechny struny v srdci mém už popraskaly, jediná jedna mi zbyla . . . Miluješ-li mne, dej, abych směl na ni zahrát píseň o lásce k této tvrdé, kamenité zemi!“ Tu jeho lásku staví Teplý v úvodu před oči „všechněm milým Chodům na Domažlicku“. Knížečka dělí se na dvě části: Návštěvy a Přednášky. — Baar z Ořechu navštěvoval Klenčí a dojmy si vždy znamenal. Vždyť v ten čas pohřbil zlatou „mámu“, zakoupil si domek v Klenčí a těšil se na odpočinek. V Přednáškách uloženy jsou myšlenky, jež sebral Teplý z Baarových poznámek o Chodsku, jeho zvycích, tradicích, krásných krocích, celém tom svérázu, o němž se Baar tolik a tolik bál. Ke konci jsou přidány písně „Bulačina“ a „Co nám zbulo“, obě ze sbírky „Rodnému kraji“. „Bulačina“ jest též samostatně otištěna s nápěvem Jindřicha Jindřicha, rovněž „Písnička duďácká“. Krásnou úpravou, tiskem, cennými fotografiemi působí knížečka velice mile. —áb.

NA RYCHTĚ.

Povídka z počátku minulého století. Napsala Anna Simerská. (Ludmila, Sbírka záb. četby. Svazek 1., 2.—3. Roč. XXVI.) Vyšlo u Kofrby, Praha 1925, 1926. — Tak pěkně plyne život u Čermáků, jako potůček bublající zeleným mlázím za jásavého zpěvu lesního plachtva bez skře-

ku, bez ničící bouře, bez vášní a zloby. Tak žijí i osoby, jež vystupují v této povídce, na prvním místě rod Cermáků v Ronově, z něhož zachyceny jsou téměř tři generace. Šťastně se žení, v báni Boží vychovávají své děti, šťastně i umírají. Žijí ti lidé klidným, lichým životem venkova, životní neštěstí je stihá jen do té míry, aby šťastně je překonajíc tím více cítili radost z klidného soužití. Děti jsou jedinou touhou rodičů, slyší je jak oko v hlavě, aby v nich vychovali zdárné syny vlasti a církvi. —

Jest dnes dosti nesnadné dáti do

rukou lidu novou knihu, která by bavila a poučovala a nedráždila vášně, nebudila lřidní nespokojenost. Povídka A. Simerské právě svou ušlechtilou tendenci, prostým a srdečným rázem, lehkým slohem a jasným životem jest velmi vhodnou četbou pro něj. Pamatuji se, jak rád čítával lid „Luómilu“ a rád si ji vypůjčoval na člení. Vyslovujeme tedy se „Zrnem“ přání, aby „l. u d m i l a“ vycházela častěji a pomáhala tak svými ušlechtilými povídkami vytlačiti z venkova moderní bezcenný literární jed, který začíná otravovat náš lid. —oř—

CIZOJAZYČNÁ LITERATURA.

HARTMANN GRISAR S. J.
MARTIN LUTHERS LEBEN
UND SEIN WERK.

S 13 obrazy. Stran 36 + 560. Nákladem Herder a spol. Freiburg 1925. Cena 13 M. vázáno v plátně 16 M.

Osoba Martina Luthera, jenž svým osudným vystoupením odřhl značnou část Evropy od životodárného střediska pravé víry — Říma, byla od protestantských životopisců obetkována gloriolou oslavných legend, podobně jako u nás osoba Husova. Bylo třeba dlouhé a vytrvalé práce se strany katol. dějepisců, než legendy byly rozptýleny. Jako u nás se této vyčerpávající práce ujal zesnulý prof. Sedlák, tak v Německu Hartmann Grisar S. J., univ. prof. v Innsbrucku. Po léta připravoval se na tento úkol svými „Lutherstudien“, jež korunoval r. 1911 vydáním třísvazkového díla „Luther“. Poněvadž rozsáhlost tohoto díla byla na překážku přehledu životního díla Luthe- rova, zhustil prof. Grisar dílo své v jednom svazku, jenž překvapuje svou uceleností. Pestrým střídáním látky a děje, hojným citováním nejrozličnějších pramenů a četnými ukázkami

původní Lutherovy řeči učinil knihu příjemnou a snadnou k četbě. Co zvláště nutno ceniti na knize je, že neustále přihlíží k psychologickému vývoji Lutherova vystoupení proti církvi. Tento psychologický vývoj Lutherův je velmi zajímavý. — Roku 1505 vstoupil Luther do kláštera dle slibu učiněného za prudké bouře, která ho přepadla v širém poli mezi Mansfeldem a Erfurtem. Z mládí již značně nervosní (dědictví po matce), stupňovala se jeho nervosita vlivem oné strašné bouře a vyčerpávající duševní práce ve vleklou nervovou chorobu, jež se jevila v jakési skrupulositě. To- to stupňovala se často až k hrozným duševním úzkostem. Pokládaje dosavadní prostředky k dosažení vnitřního míru za nedosta- tečné, vrhl se v náruč falešnému mysticismu. Nutno prý se úplně oddati Bohu, jako neživý nástroj v jeho všemohoucí ruce. Z toho byl již jen krok k popření svobodné vůle a dospěl tak r. 1518, tedy už po odpust- kových thesích, k jádru své nauky: sola fides iustificat. Z toho je zřej- mo, že nauka jeho je čistě subjek- tivní, vyhovující jen jeho duševnímu stavu. Rozšíření jeho nauky bylo

podmíněno hlavně současnými politickými poměry. Tím ovšem padá plně i názor, že Luther budoval svou nauku na Husovi. Luther má s Husem společný jen odboj proti Římu. — Kniha tato má ovšem i pro české čtenáře značnou cenu, neboť dovíme se z ní o úsilí Lutherově získati české kališníky a Jednotu bratrskou pro své hnutí.

Náboženská revoluce 16. století, která hluboko rozbrázdila klidnou hladinu evropského života a podvrátila nerozborný sloup náboženské autority, žije dosud ve svých důsledcích. Je proto jistě nutno, aby bohoslovec a kněz znal počátky tohoto osudného hnutí a k tomu mu skytá vhodnou příležitost uvedená kniha.

F. B.

AUGUST REATZ:

JESUS CHRISTUS.

Sein Leben, seine Lehre und sein Werk. — II. a III. vydání. Herder, Freiburg i. Br. 1925. Váz. v plátně 10.50 M.

Je to život Kristův, jaký nejsme zvyklí čísti. V úhrnném obraze podává nám autor Spasitelův život, jeho učení a dílo. Předpokládáje znalost evangelií, podává nám nejprve mistrovskými tahy přehled Kristova života a nákreš jeho osobnosti. Jsa vyzbrojen bohatým apologetickým aparátem, odpovídá jadrně a zajímavě na různé námitky protivníků. V dalším rozvíjí před zrakem čtenářovým veškeru nádhru mesianických proroctví a jejich vyplnění v nové božské víře, říši a zákoně. Konečně pak uvažuje o mesianickém dile — církvi katolické. Tak kniha vede duši čtenářovu od mohutné osobnosti Kristovy k jeho pozemské říši — církvi katolické a tím může mnohé zápasící duši ukázati správnou cestu. Kniha jak svou úpravou tak i svým obsahem bude ozdobou knihovny každého kněze i inteligenta.

F. B.

JOSEF SPILLMANN S. J.

LUCIUS FLAVUS.

Historický román z posledních dní Jerusalema ve 2 svazcích o 680 stranách. 18. a 19. vydání. Vyšlo u Herdra, Frýburg 1926. Váz. v plátně cena 7.40 M.

Autor u nás všeobecně známého a se zálibou čítaného románu „Zpovědní tajemství“ zpracovává ve svém histor. románu „Lucius Flavius“ tragický zánik Jerusalema a první jasné záblesky rodícího se křesťanství. Hrdina románu „Lucius Flavius“, voják šlechtěné povahy, touží po lepším, vyšším životě a Bůh tuť snahu nenechává bez odměny. Sám apoštol národů. sv. Pavel. udílí mu v žaláři sv. křesť. — Jako centurio říms. vojska na vlastní oči vidí vyšechnutí vzpoury Židovské, sám v říms. legiích účasten se obléhání Jerusalema pod Titem a vidí i jeho zkázu . . . Tím krátce naznačeno prosředí, z něhož autor čerpá svou látku. Zvláště výstižně a zdařile kreslí čtenáři začátky a rozšíření církve Kristovy, život prvních křesťanů, jejich bohoslužbu, a na druhé straně mravní biau tehdejšího pohanského světa. — Spisovatel v tomto románu dovede upoutati zajímavým dějem a náhorným líčením pozornost čtenářovu, osoby vystupují před námi plny života, se svými chybami i dobrými stránkami, takže nelze se diviti, že se dočkalo toto dílo ve vlasti již devatenáctého vydání. — Dílo toto přeložil do češtiny Václav Müller. Vyšlo v Praze u Kotrby r. 1906. Nebylo by na škodu, byl-li náklad rozebrán, pořídit u nás druhé vydání, náležej romány Spillmannovy k těm knihám, jež lid rád čte, a ušlechtilé tendence, jež autora pohnula k činnosti literární, vykoná i u nás své poslání.

—oř—

MUSEUM

Ročník 57.

Číslo 5.

L. P. 1926.

MUSEUM

ČASOPIS KATOL. SLOVANSKÝCH BOHOSLOVCŮ.

Ročník LVII. Vychází v Brně (Alumnát) pětkrát v roce. Číslo 5.
Předplatné na 57. ročník: 10 Kč pro bohoslovce a studenty,
15 Kč pro ostatní odběratele.

Povoleno biskupskou konsistoří dne 28. listopadu 1907. Čís. úč. pošt. spoř. 20.272.

Redakce i administrace v Brně, Alumnát, Antonínská ul. č. 1.

OBSAH ČÍS. 5.:

J. E. Just: Matka Boží v české poesii. — *Aňtal:* Drobtý k životopisu Stojanovu. — *Jar. Cella:* Prošba k jaru.* — *František Drábek:* Český Sheehan. — *Č. V. Hrdina:* Z prostředků moderní pastorace. — *Šuránek:* Dva čerstvé hroby. — *Cyrlometodějská hlídka:* Alois Vašica: Význam sv. Tomáše pro Unii a vliv jeho na theologii východní. — *Pohledy do života.* — *Nové knihy.*

Listárna redakce.

Příspěvky, jež nebyly otisknuty v tomto čísle, byly odloženy do příštího ročníku. Všem kolegům, kteří jakýmkoliv způsobem přispěli, na prvním místě všem spolupracovníkům na poli literárním vzdávám srdečné díky; kteří po prázdninách se vrátí do seminářů, kež osvěženi s novými silami opět pomáhají budovati milé Museum; ti, kteří odcházejí na vinici Páně, zůstaňte mu i nadále věrni jako odběratelé a podporujte své mladší bratry-bohoslovce.

Obracím se na všechny slovanské bohoslovce dobré vůle, aby nezapomínali na Museum a zvláště na Slovanskou hlídku, aby se Museum opravdu v plném slova smyslu stalo, čím chce být: časopisem slovanských katolických bohoslovců.

Redakční uzávěrka 1. čísla 58. roč. je 20. října 1926.

Administrace sděluje P. T. odběratelům, že dosavadní naše složenky s čís. 20.272 platí i nadále. Kdo nám dosud dluží, rač laskavě zaslati nedoplatky.

Dary (přepłatky) na Museum zaslali: Dr. Al. Kolisek, Dr. Kar. Večeřa, Josef Blaha, Jan Doupovec, Vl. Eller, Jos. Fišara, Fr. Gédus, Václav Hlavička, B. Homola, Jos. Huďeček, Jos. Jančík, Vojt. Kirchner, Rajín Kobza, Jos. Kolář, Jan Maňoušek, Ludvík Mihola, Boh. Mikuláš, Frant. Minařík, Frant. Řezanina, Aug. Lenz, Jarosl. Streit, Fr. Špička, Arnold Zemánek, Karel Zák, pp. Lad. Pavělka, Frant. Táter, Jan Zemla.

Vydává svým nákladem:

„Růžo Sušilova“, liter. jednota bohoslovců v Brně.

Redaktor: Jaromír Pořízek. Administrátor: Josef Melichar. — Tiskne „Typos“ v Brně.

MUSEUM

ROČNIK 57.

1925—26.

ČÍSLO 5. 29

J. E. JUST:

MATKA BOŽÍ V ČESKÉ POESII.

„O Jase jasnější všech jasů, osvít ji
tu chudou moji, pustou zahradu . . .“

J. Zeyer: Mar. zahrada.

„Ó jak divuplný, srdce jímající, duši do výsosti vznášející je bytí Mariína neobsáhlý sad!“ Je zapomenutý však a neznámý jsou i hymny těch, kteří ústy Zeyerovými volají: „Pro velké Tvoje smilování, Matko Ježíše, ó nebraň mi, bych v pokoře své skloněn v prach se zastavili směl u prahu zahrady Tvé, nehodný a hříchů pln . . .“ Jejich myšlenky a slova chci znovu oživit a setřásti s nich prach zapomenutí. Ať žijí, aspoň v nás, kteří jsme svaté Panně tak blízci! Je to užitečné — a chceme-li poznati ducha naší literatury celé, je to i nutné. Česká literatura mariánská na mnoha místech srůstá s literárními pracemi světskými, je živou částí české literatury, je její složkou: důstojnou, uměleckou a charakteristickou! Jako si nedovedu představit českou horskou vesničku bez zčernalého obrazu Bohorodičky na věkovité lipě a stinné naše háje i širé lány bez tváře Mariíny, jako jsem neviděl ještě stěny chudých ani bohatých bez vlídného úsměvu „Rodičky Boží s děťátkem“, jako si nedovedu představit českého katolika, který by denně nevyslal vděčného pohledu k modru nebes — do říše vznešené Panny, tak — právě tak nedovedu si představit literaturu českou bez prvků mariánských! Z tiché světničky nazaretské rozléšlo se požehnané „Ave“ do všech končin světa a mohutnou ozvěnou ozývá se v ústech národů od té chvíle, kdy Matka Páně ve svaté radosti volá „Magnificat anima mea Dominum . . . ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes . . .“

Poslyšme již, jak ono „Ave“ vyznívalo a vyznívá ve vlastech našich od dumné Šumavy až po poslední výběžky Sudet.

Nejstarší české legendy o Panně Marii (legenda „O nanebevzetí Panny Marie“, „Svaté Maříe s nebes chvála“, „Radosti svaté Marie“ a „Planky Panny Marie“, jež byly částí her velikonočních) vypravují, že naše písemnictví hned ve svých začátcích vplelo si do vínku chvály mariánské.

Ač ve střední době literatury české, již hřeje a oplodňuje hlavně duch náboženský, nemáme žádného většího díla o Matce Boží, přece nalézáme v literární tvorbě té doby drobných námětů mariánských celou řadu.

Můžeme tedy říci, že literatura mariánská potenciálně byla již obsažena v různých formách staré a střední doby našeho písmeni-

civí; byla to poupata, která k svému úplnému rozvíti potřebovala jen tvůrčího tepla slunečního, osvěžující vláhy čisté rosy, jež v lichu teplých nocí padá.

V době, kdy literatura naše svlékla šat dítěte a v bujarém jásání mladistvé síly nastoupila vítězný pochod na arenu světovou pro listí vavřínů — tehdy již poupata mariánské poesie byla v plném květu a jejich vůně plnila české nivy. A lístky jejich neopadaly — nevadnou, jen květy ty neobdivovány, vůně nevdechována! Je tolik lidí dnes, kteří, jakmile jen slyší o něčem náboženském — a což teprve mariánském — odvracejí se od toho s jakýmsi útrpným úsměvem, jako od něčeho méně cenného, snad přežilého, čím se zbytečně duch lidský zatěžuje. Jak vhodná jsou zde slova J. Vévody, která vepsal do prvních řádků svého úvodu k známému výboru umělých i národních básní o Matce Boží: „Jsou okamžiky v životě, kdy člověk, unavený pracemi, rozrušený starostmi a zájmy, mnohdy i zraněný v duši, sahá po takové knize, ve které by našel uklidnění, útěchu a novou naději.“¹⁾ Která kniha může více síly a více naděje vlít do vyprahlé nádoby duševní, ne-li právě kniha mariánská?

Můžeme právem i říci, že velký počet básní s lálkou mariánskou plně se vyrovná velkým dílům světským, a to bohatstvím látkovým i myšlenkovým, náladovým i formálním . . . Přemnohé z nich vyprýštily z duše přeplněné láskou a nadšením k Matce vtěleného Slova; jsou to často slova, která tryskají ze srdce hluboce zarmouceného, nešťastného, potupeného — jako volání o pomoc v temné noci rozbouřeného světa, jak praví básník, když:

„Noc temná a vlny tak bouřlivě se dmou
a všechny hvězdy zhasly a všechno zmírá tmou
a všechny hvězdy zhasly — jen jedna — poslední —
tam v dáli ještě svítí na straně nolední.“²⁾

Jsou to mnohdy nejkrásnější věty, které zanechalo světu srdce zraněné nevděkem a závistí a škodlibostí — a jak se jmenují všechny ty zrůdy ďáblů!

Je přirozeno, že plnou myšlenkovou hloubku onoho bohatství duchovního, jímž byla Bohem zahrnuta Panna Maria, plně vystihují obyčejně mezi ostatními poety — básníci-kněží.

Již v Kamarytově sbírce „Českých národních duchovních písní“ vedle mnohých jiných zaznívá tklivá píseň „Matka pláče, ruce spiná . . .“

Posvátný vrch příbramský, „Svatá Hora“, žije již v Jablonského pověsti „Poutníci“; je to překlad básně Heineovy „Wahlfahrt nach Kevelar“, lokalisovaný do Čech.

V obsáhlých literárních sbírkách Sušilových³⁾ i v jeho vlastních skladbách nalézáme velmi mnoho prací básnických, jejichž vznešeným předmětem je nejvyšší lidský ideál — blahoslavená Panna Maria. Vedle překladů církevních hymnů (na př. „Stabat mater“.

¹⁾ J. Vévoda: Matka Boží v české poesii.

²⁾ Fr. Dohnal: Stella maris.

³⁾ Největší je: „Moravské národní písně s nápěvy do textu vřaděnými“

„O sanctissima“ a j.), vedle písní mariánských, které v pozměněné formě dosud zaznívají v našich kostelích (na př. „Matko Boží, neslycháno . . .“), uložil mnohé básně mariánské v „Sebraných básních“.

Fr. Leubner, farář v Bechlíně u Roudnice, uvedl ve verše v „Balládách a legendách“ známou legendu o původu slziček a v „Koledě“ ukazuje laskavé srdce Mariino, které tak ochotně všude spěchá ku pomoci.

Oko radostí zazáří při četbě veršů Dvořákových! Náš první velký, český, katolický básník — nalézá v úctě Mariině záruku smíru životního. Dvořák ve svých básních se usmívá i pláče, sní i žije, jak již řekl kdysi Jaroslav Vrchlický: „Dvořák je skutečný básník, mystický bez pósy, z vroucího přesvědčení a — řekli bychom — z povolání. Horoucnost citu, síla obraznosti a misty pravá náboženská vašeň vanou z jeho formálně čisté a dokonalé poesie.“ A můžeme právem říci, že právě v jeho mariánských básních je jasných úsměvů nejvíce. Sáhněme na př. hned po první Dvořákově sbírce „Zlatou stezkou“, která je výhradně mariánská, a čtème ony řádky, plynoucí z jemné básnické duše tohoto katolického kněze! Jeho básně „Zvěstování“⁴⁾ mile vanou dech čisté a pokorné Panny; z jeho „Ukolébavky“⁵⁾ cílíte mateřskou něžnost svaté Panny, která není prostá skryté bolesti z příštího kříže Synova — a k ní pojí se „Matka Dolorosa“⁶⁾, ta bledá, opuštěná, ale pevná Matka, z jejíhož pohledu básník čerpá v chmurných chvílích života sílu a novou naději. Dny své zasvěcuje lásce svaté Panny:

Mé srdce ohněm jenom vzplanout nech
jak východ nebe v nachu plamenech;
hle, andělé na křídlech zlatou zoří
mě nesou z temnoty a z hloubky moří.

Mé srdce ohněm jenom vzplanout nech
jak rosu žhavě v květlů lupenech,
kam červánky svá rudá křídla noří;
to srdce ledové: ó nech, ať hoří!

Ať z duše prchne noc a stín a šel
a srdce mé ať mystický je keř,
z kad obraz Tvůj se zvedá usmívavý.

Mé srdce ohněm jenom vzplanout nech;
než polísní je všedních citů dech,
ať láska Tvá je, nebes Paní, ztráví!

S Marií chce jíti životem — s Marií chce beze strachu projíti i studenou a temnou branou smrti:

„I smrti vsílím se bez záchvěvu dívám, dám klidně „s Bohem“ krajům těm a nivám, kde pro mě všecko zachází; vždy níž jdu, níže hrobu po schodišti, v těch temnotách, v nichž leží život příští, jensvětlo lásky Tvé mne provází!“⁷⁾

4) „Z hlubin věků.“

5) Improperie.

6) Zlatou stezkou.

7) „Nech vzplanout“ ze sbírky: Sursum corda.

8) „Stella lucida“ ze sbírky básní: Sursum corda.

A tak bychom se mohli zastavit i u ostatních Dvořákových sbírek básní, a všude bychom pocítili onen mystický dech jeho mariánské duše.

Není-li boj v srdci tvém dosud dobojován, pohleď jen do dobrých očí Nejsvětější a až rty její zaníceně ti budou šeptati:

„Nuž rozhodni se, rozhodni, kam mladý duch se chýlí!
Žda světem chodit s pochodní, či v květ se sklonit býlí...“

dej odpověď jí s K. Dostálem-Lulinovem:

„Mé srdce volným zůstane a Tvojm, svatá Panno!
Dál sám jdu v sídla neznámá, opuštěn z vůle vlastní
a srdce mé i lýra má jsou jednou snivou básní!“⁹⁾

Sigismund Bouška, kněz řádu benediktinského, opatství břevnovsko-broumovského, vnímavý kritik a obratný překladatel má více básní mariánských epických než lyrických. Hluboko kloní čelo před Královnou, v Níž tak úzce se objaly něha mateřství a nedotknutelná vznešenost panensví:

Velebné matky, kojící v bolestech národů símě,
mateřské pohledy, laskání rukou obětiplné,
mučednice kolébky, madonny pode křížem.
Vás, ženy, ctím a miluji, bytosti čisté a slabé!
Panny, koupající lilie těla ve žhavém vzduchu,
bílé, chladné, voskové krásy kaplí a domů,
panny, svíce na oltáři Nejčistšího,
svíce, jež hoří věčným, nehnutlivým světlem.
Noli me tangere! mluví hluboké vaše oči.
Velebo matky, nedotknutelná svatosti panny!
V jediném vtělení znám tě a kořím se ve prachu tobě:
vidím tě na měsíci, jež otočil had svým kruhem,
spasení slabých, velikou, zářnou očistu hříšných,
paprsky slunce řinou a prší z jasu tvých rukou:
Maria je tvé jméno, a Královna je tvůj úřad!¹⁰⁾

„V boží chrám, k obrazu Panny s věncem lilij“ zve Fr. X. Flo-
dác všechno mládí, když „tak prudko vašeň srdce sžírá“.¹¹⁾

Co důvěry — a v té jenom jsme velcí — mluví z prosťáckých slov
Fr. Chráma:

„Vše, všechno, Paní, co jsem někdy zpíval,
svou bolest, práci, přemnohý svůj hřích,
ať minulosti sen, neb budoucnosti přívál,
já kladu Ti do drahých rukou Tvých —
Tys naděj všech, kdo Tebe někdy vzýval —
„Ó Panno Maria“!“¹²⁾

Je nás málo Čechů — a co století se to již přehnalo přes Čechů
hlavy, krev tekla nám ze všech žil — a přece nezvykli jsme otrocky
klonit šíje. Jako hradba stoletími ztvrdlá stojíme zde na zmar všech
nepřátel! Je síla v nás:

⁹⁾ „Máj“ ze sbírky básní: Potulný zpěvák.

¹⁰⁾ Ze sbírky básní: Pietas.

¹¹⁾ Z „Písně mladé ženy“ v jeho sbírce básní „Nálady“.

¹²⁾ Z básně „Lurdské Panně“ z jeho: Duchovních písní

„Jak na moři po hvězdě plavci touží,
když v boky lodní přivalí bje vln:
tak po věky náš národ strastí pln,
když válka, mor a neštěstí jej souží
u Matky Boží spasné rady hledá,
a Máti tomu zahynouti nedá,
kdo vyzývá jméno její: Marial!“

Tak volal Josef Kachník, nyní profesor morálky na theol. fakultě Karlovy university, v „Květech mariánských“ z roku 1884.¹³⁾

Kolik heroických ctností rodí se denně v těsných celách klášterních, kde bytosti slabé kráčejí živoem modlitby k trůnu nebeské Královny. Václav Koranda, nedávno zemřelý farář v Horkách nad Jizerou, jehož píseň „Máti Páně přesvatá“ téměř znárodněla, v básni „Salve Regina“ nese nás v poušť francouzských guillotin:

Cos z dále hřmí . . . ! Pro radost toho davu
zas vezou oběti sem na popravu —
již blíží se — a průvod začíná:
Hle, dvanáct jeptišek na káře bídné!
Zrak samá záře — srdce všech je klidné
a ústa pěj: Salve Regina.

Tu píseň družkám svým vždy zpívaly,
když do nebes šly tiše — k svému králi.
I dnes — v den žití svého poslední
s tou písní na rtech půjdou v říši světa.
Teď došlo na ně. První hlava slétla,
však píseň ostatních zas dále zní.

Jak řada voskovic když uhasíná,
tak jednu po druhé stroj hrozný stíná,
a jen ta píseň zbylých k Bohu lká.
Než — mlkne víc a víc ta píseň tichá.
Ten lid — ta chátka dřív — teď sotva dýchá,
a posměch tichne, slábně, umlká. ¹⁴⁾

Václav Pakosta má v „Listech a květech“ báseň „Modlitba matky“:

„Modlitba matky právě divy činí.
V mrákočích bíd, zářném ve pohodlí,
bezpečno dítě v každé bouři žití,
dokud se za ně láska matky modlí...“

A ke komu se to spínají ruce mateřské, ke komu se to obrací zarosený matčin zrak s úpěnlivou prosbou o pomoc? K Tě, která je mateřskému srdci nejbližší — k lásky plné matce všemohoucího Syna!

I v noci, když klidný spánek snesl se do měst i vísek, ochranný plášť Mariin přikrývá všechny, kdož při večerním zvonku poslední pozdrav šeptali Ježíši a Marii.

¹³⁾ Báseň „Matka dobré rady“.

¹⁴⁾ Uveřejněna ve „Vlasti“ z r. 1901.

Je ticho, prázdno v ulici...
Už zhasly lampy hořící,
a tma se dívá do oken,
kde lidé dřímou tichý sen.

Jen drobný, rudý plamének
tu osvětluje výklenek,
zde na obraze Rodička
své dítě tiskne zlehýčka.

A tmavý rámeček ovíjí
kol věnec suchých lilijí,
a na kytičku z konvalin
si časem sedá světlá stín.

Je jasná noc, noc plná hvězd,
vzduch prosycený vůní ješť,
a na zrosených břídlících
se chvěje záře jako sníh.

Tu na všem leží spánku mír!... Však čtyři oči z výklenku,
Jen samotářský neťopýř jež v modrou kvetou pomněnku,
kol mrtvých domů zatěká ty stále hledí do noci,
a křepelka lká z daleka. zda netřeba kdes pomoci?¹⁵⁾

Touha — prožít tichý život v slínu Mariině — mluví z veršů
Leopolda Rečka:

„Kéž bych Tobě, svatá Panno,
jak ten zvonek sloužit směl:
abych Tobě každé ráno
celý život chvály pěl!“¹⁶⁾

... A kolik ještě básníků-kněží mohl bych zde uvést, kteří
s nadšením se seřadili pod jeden bílý prapor Královny andělů, na
němž jasně září nápis „per Mariam ad Jesum!“ Je jich řada, kteří
i v našem „Museu“ již zpívali k počtě Mariině a s nímiž setkáváme
se tak často, prohlížíme-li jiné různé časopisy katolické (na př.
Vlast, Nový život, Náš domov, Ve službách královny, Květy mari-
ánské) a almanachy (Matce Boží, Pod jedním praporem). V tichých
kaplankách a pokojích kněžských daří se něžným květinám mari-
ánské poesie jako v teplých sklenicích: Císlým oknem kněžské du-
še bez překážek prostupují milosné paprsky Nejsvětější nevěsty
do zasvěceného srdce jako bohaté proudy tepla slunečního volně
běží sklem a libají rozesmáté květy, jež hřáním zrodily. Hlavinky
bílých konvalínek a něžných lilijí ševlí sladkou melodií májových
nocí, která splynula se rtů denně posvěcovaných:

„Jak jsi krásná, přítelkyně má,
jak jsi krásná, oči tvé holoubci jsou,
poskvrtny na tobě není.
Pramen jsi v zahradě,
pramen jsi vod živých
s prudkostí plynoucích
s Libanonu.“¹⁷⁾

A melodie nese se v kraj, dál, rozbíhá se po zrosených zahra-
dách i lukách, po snivých hájích, vyznívá v pohádkovém šplouchání
vod a slábne až v zasněné ozvěně dalekých skal! Příroda se budí,

¹⁵⁾ Báseň „V májové noci“ od S. Uffenrodta; z almanachu: Pod jed-
ním praporem.

¹⁶⁾ Z básně „Improvisace“; z almanachu: „Matce Boží“ r. 1904.

¹⁷⁾ Z „Velepísně“ Šalomounovy, IV. 1, 7, 15.

v půlnoční tmě budí se svět. Na zařmělé obloze vyšla luna a úsměv Mariin přelétl hvězdami . . . Celá země chvěje se jedinou otázkou:

„Kdo je ta, která se bere jako zora,
krásná jako měsíc,
jasná jako slunce,
hrozná jak sešikované vojsko?“¹⁸⁾

A noc přechází v den. Na nejvyšších vrcholcích již svítá. Vy-
stoupili na ně miláckové Mus, dočkali se zladěných strun a píseň no-
vá, neslyšená dosud zaznívá v dol:

„Ku počtě naší sladké Paní
ta lýra vroucně zní;
jdou přes ni jako v usmívání
zvukové čistí, líbezní.“¹⁹⁾
„Veselte se nebesa, plesej země,
zahuč moře se vším, čeho je plno!“²⁰⁾
„Jeť jako smrt mocné milování,
silná jako pekla jest láska — Mariina.
Žár její — žár jest ohně, plamenů;
spousty vod té síly nemají,
lásku by uhasily;
řeky ji nezatapí!“²¹⁾

A žár lásky Její zanítil i srdce těch, kteří nestanuli na okraji
hluboké studnice milostí Kristových, aby nabírali z ní a rozdávali
bratřím svým, kteří neucítili na svých ramenou, jak sladké je jeho
Kristovo, jejichž ústa nikdy nešeptala zázračných slov posvátné
konsekrace . . . Srdce jejich však, „když sladkou ranou poranil je
šíp lásky k Marii a k Ježíši“²²⁾, pudilo je k „pramenu v zahradě, k
pramenu vod živých“.²³⁾ A ukojili vodou živou svoji žízeň — vykry-
stalcované částičky její pak vkládali jako zářné dýmáky do svých
duchovních prací . . .

Mysterium velikonoční tragedie, celá velikost bolesti, „které
nesla Mafka v srdci svém“ — lká v Břinarově básni „Maria u hro-
bu“.²⁴⁾

Život prožitý v hlučné písni světa — když již šedinami zkvělá
— i tehdy ještě zatouží po liché písni Mariina zátiší!

„Smím zpívat hymnus vám, já unavený poutník,
jenž nohy zkrvácel po marných cestách hříchu,
by klesl posléze na stupních vaší slávy
a blažen umíral, ó Paní, v stínu vašem?
smím zpívat hymnus vám, ó Lásko Svrchovaná,

¹⁸⁾ Z „Velepísně“ Šalomounovy, VI. 9.

¹⁹⁾ Z Dvořákovy básně „Má svátek moje sladká Paní“, ze sbírky
básní: Improperie.

²⁰⁾ Z žalmu 95, verš 11.

²¹⁾ Z „Velepísně“ Šalomounovy, VIII. 6, 7.

²²⁾ Ze „Zahrady mariánské“ J. Zeyera.

²³⁾ Z „Velepísně“ Šalomounovy, IV. 15.

²⁴⁾ Z knihy: Biblické rhapsodie.

jíž ke mně přišla jste, jak touha, která váhá,
jak úsměv soucitu, jenž padne v žalář vězně,
jak sen, jenž chrámem jde v modlitbu posvěcen?²⁵⁾

Iduše těžce nemocná, kterou vědomí hříchu odsoudilo k smrti,
horečným zrakem hledá jen oči, z nichž by se usmálo na ni Milo-
srdenství. a záchvěv soucitu, čemuž výraz dává Antonín
Klášterský.²⁶⁾

Všechna hořkost nevědku, kterou se lidstvo odmění největšímu
dobrodinci, bolela drahou jeho Matku hned při prvním tlukotu bož-
ského Dítka: před svatostánkem v jeskyni betlemské kloní se pro-
stá chudoba i mocné bohatství a vznešená učenost. První hold lid-
stva Novorozencemu!

„Oči Panny Marie však při tom zaplakaly.“
syatý Josef pravil k Boží matce:

— — — — —

Proč jsi, matko Boží, smutna byla?
„O tom dřevu kříže já jsem snila.“

Pastýřové přišli, matko Boží —
„Korunu mu spletou z trní, hloží.“

Rybáři sem přišli k tvému synu —
„Za žezlo mu budou dávat třtinu.“

Králové jsou přišli, božská máti —
„Budou vždy jej znovu křižovati.“

Přišli chudí s hlavou nachýlenou —
„Zaprou jej anebo zapomenou“

„Na dívky jen tvář se usmála ti —“
„Ty jej budou věčně milovati.“²⁷⁾

. . . . Pouhou zmínkou přejdu mariánské básně Furchovy (zná-
mé „Dísne Hostýnské“), Mužíkovy, Turinského, Jos. Kalusa a Udena,
dlouholetého starosty města Kladna, abychom si mohli ještě více
poněkud povšímnouti Heyduka — a pak našeho básnického troj-
hvězdí na nebi literatury české — Čecha, Vrchlického a Zeyera.

Adolf Heyduk je typ světského básníka, který užívá témat mari-
ánských obyčejně jako prosby v jednohlivých potřebách pozem-
ských, nebo jako rámce nebo pozadí pro jiné, světské téma. Pěknou
ukázkou je Heydukova „Skočická“:

Skočice, blíž Hradu hory stará víska,
putují tam lidu sbory z dálí, z blízka;
na kolenou v chrámu klečí tiše, snivě,
Matka Boží vše tam léčí milostivě.

²⁵⁾ Z básně „Hymnus Panně Marii“ ze sbírky básní: „Hovory se smrtí“ od J. Karáska ze Lvovic.

²⁶⁾ Antonín Klášterský: Polí a lesy, báseň „Markélka“.

²⁷⁾ Ze Sládkovy „Koledy“ ze sbírky básní: „V zimním slunci“.

Újdu také v ona místa zbožných pouť,
rač mě, Matko Jezu Krista, vyslechnouti;
srdce mé tě vroucně prosí písně vzletem,
z těch jsem, již svou půdu rosí krve květem.

V dalších třech strofách líčí básník útrapy, které stíhají zem
českou a český lid a obrací se opět o pomoc k Matce Boží slovy:

Skočická Ty Matko Boží, plná vděkú,
učíš z nás — viz, žal se množí — národ rekú,
vloží nám blesky na zášť dračí v čela rýhu:
na směr vlků, již se tlačí na nás k jihu!

Kaž, ať lid se krve varem k činu vzpruží,
přinesu Ti z jara darem kytku růží;
kol nich stuhu zlatých cípů bílou, čistou,
a před chrám Ti vsadím lípu velkolistou!

S ptáky, v lesa kypře chvoji, v chrámě Božím,
vroucích zvuků k počtě Tvoji píseň složím,
vonnou, jak by zkvetly maní střemchy sněti . .
mlčíš? . . . Do řad, chudí, páni, starci, děli! . . .²⁸⁾

Je zde užito motivu mariánského trochu po světsku přibarve-
ného — ale i zde vidíme, jak český lid ústy svých mluvčích dává na
jevo svou naprostou důvěru k Matce, která divy tvoří — i ve vě-
cech národních!

Svalopluk Čech užívá mariánských písní v lyricko-epických
skladbách, s dějem skoro vesměs bouřlivým — jako působivého
kontrastu k výjevům vzrušujícím. Příklad z jeho básně „Bouře“:

Ó hvězdo mořská, kotvo naděje,
posvátnou dlaní uhlad' peřeje,
svíř libě vodním závojem
těm, co tam spějí s pokojem,
ó hvězdo mořská!

Ó hvězdo mořská, zdroji života,
nechť bouře zlá i koráb ztroskotá,
ty na dně pustém novou chýš
z těch trosek lásce vystavíš,
ó hvězdo mořská!

Ó hvězdo mořská, dejž, by úpadem
král bouře sklonil mračný diadém,
a z trosek lásce — hlas náš slyš —
tam na dně věčnou vystav chýš,
ó hvězdo mořská!²⁹⁾

Zcela jiného druhu jsou mariánské básně Vrchlického. On vě-
nuje Panně Marii ponejvíce básně lyriky osobní, vkládá do nich cily
vlastního nitra.

²⁸⁾ Ze: Zpěvy pošumavského dudáka.

²⁹⁾ Viz jiné ukázky v básni „Bouře“: „Jinoch pod stožárem“, „Dívka
před kaplí na břehu“.

Zadívá-li se v podzimu života okem již vychladlým do očí Mariiných, plných zvláštního kouzla, tu ještě v studeném srdci starce rozleje se teplo hřejivých vzpomínek na zapadlé dětství v klíně malčíně:

Já kráčím od kláštera tou starou alejí
a s jarním teplem v duši mé sny se vracím.
Hle, obraz Matky Boží na lípě zavěšen,
a duši mou to táhne jako dávno zašlý sen.

Ó jaký div! Ten obraz ukrytý pod květy
tam sama zavěsila má matka před lety!
A nyní jsem se dlouho v ten obraz zahleděl,
a v duši moji trpkost a v duši moji žel.

Mním, že vzrůstá vedle postava matčina,
a na rtu jejím chvil se modlitba za syna.
To oko zarosené, ta ústa zsinalá,
to matka, když mé čelo naposled líbala . . .³⁰⁾

V přítomí bolesti dovede poléšit klidný svit „Hvězdy jitřní“:
Maria Panno, ty jsi v mém hoři — jako je plavci hvězdička v moři.
Jako ta hvězdička svítí a těší — tomu, kdo modlí se, tomu, kdo hřeší!
Já se již čistil dost v slzách a hoři, — udej mi, Maria, utonout v moři.³¹⁾

A v jeho „Balladě ku chvále Královny nebes“ po radostném „Gloria“ Betléma ozývá se žalující elegie kříže a jásavé Alleluja veliké noci:

Dak bolest pod křížem Tě ztopila,
Tys poznala, co lidský bol a lkání,
Tys poznala, svět jaký mohyla
zavírá v sobě! Ó když v ztroskotání
se čelíš hrobky rozsmekla a na ni
sed anděl zvěstující zástupům,
že vstal Tvůj Syn. — Ó Matko, Tvojm snům
co vyrovná se? V zori nebes žhavé
víc křídel andělských Ti nefek' šum. —
Ó Pani, Choti, Ženo, Matko: Ave!³²⁾

... Již stmívá se — a my vyšly, když nás slunce začlo hřát; to
dřímá již. Slín položil se v úběl květů Tvých, ó Maria, a zčeřily se
stezky v zeleni. Život ztlch pod modrem se stý hvězd. Jen snění
dech zadýchal květy záhonů. Čím žily květy v světle dne, tím ve snu
žijí noc . . . Jak sladce sní se v jejich šepotu. — Slín hustší stínů lilijí
se přenes tichem zahrady. Uleh! v slzách rosy chladné, na čelo a do
vlasů snesly se lístečky růží. Sní velký sen — sen života přesvaté
Panny: od „chvilé úsvitu blížícího se Dne“ až po poslední jeho
vzplanutí — kdy „přišla velká, svatá hodina a velké hlasv byly sly-
šány jak na moři, tak v horách a racho! nebem zněl, jak když se
řílí celý přívál vozů válečných do boje a bylo světlo větší světla

³⁰⁾ Báseň „Mater Dolorosa“ ze sbírky básní: Ze hlubin.

³¹⁾ Z básně: Twardowski.

³²⁾ Ze sbírky básní: Moje sonata. Je to umělý útvar, tak zvená bal-
lada francouzská.

dne, že všichni kolem lože oslnění na lváře padali, jak lenkrátě na Táboru ti, již Krista zpřeoobrazeného viděli, a vešel Pán a jeho andělé a Maria jej viděla v té slávě nebeské a zasténala blahem velikým. Hle, jak ten úsměv jeho božsky zazářil, a rány jeho na rukou, na nohou, v boku, zasvítily světlým rudých zor a vůně ráje temenila z nich. Maria oči zavírela. Pak ještě jednou k apoštolům obírla se a zašeptala: Přátelé!

A každému na hlavu ruku položila svou a vtiskla každému na čelo míru polibek. Pak klesla zpět a ležela jak lilie, tak tiše, bíle. Nemluvila již a zírala na slávu Kristovu.

Zdálo se, že touha její světlým probíhá jí celou postavou, že vznášejí se, a vznášela se ležící Kristu vsílíc, jenž sladce pravil jí: Ó, zvolená, se mnou pojď, bys se mnou usedla na nebes trůn! Ó, holubice bílá, prostá poskvrny! Ó, stánku milosti! ...

Marie usmála se zářivě a řekl Kristus: Matko moje milená! ... Tu zhasl její život blaženstvím a duše její byla v Bohu. Lehce jako list kleslo tělo její ozářené na lůžko ... Celou přírodou se chvělo cos jak úsměv nejsladší. Apoštolové na tvářích leželi kol lůžka, kde tak tiše, divuplně dřímala Maria spánkem posledním ...³³⁾

... Sen dosněn byl ... a počal žít! Rty šeptaly jej v okolí a ruka vepsala jej v archy papíru pro upomínku potomkům. Zná každý jej — ten slavný hymnus Zeyerův, jenž jako modrý oblak kadidla se z Čechů země nese v Panny svalou říši! Duch mimoděk se nese „z prachu do tůně nebes nejhlubších“ — tam v kruhu čistých andělů náš Zeyer volá k Marii: „Ty z panen nejčistší a plna milosti, ó hvězdo zářící jak dýmání zázračný, buď chvála jménu Tvému na věky!“ — a Maria zas v úsměvu svým zrakem líbá „Mariánskou zahradu“!

.....

Jako poslední pozdrav z dálných končin, jako poslední rozloučené „s Bohem“ našich nejdrazších zní něžné „Matičko Boží“ Elišky Krásnohorské se sladkou hudbou Smetanovou.³⁴⁾

Matičko Boží, obětuj milosti své mi zář,
zbožně chci dáti život svůj lásce tvé na oltář.
Když se mé cíle zašeří, v temnu mě hrůzy j mou,
obejmi v lokty mateří, opatruj duši mou!

Tak přešla matka Páně požehnanou českou zemí, zahřála ji svou něhou, napojila čistou vláhou, osvítila svou milostí. Jásavý zpěv jejich písní jde od Šumavy k Tatrám a plaší sliny s tváří všech!

Ó písně rajske, plny touhy svatě,
jen zněte dál tím českým krajem svatým
a buďte jiskrou srdcím ledovatým;
neb pokud rod náš „Mariánským“ slyne,
dá Bůh, že nikdy — nikdy ne z a h y n e!³⁵⁾

³³⁾ Zahrada mariánská.

³⁴⁾ Z opery „Tajemství“, zpěv družiček.

³⁵⁾ Xaver Dvořák: Českým písním mariánským.

ANTAL:
DROBTY K ŽIVOTOPISU STOJANOVU.
(Dokončení).

Na jedno bil Stojan všude a stále. Řeči klepalna srdce lidská po širém světě při sjezdech velehradských, modlitbou na bránu nebes. Věřil ve splnění přání Kristova, aby všichni jedno byli: a věnoval práci pro tuto myšlenku celý svůj plodný život. Pochopil úžasný smutek srdce Božího, při tom, když ústa Syna člověka se modlila k nebi za jednoho u víře. Pochopil, pracoval a věřil, že nepracuje nadarmo. On vytkl nejspřávnější směr k dosažení cíle: zlaté, nezištné, živé, hluboce věřící a vroucně milující srdce! Zbytečně by se hrdlovali se strašidly, kdož by chtěli sjednocovat jinak. Po lásce poznají (všichni), že jste moji učeníci — praví největší psycholog lidstva —

I na bohoslovecké sjezdy razil Stojan myšlenke unionistické přístup. Tam od ní čekal nejvíce: že se zakoření do těch hořících mladých srdcí. Připomíná ledy v dopisech často „O unii měla by se zmínka učiniti, vždyž sv. Otec tak usilovně na to naléhá.“ (1896.) Jindy se nabízí: „O unii (s Římem) promluvíím já. — Zprávu o hrobě sv. Methoda podá výbor prohledávání hrobu sv. Methoda.“ Nebo: „O unii též by se mělo mluvit, an sv. Otec stále se součinnosti dovolává. Já při tom přečtu malé memorandum ruthenského kněze jistého.“ —

O tom, co Stojan: kaplan, farář, průboš, arcibiskup, poslanec a senátor — na sjezdech velehradských pro bohoslovce vykonal asi za 40 let svého předsednictví při nich, o tom by mohli mluvit čeští, slovenští a vůbec slovanští kněží, kteří tam jako bohoslovci čerpali nadšení k činnorodému životu. Snad — Deo dante — promluví. Nám bohoslovcům zůstala navždy vryta slova milovaného spirituála olomuc. semináře p. Dra. Cinka, když nám vyřizoval r. 1923 na Velehradě poslední vzkaz umírajícího arcibiskupa: „ať neopouštějí brázdy započaté...“ Věru: smrt druhého Methoděje...

III.

Bude snad ještě zajímavě zmínit se krátce o zdravotním stavu Stojanově. Byl Stojan obecně obdivován pro své zdraví a pro životní svěžest. Vzpomínám, jak prohodil kdysi ve společnosti jeden p. okres. cestmistr, který poznal často poslance Stojana při zjišťování škod způsobených povodněmi a p. „Je skoro nepochopitelné, jak se ten pán mohl dožít sedmdesátky. Ten se musel sedřít do padesáti let. Viděl jsem ho před časem, když řádila povodeň v P., jak se brodil ve vodě — až po kolena. Pomáhal lidem vynášeti zatopené věci. Bylo to na jaře, a zima bylo... Já řku: to je poslanec! A nedávno jsem ho viděl — stařečka — v průvodu, hudba hrála: a on si šlapal jako oficír! Zvláštní člověk...“ Ve skutečnosti nebýval asi Stojan tak zdravý. Prožil v mládí tuberkulosu krční, jejíž vyléčení zjištěno při balsamování mrtvol. Jak vypadal

zdravotní jeho stav v alumnátě, patrně z tradičních záznamů nemocenských v olom. semináři. Byl celkem v letech bohosloveckých (1872—1876) v nemocnici desetkrát. Nejvážněji: v posledním ročníku, kdy byl stížen plicním katarem. Byl-li vždy Stojan zdrav jako kněz a poslanec, to nám řeknou jiní. Jedno však možno tvrditi zcela jistě: Stojan si — při vši úmorné práci — udržoval zdraví pevnou vůlí a svěžestí životní stálým dobráckým vtipem. Ani na smrtelné posteli ho neopustila ta vůle: žít a pracovat, ani ten obdivuhodný humor. A přece jsem slyšel od člověka prohlížeje jeho fotografie Stojanovy: „Ten trpký výraz, otcovsky starostlivý, žijící sice v přítomnosti, ale čtoucí v nejisté budoucnosti — ten poutavý smutek plný životnosti — nevymizel nikdy z jeho tváře...“

Zmínka o fotografiích mně dává příležitost k poznámce o Stojanovi v tomto ohledu. Dával se fotografovat jen když musel — a to nerad! Co prý dal práce každý ten obrázek! „Nač ty darebnosti?“ říkával. Sochař chtěl zhotovit jeho poprsí. Potřeboval obličej z profilu. Je zajímavé, že na žádné z fotografií Stojanových není čistého profilu — a je jich, zejména v obrazech průvodů — na sta! Chtěl tedy poprosit arcibiskupa, aby se dal fotografovat v residenci. Jak se však Stojan dověděl, oč běží — okamžitě z domu zmizel. Zajel si tedy umělec schválně za ním až na sv. Holiš, kde kázal — jsa už nemocen — nad hrobem neznámého vojína. Leč byla taková mlha — a ta asi chorobě Stojanově dodala, — že se fotografování nezdařilo. Tak se stalo, že dnes nemáme jediného věrného poprsí Stojanova. Chtěl být vždy malým — je velikým, chtěl být vždy posledním — je mezi prvními, chtěl, aby o něm nikdo nevěděl, jenom Pán, který vidí skryté -- a zatím? Běžte na Velehrad a počítejte, kolik lidí chodí k jeho hrobu. Vědí o něm, vědět budou vždy o svém — tatíčkovi. Aspoň ty chudé bude míli vždycky u sebe.. Za to že byl pokorný: amavit eum Dominus et ornare eum... Stojan nezemřel... —

A nepotřebuje pomníku kamenného. Jeho poprsí, jeho srdce žije v srdcích kněžstva a lidu — v srdci jeho vznešeného nástupce. Vřelá slova J. M. ndp. metropolity Leopolda jsou Stojanovi pomníkem jedinečným. Slyšme, co vzkazuje velepastýř věřícím v den svého nastolení 30. 12. 1923. (První pastýřský list.)

„Když jsem před třemi měsíci, dne 29. září t. r. odpoledne stanul u smrtelného lože bl. paměti mého předchůdce, zvěčnělého arcibiskupa Antonína Cyrila Stojana a zahleděl se v dobrotivou jeho tvář, z níž právě zmizel poslední záblesk života, a když popatřil jsem u uhasínající jeho oko, které mne tolikrát vilalo vlídným, otcovským zásvětem, i tehdy ještě, kdy smrt již z něho zírala: rozechvělo se srdce mé usedavým pláčem a duše má jakoby ulopit se chtěla v nezměrném bohu.

Po celá tři léta snášeli jsme spolu trpělivě břímě dne i horka a zvláště, když si mne zvolil za generálního svého vikáře, dělili jsme se pečlivě o všechny starosti a trampoty, strasti i žalosti, jež právě za jeho biskupování tak těžce dolehly i na arcidiecesi olomouckou.

Bylo tehdy na stolci arcibiskupském málo radosti, a nutno říci budoucím pokolením, že arcibiskup olomucký Antonín Cyril Štojan, jindy samá sdílná radost, žalostí a hořem nad událostmi, jež se tehdy ve vlasti naší dály, předčasně zahynul. Trpěl až dotrpěl on, který se nám zdál nezničitelný.

A tak stál jsem dne 29. září t. r. u rakve jeho jako syn u rakve zesnulého otce a myslí mou láhly jako zimní mraky vzpomínky na vše, co nad tou drahou hlavou jeho přeletělo a co přežila pod mitrou biskupskou.

A zdálo se mi, že bych měl rozpřáhnouti za ním ruce a zvolati jako zvolal kdys svatý jáhen Vavřinec v hodině rozloučení se sv. Sixtem, ubírajícím se na smrt mučednickou: „Kam se ubíráš bez syna, otče, kam bez služebníka, kněže svatý, pospíháš?“ Jak bych tehdy byl se zaradoval, kdybych byl uslyšel slova Sixtova: „Neopustím já tě, synu... Za tři dny budeš mne následovat!“

Drazí moji! Ztratili jsme všichni dobrého arcibiskupa, jehož srdce dobrotou překypovalo a jehož láska neznala mezí!“

Tak mluví z plna srdce, (sálá to srdce synovské z těch řádků) muž kritický — Je třeba krásnějšího pomníku Štojanovi? Kéž stojí při nás veliký jeho duch — kéž stojí při svém nástupci!

Vzore pokory, chudoby a nezištné, láskyplné práce, Antoníne Cyrille, oroduj za svůj národ, aby mu zachoval Hospodin dědictví otců jeho...!

Jar. Cella:

PROSBA K JARU.

*Zpívalo svěží radostí a ve zpěvu se smálo
to dítě kvetoucí — však včera ještě v plénkách —
smálo se nevinně. Mu z očí teplo hrálo
a jiskry z nich mu pršely, jak z perel na čelenkách. —
Dýchalo o skřiváncích a v modrých parách hájů —
plývalo hymnami, jichž více ještě krylo —
hrálo si s muškami, jež pily z jeho zřidel —
laskalo potůčky, v nichž svoje mládí mylo —*

— — — — —
*Nuž, dobré dítě, zpívej víc a k písni duši přidej —
v ty tiše teplé úsměvy, dej všeho štěstí jas —
svě šatky protkej hvězdami všech vlahých „jarních nocí“ —
všech vonných kvítků děmanty zelený ozdob vlas! —
Pak, dítě-jaro, v laskání rozdechvej krásou všecko
a rytmy skromných pěvců tvých přikouzli světu klid!
— Dnes lidí štěstím zuliběj — a v náruč jim je vtiskni
v jich hrudi míru tolik dej — až srdce budou mllít . . .!
Všechny svým zpěvem zkonejši, všech srdce k echu nalad,
všem duše krásou optívej, až zpívy v snění sklesnou —,
dál zpívej —! víc se rozjásěj
a běž, ty dítě v lidský rej
a tam své sladké písně pěj:
Že Bůh tě na svět posílá, že On to dýchá vesnou . . .!*

FRANTISEK DRABEK:
ČESKÝ SHEEHAN.

(Dokončení.)

Podstatnou složkou literární tvorby Baarovy jsou drobné, místní obrazy ze života lidského, kratší povídky vzoru Kosmákova, něžné scény z přírody, symbolicky spjaté s životem lidským. Jimi, jak již bylo řečeno, Baar zahájil činnost literární a k nim i v pozdějším tvoření se rád vracel. Znal lidskou duši do jejích nejtajnějších hlubin, měl bystré, široké oko, udeřil na pravou strunu a nebál se ostřejšího řezu, bičoval vady a choroby lidské a věci ze stínu stavěl do prudšího světla. Chťel jíti ve stopách našeho milého kukátkáře, jehož spisy putovaly po moravských chaloupkách z ruky do ruky, staří i mladí se jimi poléšili, složili do nich životní bolesti, čerpali z nich poučení, nebo se nad nimi zasnili a zadumali. Baar dovedl oceniti veliký význam Kosmákův, jemuž dle spis. Aloise Mršlíka patří v historii české Moravy stránka první.²⁸⁾ Otevřeně se též hlásí ke svému mistru: „Chodím od té doby (toliž od rozmluvy s Kosmákem v Prostoměřicích) opravdu s fotografickým aparátem. Oči moje jako dvě skleněné broušené čočky dívají se kolem,²⁹⁾ a jimi ze světa do mé duše jako na citlivou desku padají různé dojmy. Plncu duši jich mám . . . Vyvolávám je a ustaluji perem a inkoustem ve chvílích svatě samoty . . .“³⁰⁾

První sbírka toho druhu vyšla pod názvem „Nalezeno na cestě všedního života“.³¹⁾ O několik let později vyšel chodský obraz „Pro kravičku“.³²⁾ Podnět k němu snad Baar vzal z výroční výstavě v Mnichově, o níž se v doslově zmiňuje, kde byla vystavena práce mladého malíře J. Pavlíka s titulem „Pro kravičku“. — „Na chudém dvorku kolem pošlé krávy bezmocně pláčí dva chudí lidé“. — Jsou to Chodováci Hladam a Barka Konopovi, kteří si na ni peníze těžce vydělali v Bavorsku. — R. 1907 vyšlo knižně „Několik povídek“³³⁾ a o dvě léta později 1. řada „Mžikových obrázků“ s podtitulem Velké a Malé děti,³⁴⁾ jež byly po roce rozmnoženy o „Mžikové

²⁸⁾ Dr. Pavel Vychodil: Václav Kosmák, str. 603.

²⁹⁾ Podobně píše Kosmák v předmluvě ke sbírce Kukátkek: „Nenosím sice kukátko na zádech, jak k vůli žertu píší; mám však dvě kukadla, která dal Pán Bůh každému člověku a s těmi rád chodívám světem, rád pozoruji lidi, a co jsem uviděl, to jsem zde popsal a dávám Ti na čtení“

³⁰⁾ „Mžikové obrázky“ řada 1., str. 14.

³¹⁾ Knižně r. 1901. (Podt. Studie a nálady: Virtuosi, Z cyklu: Stroje, Kapsář, Dne 24. prosince, Pro syna, Matka, Láska k bližnímu, V kampani, Zebrák.)

³²⁾ V Novém Životě z r. 1904, knižně o rok později.

³³⁾ Barák a dítě, povídka dříve otištěná v Českých květech (III.), Po letech, Nedal se, Nezmar, Věčné světlo.)

³⁴⁾ (Velké děti: Jak jsem se stal kukátkářem, Za syna, Po smrti žebračkou, Pan inspektor, Léta plynou, Na cestu, Z paměti starého konduktéra, Do počtu znamenáných. Malé děti: Výlet, Kašel, Žid, Po prvé ve škole, Z boje proti tuberkulose, V hodině náboženské, Desetkrát opsat, Mlsal? Podle zákona, První oběť.)

obrázky“ řadu 2. s podtitulem *Hloží a bodláčí*,³⁵⁾ napovídajícím tón a obsah obrázků. Již v Úvodní Baar upozorňuje čtenáře na to, že obrázky budou „štiplavé“; osiře ironisuje moderní pozdrav *Má úcla* místo křesťanského *Pochválen buď pán Ježíš Kristus*. V posledním obrázku „Českým světem“ přichází do Čech ze záhrobí Karel Jaromír Erben čtyřicátého roku po své smrti, aby se podíval na český lid, jeho zvyky, mravy a poslechl jeho krásný zpěv. Poslali ho s nebe Němcová, Sušil, Kamarýt, Vacek Kamenický, Čelakovský a farář Krolmus, protože Kulda, který nedávno přišel do nebe, jim nemohl podat zprávu, ježto byl patnáct let slepý, a dolož v Čechách Zíbrt v „Českém Lidu“ stále nařikal. Erben však vrací se smuten do nebe, neboť na své pouli českým světem neuslyšel národní písničky, leda nějakou odrhovačku „na šišalo, na placato“, neuviděl starých, pěkných českých krojů, jež hynuly v divadelních půjčovnách, ba i studenti ho zklamali svým „team — forwardem — goalem — shotem — matchem — backem — halfbackem — scheetingem.“ Téhož roku vyšlo několik povídek a čtrť pod názvem „Milovali budeš“.³⁶⁾ Autor místo úvodu a dedikace cituje dvě sléžejní přikázání lásky křesťanské. Na příbězích ukazuje, jak pýčna a sobectví zamyká dveře před bídou a tělesnou i duševní ubohostí, jak duše osiřelá, opuštěná, stojící mimo teplo lásky a soucitu je vydána vichru zoufalství na pospas. V drobnějších pracích užívá Baar rád látek temných. Tím tónem nese se publikace „V temných barvách“,³⁷⁾ zvláště v obrázku „Mrtvé uclivě pochovávají“ odhaluje bídu a tvrdost lidského srdce zaslepeného lakotou. Hráš feuilletonů (celkem 25) vydána byla pod názvem „Trnky“.³⁸⁾ Byly psány několik roků před světovou válkou a svědčí o výborném pozorovacím talentu Baarově v umění, kultuře, životě náboženském a politickém; jest též dobrým pozorovatelem krajinářským. To lépe jest viděti ve „Chvilích oddechu“,³⁹⁾ kde je popsána cesta po Německu, Belgii, Holandsku a Švýcarech, kterou podnikl s přítelem K. D. Lutinovem z farý klobucké. Kněžské povídky vy-

³⁵⁾ Úvodní, Děti, Pan biskup, U Boubelů, Bratr Prokop, Jeptišky, Tři nedělní jitra, Pan farář, Dvě žádosti, Vyléčen, Obrázek bálový čili Modla „Bál“, Červeno-bílý prapor, Provaz, Velké děti, Malé děti, Dva sirotci, Českým světem.)

³⁶⁾ (Útek, Na modlení, Návrat, Měšťané, Pravdivá pohádka, Podobství o milosrdném Samaritánu, Chrám, Podzim, Almužna, Vzdělání, V obecních službách, Dva domy.)

³⁷⁾ (Pomstila se, Mrtvé uclivě pochovávají, Staré stromy.)

³⁸⁾ (Na Říp, Proč jsme nedobyli Terezína, Propadávající se země, Impresse, Jindy a nyní, Náhražky, V Českém lese, Pruské usilování o země koruny Svatováclavské, Na den sv. Václava, Pro domo, Loučení — loučení, Z matky měst, Štolové poplatky, Reklama, Aby nás Pán Bůh při zdravém . . ., In memoriam, Ze zápisníku vesnického faráře, Zábava, Brány pekelné ji nepřemohou, Zmatek nad zmatek, Chvilka oddechu, Do polí, Z exercicií, Kněžské dítě, Masopust českého národa.)

³⁹⁾ (K severnímu moři. Psáno r. 1905. Na horách dolinách. Psáno r. 1907. Mezi bratry. Psáno r. 1912.)

dány ve sbírce „Z duchovní správy“⁴⁰⁾ a koncem světové války vyšla sbírka „V různých barvách“.⁴¹⁾ Hlubokou lásku Baarovu k přírodě ukazují drobné piózy „Ptáci“⁴²⁾ které byly později zařazeny do sbírky „Na srdci přírody“.⁴³⁾ První část sbírky jedná o stromech, druhá o ptácích. Stromy zasahují jakýmsi způsobem do života lidského, jsou pamětníky radostných nebo tragických událostí, zachránějí mnohdy člověka před smrtí nebo ho zahubí, ptáci symbolisují život lidský, nebo jsou lidem nešťasným, opuštěným útěchou a radostí. Baar olískoval své práce v „Novém živci“, „Obrázkové revue“, „Českých Květech“, Máji, Meditacích, Obzoru, Českém lidu, Evě, Studentské hlidce, v kalendářích, novinách a j. Literární činnost chtěl dokončiti velkolepou quadrilogií „Naše máma“, k jejimuž ději „garnitura“ měl tvořiti „rok na Chodsku.“ Baar chtěl v ní oživit, jak píše F. Teplému, všechno, co kdy o Chodsku nasbíral a od svého mládí na vlastní oči zachytil. V Hanýžce Králové zvěčnil drahou malku a v posledním díle, jež s ním šlo do hrobu, chtěl ji přivést až k oltáři. V „Paní komisarce“, „Osmačtyřicátnících“ a „Lúcích“⁴⁴⁾ oživil Baar kus života chodského z let osmačtyřicátých nejen po stránce národopisné, ale také náboženské a kulturní. Jednotlivá roční období symbolisují život národní a politický. Božena Němcová a nadšený kněz Fastez probouzejí a uvědomují lid po stránce osvětlové. Postava P. Gabriele Schneidra jest vedle jejich světlých postav poněkud zatemněna. Celá trilogie nestojí umělecky nejvýše, má však chromnou cenu národopisnou, křísí celý ten krásný život a ráz Chodska, jenž pomalu mizí.

To jest poslední větev na mohutném stromu jeho literární tvorby, jež se zazelenala, květem oděla a přinesla ovoce. Baar zanechal nám hojné plody, bohaté, plné šťávy a sladkosti, barvitě a vonné. Jsou to nejušlechtlejší a nejžhavější city jeho nitra, nejhlubší a nekrásnější myšlenky, jež podal českému lidu a láska, s níž ukázal rodným Chodovákům vůni krásného domova. A jako kněz? Životní zkušenost! A po každé, kdykoliv budeme čísti jeho kněžské práce vzpomeneme na chvíli, kdy Božský Spasitel ve sv. Eucharistii přijímal dobrého bojovníka do své slávy nebeské.

⁴⁰⁾ (Po prvé zaopatřovat, V hypnose, Půlnoční, Zničení, Z cyklu „Báby“: S flašinetem — Bába zkoumaná — Bába svíčková, Cikáni, Baron, Z lásky, K nemocnému.)

⁴¹⁾ (Ze školy, Přiznal se, Inspekce, Mstítel, Žid, Prozrazena, Primiice, Smrtelná bába, Dva, Švestka, Zloděj, Poutnice.)

⁴²⁾ Knižně r. 1910. (Sýkorka, Špačkové, Čermáček, Slavík, Kanárek, Vlaštoky, Vrabci.)

⁴³⁾ (O stromech: Do počtu znamenauých, Staré stromy, Láterníci, Švestka, Máj, Sůty, Červené mučení, Muškatelky, Naposled, Pro syna, Pláně, Šmůla. O ptácích: Sýkorka, Špačkové, Čermáček, Slavík, Kanárek, Vlaštoky, Vrabci, Kukačka, Bílý vrabec, Husa, Rybáika, Ptáčník.)

⁴⁴⁾ Vycházely nejprve v „Lidovém deníku“. Knižně 1925 jako „Paní komisarcka“ a „Osmačtyřicátníci“

Z PROSTŘEDKŮ MODERNÍ PASTORACE.

Moderní doba vyžaduje i užívání moderních prostředků. To je věc nesporně jasná, o níž se můžeme přesvědčiti všude. Kamkoliv jen se rozhlédneme, o klerýkoliv obor lidského vědění a badání zavádíme, všude vidíme proti letům nedávno minulým velký a skoro neuvěřitelný pokrok a rozmach. A tomuto modernímu způsobu života musí se přizpůsobiti i kněz ve své pasýřské činnosti. I on se má snažiti využití všech mimořádných prostředků a vymožností, jež nám podává doba, místní poměry a okolnosti. Za krátký čas obdržíme „missionem apostolicam“ a vyjdeme na vinici Páně. Každý z nás chce pracovati seč síly stačí. A proto nesmíme se omezovat jen na kosel se zpovědníci a kazatelnou a na školu. Musíme jíti mezi lid, s ním se seznámili, k němu se přiblížiti, jemu ve všech potřebách ochotně raditi a k sobě jej připoutati láskou a obětavostí a tak jej získávají Kristu. Výborným prostředkem k tomu je na př. včelařství, zahradnictví, hudba a pod.

Zmíním se zde jen o včelařství. Je to zaměstnání tak milé a zajímavé, že se mu oddávají učení i neučení, prosí i vznešení, bá zdá se nám, jako by bylo vyvoleno k tomu, aby vyrovnávalo protivu různých lidských stavů. Chovem pilných včeliček může se zaměstnávat i kněz bez jakékoliv újmy své vážnosti a cti . . . Můžeme říci, že včelařství s křesťanstvím srostlo. Od počátku užívá církev katolická při bohoslužbách včeliho produktu, vosku. Voskové svíce, vyrobené z čistého včeliho vosku, byly symbolem Božského Vykupitele. Proto bylo také nutno včely chovat u větší míře, aby se vytěžilo dostatek potřebného vosku. Zvláště kláštery, jež byly ve středověku takřka jedinými nositeli věd a umění a pěstiteli polního hospodářství, včelařství vydatně podporovaly. Ve svých knihovnách uchovávaly i včelařské spisy Řeků a Římanů, je pilně překládaly a rozšiřovaly. Toho času byla spotřeba svící mnohem větší; bylo mnohem více zasvěcených svátků než nyní, duchovenstvo bylo četnější, služba Boží konala se s velikou slávou. Je snad známo, že za Otce vlasti císaře Karla IV. bylo jen v Praze na 1200 kněží . . .

Včelařství může míti i pro život a působení kněze dalekosáhlý význam. Na kazatelně a ve škole může vhodně upotřebiti různé a vhodné motivy ze života včel. Vždyť včela je symbolem pořádku, pracovitosti, svernosti, statečnosti, obětovné pečlivosti, přichylnosti a lásky. Svatí a církevní spisovatelé užívají často a s prospěchem obrazů a přirovnání ze života včely.¹⁾ Co krásných myšlenek a povzbuzujících příkladů jim poskytl nepatrná včelička!

Včelařství je pro kněze skutečně ušlechtilou a nevinnou zábavou a bohatou studnicí nezkalených čistých radostí. V životě včel je tolik, tolik poesie, krásy a tajemství, jež neodolatelně láká

¹⁾ Tak na př. sv. František Saleský v knize: Navedení k životu zbožnému (Bohumila).

včelaře, aby v ně hlouběji a hlouběji vnikal. Nová tajemství života včelího jsou odhalena, ale nová a nová zase vyvstávají a včelaře lákají. U svých včelek nalezne kněz klid a sladké zapomenutí, když ubíí starostmi, zklamán světem a pronásledován záští jeho jako šťvaná zvěř k nim se uchýlí a naslouchá jich písni, písni naděje a písni vzdoru. Tu nová chuť k životu a práci pučí mu v duši a vstává již ne sklíčen, již ne zdeptán, ale se vztyčenou hlavou odchází v nové boje a v další práce za příkladem svých něžných učitelek.

Včelky od pradávna léšily se veliké přízni a náklonnosti lidské. Vzoré jich vlastnosti opěvovány básníky starověkými a novověkými. I muži na výši doby stojící a vzdělcanci obírali se jimi a o rozšíření vědomostí včelařských ve svém okolí se starali. Tak na př. Daniel Adam z Veleslavína, Jan Amos Komenský atd. Bohuslav Balbín S. J. vypravuje (Misc. § 58), že v knize kláštera Třeboňského kanovníků reg. sv. Augustina na 1. str. se čte: Nejdůstojnější v Kristu otec pan Arnošt (z Pardubic), sv. kostela Pražského první arcibiskup, muž veliké vědy a podivuhodné pobožnosti, tak rád rcizímal, že noční dobou krátkému toliko spánku se oddával, takže když zbožných modliteb ranní oběť vykonal, sv. čtení se oddávaje, v zákonu Páně rozjímal nočního ticha takto neustále používal. Mezi ostatními skutky své zbožnosti též otec čítal knihu o včelách po každém vypravování oné knihy vlastní ctihodnou rukou modlitbičku, jakou od Boha dle onoho vypravování nadchnut byl na znůseb jakéhosi opakování na okraj knížky znamenal.

Veliký biskup milánský a učitel církevní sv. Ambrož vyvolen byl za patrona včelařů. Živořopisec jeho vypravuje, že, když spal jsa ještě nemluvnětem v kolébce, přiletěl náhle roj včel a na cblíčeji a ústech se usadil, aniž by mu ublížil a zase pokojně odletěl. Z toho se soudilo, že se stane znamenitým mužem a řečníkem, což se také vyplnilo, neboť pro výtečnost a lahodnost v řečnictví zové se učitelem „medoplýnným a sladkomluvným“. Ze skutečně dobře znal život včelí, prozrazuje místo ve spisech jeho (L. h. I. 8 de virg.), kde P. Marii porovnává se včelou. řka: „Včela živí se rosou medovou a neznajíc žádného oplození vydává ze sebe med lahodný podobně Maria živena rosou nebeskou zůstala pannou a dala nám med raiický, Ježíše Krista.“ Také jméno jeho poukazuje na včelu, neboť po latinsku se nazývá Ambrosius a ambrosia v pohanském bájesloví starých národů slul pokrm nesmrtelnosti, sestávající z medu a mléka.

Včelařstvím se zabývali anebo aspoň je vydalně podporovali kněží prostí i nejvyšší hodnostáři církevní. Tak prohlížíme-li dějiny včelařství, vždy a všude skoro nalézáme kněze, kněze zbožné a svaté nejen ve službě Boží, ale i horlivé v drobné práci národní a hospodářské. Jich zásluhy v oboru včelařském i v životě veřejném odměněny byly i nejvyšším vyznamenáním a uznáním. Připomínám jen patriarchu moderního včelařství, polského faráře Jana Dzierzona (* 1811 v Lovkovicích, † 1906), jež mnichovská universita jmenovala čestným doktorem filosofie. — I dnes,

kdy včelařství upadá, je ještě dosti kněží, kteří se věnují včelařství.)

Mimo mnohonásobný užitek mravní, skýtá racionelní včelařství i velký užitek hmotný. Ve včelařsky příznivých letech dají nám včely odměnou za lásku a péči, již jim věnujeme, dosti a dosti libovonného a léčivého medu. S jakou čistou a opravdovou radostí pohlížíme na plné plásky medu, jež potom budou hojiti neduhy chorých a sladiti život zdravých! Jak velkým pokladem zdraví a mimocřadných příjmů byl med za války, je snad známo. Že včely stály se ve válce vydainou pomocí mnohých kněží, svědčí zaznamenání hodná slova jistého venkovského faráře: „Když tolikrát si bída s nouzí podávala dveře u mé tiché horské jizby, byly jste to vy, mé družky věrné, a jediné vy, jež mi pomáhaly v nouzi! Jak tovární dělnice bez reptání pracovaly jste na mne, svého pána, jako otrokyně věrné a bohatými úroky mi splácely mou starost o vás. A nestávkovaly jste, když bylo mnohdy nutno více jak 8—12 hodin pracovali denně a zmíral ve vypráhlých pláních, v přeháňkách a vichru. Nesabotovaly jste nikdy továrny mé, svého včelína, nedemolovaly nikdy jeho zařízení, když jsem někdy nucen nucen mnoho bral a žádal — a málo dával.“ — Za zmínku stojí i anekdota, jež se vykládá o výnosu včel znamenitého včelaře, konsistorního rady a faráře v Dolanech u Olomouce, Jana Stáhaly (1813—1884). Roku 1877 selkal se za svého pobytu v Karlových Varech se svým arcibiskupem-kardinálem Fürstenbergem, jenž mu pro jeho vzdělanost a horlivost kněžskou byl velmi nakloněn. Znaje jej jako slavného včelaře, lázal se, kolik mu asi včely ročně vynášejí. „300—500 zlatých, Vaše Eminence“, zněla krátká odpověď. „To si můžete každý rok dovoliti pobyt v Karlových Varech“, mínil pan kardinál, a od té doby jej i jiným kněžím v tom směru kladl za vzor.

Před lety přednášelo se časem v seminářích mimo čistě theologické studium i včelařství a hospodářství. Přednášky konali obyčejně v neděli odpoledne kočovní učitelé. Dnes něco podobného odpadlo. Který však seminář má pěknou rozsáhlou zahradu a v ní malý včelín, tam jsem jist, že bohoslovci již se o to postarají, aby nezel prázdnotou.)

²⁾ Tak z celkového stavu včelařů v československé republice 92.692 je kněží ve včelařských spolecích organizovaných 1467. (Statistika z roku 1923.) Dle stavu a zaměstnání zauímají čestné místo mezi prvními. Jsou na třetím místě. Před nimi jsou rolníci a lesníci, kteří se včelařstvím přímo souvisí. Pak teprv přijdou učitelé, daleko za nimi úředníci, řemeslníci, obchodníci, dělníci atd.

³⁾ I náš kněžský seminář (alumnát) brněnský má už malý včelín a na něm kolegové v praxi již uplatňují vědomosti, jichž nabyli na loňském včelařském kursu. (Pozn. red.) — Jak si brali brněnští seminaristé (= z chlapeckého semináře) včelařské přednášky k srdci, svědčí anekdota, kterou si sešedivěl již bývalí posluchači dra Františka Xav. Živanského dosud rádi připomínají. (Viz František Adamec, děkan v Bystřici, l. č. čestný předseda Ž. ú. sp. včel. pro Moravu v Brně: „Jubilejní památník včelařů moravských.“ Brno 1904. Str. 84.) Živanský, jednatel a předseda

Vždyť nelze se tomu ani diviti, neboť víme, že kdo včelu si jednou zamiloval a poznal, toho že odloučí od ní jen — násilná smrt . . . Krásně o včelách píše básník Frant. Kašpar v Nicově: „ . . . Poněvadž včely tolik, tolik máme rádi, pojme nás někdy slesk, až se s nimi budeme nuceni rozloučiti v hodině smrti. Pro věřícího však křesťana takový slesk není veliký. Věřící křesťan věří, že jednou po vzkříšení těl všecko obnoveno bude, že bude nové nebe a nová země. A bude-li nová země, jak pevně věřím, jistě bude na léto proměněné zemi zase to, co před obnovou na ní bylo nejlíbeznější a nejlažejnější, budou na ní zase květy a včely. Hle, milý včelaři, zase jedno a poslední tajemství ze života včeliho, o kterém jsi snad nevěděl a které ti ulehčí rozloučení s tvými miláčky.“

Končím slovy Maeterlinckovými: „Tomu, kdo je (včely) jednou poznal, tomu, kdo je miloval, léto bez včel zdá se tak nešťastným a tak nedokonalým, jako by bylo bez ptáků a bez květů . . .“ — Tolik aspoň chtěl jsem všem svým kolegům, ja některými o to přímo vyzván, napsat do společného našeho časopisu. Přeji si jen, aby se mezi nimi našlo hojně následovníků a epigonů našich kněžů včelařů-velikánů, jejichž idylický život nám zaznamenal mnohý z našich spisovatelů a s nimiž se ještě i dnes shledáváme. —

Šuránek:

DVA ČERSTVÉ HROBY.

První protektor Jednoty bohoslovců olomuckých světitel biskup Dr. Karel Wisnar odešel do lepších krajů. Zde na zemi uplatňoval svoji individualitu pronikavě všude, kam zasáhl. I v historii Jednoty

brněnského ústředního spolku včel. pořádal včel. přednášky v technickém ústavu. Nadšené jeho přednášky těšily se neobyčejné pozornosti u studentsva. „R. 1864 a 1865 bylo mezi posluchači též mnoho seminaristů. Mezi nimi bylo též několik, jimiž přednášky mistrovsky „voněly“ pouze v zimě; v květnu však a v červnu bylo jim v přeplněném sálu dusno, a proto místo přednášek chodili do okolí města hledat — medovinu a protože medoviny v žádné restauraci neprodávali, spokojili se aspoň s mokem ječmenným. Příležitost byla lákavá, protože seminaristé nemají volných vycházek, Hůře bylo, když přišlo k tomu, aby podali důkaz svých vědomostí při zkoušce. Pan regens chtěl, aby se každý z jeho podřízených posluchačů zkoušce podrobil. Roku 1864 trvala zkouška dva dny a rok na to dokonce čtyři dny. A to bylo pro čitele krále Ječmínka štěstím. Spoluzák jeden, jenž svědomitě chodil na přednášky a pilně studoval, podrobil se na místě jich zkoušce ze včelařství čtyřikrát a tak mohli přinést přisněmu představenému dokonce vysvědčení výborné. Dr. Živanský byl sice silně krátkozraký, ale nicméně čistil prý si při čtvrtém případě nápadně své brýle, ale ve své šlechetnosti zamhouřil přece ještě obě oči. Za to druhý rok již byl daleko přísnějším a počet zkoušených též nápadně prořídil. Zachránitel svých spoluzáků dokázal i v životě, že jest zkoušeným včelařem. Již jako kaplan platně pracoval o povznesení včelařství a po dnes, ač tíží jej břemena vyšších hodností, od včeliček neupustil . . .“

je zapsán písmem zlatým. Slyšme: „ . Stál u kolébky Jednoty r. 1878 jako první její protektor — byl tehdy lektorem Pisma sv. Věnoval jí stále celý zájem a sympatii. I když něco jako rozdílnost v jednotlivých druhořadných otázkách se tu a tam objevilo, vždy byl shovívavý, rád vyslechl důvody pro a kontra, a dokonce tam, kde bylo nutno — vnějšími vlivy — něco zakázati, i tu jednal jako gentleman . . .“ . Zdál se býti někdy přísným. Ano někteří říkali, že při činnosti L. J. (jednoty) příliš rád nevdí. Teprve po jeho odchodu se ukázalo, čím nám byl, jak nám přál a rozuměl. Byl mužem vážné práce. Důkladně theologicky vzdělán a miloval každého, kdo pracoval uopravdu se vzdělával. Neznal láskyopíči — ale miloval otcovsky, trestal a káral, aby nám dobře činil. „Dejte si nyní pozor, buďte opatrní — já zde již nebudu“ . Na tato slova jeho, jež mi při loučení řekl, nikdy nezapomenu.“ (Zprávy za r. 1900 — 1902.) — Tu otcovskou kritickou láskou k Jednotě zachoval biskup Wisnar až do konce svého života. Měl radost, když mohl první vepsati na památku několik slov do pamětní knihy Jednoty. „Chtěl jsem vám napsat takový případný citát, který mi nupadl v kostele, . . . ale zapomněl jsem a nemohu si vzpomenout“ pravil. A přece nemohl napsati budoucím kněžím lepšího hesla, leč jaké napsal: Omnia ad maiorem Dei gloriam! Budiž mu za všechno, za jeho mravní i hmotné podpory vroucí dík! Z dějin Jednoty nevymizí jeho paměť nikdy. Tam se zapomíná snad na dobu narození, povyšování a p., leč nikdy ne na dobu upřímné, laskavé práce!

Dva pohřby týž den. Ráno biskup a příznivec, odpoledne profesor a příznivec Jednoty Univ. profesor Dr. Josef Novotný, člověk pokorný, malých nároků, velikého ducha — vhodný životopisec bl. p. velikého biskupa Brynnycha. Přišel k nám z Hradce Králové a první jeho slova na fakultě byla slova lásky. „Venku je temno, všechno se bouří a bije: my budme svorní, my žijme v lásce, neztrpčujeme si vzájemně těch zodpovědných chvil zde: ry mně a já vám . . . Budme jedno, budme jako rodina . . .“ . Miloval bohoslovce a rozplamčoval v nich touhu pokornou, leč nezdolnou po vzdělání. Učil bezvýhradnému obětování se Bohu, jeho sratým zojmám, potřebám nesmrtelných duší. Pochopit dobu, jít mezi lid se srdcem čistým, s něžnými rukama, s dobrou vůlí a s přemáhající láskou, s jemnou upřímnou uctivostí „Kněz je pro lid a ne lid pro kněze“ bylo jeho zásadou, dle níž se choval i k bohoslovcům. Miloval a byl milován. Získal si důvěru posluchačů, pronikal nenápadně do jejich duší, tam hladil, tišil, chmury zaplašoval, pomáhal vychovávat duchovnímu vůdci, představeným. Vědom si své zodpovědnosti — žil radostně, ve stálém úsměvu. Jak žil tak umřel. — Opuštěn, s . . . seminář byl prázdný, chodby tiché — bohoslovci zptvali ve svých domovech sváteční „Alleluja“ a netušili, že odchází na věčnost jejich otcovský přítel. Když se vraceli dne 17. dubna, mnozí zaslzeli. Veta po radostném, obvykle hlučném, vítání se. — Po chodbách opět mrtvé ticho, smutno . . . Neuvěřitelné. Už neuslyší jeho pomalého kroku po schodech, neuvidí jeho vysoké postavy — Prof. Novotný je v náručí Boží — a bohoslovcům, — členům Jednoty, v níž zesnulý tak rád pracoval, znějí jeho slova s katedry, slova o životní oběti, o zásadách mravních, o lásce k lidu . . . a znějí slova jeho poslední: „ . . . pozdravujte všechny bohoslovce.“ —

Nad dvěma hroby stojí Stojanová Literární Jednota sesmutnělá, s žárem vděčnosti v oku. Stojí a klade na ty hroby kytici květů, bělavou stuhu s pevnými slovy: Odpočíňte v pokoji, spěte klidně po práci. Nežili jste nadarmo! — —

CYRILOMETODĚJSKÁ HLÍDKA.

ALOIS VAŠICA:

VÝZNAM SV. TOMÁŠE PRO UNII A VLIV JEHO NA THEOLOGII VYCHODNÍ. (Dokončení.)

Pozornost theologů východních se stále více a více obracela k postavě andělského filosofa. Ve stol. 15. Jiří Scholarius a později patriarcha byzantský Gennadius nesmírně si vážili filosofie Tomášovy. A vůbec celá theologie scholastická vábila k sobě čelné vynikající theology orientální. Z nich zasluhují zmínky hlavně Jan Kyparissios, kterýžlo ozbrojen jsa filosofií Tomášovou, vydal dogmatiku, psanou již melodou scholastickou. O této dogmatice píše Ehrhard toto: „Es ist der erste Versuch einer systematischen Dogmatik nach dem Muster der abendländischen Scholastik.“

A sv. Tomáš stále více a více zbožňovatelů si získával. Známý nám kardinál Besarion, blahé paměti, velkolepými chválami velebil genia Aquinského, nazýváje sv. Tomáše:

σοφόντε και ἄγιον ἄνθρωπον, τῆς Ἀριστοτελικῆς σχολῆς διάδοχον . . .

Pronikavý vliv sv. Tomáše na theologii byzantskou jeví se jasně ve dvou důležitých událostech a to za prvé ve vítězství byzantských přívrženců filosofie Aristotelovy a za druhé ve sporu hesychastickém. Přívrženci Platóna a čitelé Aristotela vedli v 14. stol. v Byzanci urputný boj mezi sebou. Platóna hájil Nicephorus Gregoras, Aristotela opět zmíněný již Jan VI. Cantacuzenský. Aby posice Aristotelovy byly posílněny a zajištěny, přeložil theolog a patriarcha Gennadius proto spis sv. Tomáše „De anima“ do jazyka řeckého.

Druhou událostí, v níž se staly názory sv. Tomáše v theologii rozhodujícími — je blud hesychasmus. Jakýsi latinský mnich rodem z Kalabrie přišel do Cařihradu, aby se seznámil s poměry církve východní. Právě v té době se rozvířil spor mezi mnichy kláštera na hoře Athoské, kteří se přeli, že světlo na hoře Tábor, které apoštolové viděli při proměnění Páně, jako způsob činnosti boží jest nestvořeno, avšak rozlišné od boží bytnosti. K spatření tohoto světla možno se propracovati a dospěti rozjímáním a modlitbou — *ήσυχία και προσευχή*. Přívržence bludu hesychastického napadl Gregorius Baarlaamopíraje se o důkazy sv. Tomáše, že

bytnost a činnost v Bohu je totéž. Tento blud hesychastický šířil se dosti povážlivě a měl své tvrdošíjné obhájce. Avšak nepřítel, jež poírali na tuto heresi, bylo také dosti. Opět zde zasluhuje zmínky onen Demetrius Kydones, známý citel sv. Tomáše, a pak Gregorius Acindynus. Tento posledně jmenovaný doslovně téměř transkriboval v díle *Περὶ οὐθείας καὶ ἐνεργείας* důkazy sv. Tomáše.

Po dobytí Cařihradu Turky — rozvoj řecké theologie tak slibně začínající, — byl sice na čas zastaven, leč přece ne úplně. Tím úsilovněji pak se pěstilo studium theologie v Ukrajině, v Kyjově, — kteréžto město se stalo střediskem světa i tepla v duchovním oboru, — v theologii, — zvláště v stol. 17. Dále na akademii mohylevské studovali Rusové, Řekové, Rumuni, Jihoslované a Bulhaři. A tyto školy všechny stály pod vlivem filosofie Tomášovy, — pod vlivem filosofie scholastické.

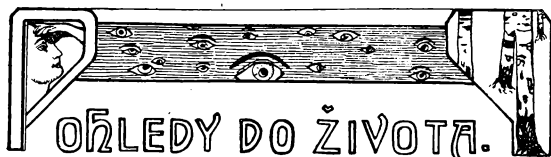
Mimo to Rusové (jak sjednocení, tak nesjednocení) se vzdělávali na školách jezuitských, — v zázemí, v Římě, Florencii, v Paříži, v Praze, pilně studující theologii scholastickou.

A jaké účte se také těšil sv. Tomáš u orthodoxních theologů? Význačnou postavou je zde právě osoba Petra Mohylevského, jenž nabyl vzdělání na západě, — a pak jako metropolita kyjovský posílal nadané žáky opět na západ, aby se zde vzdělávali v disciplinách theologických. Není tedy divu, že ti to pak se vraceli do své domoviny — s bohatým fondem znalostí z filosofie a theologie scholastické. A mimo sv. Tomáše profesori na akademii kyjovské všimají si a odborně studovali spisy jiných pozdějších theologů, jako na př. Rehoře z Valencie, — vynikajícího Suareza, Pallavičiniho — užívající při svých přednáškách i metody scholastické, v nichž hlásali celou nauku katolickou mimo vycházení Ducha sv. ze Syra a nauku o primátu.

Z Kyjovské akademie vliv sv. Tomáše pronikal i mezi theology v Moskvě. Avšak Rusko samo nebylo tak příznivým a vhodným polem působení filosofie scholastické jako Ukrajina. Když Malorusi byli později, ač neprávem, podezříváni z latinismu a obviňováni i přímo z heresí, povolávání byli na akademie ruské profesori z Řecka, kteří pak k scholastice se chovali méně šetrně. Po vypuzení scholastiky z theologie, zvláště pak vystoupením Lutherovým a založením reformace, utrpěly všechny discipliny theologické neblahým vlivem protestantismu, jež horlivě propagoval ruský theolog Theophanes Prokopovyč. U moderních theologů ruských autorita sv. Tomáše opět nyní vzrůstá.

A možno směle říci, že význam sv. Tomáše v otázce unijní je veledůležitý. Dílo sv. Tomáše, ať máme na paměti jeho díla filosofická či theologická, jsou bezpečnou a jistou zbraní v rukou unionistických horlivců a obhájců.

A neublízíme pravdě, prohlásíme-li, že čím hlouběji budou vnikat theologové východní do díla sv. Tomáše, tím blíže je našemu zraku den smíření, den slavný, a dlouho již želaný jednoty s Východem.

SLOVANSKÝM BOHOSLOVCŮM!

Milení bratři!

Každá vzpomínka — je-li bez stínu nenávisti — je už tichou modlitbou. Vzpomínáme na to, co nás kdysi zahřálo, co nám duši — byt kratičko — osvitilo. — Vzpomínek je duši třeba, — poněvadž někdy nebude mít než jich...! Drazí bratři! Vždy jistě všichni vzpomínáte na naše sjezdy, jež byly na jedné straně miloučkým odpočinkem, — vzkříšením pro všedním životem uprášené poutníky za ideály v chládku posv. Velehradu — a na druhé straně ohřátím u ztichlého ale vždy hořícího — teploučkého srdce — zlatého, svatého srdce Stojanova. — Víte, co sjezdy pro Vás starší jsou, přijdle letos zase a přiveďte s sebou mladší. — Řekněte jim, že Velehrad — se vším — je pro bohoslovce tím, čím pro dítě matka — a přijdou s Vámi rádi — jistě půjdou — vedeni láskou —

Ve dnech 30. a 31. července*) se uvidíme, vzpružíme se láskou a pak zase celý rok budeme vzpomínati...

„Stojanova literární Jednota bohoslovců“
v Olomouci.

*) Zašlete jen všichni včas přihlášky, aby Vám mohly být rozeslány legitimace oprávnňující na slevu jízdného. —

PROVOLÁNÍ.

Všem ctitelům bl. p. ř arcib. dra. Ant. Cyr. Stojana.

Stojanova Literární Jednota bohoslovců olomouckých položila z vděčnosti k svému velikému dobrodinci a patronu — v semináři olom. základ k museu, v němž by byly s pietou uchovávány památky po arcib. Stojanovi. Získáno již hodně cenných věcí: je na čem stavět skutečně Stojanovo museum. Po našich zemích je roztroušeno mnoho památek, jež by snad po čase upadly v zapomenutí. Nutno zachránit všechny maličkosti: fotografie, dopisy Stojanovy, obrázky a knihy s jeho věnováním, části oděvu a p. Vše co bylo s ním ve styku bude vítáno. — Ježto se sledává též látka k velkému životopisu Stojanovu, jsou žádoucí mimo realie jakékoliv příspěvky ze života zesnulého. Seběmenší vzpomínka, rozmarinánek, anecdota, vážné slovo, jež zapůsobilo, zpráva o účinné pomoci Stojanově

krajům, kostelům i jedincům — to vše vykoná na vhodném místě své velké poslání: znovu promluví. Stojan neumřel; naše i budoucí pokolení musejí slyšeti jeho hlas . . .

Nuže kdo chápeš veliké dílo, jistě nebem požehnané, přilož laskavě ruce k dílu. Jsi dlužníkem Stojanovým — vykonej povinnost! Jsi ctitelem Stojanovým — projev lásku skutkem! Neznáš-li dosud Stojana leč z doslechu, poznej ho v spolupráci a Bůh Ti odplatí!

Pomožte všichni lidé dobré vůle, zachraňte budoucnost! co se zachrániti dá!

Všelike přispěvky s vroucím díkem přijímá

Stojanova Literární Jednota

Olomouc, Salesianum.

Z BRÁZDY STOJANOVY.

Nezapomenu nikdy na tu přehodu, charakterisující vzácné srdce Stojanova. Jelo nás několik v srpnu 1921 na velehradská duchovní cvičení studentská. Zastavili jsme se na Sv. Hostýně. Tam očekávali ten den arcibiskupa Stojana. Nepřijel. Viděli jsme ho až druhý den, když jsme pokračovali na cestě. Na bystřickém nádraží se hlásil zástup. Přijížděl vlak od Hulína — poutnický vlak. Zastavil. — Zvědavému shromáždění se zatajil dech, na celém náslupišti zavládlo hrobové ticho. — Na jedno místo upřeny zraky: olomucký arcibiskup nejel první třídou, nejel druhou třídou — vycházel s venkovskými poulnicemi po dřevěném můstku z nákladního vozu . . . Kráčel klidně, s vlnákem na ruce k východu . . .

poslanec. Chtl vysvětlit nedorozumění, prosil o přijetí — leč nebyl od dotčného úředníka vůbec připuštěn. Když se mu to po dlouhých vyjednáváních přece podařilo: vysvětloval, dokazoval, že jinak jednati nemohl. Je poslancem, musí se zastat svědomilých voličů. To učiní vždy! Prosi o porozumění, pochopení. A Stojan — nastojte — padl před tím úředníkem na kolena. Jeho svědomitost neuměla jinak. Buď poslancem, pak vědomým si zodpovědnosti, nebo složit mandát. A mohl by prospět svým voličům, kdyby toho vlivného úředníka nezískal, měl proti sobě? Úředník byl tak dojat, resp. zahanben, že se stal od té doby skutečně ochotným služebním k Stojanovému. „Pro Stojana vše!“ —

Zrnko: Naše doba je povrchní a pyšná; leč nelíčena pokora ji sráží na kolena. Pochopme dobu!

Herať.

Zrnko: Klekal před lidmi — ne! Admirandum sed non imitandum. Leč svědomitost přímá podmaňuje srdce. Buďme si vědomi zodpovědnosti.

Šuránek.

Poslanec Stojan intervenoval na žádost zástupců voleb. okresu na vysokých místech a znepřátelil si tím jednoho z vlivných úředníků. Políbeboval jeho blahověle nutně, val: Poslanec Msgr. Stojan ve měl-li úspěšně pomáhat lidu iako Vídní chodil pořád po mini-

Dvorní rada B. Pavlíček, býv. referent průmyslového školství v ministerstvu ve Vídní často vypravoval: Poslanec Msgr. Stojan ve měl-li úspěšně pomáhat lidu iako Vídní chodil pořád po mini-

stěrstvech a snad všechny kanceláře prošel. Ale neoblěžoval: každý ho rád viděl a slyšel, jak svým způsobem uměl prosby přednášet. Měli jsme ho všichni rádi, byl takový bodrý, milý panáček. Jednou přišla žádost kterýchsi sester na Moravě o udělení práva veřejnosti jich škole. Vzal jsem to hned do práce, neboť jsem věděl, že brzo přijde Stojan. A přišel brzo. Začal přednášet svoji vřelou přímluvu, ale já jsem mu hned skočil do řeči a sdělil mu, že již věc mám v práci, že žádost je dobře odůvodněna a že bude příznivě vyřízena. A raději jsem si s ním pohovořil o jiných věcech a potěšil jsem ho zprávou, že mám bratra farářem a rád u něho dovoluou trávím. Kdž žádost sester byla vyřízena, čekal jsem zase Stojana a lešil se na jeho: Pán Bůh zaplať. A přišel zase. Děkoval radostně a pak dodal: „Něco vám nesu, ale dám vám to, slíbíte-li mně, že mne s tím nevyhodíte.“ Ohradil jsem se proti tomu, že bych něčeho podobného byl schopen a tu on vyndal hezké pouzdro vajíčkové podoby a řekl: „To vám sestřičky za vaši blahovůli posílají.“ Otevřel pouzdro a v něm pěkný růženeček. Bylo mi to tak milé, jako mi bývalo milým, když malá dcera přinesla mi nějakou drobnůstku v dar. A řekl jsem: „Račte vyříditi sestrám mé poděkování. Proč bych vás s tím vyhazoval. Má matka mi také druhdy dala růženec a byl mi drahou památkou. Možná, že se na něm modlili nebudu, ale schovám si jej a snad mi jej dají moji lidé jednou do hrobu.“ A monsignor měl radost a lešil se, že sestřičky budou mili ještě větší radost, až jim tolo poví.

Zrnko: Lid pozná toho kněze, který nehledá sebe — a tomu prosby neodmítne. Obětujeme se cele!

Fr. Š. („Den“ 1923 č. 287.)

K 21. KVĚTNU 1926

Universitní učitel P. Václav Kubíček, bývalý před-

sedá Jednoty, šedesátníkem. Začnu smutně. „Až kdysi vydechnete naposled, až vás zavrou do rakve a ponесou na hřbitov. Tu položí na rakev všechny učené knihy, které napíšete, všechny odznaky důstojnosti... Či ne? Uměl profesor Novotný. Takový hodný pán, učený pán, — a co bylo na jeho rakvi? Kříž, dvě svíčky... a odznaky jeho kněžské důstojnosti. Nic víc. Málo platí na rakvi člověka učené knihy — nemluví-li za něho svaté skutky. Hleďte: ten ornát, ta šola — zdobený věrným plněním povinností, teplem lásky. Nenapišete všichni velikých knih, leč jedno může všichni: zapisovat se plněním svých povinností, skutky prohláťými kněžskou láskou — do knihy života.“ Tak asi k nám promluvil náš profesor katechetiky po smrti prof. Novotného. Byla to příležitostná poznámka. Její obsah nás plní upřímnou radostí dnes, kdy vzpomínáme šedesatin svého učitele. Vidíme totiž, jak on se vписuje svými činy do knihy života. Vybral si k výchově ty nejmenší, lidské květy a teplem lásky otevírá jejich kalichy.. Slunce jim nosí srdečným úsměvem, vláhu jim vyprošuje u pramenů živých. A květy rostou, přinášejí plody. A od těch malých přicházívá milovaný učitel k jinému dorostu, k bohoslovcům. Jsme sice už velcí — ale tak malí! I nám přináší v náručí srdce celé, teplé — Cílíme to všichni a jsme mu za to vděční. Chceme se řídit dle jeho vzoru. „O jedno vás prosím, pánové, nebuďte „ledovými muži“. Chcete-li dobře působit, musejí býti vaše katechese prohláťtv láskou. „Tři a třicet let učím a kážu a vždy poznávám jasněji, že získáš člověka, když ho chytíš za srdce“ (sv. František Sal.). Važte si času a buďte svědomití. Milujte ty školní děti. V každém z nich je cosi tak ubohého, tak volajícího o lásku. — Cílí všechno a dle vašeho jednání se vám odplatí.

Ne contemnatis unum ex his pusillis! Nepodceňujte jich! Oni mají velkou cenu u Boha... Nemoralisovat, nýbrž dodat síly! Ne, dělat sermonů... stačí pokaždé zrnéčko, črtičku... Ve vychovatelsví není žádných maličkostí! Učte i přirozeným ctnostem: vštěpujte skromnost, úctu, zdvořilost. Škoda, že to slovo není v katechismu. Zdvořilost je drobná mince křesťanské lásky. Kdo nemá drobných, bude mít bankovky? — Sami buďte vzory svědomitosti. Známe jednu modlitbu, která oživuje: „Jen se všedně mi nedej Bože!“ Přeji vám, abyste nikdy nebyli spokojeni s tím, co víte a dovedete, abyste v sobě stále cítili touhu po zdokonalování se!“ „En, exiit, qui seminat. Kolik to zrnečků! Všelicos padlo v zem dobrou, ale nevzrostlo hned. Snad po letech...! povzdychl kdysi Kubíček, kdýž pronesl důležitý návrh, který potřebuje desíletí k uskutečnění. „Snad po letech... Dnes tu sejdím na katedře, já, starý orel... Aquila provocans ad volandum pullos suos — Přijde čas, že mne tu nebude... Snad vzejde potom semeno mé...“ Ó vzejde, učiteli milovaný, jistě vzejde! Lásky totiž nekvete na pláno. Ani ne naše láska k vám. Dnes, v den vašich šedesátin, pane prosba k Bohu, aby Vás dlouho ještě zachoval budoucím bohosloveckým generacím, abyste je učil zapisovali svá jména do knihy života. — v

OTÁZKA VELMI ČASOVÁ

V 11. čísle letošního ročníku Selky vzbudil moji pozornost při pročítání dopis čtenářky od Brna. Zmiňuje se tam totiž o tom, jak by se mělo naložit s penězi, jež by si měsíčně na nějaký dobrý účel schraňovaly. Radí totiž mládeži, aby peníze takto mezi sebou sebrané věnovala na stavbu kostelů v chudých krajích a pomáhala hmotně cludobným studentům, kteří by se chtěli věnovati

povolání kněžskému. — Doznávám otevřeně, že mne tento prostý dopis mile překvapil. Všude mluví se dnes v našich řadách o katolicismu, o jeho budoucnosti, úkolech, významu pro náš národ, o vítězství jeho ideí, unionismu, o jeho potřebách, ale o hlavní jeho potřebě, aby u nás byl dostatek katol. kněží — o tom se mlčí. Jest jen několik málo jedinců, kteří nejsou krátkozrací a hrozí se neblahých důsledků nedostatků kněžstva u nás a starají se všemožně o odvrácení tohoto velikého nebezpečí... Širší katol. veřejnost se prostě o tuto životní otázku katolicismu u nás nestará. Spoléhali se jen snad na úspěchy v politice (jež bývají ostatně vřikavé), starali se jen o veřejné vystoupení, otevírání spolkových domů, tělocvičen (byť nepopírám, že jsou pro nás též důležité) nám nepomůže, nebudeme-li mít dostatek kněží. Vždyť jest to největší rána, již Bůh trestá odbojný národ, jestliže mu nedá kněží.

A proto snaha, aby měl náš národ dosti kněží, musí oživit a nadchnouti celou naši veřejnost. Zájem o to měl by být probuzen i mezi našim lidem, aby každý pomáhal odvrátiti toto nebezpečí od našeho národa jak mu možno. Jest nezvratnou pravdou, že prvním a hlavním seminářem, z něhož vyšli dobří kněží, jsou naše rodiny. Těžko již se ujímá ve světě, co nezasela v srdce zbožná matka. Dále jest třeba hmotné pomoci zvláště nadaným a schopným hochům z katol. rodin, kteří by měli chuť i povolání státi se kněžími, avšak hmotný nedostatek znemožňuje obvyklejné v dnešní době studie. A čeho nejvíce jest třeba a čím každý může přispěti, jest vroucí modlitba za kněžský dorost, za milost povolání a setrvání... A právě na to se u nás nejvíce zapomíná. Na pomoc Boží. Mohl-li Bůh z tvrdé skály vyvésti pramen vody, proč by odepřel lidu svému milost, za níž by se denně vznášely úpen-

livé prosby k trůnu Nejvyššího? — Jest pravdou, že náš stál potřeboje především hodných, zbožných, vlasteneckých kněží. Co by nám prospěly kostely, katoli domy, když by nebylo těch, kteří by mládež poučovali a vedli k dobrému?

-ot.-

P. PAVEL KŘÍŽKOVSKÝ O S. A.

V neděli 9. května t. r. uctil důstojně národ český nesmrtelnou památku jednoho ze svých největších synů, památku P. Pavla Křížkovského, z opatství augustiniánského na St. Brně. A jsou to v první řadě katolíci, kteří mohou jásat a cítiti hluboké uspokojení, poněvadž národ znovu uznal a vděčné díky vzdal práci velikého kněze-buditele národního a slovanského a zároveň křesťanů zpěvu českého, a v něm zároveň i ostatním kněžím-buditelům. Nádherný bronzový jeho pomník na svazích Špilberku bude hlásati vděčnost národa budoucím generacím.

P. Pavel Křížkovský, křesťanem jménem Karel, narodil se 9. ledna r. 1820 v Holasovicích, kde se naučil již v útlém věku začátkům hudby a zpěvu a to u svých strýců: J. Holasovicích a J. Holasovicích na Opavsku, kteří oba byli známi v kraji jako dobří hudebníci. Mladý Křížkovský, maje vrozené nadání hudební, už v 7. roce naučil se sám, bez učitele, notám a zpěvu. Činil to zajímavým způsobem. Když strýc odešel z domu, vzal si jeho klarinet a pískal tak dlouho až našel tóny, které si zapamatoval, když strýc před tím hrál z not. Pak vzal si noty a dle tónů na klarinetě pískaných počal čísti noty a jím se učiti.

Stalo se jednou, že strýc, maje nějaké pořízení v Opavě, vzal si synovce s sebou a při tom s ním zašel „na figurálku“ do farního kostela na Rybím trhu. Chlapec byl u vytržení, slyše chrámovou hudbu a

stela do Neplachovic, ale do Opavy, ačkoliv cesta trvala 2 hodiny a při návratu byl pokaždé od strýce plátněn a bit.

V Opavě stával dlouho u dveří na kůr, smutně nahlížeje dovnitř, až mu jeden z hudebníků vymohl přístup na kůr, kde směl státi hned za sopranisty. Jednou zpívající sólista se zmylil — mladý Křížkovský v tu chvíli přiskočí k notám — a k udivení všech přítomných, part dozpívá. Tato okolnost způsobila, že mladý Křížkovský byl vzat do Opavy za fundatistu a tím i na studie.

R. 1845 vstoupil k Augustiniánům na St. Brně. Jestliže jiné členy kláštera přitahovala do řádu profesura na filosofickém učilišti v Brně, kteréžto profesury klášter starobrněnský obsazoval zároveň s rajhradskými a novoříšskými, působilo přitažlivě na Křížkovského pěstování církevní hudby, jak se to dělo ve fundaci klášterní, jakémsi to ústavě ku pěstování církevní hudby.

Již jako novic věnoval Křížkovský svůj volný čas, aby se vzdělával hudebně, ale vidíme, že již tehdy postavil své nadání do služeb národa.

Svorně působil s ostatními českými členy řádu v ohledu národním i politickém. Výkvět českých vlastenců stál ve spojení s členy řádu jako: Dobrovský, Palacký, Erben, Brandl, Purkyně, A. V. Sembera, B. Němcová, Sušil, J. Wurm, Hanuš, Šafařík a mnozí jiní, kteří často a rádi spěchali mezi stejně nadšené vlastence a buditele z řádu sv. Augustina.

V ohledu národním stál klášter svými českými členy ve službách národa. Ze se účastnil i života veřejného poznáváme z toho, že v revolučním roce 1848 složil pozdější opat Anselm Rambousek revoluční písničku, a k ní P. Křížkovský složil nářev, přiznávaje se tak k názorům revolučním roku 48. A když došlo k revolučnímu hnulí ve Vídni, při němž bylo mnoho studentů posláno, tu P. Matouš Klácel O. S. A. přeložil do češtiny oslav-

nou báseň na ně a Křížkovský ji ně, ba i s despektem, a zakázal mu zhudebnit. Za tyto postřílené sloužily pak Dr. Cyrill Napp, opal a prelát řádu sv. Aug., v Brně Taťo nepříteli Křížkovského úplně u Minoritů requiem, při němž samí zlomila, právě v době jeho nejvyššího vzletu. Křížkovský chtěl se Křížkovský dirigoval sbor zpěváků.

Tak prodělal Křížkovský počátky národního probuzení a je nesporno, že toto hnutí národní přivedlo ho k myšlence samostatnosti hudby české a tak stává se v jistém směru předchůdcem B. Smetany. Křížkovský vlastně je prvním, který hudebně cítí čistě národně. To je patrné hlavně na „Ulonulé“, která podle kritiky sama by stačila, aby učinila jméno Křížkovského nesmrtelným. K tomu se pojí svérázné písně „Dívča“ a „Dar za lásku“.

Dalším svědectvím jeho nadšeného citění slovanského a národního jsou skladby: „Ejhle svatý Velehrad již září“ na slova J. E. Soukopa a zvláště kantáta Cyrillo-Methodějská: „Hvězdy dvě se z východu“, na Sušilova. Tato kantáta byla po prvé zpívána r. 1863 v Brně v Lužánkách na oslavu tisíciletého výročí příchodu našich sv. věrozvěstů Cyrilla a Methoda. Sbor zpěváků řídil sám Křížkovský a čítal na 1500 hlasů z Moravy, Čech, Slezska a Vídně.

Druhý den, 25. srpna, konána v Lužánkách ona památná slavnost za přítomnosti 50.000 účastníků, mezi nimiž byli i zástupcové jiných národů slovanských. Slavnost se vydařila nade vše očekávání a i klidného a rozvázného Fr. Palackého strhla k bouřlivému nadšení. Jeden z účastníků oné slavnosti nedávno napsal, že podobné slavnosti od té doby ani v Čechách, ani na Moravě nebylo.

Ještě jeden význam Křížkovského a nikoliv nemalý. Křížkovský vychoval nám hlavně našeho mistra Leoše Janáčka vedle mnoha jiných. Křížkovský však neušel, jako i mnozí jiní veleduchové, v životě chvíli trpkých a bolestných. Byla to hlavně nepřízeň tehdejšího biskupa brněnského hr. Schaffgotsche, který se o jeho činnosti vyslovil nechval-

ně, ba i s despektem, a zakázal mu zasahovati do života veřejného, jadeny sloužil pak Dr. Cyrill Napp, opal a prelát řádu sv. Aug., v Brně Taťo nepříteli Křížkovského úplně u Minoritů requiem, při němž samí zlomila, právě v době jeho nejvyššího vzletu. Křížkovský chtěl se Křížkovský dirigoval sbor zpěváků.

Tak prodělal Křížkovský počátky národního probuzení a je nesporno, že toto hnutí národní přivedlo ho k myšlence samostatnosti hudby české a tak stává se v jistém směru předchůdcem B. Smetany. Křížkovský vlastně je prvním, který hudebně cítí čistě národně. To je patrné hlavně na „Ulonulé“, která podle kritiky sama by stačila, aby učinila jméno Křížkovského nesmrtelným. K tomu se pojí svérázné písně „Dívča“ a „Dar za lásku“.

Dalším svědectvím jeho nadšeného citění slovanského a národního jsou skladby: „Ejhle svatý Velehrad již září“ na slova J. E. Soukopa a zvláště kantáta Cyrillo-Methodějská: „Hvězdy dvě se z východu“, na Sušilova. Tato kantáta byla po prvé zpívána r. 1863 v Brně v Lužánkách na oslavu tisíciletého výročí příchodu našich sv. věrozvěstů Cyrilla a Methoda. Sbor zpěváků řídil sám Křížkovský a čítal na 1500 hlasů z Moravy, Čech, Slezska a Vídně.

Druhý den, 25. srpna, konána v Lužánkách ona památná slavnost za přítomnosti 50.000 účastníků, mezi nimiž byli i zástupcové jiných národů slovanských. Slavnost se vydařila nade vše očekávání a i klidného a rozvázného Fr. Palackého strhla k bouřlivému nadšení. Jeden z účastníků oné slavnosti nedávno napsal, že podobné slavnosti od té doby ani v Čechách, ani na Moravě nebylo.

Ještě jeden význam Křížkovského a nikoliv nemalý. Křížkovský vychoval nám hlavně našeho mistra Leoše Janáčka vedle mnoha jiných. Křížkovský však neušel, jako i mnozí jiní veleduchové, v životě chvíli trpkých a bolestných. Byla to hlavně nepřízeň tehdejšího biskupa brněnského hr. Schaffgotsche, který se o jeho činnosti vyslovil nechval-

který za zpěvu národních hymen byl odhalen.

Alfons Zdražil O. S. A.

BOHOSLUŽBY.

Byl Boží hod vánoční. V horské větší vesnici N. měly se konat bohoslužby, ne „římské“, ale národní. Byl to skoro div. Zasmušilý lid horský, zatvrdlý denním tuhým bojem o skývu chleba, odvykl si chodit do farního kostela, který se mu již zdál příliš vzdálen, ač jejich otcové ještě dbali o návštěvu chrámu Páně. Pochopíš snadno proč. V zimě po dlouhý čas nemohl pro velké závěje, jež tvořice za osadou malé hory, uzavíraly ji od světa; v létě lidé unavení celotýdenní úmornou loptou solva že si v neděli mohli odpočinout, a svědomí uspalý laciné noviny, jež snadněji se uchytí mezi chudou třídou. Přece však dobře cítí vesničané, že jim něco chybí, aby měli doopravdy svátek, vždyť jen to němě stvoření nalézá v hojnosti a klidu uspokojení. To duše v člověku hlásí se o své právo vzdáti účtu Stvořiteli . . . Proto těší se již na dnešní den, na národní mši, kterou budou mít doma, ve své dědině. Proto tak lehce sebrali mezi sebou pár těch korunek na dovoz „panáčka“ z okresního města, dosti vzdáleného; teď tísni se v malé místnosti školní budovy, nevěrec vedle katolíka neb haeretika, nic nedbajíce na různost náboženského přesvědčení. Konečně povoz dojel. Napjatě sledují od malých dítek až do stařenky usmívajícího se kněze. Pozorně naslouchají jeho promluvě, líbí se jim, vždyť co jim tenhle velebný pán povídal, dosud neslyšeli. Kněz skončiv promluvu, chystá se k bohoslužbě. Vše již si připravil, ale marně hledá mezi svými zavazadly svůj — „missál“. Zapomněl jej, a teď má sloužit. V rozpacích obrací se k p. učiteli s otázkou:

„Prosím vás, nemáte tu nějakou silnou, pěkně vázanou knihu? Zapomněl jsem si vzít svůj missál.“ — „I pročpak jste to důstojnosti neřekl hned, že vám něco chybí? To lehce spravíme, nikdo se nic nedoví.“ — Odešel, přinesl pěkně vyvázanou knihu velkého formátu a byly konány bohoslužby jak by se nic nestalo. Že byla tehdy sloužena „mše“ ze Zlaté Prahy, lid se nedověděl . . . —oř—

IN MARGINE.

Ukončujeme tímto číslem 57. roč. Musea. Tise a nenárodně roznazí se pětkrát v roce do seminářů naší vlasti, do dálné ciziny mezi bratry-Slovany, a do hloucku přátel bohoslouců, kteří dosud nezapomněli na krásná léta vzletu a ohně v seminářích a mnohdy i lístkem povzbudí, potěší . . . Byla to odvážná myšlenka obnovili po válce vydávání Musea, když počet bohoslouců tak poklesl a slíbené poměry krušně doléhaly na naše bedra. Cílem předchůdců i naším bylo udržeti a zachovati Museum generacím pozdějším, až zase klidnější obloha se sklene nad naší otčinou a až zase rušnějším životem oživnou tiché zdi seminářů, jak tomu bylo kdysi, a s Museem zachovati i starou tradici, již vzrůst dala práce Sušilova, totiž vésti a nabádati bohoslouce k činné a pravé lásce k víře zděděné a k národu.

Kdo skly přísné kritiky bude rozebírat náš časopis, ať uváží též tyto okolnosti a podmínky, za jakých pracujeme při zvýšeném počtu přednášek a při malém počtu našem. Snažili jsme se, abychom v Museu podali, co jsme mohli nejlepšího.

Loučíme se s Museem u vědomí, že bude plniti i nadále svůj úkol — připravovati bohoslouce pro příští práci a vychovávali našemu národu kněze ducha Sušilova a Stojanova.

—oi—

NOVÉ KNIHY.

DR. JOSEF POSPÍŠIL:
CO JEST CÍRKEV?

Tiskem a nákladem Občanské tiskárny v Brně 1926. Stran 571; cena 40 Kč.

Z pera p. preláta Pospíšila vychází po Katolické věrouce v nedlouhém časovém období nové obsáhlé dílo — o Církvi sv. Není snad jiné náboženské otázky, která by byla dnes tak zatemněna nesprávnými názory, nevědomostí a bludy jako nauka o církvi sv. Jest tedy svrchovaně třeba, aby lid i inteligence naše měla o této fundamentální nauce jasné poznání. Traktát p. preláta o církvi jest bohatou studnicí, ve které nalézá kněz pevný základ pro poučování lidu a laik-inteligent správného pochopení významu církve a odpovědi na námitky a potupy, jimiž církev jest dnes zahrnována. — V knize první vysvětluje a rozebírá autor pojem církve, její povahu, jak ji Kristus zřejmě označil v tolika podoběnstvích, jedná dále o zakladateli církve sv. Ježíši Kristu a jeho vztahu k církvi, Probírá pak vnější a vnitřní povahu církve, a kriticky posuzuje bludnou nauku Lutherovu a Husovu. Zásadní blud Husův je ten, že si osobil reformovati dílo Boží, nerozlišuje v církvi živlu Božského a lidského. — V knize druhé jest zevrubně pojednáno o otázce, kdo patří k církvi Kristově, o vlastnostech a známkách, které plynou z vnitřní její bytnosti. K nim druží se pojednání o autoritě církve a o její kárné moci. Tuto měla a má církev, hájili ji a násilně ji vykonávali i protestanté a Husité.

Středem a osou celého díla jest kniha třetí, jednající ex professo o neomylnosti církve a všech olázkách s ní souvisejících. Jasně, přesně a zevrubně rozebírá, vysvětluje a dokazuje spisovatel tuto stěžejní vlastnost církve Kristovy, a sice pojem neomylnosti, její podmět

a předmět. Námitky, jež často slycháme neb čteme proti neomylnosti církve sv., padají většinou již jasným a přesným formulováním nauky; bludné názory odpůrců a námitky zvláště z historie proti neomylnosti činěné skvěle vyvrací.

Poslední kniha jest věnována známkám církve, jež rozlišují pravou církev Kristovu od ostatních, nepravých. Zvláště tu vyniká pojednání o svaťosti církve, o blahoděrných účincích posvěcování jednotlivce, rodiny a celé lidské společnosti. Aplikuje pak nauku o čtyřech známkách pravé církve Kristovy na ostatní církve křesťanské (nekatolické), kde marně bychom jich hledali . . .

Ke konci díla připojil p. prelát krásnou stať Řím a český národ, v níž krátce se dotýká poměru církve sv. k našemu národu od okamžiku, kdy český národ vystupuje na forum světových dějin až po naše doby. Vztah ten lze charakterisovati poměrem otce k synu, až teprve vystoupením Husovým byly přervány tyto něžné pasky. Poukazuje dále, jak české kněžstvo bdělo nad životem národa v dobách nejhorších, jež mu již dvakrát zachovalo. A slovy plnými lásky k národu a pravého vlasteneckého zápalu obrací se na české duchovenstvo, aby si bylo vědomo, že osud národa spočívá po třetí v jeho rukou, a aby zachránilo opět národ od záhuby časné i věčné, která mu hrozí z jeho odkřesťanění . . .

Kež oheň lásky k církvi a vlasti, jenž dyše z řádků této knihy, zapálí toto svaté nadšení v srdcích všech věrných Čechů a přinese Boží požehnání katol. církvi v našich zemích i drahé vlasti. —of—

ARNE NOVAK:

HOVORY OKAMŽIKŮ.

Kniha feuilletonů. Vytiskl a vydal Fr. Obzina. Vyškov 1926. Str. 179.

Pro své hovory s okamžiky nepoužívá snad spisovatel — známý literární kritik — vysoké formy básnické, nýbrž prosté mluvy feuilletonů. Není to však obyčejná forma feuilletonů novinářských, které dnes již nesou na sobě nádech jakési inferiority, nýbrž autorovi úplně se podařilo úsilí, aby se slova toho sňal hanlivý jeho přízvuk a dodal mu o pět nově svěžesli a nového obsahu.

A jest opravdu pravou rozkoší čísti tyto feuilletony za vláhlého jarního večera, kdy „slunce šíje zlatými jehlemi veselý rubáš naklánějícímu se dni“. Jest pravou pochoutkou sledovati, kterak mistrně a zároveň s jakou něhou a láskou kreslí některé rysy podobizen našich velikých duchů, a to nejen těch, jimž osud dopřál pocítili libé vůně vavřínových věnců, ale i těch, jejichž tichá, beznáročná a pokorná práce ve prospěch celku ponenáhlu již upadá v zapomenutí. Tak mile dojme čtenáře vláhé teplo a něha rozlévající se na př. z obrázku P. Ig. Wurma a m. j. Autor věnuje milou vzpomínku, byť jen všeobecnou, hrobům oněch kněží-vlastenců, kteří pro blaho lidu předčasně vyčerpali své síly, jen aby „z Moravy prchla tma“. — Svoji pozornost věnuje autor i cizím velikánům (Ibsen, Maupassant, Kerr), zde však feuilletonista ustupuje již essayistovi. — Dojemno jest putovati s autorem po různých místech naší vlasti a pozorovati, s jakou vnímavou hloubkou ducha a láskou vsakuje do sebe mocné dojmy vnějších jevů, při čemž můžeme sledovati, kterak přirozeně a lehce uvádí vše ve spojitost se svou bohatě naslídávanou zkušeností literární. — Tuť poslední svoji vlastnost projevuje i na svých cestách v cizině, kde kromě toho jemný duch jest uchvacován krásným uměním italských mistrů i plamennou přísností asketických mnichů. Vhodnou výplní knihy jsou rozmanité obrázky z přírody, v nichž snažil se autor, aby jim ponechal pel, který sám pocítil. — Kniha

jistě mnohemu připraví pěknou chvíli-ku. A. F.

SPISY FRANTIŠKA K. KŘENA.

Vydává Občanská tiskárna v Brně. Svazek I.—Ia. — V nové úpravě a uspořádání jsou vydávány redakcí prof. Josefa Vévody sebrané práce Fr. K. Křena (vlast. jménem Fr. Zgodyl). Ač spisovatel zemřel záhy — ve věku 46 let —, přece jeho život byl liter. velmi plodný. Napsal celé řady krátkých povídek, v nichž zachycuje malebné obrázky ze své rodné Hané. Maluje je sice prostými, zato věrnými živými barvami a podává v nich kus života na Haně v letech osmdesátých a devadesátých. Není jediného stavu a momentu lidského života, na nějž by autor zapomněl. Čtenář vidí před sebou typ stříbrovlasého hanáckého stařečka, žijícího klidně se svou stařenkou ve výměnkářské světnici, a oba vyrovnání se životem uprostřed drobotiny čekají klidně na západ svého života; před zraky jeho vystupují obrázky opravdového manželského štěstí, třebaže někdy i mráček přes ně přepluje, neboť jsme přece jen lidé se svými chybami, jichž ani Hanák není prost. I k snůchu dráždí leckterý veselý kousek chasy, studentů, nebo dobromyslných „strýců“, kteří umějí napálit své posměváčky. — Účelem spisovatelovým není jen pobavit, ale i poučit. Celé jeho dílo, upomínající mnohdy na kukátko Kosmákovo, nese pečeť ušlechtilé tendence a jako červená nit vine se dílem varovný jeho hlas, aby Hanáci si vážili odkazu svých předků, své víry, jazyka a zvyků. — Čtenář se zalibou sáhne dnes i po takové četbě, v níž není nervosního shonu, únavného psycholog. pitvání podrážděných citů, jimiž vyznačuje se veliká část moderní belletrie, jež spíše škodí než prospívá. Zaslouhují si Křenovy povídky, aby byly mezi lidem co nejvíce rozšířeny. —oř-

JOS. LEPKA T. J.:

SV. ALOIS.

Nákl. Hlasů Svatohost. na sv. Hostýně, tiskla společ. knihtisk. v Kroměříži 1926.

„Mládeži patří budoucnost“, slýcháme často, jaká však, to se nepraví. K šťastné budoucnosti je třeba, aby mládež budovala na pevném základě, šla za určitým, vznešeným cílem. A jde se jí snáze, má-li před sebou příklad někoho, jenž žil za stejných poměrů a šel k témuž vznešenému cíli. Dnešní mládeži se tohoto příkladu dostává ve sv. Aloisi, jak svědčí krásná, nanejvýš časová a doporučeníhodná knížečka Lepkova. Je v ní stručně a výstižně podán životopis světcův, mistrně srovnána jeho doba s dobou naší, poukázáno na velké nebezpečí dnešní mládeže a v pěti odstavcích probrán životní program světcův (vytrvalost ve víře, láska k církvi, ušlechtilé snahy, lilie čistoty, pevnost charakteru), který má a musí být i programem mládeže československé, má-li dojiti šťastné budoucnosti. Přejeme knížečce, dárku to jubilejního naší mládeži, co největšího rozšíření.

sb.-

VLASTA JAVOŘICKÁ: POSLEDNÍ RATOLEST.

Nákladem a tiskem Československé akciové tiskárny. V Praze 1926.

Spisovatelka líčí nám kus venkovského života s jeho bolestmi. Rodiče nemají nuti děti ke sňatku s těmi, jichž nemilují a o nichž ví, že děti s nimi nebudou šťastnými. Umírající sedlák Peřina napomíná svou ženu, aby s Vojtěškou udržela statek, který jeho nemocí se zadlužil. Vojtěška smrtí otcovou ztrácí vše co měla, poslední útěchu má v slzách a na hřbitově. Matka ji donutí vzít si pijáka Antonína Luckého, s nímž zakouší mnoho trápení; Lucký končí svůj pustý život v potoku. Komise dala zatknouti nevinného Jarku, k němuž za svobodna se klonilo srdce Voj-

těščino a porota ho odsoudila na patnáct let do žaláře. Po deseti letech se však vrací a je rád, že na smrtelném lůžku se k vraždě před knězem a svědky přiznal hajný Kolík, s jehož ženou měl Lucký ještě za mlada známost. Jdova Vojtěška, která odmítla Jarku, když se vrátil ze žaláře, nyní svoluje ke sňatku a tak oba dva po dlouhém utrpení docházejí štěstí. Tím je také dostatečně postaráno o statek. Vyplnilo se přání starého Peřiny, že poslední ratolest statek udrží.

V. A.

KAREL KYAS:

HLUČÍNSKÉ PAMĚTI

Vydal Franti. Obzina ve Vyškově v březnu 1926. Str. 74.

Autor podává ve dvaceti kapitolách obraz města Hlučína ze století 17. a polovice 18. po stránce strategické, hospodářské, kulturní, sociální, náboženské a národnostní. Různé záznamy listinné jsou sebrány a zajímavě podány, takže si můžeme učiniti pěknou představu o životě města, které bylo 178 let pod vládou pruskou a leželo na rušné cestě obchodní. Kupní smlouvy a různé listiny nás poučují o obyvatelstvu, jeho zámožnosti, o poměru poddaných k vrchnosti, odúmrtním právu, různých sporech mezi hlučínským obyvatelstvem a okolními vesnicemi, vypravují o zřízení a výsadách fieniesnických cechů, o luhácích, židech atd.; pěkný obrázek koblovské školy dává nahlédnutí do poměrů školských. Paměti jsou vítány nejen historiku, nýbrž každému čtenáři poskytnou poučnou a zajímavou četbu.

-ab-

ALOIS DOSTÁL:

„TĚŽKÁ VOLBA“.

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství. V. Kotrba. V Praze 1926. Str. 216.

Tímto posledním dvojsvazkem, povídky známého povídkáře Al.

Dostála, končí XXVI. roč. „Ludmi-ly“. Povídka líčí život a osudy panského, později selského zahradníka Hynka Paťáka ze Sovic z podhoří.

Hynek Paťák, syn chudých rodičů, podá žádost na novinový inserát a je přijat za pomocníka panského zahradníka na choťonickém zámku knížete Maxe Kraulicha. Všichni ho mají rádi pro jeho veselou letoru a nadání, jaké jeví k zvelebení zámecké zahrady. Ve volných chví-

lích čte odborné časopisy nebo jde do vesnice Choťonic, aby se pobavil u Horáků, s nimiž se hned na počátku zámeckého pobytu seznámil. Protože ho kněžna nutí ke sňatku s dcerou kastelána, odchází raději a pracuje u Horáků v selské zahradě. Zámecká zahrada pustne jeho odchodem, starý zahradník jde do pense a Hynek na přání kněžnino vrací se do zámku a béře si Pavlu Horákovu za ženu.

V. A.

CIZOJAZYČNÁ LITERATURA.

DR. BARDENHEWER:

DER RÖMERBRIEF DES HL. PAULUS.

Eine kurzgefaßte Erklärung (VIII. u. 220 S.), geb. 8 M.

Abychom si sv. Pavla zamilovali a vážili, jest zapotřebí, abychom vnikli do hloubky jeho myšlenek a dobře jim porozuměli. Jest třeba dobrého komentáře, kde bychom našli vysvětlení těžších míst a který by nám byl vůdcem spolehlivým v myšlenkovém pokladu sv. Pavla. Nejlepším komentářem byl by snad sám překlad a sice takový, jenž by vzorně, ba ideálně pořízen podal dnešnímu člověku myšlenku tak, jak ji podal sv. Pavel svým současníkům. Než tak vzorného překladu jsme se ještě nedočkali a proto musíme sáhnouti k pomůckám. Jednu takovou pomůcku dává nám ve své knize dr. Bardenhewer. Snaží se vysvětliti theologický myšlenkový obsah listu k Římanům a věcně jej rozvádí. Podává nám v tomto spise vysvětlení nejdůležitějšího listu Apoštola a proto si zasluhuje jeho dílo povšimnutí kněze a bohoslovce.

J. M.

JOSEPH KRAMP S. J. EUCHARISTIA.

Von ihrem Wesen und ihrem Kult. 2. a 3. vydání. Str. 180. Herder, Freiburg 1926. Cena M 2'50, váz. M 3'60.

Myšlenka eucharistická v naší době znovu rozkvétající, sblížila se ve své nehlubší podstatě s myšlenkou liturgickou, které se opět jako v době starokřesťanské podítila. Nejsvětější liturgie — oběť mše sv. — má opět býti středem eucharistické účty veškerého křesťanstva. Tímto duchem jest psána i Krampova kniha o Eucharistii. Ve zvláštních kapitolách pojednává o bohatství eucharistického života, eucharistické jednotě obětí, liturgické stavbě mše sv., euchar. obětí, přijímání, uctívání Eucharistie v minulosti a přítomnosti, základních kamelech eucharistického řádu životního a o poměru mládeže k Eucharistii. — První vydání knihy je známo z částečného překladu t. Dra. Špačka ve „Sv. Eucharistii“, nové vydání je přepracováno a rozmnoženo o kapitolu o euchar. výchově mládeže, která zvláště přijde vhod všem pracovníkům v euchar. hnutí mládeže.

F. B.

EUCHARISTISCHE FUNKEN.

Sv. VI. Mše sv. 7. italského přeložila O. Bödikerová. I.—IV. vydání. Herder, Freiburg 1925. Str. 260. Cena M 2, váz. M 3'30.

Vičlený Bůh, stvořitel všehomíra, vstupuje ve mši sv. pod prostlínkami způsobami chleba a vína mezi nás, aby se tu za nás opět nekrva-

vě obětoval. Jak vznešená tajemství skrývají prosté a velebné úkony obřadní a přece jak snadno mohou nám sevšedněti! Je zapotřebí proto často obnovovali v sobě oheň lásky a úcty k těmto nedostupným tajemstvím žárem meditace, který zvláště může rozníti tento svazček „Eucharistických jisker“. Duše naše rozjímá tu o podstatě a účelu mše sv., o jednotlivých, úchvatně krásných textech liturgických, o vznešených tajemstvích, a vniká tak do tajemné prohlubně lásky Kristovy, která se nám otevírá ve mši sv. Bedlivý čtenář pokřeje na krásné, květnaté slovní formě těchto rozjímání a pronikne hlouběji v ocenění mše sv., již se naučí doopravdy vážit.

F. B.

KAPLAN HELMUT FAHSEL: GESPRÄCHE MIT EINEM GOTTLOSEN.

(VIII. u. 214 S.) Herder, Freiburg i. Br 1926, geb. 6 M.

Jest to jedinečná kniha, jejíž půvab spočívá v tom, že v dialogu jest tu podán duševní zápas kněze se zastupcem moderní skepse. Fahsel, který sám byl kdysi přívržencem Schopenhauerovým, dovedl studiem křesťanské mystiky a askese přemoci v sobě škodlivý a neblahý pesimismus a nahradit jej rozumným, užitečným optimismem. V temperamentním a duchaplném rozhovoru střídá se tu útok s obranou, jest to dialog, který na mnoha místech svou dramatickou živostí a logickou stavbou čtenáře přímo uchvacuje. Ze spisovatel jest i výborným psychologem, jest patrné z líčení duše moderního povrchního člověka, který jsa zmítán různými předsudky a pochybnostmi, nepoznává pravdy, jež má své kořeny v Bohu. Tento duševní zápas vede ho k vážnosti církve katol., o níž praví: „Miluji onu velkou formu, kterou katolicismus vtiskl chaosu.

Ať již tato forma pochází od Boha nebo od lidí, — palší přece jen katolická církev k oněm, málo zázrakům světovým.“

J. M.

JOSEPH SAUER: WESEN UND WOLLEN DER CHRISTLICHEN KUNST.

Herder, Freiburg 1926. Cena M 1'20.

Rektor frýburské university pojednává o podstatě křesťanského umění. Poukazuje na to, že křesť. umění vyvinulo se záhy (již v 2. stol.) z umění pouze ozdobného, promíšeného i prvky pohanskými, k hlubokému obraznému vyjádření vyšších myšlenek. Vše hmotné a přirozené ustupuje do pozadí a postavy i děje jsou idealisované, přenesené v metafysický svět myšlenkový a takorba nadživotní, ba někdy myšlenka celá je představena symboly. Toto hluboké myšlenkové podání uměleckých vytvořů přeneslo se i do architektury; jak starokřesťanská basilika tak i středověký dóm značí úzké spojení nadpřirozena s přirozenem. Ve stol. 14. nastává opětý zájem o přirozené tvary, což přičítá autor mystice, v níž se z ekstatického nazírání plodí radost ze stvoření a láska k přírodě, (sv. František, sv. Bernard).

F. B.

SINN UND WERT DER EUCHARISTIE.

Napsal Hermann Muckermann. Herder & Co, Freiburg. M 2'50. Autor snaží se vyložit a vysvětlit důkladně jen to co Pán Ježíš sám ve své slavné řeči o Eucharistii lidstvu zjevil. 1. část knihy zaujímá proto rozbor této řeči, kterou Spasitel urychlil třídění duchů a jež končí mocným a dojemným akordem bolesti Vykupitelova Srdce. V 2. části jedná autor o významu Eucharistie pro život nadpřirozený. Účelem Eucharistie jest, aby byla duši tím, čím jest pokrm tělu. Tímto 4. svazkem ukončil Muckermann svou sbírku „Nový život“.

J. M.

ného pohádkového ovzduší a nálady, vždyť jednají o předmětech tak milém. —oř—

Květnice Mariánská. Sbírka mariáns. písní lidových. Sestavil Jan Hlucháň. Praha 1926. Stran 86, cena 3'60 Kč. brož., váz. Kč 5'—. Čitatele mariánské jistě potěší tato sbírka šedesáti známých a s oblibou zpívaných písní mariánských; třetina jich připíná se k májovým pobožnostem (kdy denně uctívá náš lid Marii zpěvem), jest brán zřetel k praktickým potřebám pro celý církevní rok. — Ke sbírce byl vydán i průvod varhan (v harmonisaci B. Wiedermanna) o 60 stranách, cena 25 Kč. — Doporučujeme.

Nakladatelství Fr. Obziny, Vyškov.

Arne Novák: Hovory okamžiků. Vyškov 1926.

Tiskové družstvo v Hradci Králové.

Sbírka časových úvah svaz. 299 a 301.

Al. Havel: Pravda o sv. Janu Nepomuckém.

Alois Sládeček: Pryč s náboženskou lhostejností. — Náboženské a apologetické spisky tohoto Družstva jsou velmi vhodné pro náš lid a zaslouhují hojněho rozšíření.

Krátké řeči duchovní a výchovné. Homiletický měsíčník. Red. a adm. Praha II., Bredovská. ul. č. 3.

ZAHRANIČNÍ NAKLADATELSTVÍ:

Herder & Co., Verlagsbuchhandlung Freiburg im Breisgau.

Hermann Muckermann: Neues Leben. IV. Buch Sinn und Wert der Eucharistie. Stran 74, váz. v plátně M. 2'50.

Kramp Josef, S. J.: Eucharistia. 2. a 3. rozmnožené vydání. Frýburg 1926. M 2'50, váz. v plátně M 3'60.

Hermann Weißer: Calderon und das Wesen des katholischen Dramas. Frýburg 1926. Cena 0'80 M.

Sauer Josef: Wesen und Wollen der christlichen Kunst. Frýburg 1926. M 1'20.

ČASOPISY VYMĚNOU ZA MUSEUM

(pokud nebyly uvedeny v dřívějších číslech):

Věstník katechetický. Cyril. Vynálezy a pokroky. Přítel opuštěných. Věstník československých terciářů. Serafinský svět. Tatranský Orol. Studentské listy. Orlik. Informační věstník. Bogoslovni vestnik. Přítel dětí. Květy lásky. Hlas malého Petříka. Dětské srdéčko. Československá žena. Šťastná rodina. Růže dominikánská. Nový národ. Pouťník jerusalemský. Zaslíbení. Hospodářské listy. Besedy. Obzor. Věstník Jednot. Věstník katol. duchovenstva. Včela moravská. Les Amities Catholiques Françaises. Květy mariánské. Argus. Časopis vlasti. Spolku musejního. Katechetische Blätter. Priateľ dieťaťok. Věstník ústřední Jednoty českých hospodářských společenstev úvěrních v Brně a Jednoty hospod. družstev v Brně. Časopis národního muzea. Za láskou. Vychovatel. Selka Ráj.

MUSEUM.

Časopis katolických slovanských bohoslovců.

Ročník LVII.

1925—1926.

Dvě krásce spanilých duše mé ovládnulo slánek:
zeniská jedna, druhá s výšiny pošla nebes;
církev a vlast — ty v mojich miluji sestersky se řadrech,
každá půl, každá má moje srdce celé. *Sušil.*

Redaktor Jaromír Pořízek.

Nákladem „Růže Sušilovy“ v Brně. — Tiskl „Typos“ v Brně.

Obsah ročníku 57.

Básně.

	Strana
C e l l a J a r o s l a v (O l.): Na hrob — — — — —	2
— S e n — — — — —	33
— P o s o u d u — — — — —	76
— P o z d r a v e n í — — — — —	98
— P r o s b a k j a r u — — — — —	142
O l e š n i c k ý V. (O l.): P a n n ě b e z p o s k v r n y p o č a t ě — — — —	42
— S m ř t s v. T e r e z i e o d J e ž í š k a — — — — —	80

Články.

A n t a l (O l.): D r o b ě t y k ž i v o t o p i s u S t o j a n o v u — — 9, 39, 80, 105, 140	
D r á b e k F r. (B r.): Č e s k ý S h e c h a n — — — — 33, 70, 114, 143	
H r d i n a Č. V. (H r.): Z p r o s t ř e d k ů m o d e r n í p a s t o r a c e — — —	146
J u s t J. E. (H r.): M a t k a B o ž í v č e s k é p o e s i i — — — — —	129
— k — k (B r.): D ě t i — — — — —	7
M e r e l l J a n (P r.): V a t i k á n s k á v ý s t a v a — — — — —	47
P o ř í z e k J. (B r.): D a n i e l o v o p r o r o c t v í o s e d m d e s a t i t ý d n e c h 44, 76, 109	
— r — (O l.): H r o b n í k M e r t a — — — — —	11
— S v. M i k u l á š — — — — —	42
S l e z á k J a r. (O l.): K a t o l i c k ý s p o l e k — č a s t p a s t o r a c e — —	4
S y n (B r.): M a t e c — — — — —	38
Š t — (O l.): † P r o f e s o r p r e l á t D r. R i c h a r d Š p a č e k — — — —	3
Š u r á n e k (O l.): D v a č e r s t v é r o v y — — — — —	149
W a l t e r K a r e l (I n s b r.): Z k n i h y „ F i l o s o f o v é a b á s n í c i a k r á l o v - s t v í B o ž í n a z e m í “ — — — — —	65
Z e m a n J o s e f (R í m): S v ě c e n í k n ě ž s t v a v p r v n í c h t ř e c h s t o l e t í c h	98
R e d.: S v a t ý O t e c ž e n á b o h o s l o v c ů m — — — — —	1

Cyrlometodějská hlídka.

M. (P r.): S o l o v j e v o v y m ý š l e n k y o u n i c i s m u v r á m c i j e h o d u š e v - n í h o p ř e r o d u — — — — —	13
V a š i c a A l o i s (O l.): V ý z n a m s v. T o m á š e p r o u n i i a v l i v j e h o n a t h e o l o g i i v ý c h o d n í — — — — —	117, 151
Ž i t k o A l o j z i j (L u b l.): K o n g r e s z a p o u č e v a n j e v z h o d n e g a b o g o s l o v j a — — — — —	51
R e c k o - k a t o l. m i s i o n á ř (O l.): P ř í p r a v y ř e c k o - k a t o l. c í r k v e v e v ý c h o v n í H a l i č i k s j e d n o c e n í v š e c h S l o v a n ů v j e d n u k a t o l i c k o u c í r k v e — — — — —	84

Slovanská hlídka.

B u č i č I v a n V.: K a t o l i c i z a m u H r v a t s k o j — — — — —	53
E x c i t a t o r A. K.: O n á s — p r e n á s — — — — —	54
H l a d n í k J a n c z: L j u b l j a n a — — — — —	85
K o l e n c F.: „ S l o m š e k “ v p o s l o v n í d o b i 1924-25 — — — — —	18
M a g n u s e k V.: † K a r d i n á l M e r c i e r — — — — —	119
Š p a n i l e c J a r.: V e l k ý s l a v i s t a — š e d e s á t n í k e m — — — — —	21

Z NAŠEHO RUCHU.

ZPRÁVY Z JEDNOT.

Podávame na konci škol. roku prehľad své celoročn  činnosti. Budi  pob dkou k další intensívnej práci v našich řad   a m ř tkem našeho rozvoje.*)

ZPRÁVA O ČINNOSTI „SPOLKU SV. PAVLA APO STOLA V SPIŠSKEJ KAPITULE.

Pod v j c zprávu o činnosti nášho spolku v tomto uplynulom řk. r. nemienime sa roz  irov   až na menej v znamn  udalosti spolkov , čo by sa len priečilo referátu čo do formy. Ni euveden  referát obsahuje len z kladn  duchovn  kamene n  ej tohoro nej stavby ducha.

Ako každoročne, tak i tohoto řk. r. u inkovanie spolku sa započalo s t m, že spolok d a 31 ř stanov hneď na otv r j com shrom  den  sa usniesol d  sv. Om u odsl  i  za spolok a jeho členov. Schôdzky sa konaly d a stanov ka d  dva týždne raz, čo sa aj d a možnosti v d chky presne zachovalo, neber c tu, ako v mimo n  okolnosti, polro n  a svi tkov  prázdny. Riadnych členov mal spolok počiatkom řk. r. 25, ktor  počet vzrástol v polroku na 26. Mimoriadnych členov bolo 22. Otv r j ce shrom  denie spolku bolo dňa 25. septembra 1925 a odo edy mali sme spolu v  lkych schôdzok 15, a to 10 riadnych, 1 mimoriadnu, 1 v borov  schôdzku, 2 akademie a 1 va n  shrom  denie.

 o do programu jednotlivých schôdzok treba pripomenúť, že ka d  obsahovala priemerne 2 body predn  skov  a 1 bod hudobn . Ako zaklu uj ci bod boli voľn  návrhy a riešenie d a okolnosti vyskytnuv  ch sa be nnych vecí. Predn   ok bolo spolu 22, z ktorých bolo 20 riadnych a 2 mimoriadne predn   ky.

Mimoriadne sl vnostn  shrom  denie sme mali na Vianoce a z príležitosti výročia sv. Tomáša Aquin, ktorých pestr  program poukazoval, že členovia sú si vedom  svojho cieľa.

Program vianočnej akademie pozostával 1) z 3 hudobnych bodov, 2) 2 bodov pr le itosn ch piesní, 3) divadlo „Pok ta za hriech“ (S. Oppitz), 4) Melodrama, 5) Novela (od Petra M ko  ). Na tejto akademii n   po tili svojou pr tomo nou Osv. Pán biskup J n Vojta    k, Vysokod  t. pp. kanovníci a n  i vldp. predst ven .

*) Pod v me v tomto v  tn ku zprávy, pokud n  m byly zasl ny.  e nejsou ze v  ch seminář n   republiky, není vinou redakce; v n  kter ch semin řch slovansk  živel téměř zanikl neb pro nepatrn  počet  len   ivo   . . ., z jiných zprávy nebyly zasl ny, až o n  bylo   d no. K   v pr   t ch létech je t j   tento obraz  plny.

Vysoký plameň lásky ku sv. Tomášovi Aquin. a jeho nauke neočaká-
vane vyšľahol usporiadaním akademie na výročie Tehože, dňa 7. marca
1926. Z príležitosti tejto akademie odznelo pár vzletného ducha predná-
šok a to br. Koperdán vyličil stručne, ale jadro význam sv. Tomáša Aq.
jako po stránkeologickej tak i filosofickej pre dnešní mravne tak hlb-
boko zbankrotizovanú dobu. Br. Chrašč prehovoril o praktickom mo-
mente troch vlastností každého veľkého učenca a tak i sv. Tomáša Aq.,
ktoré sú čistota, smelosť a priateľstvo. Ďalšie medzitýmne body vyplnila
hudobná odbočka svojimi klasickými kúskami. Valné zhromaždenie bolo
dňa 1. marca 1926, ktorého sa zúčastnili a členovia spolku Jána Hollého
z miestnej preparandie. Na valnom zhromaždení oficiálny delegát U. S.
K. Š. JUC. Martin Sokol vysvetlil rôzne aktuálne články týkajúce sa nášho
spolku ako odbočky tohože Ústredia.

Spolok mal ako po iné tak i tohto roku 3 odbočky. Spevokol (preds.
br. Šimčák), Literárna odbočka (preds. Chrašč) a Hudobná odbočka
„Cecilia“ (preds. br. Šuňavec). Všetké tri intenzívne pracovali. Literárna
odbočka mala tohto roku veľa pracovitých členov, takže pôvodných
litt. prác bolo 40, nepočítajúc k tomu niektoré prekladateľské práce.

Hudobná odbočka zasa na každej schôdzke osviežovala svojimi
ľubými akkordami naše mnohokrát už unavené mysle. Ale musíme tu pri-
pomenuť, že svoju intenzitu predsa nemohla uplatniť svoje krásne zamer-
pre nedostatok členov. Spevokol produkoval viaceré slovenské národné
a cirkevné piesne. Finančný stav spolku bol tohto roku dosť uspokojivý.
hoci ešte vždy cítime nevyrovnanosť účtov ohľadom nášho rozposlaného
„Sborníka“.

Knižnica naša sa tohto roku vzmohla viacerými cennými sväzkami a
to slov. 20, čes. 23, nem. 9, maďar. 4 a 10 francúzskými. Knižnica obsa-
huje spolu 588 sväzkov.

Časopisy odoberáme: Rozvoj, Muzeum, Posol B. S., Sv. Rodina, Kat.
Sokol, Hlas z kat. misií, Eucharistia, Kultúra, a (polit.) Slovák. Kore-
špondencia spolku tohto roku naproti ľahajším prípadom sa scvrkla na
76 prípadov. Dôležitejšia korešpondencia bola len medzi U. S. K. Š. a s
Rev. J. Pastorákom, s veľkým to propagátorom nášho Sborníka v Ame-
rike.

Ako spolok sme členmi U. S. K. Š. v Bratislave, Matice slov. v Turč.
Sv. Martine, Sv. Vojtecha v Trnave a Dědictví sv. Prokopa v Pra-
he. Do týchto spolkov platíme svoje členské príspevky a dostávame ob-
časne podielové knihy rôzneho oboru týchže spolkov.

Toť by bol stručný výťah ohľadom našej celoročnej spolkovej práce
v tomto šk. r. 1925-26. Činnosť v našom spolku celkovite berúc možno
spozorovať, že očividome čím ďalej tým väčší stúpa, čo je len výsle-
dok, že členovia si uvedomujú požiadavky dnešnej vážnej a kritickej
doby.

V Spišskej Kapitule, dňa 19. mája 1926.

Peter M a k o š, t. č. tajomník.

ZPRÁVA O ČINNOSTI SLOV. CIRK.-LIT. SPOLKU BOHOSLOVCOV „BERNOLÁK“ V NITRE.

27. IX. 1925. Zahajujúce zhromaždenie. Reč.: br. R. Lednický, predseda
„Túžba“, báseň od J. Gr. Orlova, rec. br. A. Paldan.

11. X. 1925: „Svornosť“ báseň od A. Sládkoviča, rec. br. J. Branikovič
Pomer bohoslovca k študujúcej mládeži: br. R. Lednický.

15. XI. 1925: Vzpomienka na Hviezdoslava: br. Št. Hlaváč.
Právo na súkromný majetok: br. Št. Gahér.
22. XI. Náboženstvo patrí k prirodzenosti ľudskej: br. M. Zboja.
24. XII. Vianočná akadémia:
1. „Pastieri vstávajúte...“, spev.
2. Reč. R. Lednický, predseda.
3. „Tibi mi care Zesule...“, spev.
4. „Radosť štedrovečerná“ (pôvodná novela) od r. A. Paldana.
5. „Tichá noc“, spev.
21. II. 1926. „Immaculata“, báseň, rec. br. Št. Kalina.
Historia dogmatu Nep. Počatia: br. J. Branikovič.
28. II. Lurd a Eucharistia: br. Radošinský.
Nábož. pomery v Rusku: br. Štručka.
7. III. Akadémia na počesť sv. Tomáša:
1. „Exultet...“, spev.
2. Reč: Dp. K. Durček, prof. boh.
3. Podstata dedičného hriechu dľa sv. Tomáša: br. R. Lednický.
4. „O, doctor optime“, spev.
25. IV. Myšlienkový rozvoj v cirkvi čsl.: br. Štručka.
Dejiny transformizmu: br. Schotterl.
16. V. „Majová pieseň“ od J. Gr. Orlova, rec. br. A. Paldan.
Transformizmus: br. Schotterl.

Na záverečnom zhromaždenie dňa 24. V. t. r. zvolen výbor: Predseda: František Němec, tajomník: Štefan Kalina, zápisník: Ján Lovíšek, pokladník: Matej Zboja, knihovník: Andrej Paldan, podzápisník: Imrich Kyjoček.

V Nitre, dňa 20. V. 1926.

Frant. Němec, tajomník.

ČINNOST STOJANOVY LITERÁRNY JEDNOTY BOHOSLOVCŮ OLOMUCKÝCH ZA SPR. ROK 1825/26

Celková činnosť Jednoty bola pomerně nejednotná, jak je to známou dobou přechodné. Přípravovala se půda budoucnosti. Práce byla určena z části už výborem starým. Nový výbor si vytkl totiž za cíl:

1. provést do důsledků vnitřní organizaci Jednoty loni začatou;
2. dokončiti zkatalogisování knih Slovanské knihovny;
3. postarat se o dokončení vydávaných skript univ. uč. V. Kubíčka a prof. Dra. Hudce.

Z části však měl nový výbor v úmyslu dvě jiné věci:

1. urovnání a pro příští zemezení národnostních lření v semináři;
2. spolupráci s výborem bratrské „Bosny“ na vzkříšení staré slávy bosenské. —

K tomu později přistoupila snaha o

3. vybudování Stojanova musea v semináři olomuckém. —

Možno říci, že cíle svého výbor dosáhl. Co loni začalo, letos z dárně dokončeno, národnostní spory — Bůh dá — zažehnány i „Bosna“ k radosti všech opět začíná vzkvétati. Zvláštní pozhnání nebes spočívalo na díle posledním: pevné základy k museu bl. p. patro-

na Jednoty jsou položeny — a je úkolem budoucích generací stavět, pilně stavět . . .

Činnost předprázdninová se zabývala sjezdem velhradským. Pořádán ve dnech 20.—21. července 1925. Řídil jej vysocedústp. prelát Dr. Hejčl. Podrobnější zprávy viz Mus. roč. 57, č. 1. Díky všem, kdož pomohli!

30./5. promluvil p. Ant. Šorm z Prahy „O přípravách oslav svatováclavských“.

2./6. účastnila se deputace Jednoty pohřbu starého vlastence vdp. assessora P. Ferd. Harny ve Chvalkovicích. Zesnulý byl obětavým příznivcem Jednoty.

Činnost poprázdninová zahájena mimořádně přednáškou.

11./10. Prof. Dr. Jos. Novotný: Nebesa vypravují slávu Boží.

15./10. vzpomněl předseda vroucně na první členské schůzi zemřelého prof. vysocedústp. preláta Dr. Špačka.

25./10. zahájil prof. Dr. Novotný cyklus přednášek „O bon tonu“. (4x).

28./10. oslaveno důstojně výročí samostatnosti. Po celý den konána členstvem dobrovolná adorace za mravní ozdravení národa. Při oslavném večírku nadšeně promluvil prof. Dr. Vašek „O patriotismu“. Celodenní slavnost ukončena svátostným požehnáním. Způsob tento doporučen budoucím jako nejvhodnější.

20./11. konána pietní vzpomínka patrona Jednoty † arcibiskupa Stojana. Proslovy měli: kol. Gillig (IV.) a ukrajinský kol. Podolańczuk (IV.). Vdp. spirituál Dr. Cinek přečetl dopis čes. jesuitů z Pullacku v Bavorsku, v němž se přimlouvají za práci a modlitbu o blahřečení Stojanova. Celá malá slavnost byla prodchnuta srdečnou vroucností a stala se nejbližším podnětem založení Stojanova musea.

Členové Jednoty, zejména členové kroužku pěvecko-hudebního účastnili se hojně slavností, na něž byl letoší rok bohat. Tak účinkovali:

8./12. při „akademii Mariánských družin“ a

20./12. při „akademii na oslavu 1600 let jubilea koncilu nicejského“ (Apoštolát).

7./2. promluvil dp. P. Chýlek: Kněžské nemocenské pojištění,

14./2. účinkováno při bohosl. akademii „na oslavu výročí sv. Otce Pia XI.“

15./2. pořádány zdařilé „šibřinky“ společně s bratry německé národnosti.

21./2. přednášel vdp. P. Bořita O. P.: Potřeba obrození nábož. života a cesta k němu.

27./2. pořádán srdečný večírek k uctění bratří podjáhňů.

8./3. účinkováno na slavnost. akademii k uctění J. M. nejdústp. arcibiskupa Dra. Leopolda Prečana — v den jeho šedesátin.

Organisačně Jednota přesně uslavena, vypracovány a schváleny jednací řády a poprvé schváleny formálně stanovy s vědomím nedjp. arcibiskupa. Upraven poměr kroužků k Jednotě. Stanovena nově doba valné hromady, jež měla bývali 16. května dle staré tradice. Datum však bylo málo kdy možno dodržeti. Od nyníška bude valná hromada vždy 10. března (v den jmenování Stojana

arcibiskupem), aby nový výbor mohl sám začít přípravu k svému prvnímu úkolu: velehradskému sjezdu. —

Pracovalo se letos v pěti kroužcích (povoleno mimo to „střádal-ský“); jich zprávy následují:

Statistický: Členů bylo začátkem správního roku 42, na konci 55. — Schůze členské konány čtrnáctidenně. Předčítány na nich stanovy, ukázky z dějin Jednoty a p. Schůzí výborových bylo 24. — Prořeklorem Jednoty byl zasloužilý vdp. lektor P. Procházka. S ním zaslouhují vřelých důl Jednoty vdpp. superior P. Kuřal a spirituál Dr. Cinek. Z řečníků a činných příznivců vdpp. prof. Dr. Vašek, P. Chýlek, P. Brait-Bořila O. P., jakož i slov. p. Šorm z Prahy. — Vroucí pak pietní vzpomínka budiž věnována upřímně milovanému univ. prof. Dru. Jos. Novotnému († 16. dubna 1926). Styky Jednoty na venek byly hodně čilé. Korespondence dosáhla jedn. č. 211. Celkový obrát finací byl 15.272'15 Kč. Díky všem příznivcům, zejména sl. Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, který věnoval Jednotě 1000 Kč na výpsání cen s tematy unionistickými. O podaných pracích bude referováno až příštím rokem, ježto doba jejich podání spadá už do nového spr. roku. —

Se zvláštní láskou zahájila Jednota akci pro pořízení úplného alba svých všech (dosud žijících aspoň) býv. předsedů. Aby pak udržela čilejší styky s duchovenstvem, přijala nový druh členstva: seniory Stoj. L. J. Od nynějška totiž nepřestává býti novokněz členem Jednoty, chce-li Jednotu podporovati mravně i hmotně, a zajímali se o její život v semináři. Kéž přinese tato myšlenka Jednotě požehnání! —

Starý výbor podal účty své práce valné hromadě dne 10. března. Ten den zvolen, po trapných neshodách, nový výbor takto: předseda kol. Vrána (II.), místopředseda kol. Štíhel (III.), jednatel kol. Šumšal (II.), pokladník kol. Schneeweiss (I.), knihovník kol. Gajdušek (II.); členové výboru: kol. Bělik (III.), Cibulka (III.), Dubina (I.), k nimž nutno připočísti i nově zvolené předsedy kroužků. —

I tato suchá kostra činnosti Jednoty ukazuje, že v semináři olomuckém vládne duch obětavosti a všestranné práce. Dobrá vůle byla, proto se netřeba omlouvat. Starý výbor, odcházející formálně z vedení Jednoty, děkuje všem za vše a přeje svým nástupcům, aby v bratrské lásce, v národnostní svornosti, nenáročně, vytrvale, nadšeně práci vedli milou Jednotu k požehnané budoucnosti. Bůh žehnej Jednotě a podmaňuj si bezvýhradně její členstvo — na přímluvu sv. apoštolů slovanských Cyrila a Metoděje a na přímluvu patrona bl. p. Antonína Cyrila!

Antal Šuránek, odstup. předseda. Karel Bělik, odstup. jednatel.

Slovanská knihovna.

Nová katalogisace knihovny byla pomocí několika obětavých členů Jednoty skončena. Přibýlo celkem 60 nových knih jednak koupí, jednak odkazy. (P. Ferd. Harna, P. Jan Ryšavý). Půjčeno 257 knih padesáti bohoslovcům. Půjčování je pro příští usnadněno podrobným oborovým katalogem.

Alois Gillig, odstup. knihovník.

Kroužek apologetický.

Kroužek apologetický rozšířil letos dle svého nového jednacího řádu název na apologeticko-cyrilo-metodějský kroužek a vzal si za úkol

pěstovali vedle otázek apologetických otázku unionistickou a šířili úctu k zemřelému arcib. Stojanovi. Schůzí konal letos sedm, a sice:

1. 22./10. 1925: Informační. Řídil předseda Herať. (IV. r.)
2. 15./11. 1925: Je Bůh síla či osoba. Kol. Herať.
3. 14./12. 1925: Otázka unionistická a jak ji můžeme my podporovali Kol. Šuránek. (IV. r.)
4. 14./1. 1926: Vliv filosofie sv. Tomáše Aqu. na východní teologii. Kol. Vašica. (II. r.)
5. 10./2. 1926: Otázka unionistická v dějinách poslední doby. Kol. Dubina. (I. r.)
6. 28./2. 1926: Mimořádná valná hromada.
7. 3./3. 1926: Řádná valná hromada kroužku.

Při volbách na řádné val. hromadě konaných, zvolení: předsedou kol. Vašica (II. r.) a jednatelem kol. Kadlíček (I. r.) Širší pole činnosti rozvine v kroužku v novém období jistě zvýšenou chuť k práci a přinese hojně ovoce.

Herať, odstup. předseda.

Sociologický kroužek.

Sociologický kroužek letos vzrostl a pracoval intensivně, soustřediv svou činnost v debatních schůzích. Hlavní zásluhy o rozkvět kroužku dlužno přičísti jeho příznivci, sociologu dru. Bedřichu Vaškovi, který nescházel na žádné schůzi. Byla přednesena také jím navržená temata:

- 5./11.—25: „V čem se liší práce dělnických organizací socialistických od křesťanských.“ (Čtp. Herať, IV. r.)
- 26./11.—25: „Co je křesťanský socialismus.“ (Čtp. Schneider, I. r.)
- „ „Pečují stejně organizace socialistická a křesťanská o své dělnictvo?“ (Čtp. Dolanský, II. r.)
- 3./2.—26: „Má kněz politicky pracovali?“ (Čtp. Bílek, II. r.)
- 24./2.—26: „Baba a jeho továrna.“ (Dr. Vašek.)

Debatní schůze byly 4, informační 1, 1 mimořádná a 1 řádná valná hromada, na které zvolení: předsedou čtp. Vojtěch Bílek (II. r.) a jednatelem František Šesták (I. r.).

Josef Moštick, odstup. předseda.

Tělovýchovný kroužek.

Cvičil letos pilněji i organizovaněji než jiná léta pod vedením náčelníka br. Vrány (II.). Pravidelných cvičeb. hodin bylo od listopadu do února 26. Cvičících členů na poč. 17. Vyloučení 4. — Veřejně vystoupilo členstvo třemi čísly na „Šibřinkách“. — Pořádáno 5 schůzí: 2 organizační, 2 debatní (br. Gillig (IV.): „Má kněz v Orlu cvičiti?“). — Na jedné přednášel p. měst. r. Fr. Dolanský: Orel na fóru mezinárodním. — Dopisováno i s veřej. orelskými kněžskými pracovníky (P. Petržela, P. Vrána, P. Huňka).

Na valné hromadě 4. března zvolen nový výbor: předseda: Vrána (II.), náčelník: Křístek (I.), jednatel Bagar (I.). Br. Vrána, byv zvolen předsedou Jednoty, resignoval na předsednictví v kroužku. Zvolen místo něho br. Musil (I.).

Jan Kočíš, odstup. předseda.

Hudebně-pěvecký kroužek.

Pěvecký kroužek tužil se i letos vytrvale. Cvičival pravidelně dvakrát týdně a měl dosti příležitostí ukázat plody své práce a svou zdařilost i širší veřejnosti. Súčastnil se činně 28./6. přátelského rozloučení s vlp. IV. roč. 20.—21./7. pořádal Velehrad. akademii, jejíž řízení laskavě

převzal vldp. P. B. Vaněk. — 28./10. přispěl k oslavě národního svátku při večerní přednášce Dr. B. Vaška. — 8./12. uctil Neposkvrněnou Matku na akademii Marián. družin olomuckých. — 20./12. vystoupil při akademii na oslavu 1600letého jubilea nicejského koncilu. — 14./2. zdárně se uplatnil při veřejné akademii na oslavu 3letého pontifikátu Jeho Svatosti Pia XI. v seminární aule. — 27./2. zpíval při večírku k uctění bratří podjáhů. — 8./3. sklídl úspěch při slavnostní akademii, pořádané k počtě Jeho Milosti arcibiskupa Dr. L. Prečana. — Členové jsou většinou lež členy církevního sboru, jenž působil v seminární kapli. Nyní cvičí kroužek pilně nové sbory na Velehrad. akademii. — Při všech slavnostních produkcích vystoupil s plným zdarem i orchestr, řízený kol. Kristkem (II. roč.).

K. Bělík, dirigent.

Literární kroužek.

Pracuje dle nového jednacího řádu ve dvou ročních obdobích. Za první (1./10.—3./2.) odevzdáno 56 prací, z nichž mnoho uveřejněno. Členů bylo 13, schůzí 7.

18./10. Organisační. (Úprava jedn. řádu).

2./11. Dušičkový večer. (Členové předčítají své práce s látkou dušičkovou.)

15./11. Posmrtná vzpomínka na P. I. Š. Baara. (Přednášeli: Vrána: Život Baarův. — Šumšal: Baar-báseník, Vašica: Baarův odkaz).

29./11. Vašica: Výprava k absolutnu. (Rozbor Asgrimssonovy básně „Lilije“.)

22./12. Zimní dýchánek. (Předčítány práce s látkou zimní).

10./1. 1926: Smrt Sokola-Tůmy. (Přednášeli: Vašica: Vzpomínka životní. Šumšal, Vrána: Rozbor několika dramát zemřelého).

24./1. Organisační.

Na valné hromadě 7./2. zvolen nový výbor: předseda Šumšal (II.), censor Vašica (II.), jednatel Svoboda (I.).

Heřman Štíhel, odstup. předseda.

ZPRÁVA O ČINNOSTI PRAŽSKÉ „RŮŽE SUŠILOVY“ ZA SPR. ROK 1925/26.

Počet náš byl letošního roku opět menší, než v letech předešlých — pouze 18 — ale v „Růži Sušilové“ jsme nezaháleli. Ohlížíme-li se nazpět, na celoroční práci, snad s bolestí pozorujeme, že jsme nevykonali vše, co bychom si přáli, ale vědomí, že pracovali jsme s láskou a často s překážkami, je nám útěchou. Vždyť ne dle výsledků, ale dle snažení a čistých úmyslů bude hodnotit naši práci spravedlivý Odplatiťel. Letošní práce v „Růži Sušilové“ byla z velké části rázu praktického, směřující k vlastnímu zdokonalení a k přípravě na budoucí kněžské povolání. K tomu to cíli ovšem směřovaly nejvíce členské schůze, jichž přehled zde podáváme:

21. V. konána byla XXXIX. řádná valná hromada „R. S.“ při níž zvolen tento výbor: předsedou: Bedřich Dörner (III.), jednatel: Jan Merell (II), pokladníkem: Frant. Vybíral (I), knihovníkem: Jos. Buchtela (III), zapisovatelem: Al. Hudcc (II).

11. VI. Volba zástupce do „Ústředí kat. stud.“ (B. Dörner) a na prázdninové sjezdy.

25. X. Referát o valné hromadě „U. K. St.“ v Hradci Králové (B. Dörner IV.) a o sjezdu a pouťi bohosl. na Velehradě. (J. Merell III). Volba druhého knihovníka.
15. XI. Dp. K. C. Klement, sekretář „S. K. M.“ přednášel o „pastoraci hochů se zvláštním zřetelem ke zpovědnici“.
8. XII. Slavnostní schůze na počest 40let. jubilea „R. S.“ s tímto programem:
 1. K. Bendl: Svatý Václave (sbor).
 2. Proslov předsedův.
 3. Ch. W. Gluck: „Reigen seliger Geister“, klavírní trio (cthlpp. Böhm O. Cr., Šnapka, Hollick).
 4. X. Dvořák: Družina Sušilova, báseň (Fr. Tuček II.).
 5. Jan Boháč: Žalm 132, solo (J. Boukal II.).
 6. Přednáška: „Vlastenecký a literární ruch v pražském semináři před a po založení „R. S.“ (J. Merell III.).
 7. Schumann: Snění (housle a klavír) J. Šnapka, J. Böhm O. Cr. (J. V. J. Novotný: Scherzino (housle a klavír) J. Šnapka, J. Böhm O. Cr. II.).
 8. G. F. Händl: „Largo z opery Xerxes“, klavírní trio (cthlpp. Böhm O. Cr., Šnapka, Hollick).
 9. J. Tumpach: Vzhůru srdce mé! báseň (A. Kindl I.).
 10. A. Dvořák: Biblické písně, solo (J. Boukal I.).
 11. Oskar Rieding: Pastorale (housle, klavír) Böhm O. Cr., Šnapka II.).
 12. J. Dlouhý: Serenada (J. Dlouhý III.).
 13. Škroup-Vašák: Kde domov můj (sbor).
31. I. 1926 přednášel metropol. kanovník Msgr. dr. Josef Hanuš o zmčelém kard. Mercier.
7. I. Do slunné Itálie zavedli v duchu své kolegy bohosl. J. Merell (III), do Benátek, Padovy, Florencie, Lorety, Assisi — B. Dörner (IV), do posv. Říma. Přednášky byly doprovázeny světelnými obrazy.
14. II. dr. Talzauer: „Činnost kněze v Jednotách orelských“.
21. II. Schůze byla věnována posmrtné vzpomínce bývalého předsedy pražské „R. S.“ (1891/2) J. Š. Baara. Přednášel profesor arcib. gymnasia v Bubenči Ph. dr. Josef Vraštil T. J. přednášel pro čes. bohosl. úředník Jiří Havel o „sv. Františku a sv. Kláře“ (se světelnými obrazy).
28. II. Pracovní schůze. Volba druhého knihovníka (Jos. Bartůšek I.). Jednání o zakoupení nových knih pro čes. sem. knihovnu.
28. IV. Jednání o knihách. Přednáška předs. B. Dörnera: „Výchovavací metoda D. Boska.“
13. V. Přednášel pro české bohoslovce o „pouťi do sv. Země“ odtud právě se vracivší dp. kaplan A. Šimák.
19. V. Volba předsedy a revisorů účtů. Schůzí výborových bylo 8.
29. IV. Konána byla obnova zasvěcení „R. S.“ božskému Srdci Páně (Msgr. K. Stella.) I lelošního roku největší péče byla věnována zvelebení české seminární knihovny. Vedle časopisů (25) zakoupeno bylo asi za 3000 Kč nových knih českých i cizojazyčných (J. Hejčl: „Česká bible“ [4 sv.] J. Pospíšil: „Katoř. věrouka“ [4 sv.], L. Pastor: „Histoire des Papes“ [11 sv.] A. D'Alès: „Dictionnaire Apologetique“, Grimm: „Das Leben Jesu“ [4 sv.] a m. j.).

Rečnický kroužek konal několik schůzí, spojených s debatou. Činnost tohoto kroužku byla letošního roku poněkud slabá, jednak pro všeobecné množství práce, jednak pro dobu schůzí, které konány v čase určeném pro tolik všem potřebné zastavené.

Jednota vzdává díky všem, kteří přispěli letošního roku k jejímu zvelebení, zvláště řed. arc. sem. Msgru. K. Štellovi, za vzácnou přízeň, kterou „R. S.“ věnoval a milému spirít. dru. Franti. Krusovi T. J. za pomoc a radu, zvláště při zakupování knih do čes. sem. knihovny. Bratrským jednotám pozdrav!

Jan Mercl, jednatel.

„RŮŽE SUŠILOVA“ LITERÁRNÍ JEDNOTA BOHOSLOVCŮ V BRNĚ.

Bilance letoší naší činnosti neuchýlila se příliš od průměrné bilance let poválečných, které svými změněnými poměry tíživě na nás doléhají a dusí jakoukoliv rozsáhlejší činnost. Při veškeré naší práci snažili jsme se věrně a dle svých sil plnit úkol, jež jsme si na začátku správního našeho roku vytkli: abychom totiž drahé dědictví svých předchůdců, jehož ideovým tvůrcem v brněnském alumnátě byl Sušil, jak oko v hlavě opatrovali, na něm dále pracovali a za daných okolností je zvelebili a zachovali je v životní síle a nezkaleném lesku generacím dalším, jež snad již za příznivějších podmínek budou moci blahodárněji a více na něm pracovali. Dejž Bůh, aby záhy opět naše „Růže“, nedolčenná ledovým mrazem doby, opět rozvinula se v Růži stolistou a květa zalévána rosou Boží milosti ku blahu církve a českého národa. — Není ovšem možno podati zde zevrubný obraz naší činnosti, proto podávám tu jen stručný nástin naší práce.

I. Schůze přednáškové (celkem 7).

28. X. 1926 Slavnostní přednášková schůze s programem:

1. K. Bendl: Svojí k světu. Sbor. 2. Svatý Václav a náš národ. Přednáška (kol. R. Soukop, IV. r.) 3. R. Štupavský: Smrt sv. Václava. Recitace. 4. O, růže má! Sbor. 5. Sv. Čech: Z písní otroka. Recitace. 6. Tyl-Škroupa: Kde domov můj? Sbor.

13. XII. Slavnostní schůze k uctění památky † J. Š. Baara s následujícím pořadem:

1. Beethoven: „Anděl lásky“. Sbor. 2. J. V. Sládek: „Bože věčný...“ Recitace. 3. Přednáška o díle J. Š. Baara (kol. F. Vítek III. r.) 4. J. Š. Baar: „Poslední duď“. Recitace. 5. A. Dvořák: Biblické písně č. 7. Solo s prův. klav. 6. Ukázka z Baarova románu „K Bohu“. 7. B. Smetana: Dalibor — I. zpěv krále Vladislava, Solo s prův. klavíru.

23. XII. Přednáška se světelnými obrazy „Triumf Eucharistie“ (kol. Ig. Lukeš III. r.).

21. I. Přednáška o významu charity v pastoraci (Dp. L. Blaha, ředitel svazu charity).

30. III. Přednáška o Itálii (p. prof. Dr. Vahala) se světelnými obrazy.

25. IV. Přednáška o organizaci charity (Dp. L. Blaha)

16. V. Přednáška o nebezpečí židovském a našem stanovisku vůči židům (kol. J. Hübner I. r.).

14. III. Pořádána jako jiná léta společně s německými kolegy Akademické na oslavu sv. Tomáše, patrona studii a učitele církevního, s tímto programem:
1. A. Hromádka: Hymnus in honorem s. Thomae. Sbor. 2. Přednáška na téma: Soulad vědy a ctinosti u sv. Tomáše (Rem. Soukop IV. r.) 3. J. Chmelíček: Žalm. Sbor. 4. V. Svatoňor: Byl, jest a bude. Recitace. 5. J. R. Dürner: Sturmbeschwörung. Sbor. 6. Německá přednáška. 7. A. Hromádka: Důvěra v Boha.

II. Členské schůze (celkem 5).

1. VI. (Rozsah „Musca“),
28. VI. (Loučení s novosvěcenci).
12. X. (Předseda referuje o účelu „Růže Suš.“ Referáty o činnosti prázdninové. Výbor doplněn zástupci I. ročníku Ikol. J. Hübner a V. Novákl. Finanční otázky.)
21. I. (Referát o dosavadní činnosti „R. S.“ Finanční stav. Styky zahraniční.)
22. V. (Rozšíření 5. čísla „Musca“, Velehradský sjezd.)

III. Výborových schůzí bylo konáno v tomto správn. období celkem deset. Projednány všechny běžné záležitosti týkající se „Růže Sušilovy“ a „Musca“.

IV. Činnost vnitřní: Jednota naše se starala hlavně o svoji čítárnu a knihovnu. Čítárna přenesena do nových místností a je v ní vystaveno přes 50 domácích i zahraničních časopisů. Knihovna nově zkatalogisována a opatřena výhodným lístkovým katalogem. S jednotami bohoslovců doma i za hranicemi vedena byla čilá korespondence, takže jednací protokol vykazuje na 300 čísel. Bohužel nebylo dosud možno navázati čilejší styky se Slováky (vyjma jednotlivců) a s Poláky, ač bylo dopsáno do všech téměř polských seminářů; než snad i zde příští léta přinesou našim snahám lepší ovoce. S katolickými studenty udržovány bohužel jen styky formální. Čilejší styk mezi studenty a bohoslovci, jehož my starší jsme byli svědky před třemi, čtyřmi roky téměř vymizel a bude nutno se zase více sblížit.

Na valné hromadě Jednoty 30. května zvolen následující nový výbor:

Antonín Fiala (III. roč.), předsedou a redaktorem „Musca“, František Bělský (III. roč.), knihovníkem, Jan Meixner (III. roč.), jednatelem, Josef Melichar (III. roč.), pokladníkem, Josef Hübner (I. roč.), administrátorem „Musca“, František Voda (I. roč.), archivářem.

František Bělský, odstup. jednatel.

Zpráva o činnosti „Tiskového kroužku.“

Přičinili jsme se letos seč bylo možno, abychom ve členstvu vzbudili chuť a lásku k drobné a skryté práci v kroužku. Byly konány celkem 4 schůze, proti loňskému roku snad méně, ale co se týče návštěvy, o mnoho lepší. Zajímavá themata kolegů přednášejících přivábila průměrně 14 až 15 členů, kteří po každé přednášce se většinou účastnili debaty často velmi rušné a čilé.

Přednášeli: kol. Fiala (III. roč.) 25./X.: Román kněžský se zvláštním zřetelem na kněžské romány Shechanovy.

kol. Vítek (III. roč.) 20./XII.: Kněžský román t. J. S. Baara,
kol. Fiala (III. roč.) 28./III.: Katolicita „Rozmachu“,
kol. Fiala (III. roč.) 2./V.: Kterak se dělají recenze.

Zvláště čilá debata byla po přednášce o katolicitě „Rozmachu“ (první 3 ročníky), která se pak přenesla na pole jiné; jednalo se totiž o akci katolické a o poměru katolíka k politice. Jako jiná léta pracovali i letos členové kroužku pro „Museum“ (hlavně vypracováním recensí) a přispívali také do jiných časopisů (Nový Národ, Hvězda atd.). Na valné hromadě 24. května t. r. byl zvolen nový výbor: kol. Stan. Burian (III. roč.) předsedou, a kol. Frant. Drábek (I. roč.) jednatelem.

Jan Meixner, odstupující jednatel.

Zpráva o činnosti „Sociologického kroužku.“

Program činnosti „S. k.“ spočíval hlavně v pořádání přednášek a debat. Na schůzích, jež konány jedenkrát měsíčně (mimo svátky a dobu zkoušek), objasněn a charakterisován pojem zednářství a liberalismu.

Přednášeli: kol. Vrána (III. r.) 18. X.: Co soudí křesťanství o bohatství“, 22. XI.: „Svobodné zednářství“; kol. Fiala (III. r.) 17. I.: „Liberalismus“ a 18. IV.: „Genese liberalismu.“

Přednášky tyto při spouště studia s mravenčí pílí sestaveny, byly předneseny s pochopením a s živou účastí členů přijaty. Po každé přednášce rozvinula se čilá debata.

Na valné hromadě, konané 27. IV., jako členové nového výboru zvoleni: předsedou: kol. Alois Vrána (III. roč.); místopředsedou: kol. Jos. Melichar (II. roč.) a jednatelem: kol. Josef Hübner (I. roč.).

Josef Melichar, odstup. jednatel.

LITERÁRNĚ-ŘEČNICKÁ JEDNOTA BOHOSLOVCŮ V HRADCI KRÁLOVÉ.

Jakmile jsme se na začátku roku seznámili s novými bratry z I. ročníku, kteří rozmnožili naše řady, již jsme se sešli na valné hromadě 11. října 1925, abychom s novou chutí pokračovali v činnosti Liter. řečnické jednoty.

Vldp. prof. Dr. Jan Konečný promluvil 25. října 1925 poutavě na téma: „Orientální kultury v prvních dobách křesťanství.“ Přednáška byla velmi vděčně přijata a projeven vldp. profesoru srdečný dík.

Z přednášek, které konali členové, uvádíme:

21. října 1925 J. Beneš (II.): Jiří Wolker.

11. listopadu 1925 J. Just (I.): Mariánská poesie v české literatuře (I. část).

25. listopadu 1925 J. Just (I.): Mariánská poesie v české literatuře (II. část).

16. prosince 1925 J. Beneš (II.): Věda a víra.

20. ledna 1926 J. Doležal (III.): Život duše.

24. února 1926 J. Varhánek (I.): Mravní a náboženský život v Czechách před vystoupením Husovým.

3. března 1926 Fr. Pešák (II.): Československá církev.

10. března 1926 P. Mejsnar (II.): Cesta do Říma (I. část). Se světelnými obrazy.

5. května 1926 P. Mejsnar (II.): Kulturní poslání katolické Církve.

12. května 1926 L. Honsnejman (II.): Vývoj úcty k Božskému Srdci Páně.

19. května 1926 P. Mejsnar (II.): Cesta do Říma (II. část). Se světelnými obrazy.

26. května 1926 V. Hrdina (IV.): Slovanská liturgie.

2. června 1926 V. Hrdina (IV.): Z prostředků moderní pastorace.

Národní svátek oslaven akademií v předvečer 28. října 1925. Program nepoměrně byl širší a pestřejší než loňského roku. Třebaže síly naše stále jsou ještě slabé. Velmi příjemný a povznášející večer vyplněn proslovem, zpěvem solovým i sborovým a recitacemi.

Mikulášský večírek společně s kol. Němci pořádaný 5. prosince 1925, se velmi vydařil.

Na rozloučenou s kolegy ze IV. ročníku uspořádána slavnostní schůze 30. května 1926.

Poněvadž finance Jednoty byly velice slabé, uspořádali jsme větší finanční akci. Obrátili jsme se k těm, k nimž máme nejbližší a nebyli jsme zklamáni. Přesvědčili jsme se, že naši kněží mají pro bohoslovce nejen teplé, povzbuzující slovo, ale že rádi i hmotně nám pomohou. Všem vzdáváme upřímné: Zaplať Pán Bůh! Zvláště pak děkujeme za otcovskou přízeň J. Milosti nejdůstojnějšímu panu biskupu Dru. K. Kašparovi a slavnému sboru profesorskému.

Odbor venkovských knihoven byl letos také v činnosti, třebaže nevyměnil tolik knihoven jako v dobách rozkvětu Jednoty. Zvláště tomuto odboru bude nutno věnovati příštího roku větší pozornost, aby co nejvíce hodnotných knih dostalo se mezi čtenáře.

Do naší knihovny zakoupeny byly některé nové knihy, zvláště nový překlad Bible Dra. Hejčla.

Pěvecký kroužek pod vedením kol. Aug. Vrbského O. Pr. (IV.) pěsťoval zpěv duchovní i světský. Podal již pěkná čísla při oslavě 28. října 1925, uplatnil se při Mikulášské zábavě a slavnostní schůzi na rozloučenou s kolegy IV. ročníku, zvláště však často vystoupili někteří jeho členové v našem útulném seminářském kostelíku, aby vysílali k nebesům chválu Bohu věčnému.

Ani na tělesná cvičení se nezapomínalo. Jednou týdně chodili někteří členové do tělocvičny zdejšího Orla, kde tužili své svaly. Mimo to uplatňovali své síly v zahradě, kde s rozevřením jara bylo s novou úpravou zahrady dosti práce.

Členů bylo letos 12. Výborové schůze byly 4, členských bez přednášek 7 a 1 debaťní schůze 29. listopadu 1925.

Činnost tedy zvláště nikterak nevynikala, ale hledíme-li na stále ještě nepatrný počet bohoslovců, pak jsme plně spokojeni se svou prací.

Těšíme se, že letos v četnějšímu počtu pozdravíme milý Velehrad, abychom si odlud odnesli čistý plamen nadšení, který by zapálil oheň ušlechtilých snah a čilejšího ruchu v Jednotě.

Všem bratřím srdečný pozdrav!

Za lit.-řeč. Jednotu bohoslovců v Hradci Králové:

Č. V. Hrdina, předseda.

J. Doležal, jednatel.

Pohledy do života.

—áb— (B.r.): Z kapitol srdce — — — — —	122
A. F. (B.r.): Bohoslovci ve šk. r. 1925-26 — — — — —	26
Bělský Fr. (B.r.): Zpráva o sjezdu bohoslovců na Velehradě — — — — —	28
—f— (B.r.): Do serafinského roku — — — — —	88
Fr. Š. (O.I.): Z brázdy Stojanovy — — — — —	155
Herať (O.I.): Z brázdy Stojanovy — — — — —	154
J. M. (P.r.): Monsignore Jan Řihánek — — — — —	22
Jap. (B.r.): Úryvek z dopisu kněze-vojáka — — — — —	25
—na. (O.I.): Plakáty — — — — —	91
—oř— (B.r.): Vytrvat či opustit — — — — —	24
— Pomni abys den sváteční světil — — — — —	25
— Cesty Boží prozřetelnosti — — — — —	56
— Naše škola — — — — —	57
— Bratřím Slovákům na uváženou — — — — —	87
— Katolické spolky — — — — —	90
— Život venkova — — — — —	91
— Otázka velmi časová — — — — —	156
— Bohoslužby — — — — —	159
— In margine — — — — —	160
R.e.d.: Posvěcení nového slovenského biskupa msgra. Michaela Bubniče — — — — —	55
R.ons Ferd. (I.nsb.r.): Bohoslovec jako dlaždič ulic — — — — —	89
Španihel (P.r.): Dr. Pecháček sedmdesátníkem — — — — —	22
— K abrahi.amovinám univ. prof. dr. Hazuky — — — — —	23
— Svěcení základního kamene nového arcibiskupského semináře — — — — —	24
— Jubilejní schůze pražské „R. S.“ v Klementinu — — — — —	57
Šuránek (O.I.): Z brázdy Stojanovy — — — — —	121, 154
—v. (O.I.): Dr. Bedřich Vašek: Práce a oběti pro katolickou školu jinde a u nás — — — — —	58
— K 21. květnu 1926 — — — — —	155
X. (B.r.): Misionář P. Pave, Šebesta v Brně — — — — —	123
Zadražil Alfons (B.r.): P. Pavel Křížkovský O. S. A. — — — — —	157
Vytrvale ku předu — — — — —	23
Lidstvo podle náboženství — — — — —	26
Slovanským bohoslovcům — — — — —	153
Provolání — — — — —	153

Nové knihy,

—áb. (B.r.): Fr. Teplý: Jindřich Šimon Baar a Chodové — — —	126
— Karel Kyas: Hlučinské paměti — — — — —	162
A. F. (B.r.): P. Marian Schaller: Římský misál — — — — —	31
— Dr. Alfred Fuchs: Mariánské hymny — — — — —	63
— Giovanni Papiňi: Zpovědi — — — — —	95
— P. Stork S. J.: Z duchovního života — — — — —	124
— Arne Novák: Hovory okamžiků — — — — —	160
F. B. (B.r.): Gabriel Ronaj: Brouček — — — — —	94
—jd— (H.r.): Pospíšil Josef: Jan Prchalů — — — — —	61
—oř— (B.r.): Donatus Prannmüller O. F. M.: Když přišla na svět Láska — — — — —	60
— Jindřich Š. Baar: Lúsy — — — — —	93
— P. Vincenc Zapletal O. P.: David a Saul — — — — —	93

	Strana
—oř— (Br.): Oldřich S. Kostelecký: Na ledě — — — — —	94
— Anř. Šorm: Sborník účty sv. Antonína Paduánského v česk. zemích — — — — —	94
— Duše dítěte — přel. J. Rozmahel — — — — —	126
— Anna Simerská: Na rychtě — — — — —	126
— Dr. Josef Pospíšil: Co jest církev? — — — — —	160
— Spisy Františka Křena — — — — —	161
R e l. (Pr.): Asketika I. — — — — —	31
s b.— (Br.): Dr. Alfred Fuchs: Náboženství a politika — — —	62
— Dr. Jos. Novotný: Věda a víra o původu člověka — — —	125
— Jos. Lepka S. J.: Sv. Alois — — — — —	162
V. A (Br.): Th. Dr. Fr. Reyl: Sociologie v politice — — —	92
— Marie Drfílková: Dva přátelé — — — — —	95
— Vlasta Javořická: Poslední ratolesť — — — — —	162
— Alois Dostál: Těžká volba — — — — —	162
X (Br.): Dr. Jos. Mařocha: Bytnost milosti posvěcující ve světle Písma sv. — — — — —	124

Cizojazyčná literatura.

F. B. (Br.): Maria Rafaela Brentano O. S. B.: Wie Gott mich rief	63
— Hartmann Grisar S. J.: Martin Luthers Leben und sein Werk	127
— August Reatz: Jesus Christus — — — — —	128
— Joseph Kramp S. J.: Eucharistia — — — — —	163
— O. Bödikerová: Eucharistische Funken — — — — —	163
J. M. (Br.): Eucharistische Funken — — — — —	32
— Hermann Muckermann: Erblícheitsforschung und Wíedergeburt von Familie und Volk — — — — —	32
— Reinke Johannes, med., phil. Dr.: Naturwissenschaft—Weltanschauung—Religion — — — — —	64
— Dr. Bardenhewer: Der Römerbrief des hl. Paulus — — —	163
— Kaplan Helmut Fahsel: Gespräche mit einem Gottlosen — —	164
— Hermann Muckermann: Sinn und Wert der Eucharistie — —	164
—oř— (Br.): Josef Spíllmann S. J.: Lucius Flavius — — —	128
X. (Br.): P. Heinrich Lennerz S. J.: Natürlíche Gotteserkenntnis —	96
X. (Br.): Hermannus Dieckmann S. J.: De ecclesia — — —	62

Z našeho ruchu.

Zprávy z Jednoty.

Spišská Kapitula: Spolok sv. Pavla Apoštola. — Nitra: Slov. církv.-liter. spolok bohoslevcov „Bernolák“. — Olomouc. Stojanova literární jednota. — Praha: Růže Sušilova. — Brno: Růže Sušilova. — Hradec Králové: Literárně-řečnícká jednota.

